

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

STAMBOG

FOR

DE TOLV SØSKENDE STEENSTRUP

PÅ

KVISTGÅRD

Direktør V. Norman Steenstrup

FORORD

Vi er nogle børnebørn af proprietær Jens Kraft Steenstrup, Kvistgård ved Struer, og hustru Isidora, f. Bøggild, som har søgt at finde frem' hvad der kan findes om vore fælles forfædre. Resultatet er den foreliggende bog, der med udgangspunkt i nævnte ægtepars 12 på Kvistgård fødte børn bringer disses stamtavler i alle linier, såvel mandlige som kvindelige, og i så mange led, som de kan føres tilbage.

Efter en sammenfattende oversigt over forfædrene, skrevet af C. Fl. Steenstrup, fremsættes disses data i stambogen, hvis udarbejdelse, herunder de til grund liggende arkiv- og biblioteksundersøgelser, for hovedpartens vedkommende er foretaget af Norman V. Steenstrup.

I stambogen er hvert ægtepar anført på eget blad. Hvor der for et ægtepar foreligger så få oplysninger, at der har været plads til gengivelse på stamtavlerne, er ægteparret dog udeladt af bladene. Stambogen for de tolv søskende Steenstrup på Kvistgård er udstyret med et større antal illustrationer. Originalerne til størsteparten af disse er udført som penne-tegninger i tusch af Hjørdis Haugaard, f. Steenstrup. I illustrationsarbejdet er fulgt det princip, at hvert „præsteblad“ i bogen er karakteriseret ved en gengivelse af en af vedkommende præsts kirker. Borgmestre og rådmænd har fortrinsvis fået en kortskitse af deres by, medens landmænd sædvanligvis har fået en egnsskitse på deres stambogsblad. For det øvrige billedmateriale vedkommende er copyright anført i hvert enkelt tilfælde.

For værdifulde oplysninger takker vi civilingeniør J. R. K. Schelde, provst T. Rugholm og læge Mogens Seidelin, sidstnævnte for oplysninger i hans bog, „Den Seidelinske Slægtsbog“.

Der kan endnu gøres mange arkivfund om vore forfædre, og nye navne vil endnu kunne indføjes. Således er det utilfredsstillende at slutte med et spørgsmålstegn ved vor tiptipoldefader i Cortnumlinien, der kun er en antagelse, som antydet med halvklamme. Men tid rider hurtigt. Vi har derfor valgt at afslutte arbejdet på det nuværende grundlag. Måske kan der blive lejlighed fremover til at supplere med oplysninger i et STEENSTRUPIANA af samme format som bogen.

Trods sin begrænsning håber vi stambogen vil vække interesse.

Juni 1959.

Signe Rønne.
Viggo Ambt Steenstrup.

C. Fl. Steenstrup.
Norman V. Steenstrup.

VORE FORFÆDRE

I kraft af den herskende navneskik, der giver børnene faderens efternavn, vil de fleste, der søger oplysninger om deres forfædre, først og fremmest interessere sig for den linie, der går fra far til farfar, til farfars far etc.

Fra de 12 søskende Steenstrup, hvis vugge stod på Kvistgård, kan den rene mandslinie føres 10 generationer tilbage i tiden, men navnet Steenstrup brugtes kun af de seneste 5 af disse slægtled.

Den ældste kendte i den rene mandslinie hed Mikkel Sørensen Riber. Efternavnet tyder på, at han stammede fra Ribe, medens mellemnavnet viser, at hans fader må have heddet Søren. Mikkel S. Riber var borgmester i Sæby. Han døde 1587.

Sønnen Christian Mikkelsen Riber var rådmand i samme by, men efter ham følger på rad 4 landsbysogneprester. Geografisk set bevægede disse 4 generationer af slægten sig fra Vendsyssel gennem Hanherrederne til Thy. Den første af de 4 præster havde embede i Ugilt-Tårs ved Hjørring, hvor han endte sine dage som herredsprovst. Han bar endnu efternavnet Riber, men hans søn, der blev sognepræst i Åsted-Skærum tog, som det ofte var skik blandt den tids præster, navn efter sit fødesogn i dets latiniserede form: Vogelius (af Ugilt).

Dette navn bæres videre af sønnen, sognepræsten i Øsløs-Vesløs-Arup på den smalle landtange mellem Vendsyssel og Thy, men dennes søn igen, der fik præsteembede i Sjørring-Torsted ved Thisted, arvede ikke sin faders, men derimod sin morfars efternavn. Derved kom navnet Steenstrup ind i slægten, thi moderen var datter af faderens forgænger i embedet, provst Niels Sørensen Steenstrup, der var af bondeslægt og havde taget navn efter sin fødeby, utvivlsomt det Stenstrup, der ligger i Rostrup sogn nord for Hobro.

Slægten synes nu at være kommet til rigdom og vi ser næste generations repræsentant, Frantz Vogelius Steenstrup som ejer af herregården

Nandrup på Mors. Sønnen Jens Kraft Steenstrup arvede godset, men såvel han som hans hustru døde i ung alder, og da børnene endnu var umyndige, blev Nandrup efter skifterettens bestemmelse solgt ved offentlig auktion. Senere ser vi den ældste søn Frantz Vogelius Steenstrup blive gift med en datter af den rige Frederik Hauch Stadel på nabogodset Ullerup og bosat på den fra svigerfaderens anden herregård Søudskilte proprietærgård Mølhavn på Mors. Her blev sønnen Jens Kraft Steenstrup, den senere ejer af Kvistgård født. Skridt for skridt havde den fra borgmesteren i Sæby udgående mandslinie dermed flyttet sine teltpæle langs Limfjordens nordlige bred over Mors til Struer-egnen.

Er det man tager i arv fra forfædrene væsentligere gennem mandslinien end gennem de øvrige linier? Ja, socialt og erhvervsmæssigt gælder det til en vis grad, nemlig hvor landejendomme, forretninger, titler etc. nedarves fra far til søn. Betydningen heraf må dog ikke overvurderes og rent arvebiologisk set er der næppe grund til at beskæftige sig mere indgående med den rene mandslinie end med de linier bagud, der går gennem en eller flere kvinder. Dertil kommer, at jo længere man går tilbage gennem generationerne, jo mere drukner den rene mandslinies enkelte repræsentant mellem de blandede liniers foretrædere. Af de 16 tiptipoldefædre, man sædvanligvis har, nås således de 15 kun via en eller flere kvinder, og 10 generationer tilbage gælder det tilsvarende om 511 af 512.

I nærværende stambog er der ikke gjort forskel mellem linierne, men alle forfædre, der har kunnet opspores, er opregnede. For de tolv søskende fra Kvistgård drejer det sig om ialt 369 kendte forfædre, 202 mandlige og 166 kvindelige. Blandt disse findes medlemmer af slægterne Althalt, Baggesen, Ballebye, Bang, Baun, Bloch, Bodtzen, Borchorst, Borre, Brorson, Bødicher, Bøggild, Calenus, Cortnum, Curtz, Dahl, Deigaard, v. Drewitz, Fogh, Friis, Gjerding, Grisbæk, Groth, Grøn, Hegelund, Hem, Hvistendahl, Høegh, Illum, Jelling, Kampmann, Kettel, Kirketerp, Klyne, Kock, Kruse, Kryssing, Laasby, Lang, Lemvig, Leth, Lime, Lind, Lylow, Meiger, Mollerup, Mygind, Mørch, Munch, Olufsen, Riber, Schouw, Seidel, Seidelin, Smagbier, Solgaard, Stadel, Stage, Stauning, Steinbeck, Søtoft, Thestrup, Thisted, Toft, Tornum, Vinding, Vogelius, Westenhoff, Winther, Øderup og Ørsted.

En interessant linie fører fra de tolv søskendes mor Isidora Bøggild udelukkende gennem kvinder, født henholdsvis Jacobsen, Groth, Grøn, Lang og Stauning op til præsten Poul Pedersen i Stauning, hvis farmor var sønneatter af biskop Peder Thøgersen i Viborg, hvis far var den tidligere Johannitermunk og senere sognepræst ved Sortebrødre kirke i Viborg Thøger Jensen. Denne, der efter reformationen giftede sig med den tidligere nonne Anna Pedersdatter, tilhørte ifølge en sandsynlig, men ikke fra alle sider anerkendt overlevering adelsslægten Løvenbalk fra Tjele, hvilken slægt igen angives at nedstamme fra den gamle danske

kongeslægt gennem en uægte søn af Christoffer II. Disse såvel som andre ikke absolut sikre ahner er udeladt af opstillingerne i nærværende afsnit.

En anden interessant linie, om hvis overensstemmelse med virkeligheden der ikke kan næres tvivl, fører fra Isidora Bøggild over dennes farmor Anna Cathrine Høeg til dennes morfar præsten Otto Christophersen Lime i Hammel, hvis tiptiptipoldefader på fædrene side var Christian II's skriver, kannik i Ribe, Niels Torkilsen Lym.

I denne forbindelse kan også nævnes, at ovenanførte Anna Cathrine Høeg gennem sin oldefar, ejer af Haugård ved Haderslev Marcus Høegs hustru Cathrine v. Drewitz nedstammede fra et større antal tysk-bøhmiske adelsfamilier.

Som en linie, der går meget langt tilbage, kan endelig nævnes den, der fra Jens Kraft Steenstrup på Kvistgård gennem dennes mor, mormor etc., ialt 8 kvinder, født henholdsvis Stadel, Toft, Brorson, Vinding, Møllerup, Laasby, Winther og Thestrup fører til den rige borger i Århus, legatstifteren Rasmus Pedersen Thestrup, hvis forfædre var bønder på Århus-Odder egnen. Vi ved, at hans tiptiptiptipoldefader i den rene mandslinie hed Peder og at denne, der døde 1445, var gift med Maren. Peder og Maren repræsenterer således den 17. generation tilbage i tiden regnet fra de tolv søskende på Kvistgård.

Når man opdeler de kendte mandlige forfædre efter deres erhverv, er der tre grupper, som falder i øjnene: godsejere og proprietærer, af hvilke der findes 15, præster, hvis antal udgør 67 og endelig en gruppe bestående af 27 borgmestre og rådmænd, og som på de tider (det 16.—18. årh.) det her drejer sig om, simpelthen var byernes rigeste og fornemste borgere, nemlig de store købmænd, der drev handel med oplandet og ofte udlandet, og som ikke sjældent havde deres egne skibe i søen.

Herudover er optalt 11 købmænd iøvrigt, 11 andre handlende m. v., 8 håndværkere, 10 by-, herreds- eller birkefogeder eller -skrivere, 27 bønder, 7 andre og 10 med ubekendt erhverv. Der er 9 gengangere, de såkaldte ahnetab.

Det er værd at lægge mærke til, hvilke erhverv man *ikke* støder på. Det store antal akademikere blandt forfædrene var udelukkende teologer, ikke en eneste mediciner, jurist, polytekniker etc. forekommer. Der fandtes 3 officerer, men udover 2 i toldetaten ansatte ingen egentlige embedsmænd, hvortil by- og herredsfogederne næppe kan henregnes. Disse var, på den tid, der er tale om, gerne udvalgt blandt selvejerbønder eller kronens bønder. Relativt meget fåtallige var endvidere håndværkerne.

Nu må der ikke ses bort fra, at der er væsentlig større chancer for, at kendskabet til forfædrene går i glemmebogen, når de tilhører de brede lag, end når det er personer højere på strå. I særdeleshed præsternes slægtskabsforhold er godt belyst, medens det modsatte gælder om bøndernes. Stamtavlerne har derfor en vis social slagside. De socialt

fremtrædende blandt forfædrene indgår i tavlerne med betydelig større fuldstændighed end de mindre fremtrædende. Går vi mere end 7—8 slægtled tilbage, er de allerfleste af forfædrene ukendte for os og de må ganske overvejende have tilhørt bondestanden. I denne stand har vor som de fleste andre familier haft hovedparten af sine rødder. Men kommer vi nærmere op mod vor tid, har vore forfædre hævet sig op i samfundslagene, og i de senere slægtled er det de store landmænd, præsterne og købstadborgere, der dominerer billedet. Nedenstående generationsvise opdeling af forfædrene efter erhverv belyser dette forhold.

	1.—4. gen.	5.—7. gen.	8.—10. gen.	11.—13. gen.	14. · 17. gen.	1. 17 gen. ialt
Godsejere og proprietærer	9	6	—	—	—	15
Præster	3	24	32	8	—	67
Borgmestre og rådmænd	—	3	15	9	—	27
Handlende og håndværkere iøvrigt	1	14	13	2	—	30
By- og herredsfogeder m. v. . .	—	4	5	1	—	10
Bønder	—	7	10	5	5	27
Andre erhverv	2	1	4	—	—	7
Ubekendt erhverv	—	1	2	6	1	10
Ahnetab	—	—	2	7	—	9
Kendte personer ialt . . .	15	60	83	38	6	202
Ukendte	—	52	813	7132	122874	130869
Muligt antal mandlige forfædre	15	112	896	7168	122880	131071

Følgende større ejendomme har været i forfædrenes besiddelse.

I Thy: Glomstrup, Momtoft, Ullerupgård, Vestervig Kloster.

På Mors: Cathrinelund, Lund, Mølhavn, Nandrup, Skarregård, Sø, Ullerup.

Omkring Ålborg: Hassel, Vang, Villerup.

Viborgegnen: Hegnet, Hestehaugegård, Odsgård.

Struer-Lemvig-egnen: Kokholm, Kvistgård, Strandbjerggård, Vads-kjærgård.

Jylland iøvrigt: Kannegård, Haugård, Lyngbygård.

Fyn: Bubbeltgård.

Af de 67 gejstlige forfædre var 2 biskopper, 19 provster, 42 almindelige sognepræster og 4 kanniker. Der har af forfædrene været prædiket i ialt 97, så godt som udelukkende jyske kirker, nemlig i følgende:

- 9 i Hjørring amt
- 14 i Thisted amt
- 8 i Ålborg amt
- 4 i Randers amt
- 15 i Århus - Skanderborg amt
- 3 i Vejle amt
- 15 i Viborg amt
- 12 i Ringkøbing amt
- 4 i Ribe amt
- 4 i Nordslesvig
- 3 i Sydslesvig
- 5 på Fyn
- 1 i København

I 20 af disse kirker har 2 forfædre prædiket, medens der i 8 af kirkerne har været prædiket af 3 og i 1 af 4 forfædre, et udslag af, at søn ofte fulgte efter fader eller svigersøn efter svigerfader i samme embede.

Af borgmestre var der blandt forfædrene 15, nemlig 10 i Ribe, 2 i Århus og 1 i hver af byerne Lemvig, Sæby og Viborg. Endvidere var der 12 rådmænd, 6 i Ribe, 3 i Århus og 1 i Ålborg, Sæby og Viborg.

Slægtens ganske overvejende tilknytning til Jylland giver sig tydeligt til kende i de anførte fordelinger af gårde, kirker m. v. Fører vi de forskellige ahnelinier så langt tilbage, som vi kan komme, ender vi som regel i Jylland, undertiden på Fyn, ikke sjældent i hertugdømmerne, ev. Tyskland, men kun i få tilfælde på Sjælland eller i Skåne. Ingen linie berører Lolland-Falster eller Bornholm.

De udenlandske islæt i ahnekredsen skal man ret langt tilbage i generationerne for at finde. Følgende udenlandsk fødte ahner skal omtales.

Den fra Westfalen indvandrede Arent Althalt (f. 1595) blev borger i Århus, hans søn Johan borgmester her samt ejer af Lyngbygård og en efterkommer af sidstnævnte indgiftet i familien Bøggild.

Løjtnant Gottfred Calenus var en indvandret sachsisk officer, der slog sig ned i Holstebro (død efter 1674) og hvis datter blev gift ind i familien Solgaard.

En tredie af Bøggild'ernes ahner, oberst Burch. v. Drewitz, var søn af ritmester hos Christian IV, den i 1586 indvandrede Christian v. Drewitz af en bømsk adelig slægt, ligesom hans mor og hustru tilhørte tyske adelige familier.

Endelig nedstammede Bøggilderne også fra den i Hamborg fødte Johann Meiger, der døde i 1561 som sognepræst ved S. Marie kirke i Rendsborg.

Blandt Jens Kraft Steenstrups ahner er rådmand i Ålborg Hendrik Kampmann (omtalt 1577), der var af hollandsk afstamning, samt kniplingsfabrikanten, Westphaleren Johan Steinbeck i Tønder. Angivelsen af, at familien Søltoft nedstammer fra en engelsk adelig slægt har ikke kunnet verificeres.

Af de 12 søskendes forfædre har adskillige været særdeles velstående, hvilket bl. a. den betydelige godsbesiddelse bærer vidne om. Men hvordan kom de til de mange penge? Gang på gang ser vi blandt forfædrene mænd af bondeslægt, der er kommet til stor rigdom og selv må have tjent pengene.

I denne forbindelse kan vi nævne grundlæggerne af købmansdynastierne i Århus og Ribe, i Århus mænd som Søren I. Winther, Rasmus P. Thestrup, Jens Laasby og Søren Olufsen, i Ribe Peder Bagge, Søren Klyne, Lamberth Ibsen, Søren Stage, Jens Tornum, Niels Grisbæk og Kjeld Jørgensen. Endvidere købmændene Frands P. Illum i Fåborg, Svend Kirketerp i Ålborg, Christen Solgaard i Holstebro, Niels Bentzen i Thisted, Knud Groth i Horsens og Thyrrer Bøggild i Ans. Måske ikke alle disse blev rige mænd og meget af deres gods og guld gik tabt under svenskekrigene. En del blev dog tilbage og nedarvedes til børn og svigerbørn.

Den berygtede bondeplager, assessor Peder N. Møllerup, der var søn af en bonde i Møllerup, og i 1698 blev ejer af det store gods Vestervig Kloster, har nok fået en del af sin store rigdom som medgift med sin kone Mette Laasby, datter af borgmester Jens Laasby i Århus. Han har dog selv forstået at få pengene til at yngle gennem spekulationer med ejendomme, strandingsgods m. m. og ikke mindst ved udsugning af bønderne.

Laurs P. Toft på Ullerupgård i Thy havde i sin ungdom hjulpet faderen i dennes »skudehandel« på Norge, blev gift med datteren af den velhavende skudehandler Niels C. Baun og tjente penge ved forskellige ejendomshandler, så han til sidst kunne købe og i 1756 sammenlægge de to udstykkede dele af herregården Ullerupgård.

Peder M. Illum var ud af det formentlig velhavende købmandshus Illum i Fåborg. Han ejede først Bubbeltgård på Fyn og købte i 1749 Villerup og i 1756 Vang i Nordjylland. Hans datter Sigbrith har nok bragt en smuk medgift til sin mand Jens Stadel, der var søn af en handelsmand i Ringkøbing og til at begynde med indtog en beskeden stilling som fuldmægtig hos amtmand Frederik Hauch i Thisted, men som ved dennes protektion samt egen flid og dygtighed arbejdede sig frem, så han i 1771 kunne købe herregården Sø på Nordmors og i 1786 det nærliggende gods Ullerup.

Oluf M. Dahl, der var søn af en bonde i Vejrum, kunne i 1734 købe herregården Vadskjærgård. Hans datter Mette Dahl ægtede Niels S. Balleby, der i 1749 købte Strandbjerggård. Deres datter Kirstine Balleby

blev gift med Frantz Vogelius Steenstrup og måske var det hendes medgift, der muliggjorde det for ham, der var præstesøn, men gennem moderen Helene Søltøft nedstammede fra en række af de mest fremtrædende borgerfamilier i Ribe, i 1776 at købe herregården Nandrup på Mors med tilhørende fæstegods, 31 gårde og 23 huse med tilsammen over 132 tdr. hartkorn.

Nandrup og Sø var nabogodser og i 1837 stiftedes en ægteskabelig forbindelse mellem Frantz V. Steenstrups sønnesøn, der bar samme navn, og Jens Stadels sønnedatter Agnete Brorson Stadel. Dette ægtepar fik bopæl på Mølhavn, der udskiltes af Sø. Frugten af ægteskabet var Jens Kraft Steenstrup, der i 1862 for sin mødrearv købte Kvistgård.

Fra stambogens blade træder forfædrenes liv og levned os i møde, og vi vil gerne af de beretninger m. v., der er overleveret, prøve at forestille os deres karakteregenskaber.

Jordforbindelsen var i orden som oftest, først og fremmest for dem der sad på gårdene, de store som de små, og havde deres daglige gerning i tumlen med agerdyrkningens og kvægbrugets manuelle og økonomiske problemer. De mange af forfædrene, der havde deres levebrød ved handelsvirksomhed, og hvis evner i den retning hører til slægtens arvegods, var ejheller langt fjernet fra jorden. Det var landmandens produkter og landmandens forbrugsartikler, de handlede med i deres store bindingsværks købmandsgårde i de jyske købstæder.

Og går vi til akademikerne blandt forfædrene, de mange præster, så havde også de benene på jorden, jyske landsbypræster som de næsten alle var. De dyrkede deres jord og forrettede deres sjælesørgergerning. Der var betydelige kulturpersonligheder imellem dem. Biskop Peder Hegelund i Ribe var en førerskikkelse indenfor dansk åndsliv på Frederik II's tid, ligesom sognepræst Nikolaj Brorson ved Nikolaj kirke i København hørte til Pietismens ledende kræfter, højt værdsat af Christian VI, der omtalte ham og hans to yngre brødre, biskoppernes Hans Adolph og Broder Brorson som »det rare kløverblad fra Randerup«. Berømmelse på anden måde indlagde den senere sognepræst i Skanderborg, Jørgen Seidelin sig ved som student at deltage i modstandsbevægelsen under Frederik III mod den svenske besættelsesmagt. Vi vil også nævne Frantz Vogelius der i sin ensomme præstegård i Skærum i Vendsyssel udførte det store arbejde at oversætte Thukydids værk om den peloponnesiske krig, foruden at han skrev en Nordens historie og en lang række andre værker. Manuskripterne findes på Det kgl. bibliotek. Trods bønskrifter til dronning Charlotte Amalie lykkedes det ham ikke at få noget som helst af det trykt.

De gejstlige forfædre betragter vi som symbolet på et værdifuldt og væsentligt islæt i vor arv, et islæt af evner og lyst til syslen med opgaver af åndelig art.

Men lad os slutte med at citere, hvad oberst E. Prytz, der var indgiftet i slægten Steenstrup, har udtalt om denne:

»Familietræk, der i høj grad prægede den Steenstrup'ske slægt, var en stærk retfærdighedsfølelse, stor sandhedskærlighed og virkelighedssans parret med muntert lune. Der fandtes også hos flertallet af slægtens mandlige medlemmer en ikke ringe stridbarhed og en stor evne og lyst til at forfægte sine anskuelsers rigtighed og ved siden heraf en stor godmodighed, iblandet tilbøjelighed til at drive skæmt med og drille hinanden«.

DE TOLV SØSKENDE STEENSTRUP PÅ KVISTGÅRD.

Jens Kraft Vogelius Steenstrups og Anna Isidora Cathinka Bøggilds børn:

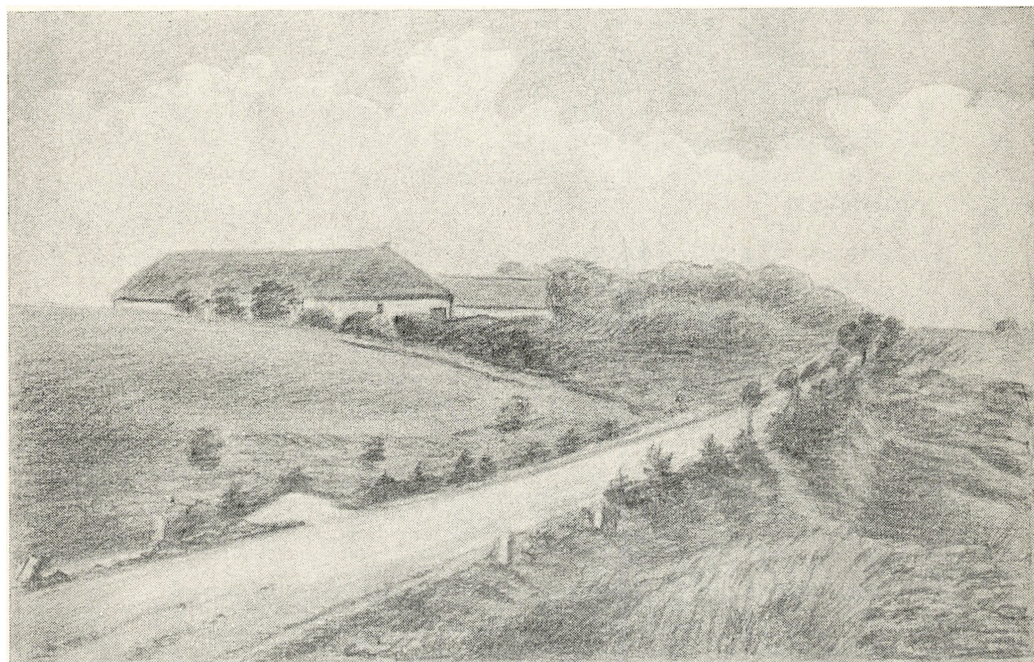
- 1) Frantz Vogelius Steenstrup,
proprietar til "Kvistgård",
Vejrum sogn, Hjern herred, Ringkøbing amt
f. 25/8 1863, d. 3/10 1916.
g. 27/10 1903 m.
Karen Bjerrum
f. 2/5 1877, d. 22/6 1937
1 s.
- 2) Victor Daniel Georg Steenstrup,
overpostinspektør for Fyn og Sønderjylland
f. 8/2 1865, d. 16/2 1940
g. 10/4 1895 m.
Henriette Jørgine Florentine Flach
f. 30/3 1869, d. 14/6 1949
4 s.
- 3) Agnete Steenstrup,
f. 31/8 1866, d. 17/1 1952
g. 12/10 1895 m.
konservator ved Statens museum for kunst
Svend Ejnar Bjørn Rønne
f. 18/9 1868, d. 30/10 1938
5 d., 1 s.
- 4) Harald Bøggild Steenstrup,
civilingeniør, driftsbestyrer
ved cementfabriken "Norden", Ålborg
f. 3/6 1868, d. 5/12 1954
g. 19/6 1902 m.
Ingeborg Julie Ambt
f. 4/3 1875, d. 2/6 1952
8 s., 2 d.
- 5) Kristian Karl Steenstrup,
gårdejer i Havdrup
f. 7/5 1870, d. 7/9 1947
g. 16/6 1901 m.
Madsine Madsen,
f. 13/4 1868, d. 3/7 1947
2 s., 1 d.

- 6) Frederik Hauch Stadel Steenstrup,
købmand på Frederiksberg
f. 7/5 1870, d. 25/5 1938
g.m.
Karen Petersen
f. 1/12 1888
- 7) Johannes Vogelius Steenstrup,
sognepræst i Tårs, Musse herred,
Lolland-Falster stift
f. 16/11 1871, d. 9/12 1939
g. 26/2 1904 m.
Lene Othena Mathiasen
f. 16/11 1878
1 s., 1 d.
- 8) Svend Aage Steenstrup,
købmand i Holstebro,
f. 4/5 1874, d. 29/12 1930
g. 25/8 1897 m.
Bothilde Anne Marie Cæcilie Hansen
f. 24/3 1870, d. 17/9 1956
1 s., 1 d.
- 9) Anna Magdalene Steenstrup,
f. 10/8 1878, d. 27/2 1956
g. 1/6 1902 m.
teglværksbestyrer Emanuel Frederik
Vilhelm Dyhr
f. 16/2 1873, d. 13/4 1958
5 s., 2 d.
- 10) Sigbrit Steenstrup,
f. 14/7 1881, d. 19/8 1957
Ugift
- 11) Jens Stadel Steenstrup,
købmand i Fåborg
f. 24/5 1884, d. 10/1 1954
g.m.
Gudrun Boyhus
f. 7/2 1892
4 d.
- 12) Marie Kristine Steenstrup,
f. 14/2 1890, d. 6/8 1953
g. 10/5 1916 m.
maskinmester Hans Jørgen Grove-Stephensen
f. 12/11 1889
3 s., 2 d.

**Anna Isidora f. Bøggild og Jens Kraft Vogelius Steenstrup
Ca. 1863**

Kvistgård i Vejrum

JENS KRAFT VOGELIUS STEENSTRUP
Proprietær på "Kvistgård", Vejrum sogn,
Hjerm herred, Ringkøbing amt
f. 24/2 1838, d. 29/7 1897
g. 27/12 1862 m.

1

ANNA ISIDORA CATHINKA BØGGILD
f. 8/4 1843 i Hersom-Bjerregrav, d. i København 27/8 1921
8 s., 4 d.

Bedstefar, Jens Kraft Vogelius Steenstrup, blev født 24/2 1838 på "Mølhave" på Mors som søn af proprietær Frantz Vogelius Steenstrup og Agnete Brorson Stadel. Allerede da bedstefar var 6 år gammel, døde hans moder. Et par år senere ægtede hans fader moderens søster, Christine Caroline, fra "Ullerup". Der er under slægtshistoriens nr. 5, Friderich Hauch Stadel, fortalt om det lykkelige forhold, der var mellem morfaderen og børnene Jens Kraft og Mette-Marie på "Mølhave", og i lange perioder efter moderens død boede de to børn hos morfaderen og mosteren.

Bedstefar gik i nogle år i skole i Nykøbing Mors, hvor han på grund af afstandene må antages at have boet i pension hos en af justitsråd Stadels mange venner. Efter sin konfirmation lærte han landbrug på "Ullerup" og "Mølhave".

I oktober 1854 umiddelbart efter oldefar Frantz Vogelius Steenstrups død skriver proprietær Egidius på "Strandbjerggård" i et kondolencebrev til Steenstrups svoger, Jens Stadel på "Søe": "Den gode Kraft talte jeg med, om han ei så op til os, når efterårspløjningen var tilendebragt, thi troede jeg da nok, at hans gode moder lod ham få en hest og gav afkald på ham en 14 dage. Såfremt vejret bliver tåleligt, da ville det være mig såre kært, om han kunne komme til 19.nov., som er min elskede Stines fødselsdag, og hvortil hans salige far så ofte haver glædet hende med sin nærværelse". (Frantz Steenstrup var broder til Stine Egidius).

Det følgende år er bedstefar på "Strandbjerggård". I et brev dateret 24/12 1855 skrevet af Friderich Stadel til datterdatteren Mette-Marie (kaldet Marie), midlertidigt på "Strandbjerggård", sender morfaderen dem hver 5 Rdr, som de må bruge efter eget forgodtbefindende.

I 1857 må bedstefar være postbud og mellemand for Egidius og Stadel på "Ullerup" vedrørende korrespondance og forhandlinger om et lån til "Strandbjerggård", så bedstefar har sandsynligvis endnu på dette tidspunkt været hos Egidius. Men fra 8/7 1858 foreligger et brev fra onkel Steenstrup på "Kongensgård" ved Lemvig, og i udskriften på dette brev betegnes bedstefar som forvalter på "Mølhave". I brevet beder onklen ham tage over fjorden til Thisted og Ær for hans regning leje hest og vogn og køre de to mil op til Hjardemål for at besigtige et større parti hø, som onklen har fået tilbudt

Proprietør J.K.V. Steenstrup, Kvistgård. Ca. 1895
Malet af Svend Rønne. Tilhører konservator Signe Rønne

til sit studehold.

Efter Friderich Hauch Stadels død den 10. oktober 1860 fik bedstefar udbetalt sin arvelod, for hvilken han i begyndelsen af 1862 købte "Kvistgård" beliggende ved landevejen mellem Holstebro og Struer, ca. 3 km fra sidstnævnte. Hele købesummen 34500 Rdr. blev lagt på bordet for godsejer Mads Quistgård på "Sofienlund". Vistnok opstod der ved betalingen en pudsig episode: Bedstefar skal være kommet kørende i kane med alle pengene i sin tegnebog, der sad i kørepelsens inderkomme. Da han stående i Mads Quistgårds stue rakte hånden ind efter tegnebogen, var den væk, men den blev dog lidt efter fundet i kanens halm.

"Kvistgård"s samlede areal er 93,4 ha, deraf 76 ager, 11 eng, 1,4 skov, 3 mose, 2 have og gård.

Quessgård nævnes 1456 som en hovedgård, der i fem slægtled ejedes af slægten Spend. Senere sank den ned til at være bondegård, som i 1680 var øde og forladt. På denne tid deltes den i to gårde, Nr. og Sdr. Quistgård. Den sidste var fra 1687 ryttergård, som kronen fra 1682 havde bortfæstet til A. Pedersen Quistgård, efter hvis død i 1699 den overtoges af sønnen Anders Quistgård, som købte den i 1717 af kronen for 862 Rdr. Efter hans død overtoges den af enken Kirsten Dahl og de to sønner Mads og Kristen Quistgård, der sammen i 1789 ejede de to gårde. Mads Quistgård døde 1804, Kristen Quistgård 1807. Derefter solgtes gården for 11.600 Rdr. til arvingerne efter A.M. Quistgård til Jungetgård. I 1821 fik Mads Quistgård bevilling til at sammenlægge Nr. og Sdr. Quistgård. Efter hans død i 1833 overtoges gården af broderen Morten Quistgård, der solgte den i 1839 for 11.000 Rdr. til Mads Quistgård til "Sofienlund", som atter i 1862 solgte den til bedstefar.

Til at forestå den store husholdning måtte bedstefar se sig om efter en husbestyrerinde. Valget faldt på den 18-årige Anna Isidora Cathinka Bøggild. Hun var født den 8/4 1843 i Hersom-Bjerregrav som datter af sognepræst Daniel Bøggild og Anna Magdalene Jakobsen. Hun var nr. 7 af den store flok på femten børn. Fra 1850 havde familien levet i Øster Velling præstegård. Det var en alvorlig og noden ung pige, der kom til at stå for styret i hus og have på Kvistgård, hvor der var stort folkehold. Beskeden var hun af natur og opdragelse i det fattige præstehjem, benøvet blev hun, da bedstefar friede inden årets udgang. Brylluppet stod i Ø. Velling kirke og præstegård i julen 1862.

Det var et stort arbejde og ansvar at gå ind til på "Kvistgård". Der var 6 spand heste med hver sin karl. Der var ca. 100 køer og stude, hvortil krævedes røgter, nejer-ske og 3-4 piger. Helt og fuldt helligede bedstemor sig sit krævende arbejde. Omtrent hvert andet år i den næste snes

**Anna Isidora Steenstrup,
f. Bøggild. Fotografi ca. 1870.**

**Familien Steenstrup i haven på Kvistgård, sommeren 1891.
Stående fra venstre: Victor, Frantz, Frederik, Kristian,
gast (Svend Nissen), Harald, Agnete, Johannes.
Siddende på bænken: Bedstemor, Marie, bedstefar, Svend Aage.
Siddende i græsset: Uidentificeret gast, Anna, Stadel, og
Sigbrit.**

år bar hun et barn under sit hjerte, ja det yngste, det tolvte, Marie, blev endog født efter selvbrylluppet. Begivenheden fik sin særlige fremhævelse ved, at den ældste søster, Agnete, holdt barnet over dåben, medens de otte brødre stod fadder.

Bedstemor har selv fortalt, at hun ikke havde nogen ungdom, og at hun ikke smilede i mange år. Når hun senere i livet modtog meddelelse om, at en datter eller svigerdatter ventede sig, tog hun i mindet om egne trængsler altid sin mest tragiske mine på og gned som i fortvivlelse sin ene arm, mens hun sukkede: "Åh herregud, Åh herregud".

Bedstemor sagde i mange år De til sin mand, men der må have ligget en anden betydning i det gamle vestjyske De end i det danske De og Du af i dag, thi det er hævet over enhver tvivl, at bedstefar og bedstemor levede et lykkeligt samliv. Når bedstemor altid kaldte bedstefar for Steenstrup, må det erindres, at den store bedrift krævede en disciplin i det daglige, der kun kunne gennemføres ved opretholdelse af visse former.

Fra 1870 til bedstefars død i 1897 var der formentlig gennemsnitligt en snes munde at møtte på den store gård. Den murede bageovn var sjældent kold. Fra 1875 træffer vi den ældste datter, Agnete, som hjælperske. Bedstemors snegle var berømte og drengenes yndlingsspise. En dag havde bedstemor bagt et stort fad snegle. Drengene sad inde ved spisebordet, da bedstemor trådte frem til den mindste af dem, Stadel, og spurgte ham: "Skal du have den største?" - "Jah, hvor æ'en, mor?" var den barnlige reaktion.

I gårdens mejeri kærnedede de holstenske mejersker smørret, sørgede for sødmalk og oste til husholdningen, skummetmalk til staldene. Om sommeren blev de store lerbåde fyldt med malk og sat op på hanebjælkerne til tykmalk - hvorefter man kun spiste fløden. Mejeriet modtog også malk fra andre gårde.

Kvistgårds jord var af ypperlig kvalitet. I engene opdrættedes stude til ekspert. På gården holdtes et par tyre, der undertiden gav anledning til farlige episoder. En dag kom bedstefar tidligt nok ud i gården til at se en af tyrene galopere pladsen rundt med halen lodret i vejret, slæbende Jens røgter efter sig. Jens Røgter ville ikke slippe sit tag i tøjret, hans trasko slog gnister over broens sten, og selv hang han omtrent vandret bagud under det vilde løb, alt imens han råbte: "A ka bå' bin' å bast dø." Så fik bedstefar det uvane dyr standset med en høtyv efter at have kastet en søk for dets øjne.

I begyndelsen herskede der velstand på "Kvistgård", men der var bud fra mange sider fra folk, der bad bedstefar stå i kaution. Efter krigen 1864 var der vanskeligheder mange

steder. I et brev fra denne tid læser vi: "Du kan tro, kjære Stine, at Kraft på Quistgård har været os en sand broder og ven. Han har taget sig meget af vore ting og gjort det som få ville." Brevet hentyder til kaution under tvivlsomme forhold. Få år efter gik pengene tabt. Og bedre gik det ikke ved nogle andre store kautioner. Som følge af de meget alvorlige tab, hvorom der i realiteten var tale, fik bedstefar det mundheld:

"Den, der giver til han tigger,
skal slås til han ligger."

Bedstefar så sig i hvert fald nødsaget til at optage et lån i "Kvistgård", da det nogle år kneb med likviditeten.

"Kvistgård" var et særdeles gæstfrit hjem, ikke således at forstå, at der holdtes store og mange gilder, thi dette ville ikke have været i overensstemmelse med bedstefars og bedstemors natur. Nøjsomhed var det fremherskende træk. Derimod var der til alle tider åbent hus for de mange børns endnu flere venner, som børnene bragte med sig hjem. Bedstefar og bedstemor var ikke glædere, end når der var fest for de unge. Da blev bedstemors hjemmestukne stikkelsbærvin sat frem. Når alle 12 børn sad ved bordet, kunne det hælde, at bedstefar ved bordenden sang:

"Kejseren af Kinesiens land,
er en stor og mægtig mand",

alt imens han trommede takten i bordet.

Ved juletid pyntede forældrene selv juletræet, og når lysene var tændt, bulrede bedstefar med knytnæve på døren ind til de ventende børn: "Bummelumelum, nu er julen kommet." Så gik fløjdørene op til juletræet.

I de lange vinteraftener var der ofte sang og spil i dagligstuen, hvis de mange unge ikke arrangerede bal i salen, men om sommeren var det haven, som var skueplads for samværet. Fra stuehuset skrånede plænen ned mod søen med den lille ø. Stor dam, lille sø, hvor ligger grænsen i ungdommelig fantasi? Her var båden den vuggende skalsom ungdommelige glæder.

Stå nede på vejen en sommerkvæld,
når solen går rødmende bort,
se farvepragten i dammens væld,
indrammet af slagskyggen sort.
Mens småfugle kvidre i havens træer,
fordyb dig i freden og hyggen her.
Stilhed, stilhed, fyraftenens pibe er tændt.

Og kom der en dag ved midsommertid,
 når haven står i sin pragt,
 når solsorten fløjter sin vise så blid
 og alt bærer sommerens dragt.
 Da hører du ungdommens jublende råb,
 da knoppes i lunden det friske håb,
 Amor, Amor, vandrer bag træernes skjul.

Bedstefar var interesseret i åndelige rørelser og en alvorlig kristen, der hver morgen holdt husandagt med morgensang. I et takkebrev skrevet i halvfemserne til en ven, hvor han nys har været på besøg, bemærker han, at han var bekymret over at se, at denne ikke længere holdt andagt. Det tyvende århundrede var ved at indfinde sig.

Når sneen har dysset naturen i blund,
 og blomster på ruden gror,
 besøg så Kvistgård en mørkningsstund
 i den lille stue mod nord.
 Og vist vil du finde ved ovnens skin,
 at her har de ret lukket LIVET ind,
 livet, livet, som Gud os det gav.

Bedstefars og Bedstemors
 sølvbryllupssang 1887.
 (skrevet af Jørgen Falk Rønne)

Desværre begyndte hos bedstefar ret tidligt en nyrelidelse, der fra 1890 flere gange tvang ham til kurophold i Karlsbad, men disse kure hjalp ham kun i kortere perioder. Til sidst måtte han lade sig underkaste en operation, som han ikke gennemstod. Bedstefar døde 29/7 1897.

På dette tidspunkt var sønnerne med undtagelse af den yngste færdiguddannede. Den ældste søn Frantz overtog "Kvistgård". Han var endnu ugift, så bedstemor blev boende på gården. Svend Aage havde etableret sig i Holstebro med en manufakturforretning. En pudsig episode fra hans første købmandsår er at berette: En dag, just som han ekspederede et par af byens fornemme damer, kom den tidligere røgter på "Kvistgård", Jeppe Kanon, ind i forretningen. Jeppe Kanon var altid lidt streng ved sig selv på torvedage, og den unge købmand fik også meget hurtigt på fornemmelsen, at Jeppe var bedugget, ja nærmest kanonfuld, hvorfor han så diskret som muligt blev holdt hen under ekspeditionen af de to damer. Dette ville Jeppe dog ikke rigtig godtage og udbrød: "Do ska no itte wa' så stur på'et, bette Svæn' Aa', for A haar kient da, li siden do it ku knap di øjn bowser."

En dag under en travl periode med meget markarbejde var bedstemor inviteret ind til Holstebro til eftermiddagschokolade hos nogle venner. På gården kunne man ikke afse

nogen karl til turen. Da sagde Frantz: "Ja, hvis en af damerne kunne køre, så kunne I da tage ponyvognen og Tordenskjold." Ved sin kiggen rundt i kredsen standsede hans blik ved min mor, 20 år gammel og frisk importeret fra New York uden andet kendskab til heste, end at de var firbenede. Mor mente nok, hun kunne påtage sig hvervet. Hesten blev spændt for, man steg til vogns og mor fik presset tømme i hånden. Da lød det fra bedstemor: "Så i Jøse navn da." Udturen gik godt. Hjemturen i mørke var lidt vanskeligere. Da man kom til smedien, faldt det flaksende lys fra dennes esse skråt ud på vejen. Tordenskjold stillede sig op i en stor bue og skævede mistroisk ind til denne Vølund-ild, men vovede så springet med et voldsomt ryk i vognen. "Den skyr ej ilden, som over den springer."

Fra bedstemor har vi modtaget et par gamle overleveringer fra slægten: Om den bøhmiske tip-tipoldemor Cathrine v. Drewitz, og om en bedstemor, vistnok Madam Jakobsen på "Cathrinelund", der udstødte et "Fanden gå fra mig", når hun f. eks. slog sine fingerknoer ved kakkelovnsputning.

Skæbnen ville, at min far ved en dansk-amerikansk fest for Holger Drachmann omkring 1906 fik hædersgæsten på sin venstre side under middagen. Pludseligt stødte Holger Drachmann sin albue ind i fars side og udbød impulsivt: "Tør du bande, præst?" Som et lyn slog den lille overlevning ned i far, som raskt replicerede: "Jeg tør sige Fanden gå fra mig."

Efter sønnen Frantz' giftermål flyttede bedstemor til København med døtrene Sigbrit (Nip) og Marie (Bit). I hendes hyggelige og gæstfrie hjem, først på Gl. Kongevej 47 og derefter Vesterbrogade 110, bosatte sig også børnebørnernes elskede og opofrende onkel Frederik, der forblev ungkarl og legeonkel lige til sit 66. år. I København omgikkes bedstemor foruden datterfamilien på Hortensiavej sine derboende søstre, den ugifte tante Henriette med de høje idealer og den uforlignelige færdighed i kniplekunsten og tante Agathe, der altid var i et strålende humør.

Vi børnebørn elskede bedstemor for hendes muntre påfund. Jeg husker hende endnu i 1913, da hun var 70 år gammel, vippende op og ned på en gren af et meget stort bøgetræ. Hørte hun os komme gennem stuerne, gæmte hun sig bag døren eller i gangskabet for at forskrække os med et "bøv", der vakte jubel i os. Ja, hendes søster Agnes har endog engang på "Kvistgård" mødt selveste Belsebub i den mørke sal.

Ved den sidste fødselsdag, hvor alle børnene var samlet om bedstemor, den 8/4 1916, blev følgende sang sunget:

Der var en tid, men det er længe siden,
da hele verden var vor moder blot,
da syntes vi - vi syntes hele tiden,
at kun i moders skød vi hjemme var.

Men nu - nu er det ganske anderledes,
vi selv som voksne ud i verden går,
og dog vor lovsang lyde skal fremdeles,
så tonerne om moder sammenslår.

Du var, du er, du bliver aldrig andet
end den, hvis hjerte kærligt for os slår,
og derfor synger vi med fryd ublandet
endnu, at moder er vort paradys.

En gammel moder! - helligt navnet lyder,
vi føler dybt dets underfulde klang,
thi moders navn det ligefrem betyder
at ofre sig udelt og helt - i alle ting.

Gud give dig at høste, som du såed
med runde hånd og med et opladt sind,
da tror vi vist, du glædens kilde nåed
og evigt drak dens klare kildevæld.

J.V.S.

Bedstemor fulgte alle sine børnebørn i deres opvækst. Til konfirmationen kunne pigerne være vis på et smykke og drengene på en bibel med et selvskrevet "Gud er Kærlighed" på bindets indvendige side. Jeg fik vist den sidste, i 1920, skrevet med en rystende venstre hånd efter et apoplektisk anfald i sommeren 1920. Efter et nyt anfald døde bedstemor, 78 år gammel, den 27. august 1921.

Nu er også de tolv fra "Kvistgård" borte. Som apostle gik de ud og omplantede den gæstfrihed og det hjertelige sindelag, der var praktiseret på "Kvistgård", i hver sin kreds. Vi har alle modtaget noget meget værdifuldt fra disse tolv onkler og tanter. Vi vil i taknemlighed og ærbødighed bevare mindet om dem alle. Måske kan der være anledning til at nævne tante Sigbrit, der levede længst, og som ved sit liv mellem de gamle møbler og de gode minder fra "Kvistgård" længst vedligeholdte os erindringen om dette hjem. Måske også fordi hun levede ugift.

Tante Sigbrit var ikke noget almindeligt menneske. Sine meninger fremsatte hun ganske bramfrit uden persons anseelse. Hun var et godt og glad menneske. Bekymringer om dagen i morgen kendte hun ikke. I sin lille stue på Morsøvej, tæt ved sin yngste søsters hjem, levede hun sit stille, dybt kristne liv. Vi nevøer og niecer har alle som børn glædet os sammen med tante Sigbrit. Vi har i moden alder nu og da moret os over visse af hendes impulsivt udtrykte meninger, men vi har alle dybt respekteret hende. Ubrydelige var hendes bånd til os, yngst var de til tante Bits og onkel Hans Jørgens fem børn, generationens yngste. Hun døde, just som et af dem en morgenstund ringede på hendes dør.

Hun var tro mod sin arv fra "Kvistgård". Til det sidste var hun en flittig kirkegænger. Var hun ikke i kirken om søndagen, lyttede hun til radioens gudstjeneste, og da rejste hun sig, når velsignelsen lystes.

Der kunne for vor egen kreds skrives bøger om de tolv søskende. Lad hvad der her er skrevet om tante Sigbrits trofasthed, ærlighed og kærlighed også gælde de andre elleve svaner fra "Kvistgård".

De sank igen i støvet,
men mindets lange vind
går gennem sommerløvet
til skyggelandet ind.
Den hvisker til hver stormand,
hvert navnløst borgerpar,
at vi, der løfted arven,
har husket, hvem de var.

Hans Hartvig Seedorff-Pedersen:
Af "Kantaten til Århus 500 års
jubilæum" (1941)

FRANTZ VOGELIUS STEENSTRUP

Proprietær til "Mølhave", Sejerslev sogn
Mors nærre herred, Thisted amt
f. 24/8 1812, d. på "Mølhave" 20/9 1854
g. 1° 6/4 1837 m.

AGNETHE BRORSON STADEL

f. 12/4 1811, d. 12/4 1844
2° 7/10 1846 med svigerinden
Christine Caroline Stadel
f. 23/9 1815, d. 8/7 1895

Ref.:

Hauch-Fausbøll: Slægthåndbogen, 1900, s. 1029

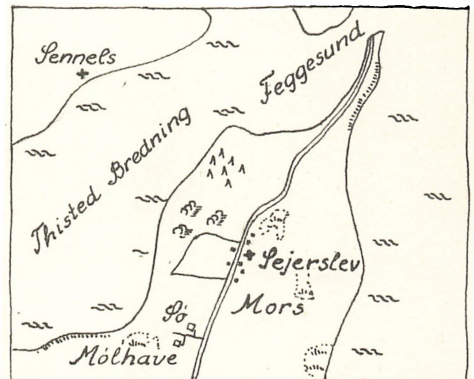
Om Frantz Vogelius Steenstrup og hans tidligt afdøde hustru, Agnethe Brorson Stadel, er ikke bevaret mange oplysninger. Nogle breve fra 1839 og 1849 viser en god håndskrift og røber et særdeles hjerteligt forhold til svigerfaderen, Friderik Hauch Stadel på "Ullerup".

Børn af 1°:

- 1) JENS KRAFT VOGELIUS
- 2) Mette-Marie, f. 31/12 1839, d. 30/7 1908,
g. 24/3 1863 m. Jens Christian Overgaard, "Frederiksminde", som Friderik Hauch Stadel byggede til dem i Galtrup sogn.

Børn af 2°:

- 3) Dorthea Kirstine, f. 21/11 1852, d. i København 14/7 1914, g. 4/8 1874 m. Frederik Mortensen, "Landbolyst", Thy.
- 4) Frederik Hauch Stadel, f. 24/8 1853, d. i Viborg 4/3 1929, g. 17/10 1885 m. Helga Grønlund, København. Frederik Hauch Steenstrup var den sidste af slægten, der ejede "Mølhave", som oprindelig var opført af Jens Stadel o. 1775 efter udstykning fra "Sø". Gården havde 77 ha. udmærket agerjord.

Kortekitse af Sejerslev sogn

DANIEL BØGGILD

Sognepræst i Ø. Velling-Helstrup-Grensteen
Middelsom herred, Viborg stift
f. i Todbjerg 5/2 1799, d. i Randers 4/12 1885
St. i Århus 1819, Kand. 20/10 1828,
Spr. i Grindsted 1837-1840
Spr. i Hersom-Bjerregrav-Kleistrup 1840-1850
og i Ø. Velling 1850-1870
g. 15/8 1834 m.

ANNA MAGDALENE JAKOBSEN

f. p. Cathrinelund, Øster Assels 12/12 1813, d. 30/12 1889
6 s., 9 d.

Ref.:

Ø. Assels Kirkebog
Wi III, s. 519
Erslevs Forfatterlexicon, under D. Bøggild
Randers Kirkebog 1885
Fra Viborg Amt 1943, s. 140 ff.

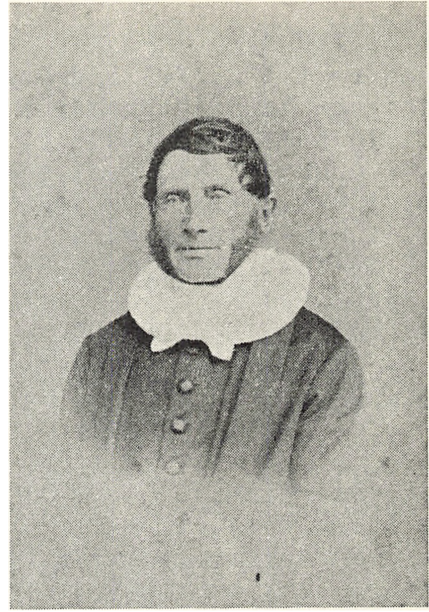
Daniel og Anna Magdalene Bøggild havde en meget stor børneflokk, 15 ialt, som alle levede til høj alder. I præstegården Ø. Velling holdtes der altid huslærer. Da Daniel Bøggild søgte dette embede, udtalte Frederik VII: "Præsten med de mange børn skal have embedet." Endnu ligger hans gamle præstegård, en hvidkalket, stråttækt længe med sorttjæret bindingsværk. Præstegården, der er opført 1770, er særdeles smuk og velholdt.

Det store sogn med de tre kirker, spredt over store afstande, kunne nok slide på en familiefader med 15 børn. Transporten foregik om vinteren til fods. Biskop Otto Laub skriver i sin visitatsbog, at den talrige ungdom i sognene var særdeles vel oplært i kristendomskundskab, og at Bøggild havde oprettet et menighedsråd, men at det i Bøggilds alderdom kneb lidt med at overholde kirketiden, et forhold

Ø. Velling kirke

**Anna Magdalene f. Jakobsen og Daniel Bøggild
Ca. 1870**

Øster Velling præstegård, opført ca. 1770. Fot. 1958.

der blev rettet ved biskoppens forslag.

Nogle bevarede breve fra Bøggilds hånd vidner om et kærligt og taknemligt sind. Tak er det almindeligst anvendte ord i disse breve. Nogle dage efter sin 85 års fødselsdag skriver han følgende til sin svigerdatter Agathe:

"Min kjære Agathe Bøggild.

Randers 15/2 1884

Jeg befinder mig i nødvendigheden af at maatte først bede Dig om muligt at ville undskylde og ved min høje alder tilgive min Langsomhed med Besvarelsen af Din særdeles smukke og hjertelige Lykønskingskrivelse til min 85aarige Fødselsdag, forinden jeg derfor med inderlig Glæde ret kan takke Dig og Din kjære gode Mand for al den uforanderlige Kjærlighed og Godhed I begge omfatter os Alle her i det nu gamle Hjem, og som vi har haft og vedblive at have saamange kjære Beviser paa. Modtager derfor begge vor hjertelige Taksigelse saavel for de kun alt for faae Dage I have saa inderligen glædet os ved Eders personlige Nærvarelse hos os her i Hjemmet, men ikke mindre takkes I begge for Eders Opofrelse i Eders eget kjære Hjem, det bevare os alle et velsignet Minde. - Det hvide, behagelige Halstørklæde, Du sendte mig, har nu i tvende Vintre væsentligt bidraget til Helbredets Bevarelse.

I takkes for Sendingerne aarligen af Kartofler og Tyttebær og særdeles vare I begge takkede for Eders Kjære personlige Nærvarelse ved vort Guldbryllup og for de Opofrelser, der fra Eders Side er gjort for at vedligeholde Erindringen om denne for vor talrige Familie saa mindeværdige Fæst. Dens Minde er og vil blive et vedvarende Forbindelsespunkt i hele Familien.

Den algode Gud vendte min gode Kones lange, og denne Gang sangeværende Sygdom til det Bedste, saa hun nu er ret vel og munter igjen, men maa dog foreløbig ikkun opholde sig i varme Værelser. Hun var sund paa min Fødselsdag og saa lykkelig ved at befinde sig i flere Døgn i Selskab med 5 Døttre og flere Sønner og ikke saa faae Gratulanter og Venner.

Min kjære gode Agathes Opfordringer til en Reise udi Vintertiden kan Moder ikke vove sig til endnu for længere Tid, men maa bede sig, med inderlig Tak, tilgode til en behageligere Aarstid.

. . . . .

Under sidste Sides Skrivelse vare her nogle Damer og Herrer, og iblandt disse Agnes og Alfred, der havde deltaget begge i sidste Maskerade ved Ballet, og som begge havde talrige Reminiscenser at opvarte med, der forstyrrede mig ret meget, saa jeg fejlede i noget og glæmte endnu mere, og føler nu Trang til at optage det Forsømte, nemlig at

takke ret inderligen Eders Kjære Anna for den nette Gave, som hun var så betænksom at forsyne gamle Bedstefader med.

Jeg, forunderligt nok, forglente endog at bede Dig takke min kjære Svigerinde og Din gode Mand for de af hende og ham os forærede 4 Boutciler Portvin, saavel som at hilse ved Lejlighed på Quistgaard og Skikhild.

Slutteligen beder jeg endnu Eder om at hilse forbindtligt fra os Brødrene Vium og være I selv venligst ihukommede og hilsede ved Eders gamle Fader Daniel Bøggild."

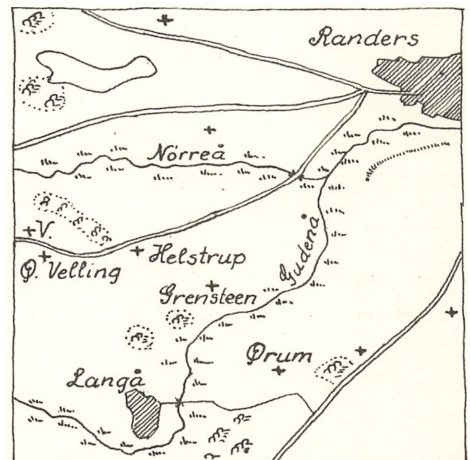
Fem af de femten søskende Bøggild.
Stående fra venstre Hilda Berg, Alfred Bøggild og Henriette Bøggild. Siddende tv. Isidora Steenstrup og th. Sofie Nørby.
Foto ca. 1905.

I sønnen Sigfrieds skudsmålsbog finder man følgende faderråd:

"Du Sigfried, min Søn! Kjend din Fader Gud og tjen ham af et oprigtigt Hjerte og af en villig Aand! - Dersom Du søger ham, skal han lade sig finde af Dig, men dersom Du forlader ham, da skal han forlade Dig i al Evighed.

Vær frimodig og stærk! Frygt ikke, thi Gud, Herren vor Gud, den Almægtige, skal være med Dig paa alle Dine Veje igjennem Livet til Evigheden.

Amen! "

Kortskitse af
Ø.Velling-Helstrup-Grensteen

Daniel og Anne Magdalene Bøggilds børn:

- 1) Harald Emil, f. 15/6 1835 i Korsør, købmand i Randers, d. 1894. G.m. Julie Carstens.
- 2) Gustav Adolph, f. 22/9 1836 i Korsør, købmand. G. 17/6 1861 i Vinding m. Vilhelmine Annine Blicher, f. 20/9 1840 i Søby.
- 3) Victor Evald, f. 2/12 1837 i Grindsted, d. 10/4 1858 i Øster Velling, avlsforvalter hos faderen.
- 4) Theobald William Folkmar, f. 16/2 1839 i Grindsted, magisterkonferens i historie 1864, lærer, d. 14/3 1907.
- 5) Sigfried Valdemar, f. 28/9 1840 i Hersom, købmand i Holstebro, g. 16/9 1875 i Vejrum m. Mette Elise Agathe Møller, f. 28/2 1851 i Albøge ved Ebeltoft.
- 6) Hertha Emilie Bøggild, f. 14/1 1842 i Hersom, g 1° 22/10 1865 i Ø. Velling m. proprietar Peter Andreas Therkilsen, f. 4/11 1839 i Randers, d. 9/6 1870 i Langå, g. 2° 21/4 1876 m. proprietar i Hornbæk Johan Peter Nørgaard, f. 8/11 1851 på Neesgård i Nørhå.
- 7) ANNA ISIDORA CATHINKA
- 8) Mathilde Nathalia, f. 10/4 1844 i Hersom, g. 22/10 1865 i Ø. Velling m. højskoleforstander Anders Christian Povlsen Dahl, f. 31/5 1826, d. 1/8 1899.
- 9) Hilda Christine, f. 4/4 1846 i Hersom, g. 30/9 1877 m. proprietar Jens Magnus Berg til Skikkild v. Struer, f. 16/8 1838, d. 1890.
- 10) Sofie Othilie, f. 15/3 1847 i Hersom, som enke udvandret til U.S.A. g.m. købmand Nørby i Lemvig.
- 11) Agathe, f. 10/9 1848 i Hersom, g. 16/4 1874 i Randers m. stationsforstander i Mårslet Peter Kastberg, f. 30/4 1846.
- 12) Georgia, f. 31/10 1849 i Hersom, d. 4/2 1853 i Ø. Velling
- 13) Agnes, f. 4/11 1850 i Ø. Velling, g.m. købmand Jens Madsen i Århus, d. 1902.
- 14) Henriette, f. 2/10 1852 i Ø. Velling, d. 193..
- 15) Alfred Alexis, f. 5/5 1855 i Ø. Velling, manufakturhandler i Randers, g.m. Therese Frederikke Augusta Hjorth, f. 13/10 1877.

JENS KRAFT VOGELIUS STEENSTRUP
 Proprietær til "Nandrup", Flade sogn
 Mors nørre herred, Thisted amt
 d. 1829

g. 1811 m.
 DORTHEA CORTNUM

Ref.:

Hauch Fausbøll: Slægtshåndbogen, 1900, s. 1029.

I et brev dateret 23/6 1810 skriver provst Caspar Schade til sin søn Frederik: " - at den gamle Steenstrup på Nandrup er død, ved du vel. Sønnen beholder gården og godset mod at betale hver af sine søstre 25000 Rdr.

Ved Jens Krafts død solgtes gården ud af slægtens eje. Sønnen Frantz havde i forvejen overtaget gården "Mølhave".

Navnet Jens Kraft er kommet ind i slægten efter major Jens Kraft, som var gift med Øllegaard Sofie Søltøft, der var en faster til Helene Søltøft, gift med sognepræst i Sjørring, Johs. V. Steenstrup.

Medaljon med silhuet af
 Jens Kraft Steenstrup.
 Tilhører konservator Signe Rønne.

FRIDERIK HAUCH STADEL

Godsejer til "Ullerup", Galtrup sogn

Mors Nørre herred, Thisted amt.

f. på "Sø" 12/8 1783, d. på "Ullerup" 6/10 1860

St. Ålborg 1800, filosoficum 1801, studerede teologi og medicin

Justitsråd fra 1846

g. 28/1 1809 m.

METTE MARIE TOFT

f. 13/3 1788, d. på "Ullerup" 11/3 1823

Ref.:

Ellen-Maria Møller: Slægten Stadel, s. 43 ff.

Historisk Årbog for Thisted Amt. 1941-43, s. 202 ff.

I 1808 erhvervede Friderik Stadel gården "Hestehauge" i Rødding sogn i Salling. Året efter ægtede han Mette Marie Toft. I 1812 solgte han "Hestehauge" og overtog efter sin broder forpagtningen af "Sø", som han senere købte. Ved faderens død 1820 fik han også "Ullerup".

Friderik Stadel gjorde en betydelig indsats på landbrugets område. Han udbyggede "Ullerup" og anlagde den smukke lo tdr. land store park. Han var sjensynlig af retlinet karakter, tilbagebetalte sin fader sine lån med stor punktlighed. Han skildres af sin samtid som en sjælden human og god arbejdsherre. Efterhånden som hans formue voksede, udøvede han en betydelig udlånsvirksomhed. I sin "Laanebog" 1841-44 skriver han følgende forord:

"Giv Den, der beder Dig, og vend Dig ikke fra Den, som vil laane af Dig." - Disse Frelserens Ord bør Hver den erindre, som Den Algede har givet Evne til at gjøre Godt imod Andre, vel ihukommende, at Alt, hvad vi have i denne Verden er kun betroet Gods, som vi skulle anvende til Gavn og Glæde ligesaavel for vore Medmennesker, som for os selv."

Af offentlige hverv havde han sæde i Thisted amtsråd fra dettes oprettelse 1842, var landvæsenskommissær, medlem af kommissionen for sandflugtens bekæmpelse, skolepatron for Mors Nørre herred.

Han var højt op i årene en udmærket rytter, ivrig jæger og fisker. F. eks. siger dagbogen 26/7 1841: "På jagt efter vildænder i Hund sø, hvorved var tilstede . . . . Haugaard, Steenstrup, Fabricius, Holstein, Steenberg, Rademacher, Lillien skjold og jeg."

Venneskaren var stor og spændte over vidt forskellige anskuelser. Til den nærmeste kreds hørte byfogden i Nykøbing M. og omegnens præster. I sin dagbog, hvori faderens bomærke, timeglasset, er indtegnet, og som begynder med ordene "In fide Christi spes posita mea", følger man hans besøg hos børn og børnebørn eller disses besøg

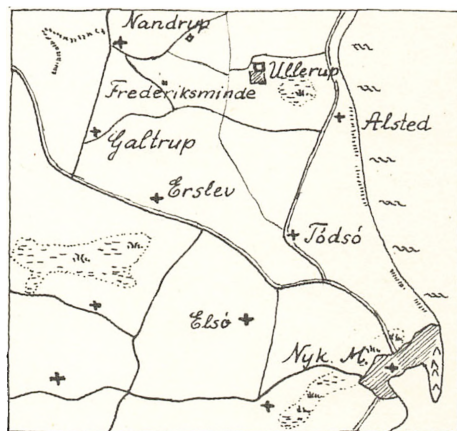
hos ham - "min lille Kraft var her" - "Jeg var på "Søe". Man følger ham på hans vognrejse til København i selskab med datteren Sigbrith. Rejsetiden er 2 x 5 dage. En anden gang går vognrejsen til Fredericia, hvor den seksårige datterdatter Mette-Marie fra "Mølhave" er blevet indlagt for at gennemgå en operation. Bedstefaderen, i følge med svigersønnen, Frantz Vogelius Steenstrup, må ned at se til hende. Han er i det hele taget børnebørnenes gode ven. Han skriver børnerim til dem og sender dem små tegninger. Mange breve er bevaret. Et par dage før julen 1854 skriver han til Mette-Marie:

"Du har glædet mig meget med Dit sidste kiærkomne Brev, da jeg deraf seer, at Du lever vel og under en god og velvillig Sjølesørgers Vejledning flittig forbereder Dig til Din Konfirmation, hvilken Du bør ansee som den vigtigste Handling i Dit Liv, thi Du udkaarer Dig der en god Ven, paa hvem Du trygt kan stole baade i Sorrig og Glæde, naar Du ved ydmyge Bønner henvende Dig til ham med et oprigtigt Hierte.

Jeg sender Dig en lille sort Kiøle og et Forklæde, som jeg ikke forlanger anden Tak for, end at Du i Julen skal tænke flittig paa mig.

Du hilses kiærligt fra os Alle, som oprigtigt tilønsker Dig en glædelig Juul og et lykkeligt Nyaar, men især bevares Du altid som et Billede af Din afdøde Moder, min i Livet inderlig elskede Datter, i Din oprigtige og trofaste Bedstefaders Erindring."

I marts måned 1855 sender han tøj til den kjøle, hun skal bære på den højtidelige dag, Konfirmationen, hun går i møde. "Hvor gierne ville jeg ikke personlig være til Stede for at høre Dig at indgaae en Pagt med det Almægtige og Algode Væsen, af hvilket Dit hele timelige og evige Vel er afhængigt, men jeg føler fuldkommen vel, at mit

Kortskitse af Galtrup sogn

Helbred ikke vil tillade mig at komme, og jeg vil derfor ikke skuffe Dig med et tomt Haab."

Den 8. aug. 1854 sender han en pengegave til svigersønnen på "Mølhave" til at købe en vogn for, "at begge mine kære døtre på "Søe" og "Mølhave" kunne have en vogn beskyttende mod regn og kulde."

Friderik Hauch Stadel døde af apopleksi d. 10. okt. 1860, 77 år gammel.

Friderik Stadel var døbt Fridric, men skrev sig Friderich. Her er anvendt datidens sædvanlige stavemåde.

Ullerup på Mors, hovedbygning ca. 1840.
Gengivet efter T.A. Becker: Prospector af danske herregårde

JOHANNES BØGGILD

Sogndegn i Todbjerg

O. Lisbjerg herred, Århus stift

f. i Århus 1765, døbt 31/1, d. i Todbjerg 15/1 1833

St. Århus

g. 16/12 1796 m.

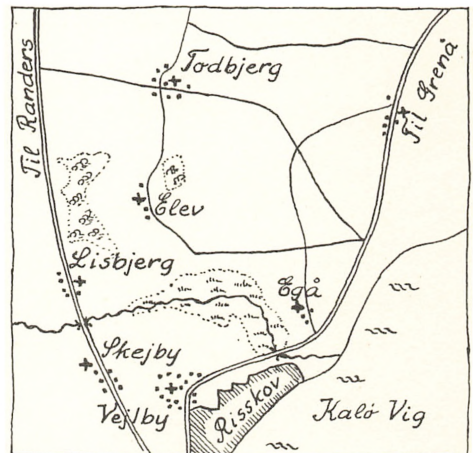
ANNA CATHRINE HØEG

f. 1765 ell. 66, d. i Sdr. Bork 6/2 1834

Ref.:

Vor Frue sogns kirkebog, Århus, 1765

Th. Hauch Fausbøll: Slægten Bøggild

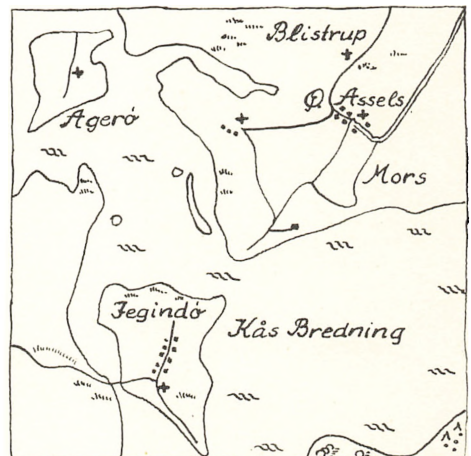

Kortskitse af Todbjerg

JØRGEN JAKOBSEN
 Prop. til Cathrinelund
 Ø. Assels, Sønder herred, Mors
 g.m.
 ANNA CATHRINE GROTH
 døbt i Holstebro 29/3 1794

Ref.:
 Holstebro kirkebog 2, 1776 -

Anna Cathrine blev hjemmedøbt og derefter læst over i kirken d. 7/5 1794. Moderens "kirkegang" fandt sted to dage derefter.

Kortskitse af egnen omkring Ø. Assels

FRANTZ VOGELIUS STEENSTRUP
 Proprietær til "Nandrup", Flade sogn
 Mors nørre herred, Thisted amt.
 f. 20/8 1746, d. 5/10 1810
 g.m.

KRISTINE BALLEBYE
 f. på Strandbjerggård 1749, d. på "Nandrup" 1805
 5 b.

Ref.:

Hauch-Fausbøll: Slægtshåndbogen, 1900, s. 1029.

Frantz Vogelius Steenstrup var kendt for sine lakoniske skrive- og talemåder. I 1776 havde han af Hans Illum købt "Nandrup". I 1805 havde gården 400 Tdr. land opdyrket jord. Ved flid og sparsommelighed voksede hans formue meget betydeligt, men efter sin hustrus død 1805 græmmede han sig alligevel over armod og endte med at tage sit eget liv en markedsdag, da alle andre på gården var taget til byen. Han efterlod sig "en tønne guld."

En af døtrene blev i sit ægteskab med apoteker Jakobsen i Thisted moder til brygger Carl Jakobsen, Carlsberg.

"Nandrup" nævnes 1449 som tilhørende Peder Vinter, 1549 Jens Vinter, 1662 af Hans Wulff Unger. Gården er på 76 ha.

"Nandrup" 1958, opført 1832.

ANDREAS CORTNUM

9

Konsumtionsforvalter i Nykøbing M.

f. i sept. 1741, d. 26/12 1808

g.m.

ELISABETH SOPHIE CURTZ

f. i Thisted, døbt 22/9 1752, d. 1822

Ref.:

Nykøbing M. kirkebog 1808

Thisted købstads kirkebog 1752

Viborger Samler nr. 2, 1809

Der findes ikke mange oplysninger om Andreas Cortnum bevaret. Dog kan der i tingbøgerne aflæses en stigende økonomi. I kirkebogen for Nykøbing M ses han gang på gang at optræde som forlover for militærpersoner og fadder for børn af militære, derimod ikke for civile. Denne forkarlighed for militæret kunne tyde på en nærmere tilknytning og er måske et fingerpeg i retning mod sergeant Cortnum som hans fader. Hans signatur er kraftig og smuk. Som et eksempel på en dødsannonce fra begyndelsen af det 19. årh. anbringes her Elisabeth Curtz' meddelelse i Viborg Samler nr. 2, 1809:

Bekjendtgjørelse

Natten imellem den 26. og 27de d.M. behagede det alvise Forsyn ved Døden at bortkalde min i Livet inderlig elskede og uforglemmelige Mand Andreas Cortnum, Tolder og Consumtionsforvalter her i Byen, i hans Alder 68 Aar, dette for mig og efterladte Børn saa smertelige Tab, skulle jeg herved ikke undlade sørgeligt at bekjendtgjøre fraværende Slægt og Venner.

Nykjøbing paa Morsø den 28. Decbr. 1808

Elisabeth Sophie Curtz

Sal. Cortnums.

Slægten Cortnums mandslinie er nu tilsyneladende uddød. En undersøgelse af samtlige landets telefonbøger har hvert fald intet resultat givet.

JENS STADEL

10

Godsejer til "Ullerup", Bjerger sogn
Mors Nørre herred, Thisted amt
f. i Ringkøbing 22/7 1745, d. på "Ullerup" 17/3 1820
g. 29/10 1771 m.
SIGBRITH ILUM
døbt 22/10 1752, d. 10/1 1831

Ref.:

Ellen-Maria Møller: Slægten Stadel, Jens Stadel I.

Tretten år gammel stod bådførersønnen Jens Stadel fra Ringkøbing forældreløs i verden. Kort tid efter faderens begravelse dukkede han, uvist af hvilken grund, op på skrivestuen på godset "Højriis" på Mors, som ejedes af oberstløjtnant, senere stiftamtmand Friderich Hauch, der netop var til stede. Friderich Hauch blev indtaget i drengen, ansatte ham på skrivestuen og satte ham senere i stand til at købe godserne "Ullerup" og "Sø".

Af Ullerup-arkivet fremgår rækkefølgen af de ejendomme Stadel efterhånden kom i besiddelse af:

- 1) Det majorinde Klingenberg tilhørende gods, 228 tdr. hartkorn, 10.000 Rdr. Skøde 9/8 1771
- 2) Sædegården "Sø" i Sejerslev, 19 tdr. hartkorn, 2.750 Rdr. Købekontrakt 20/8 1771
- 3) Sønder-Dråby kirketiende, 96 tdr. hartkorn, 3.000 Rdr. Købekontrakt 2/9 1771
- 4) "Sø" mølle 14/10 1771, 880 Rdr.
- 5) "Ullerup" og "Overgård", Skarum vandmølle, bøndergods, 217 tdr. hartkorn, skøde 17/6 1786, købesum 18.500 Rdr.
- 6) "Scharregård", 16 tdr. hartkorn, 320 Rdr.
- 7) Bjergby sogns tiende, 56 tdr. hartkorn, 13.950 Rdr.

Det Klingenbergiske gods købte han med sin chef som bagmand. "Det er til min fuldmægtig, Jens Stadel, jeg hawer indbudet alt forbemeldte Gods og Tiender, som herved til rette Wedkommendes Efterretning tilkiendegiwes. Thisted 9/8 1771. F. Hauch." Med denne attest viste Fr. Hauch sin tillid til Jens Stadel, i et omfang man kun yderst sjældent er vidne til.

Samme år hjemførte den kun 26-årige godsejer sin 19-årige brud. Trods al medbør skulle man se sig godt for i pengesagerne. Det unge par flyttede ind på det dengang meget jævne "Sø", hvor væggene stod i rå murværk. Konjunkturerne var med, selv om hoveriarbejdets ophævelse vakte visse vanskeligheder. Driften af godserne kom under ny former med lønnede arbejdere i stedet for hovbønder. Såle-

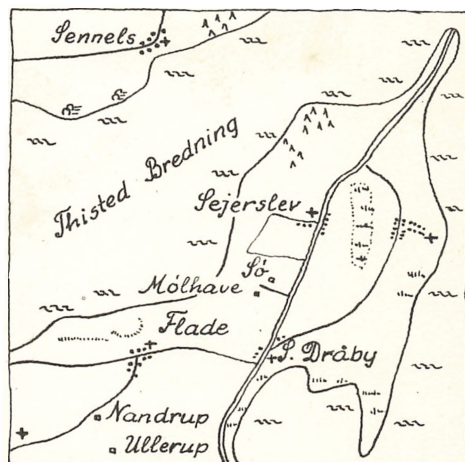

des siger Jens Stadel's dagbog: "1812. 10/1. Poul Poulsen, Alsted, fæstet ham til avlskar og kommer han til første Michels dag for 150 Rdr. årlig og á parte betaling for at bruge sin egen høle. Foruden hans løn gives ham en doceur og et får fodres og græsses for ham."

I 1772 byggede han sig en lukket kirkestol i Sejerslev kirke, med barokornamenter malet i smukke farver. I to felter maledes navnene S.I. = Sigbrith Ilum og J.S. = Jens Stadel.

Sigbrith Ilum var ualmindelig dygtig og husholderisk, hvilket hendes mand gav hende attest på 1801 ved at udstede hende et gældsbevis på 400 Rdr, som hun af små midler havde sparet sammen.

I 1785 flyttede ægteparret til det mere herskabelige "Ullerup". Af det gamle billede af Christen Quistgaards Ullerup bygget 1755 ses, at hovedbygningen var opført af bindingsværk.

Kortskitse af Mors Nr. Herred

Godsejer til Ullerupgård

Sennels sogn, Hillerslev herred, Thisted amt

døbt i Sennels 2/7 1752, d. på Momtoft i Sennels 25/2 1803
g. 1° 14/10 1774 m.

BARBARA AGNETE BRORSON

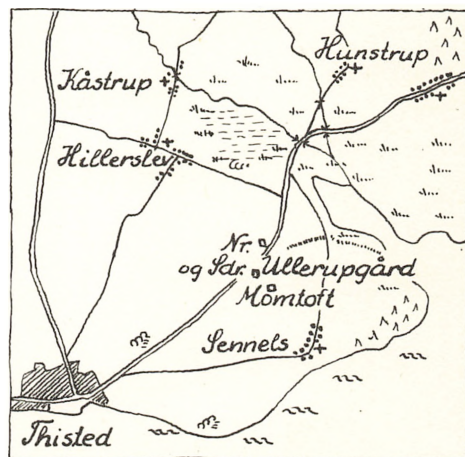
døbt i Hillerslev 22/11 1752, d. på Ullerupgård 13/5 1792

Ref.:

Historisk Årbog for Thisted Amt 1941-43, s. 202 ff.

Jydske Efterretninger 1792, s. 23-24.

Nicolai Toft var ejer af Ullerupgård 1774-1802 og udvidede i denne periode godset stærkt. I 1802 solgte han dette for 110.000 Rdr. kurant (a kr. 3,20), hvorefter han købte Momtoft.

Kortskitse af Sennels sogn

DANIEL THYRRISEN BØGGILD

12

Købmand på Vestergade i Århus, fattigforstander
f. 1723,

g.m.

JOHANNE OLUFSEN

f. i Auning 1726, d. i ÅRHUS 23/4 1782

Ref.:

Fausing-Auning kirkebog 1726

Vor Frue sogns kirkebog, Århus, 1782

Århus fattigvæsens brevpakke 1765.

I kirkebogen i Auning har sognepræsten, Johanne Olufsens fader, skrevet:

"Søndagen d. 19. Dec. blev min liden Datter Døbt Johanne Maria, baaren af Højwelbaarne Gjertrud Scheel, faddere Grefue Scheel, Hr. Niels i Wirring, forvalter Høegs."

På Vestergade i Århus drev Daniel Bøggild en stor forretning. Af offentlige hverv havde han det ikke særligt misundelsesværdige at være fattigforstander. Danmark var den gang stærkt plaget af tiggere. I 1760 lod inspektørerne i Århus trommen gå med kundgørelse om, at fremtidig ville en af fattigfogderne altid have standkvarter i Manufakturhuset. Skulle nogen tigger vise sig, bad man offentligheden gribe betleren og derpå sende bud til huset. Fattigfogden ville da straks komme og føre synderen i arrest. Daniel Bøggilds hjælpefogeder har dog næppe været stort bevendte. I 1765 havde i hvert fald en af dem, Hans, sammen med konen Karen "udpraktiseret" penge af den bøsse, hvori han om fredagen indsamlede altergæsternes frivillige gaver. I den anledning var der møde hos Daniel Bøggild. Ane Joens, nabo til de to anklagede, havde fået andel i byttet for at tie, men magtede ikke at holde tand for tunge. De to kvinder blev dømt til at gå med "fieddelen", mens Hans fik nogle timer i gabestokken.

JENS LASSEN PEDERSEN HØEG

Sognepræst i Hammel-Voldby

Gern herred, Århus stift

f. 9/6 1721, d. i embedet 14/2 1792

g. 1° 21/9 1753 m.

ELLEN CHRISTINE OTTOSDATTER LIME

f. 14/5 1727, d. 26/1 1784

4 s., 2 d.

2° m. Elisabeth Bang, d. i Randers febr. 1736

Ref.:

Wi I, s. 525

Jens L.P. Høegs ligsten findes indmuret på nordsiden af Hammel kirkes tårn.

Hammel kirke

Proprietær til Hegnet, Tøndering sogn
Harre herred, Viborg amt
d. 1821

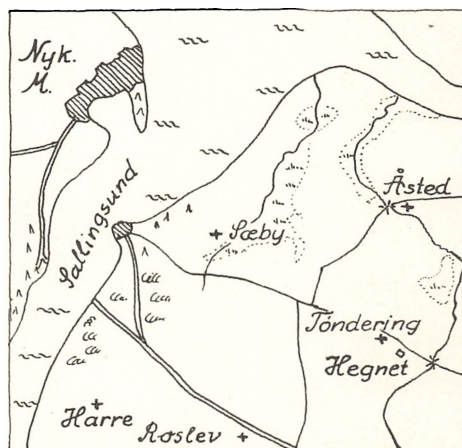
g.

Af Laurits Engelstofts "Reiseiagttagelser i Jylland 1805":

"Den 7. Mai . . ., mødte paa Sallingsund færgen Chr. Jakobsen, Eier af Heyneth, en Herregaard i Salling. Denne Mand var forhen Fæstebonde paa samme Gods, som da eiedes af en Lieutenant Müller. Han fik Herregaarden i Forpagtning og spillede saa længe Styrvalt og Trekørt med sin Husbond, til denne eiede intet og maatte sælge Gaarden til Christen Jakobsen, som nu eier over en Tønde Guld, medens den forrige Eier lever i stor Usselhed. Bønderne paa hans Gods, hans fordums Medtjenere, sige endnu Du til ham og sidde med Hatten paa i hans Stue. Han selv er aldeles som en Bonde."

De nærmere omstændigheder ved denne ejendomsoverdragelse er dog i følge Trap: Løjtnant Müller måtte 1790 gøre opbud og solgte 1791 Hegnet til byfoged Selmer i Skive, som det følgende år transporterede skødet til forpagter Christian Jakobsen.

"Hegnet" skal have tilhørt Niels Bugges fader, Bugge Nielsen. På Chr. Jakobsens tid bestod bygningerne af mur og bindingsværk, opført 1752.

Kortskitse af Tøndering sogn

SIMON GROTH

15.

Sognepræst i Holstebro

f. i Horsens 1750, d. 5/10 1814

St. priv. 1764, k. 1769, res. kap. 1780

g. 27/2 1783 m.

SOPHIE DOROTHEA GRØN

f. 1761, døbt 26/5, d. 1841

2s., 3d.

Ref.:

Holstebro købstads kirkebog 1, 1694-1775

Wi I, s. 666

J. Aldal: Holstebros historie.

Holstebro var i 17. og 18. århundrede hjemsøgt af meget store brande. I 1794 indtraf den sjette store brand i Holstebro. Branden begyndte hos bager Johan Singstock, hvis hustru omkom, ligesom datteren blev vansiret for livet af brandsår. Den samlede brandskade var 11.000 Rdr. Tjenestepigen blev fængslet, da man havde hørt et skænderi mellem hende og hendes husbond. Hun benægtede hårdnakket i lange tider, men det følgende år gik hun til bekendelse over for Simon Groth, da hendes samvittighed var blevet vakt ved at se den medtagne bagerdatter. Tjenestepigen blev i efteråret 1795 henrettet og brændt på bål.

Ved branden mistede også Simon Groth sin præstebolig med alt indbo, idet familien ikke var hjemme, da branden indtraf.

Helstebro sengotiske kirke,
nedrevet i 1906.

JOHANNES VOGELIUS STEENSTRUP

16

Sognepræst i Sjerring-Torsted

Hundborg herred, Ålborg stift.

f. i Øsløs 10/9 1706, d. i embedet 5/4 1774

St. Ålborg 1724, k. 4/5 1728, besk. 11/11 1735, o. 10/2 1736

Rektor i Nyk.M. 1728, provst 1765, konsistorialråd 1767

g. 1° 12/6 1731 m. Anna Guldager, d. 1739

2° 25/11 1740 m.

HELENE CATHRINE CHRISTENSEDATTER SØLTOFT

f. i Nr. Snede 29/7 1716, d. 26/9 1800

Ref.:

Øsløs kirkebog

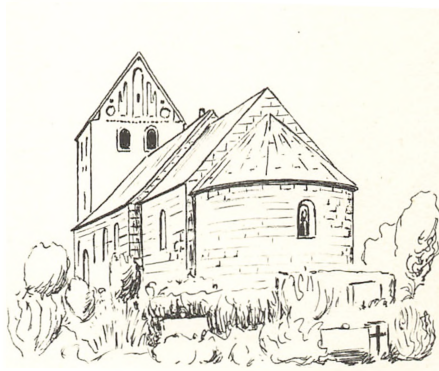
Hauch-Fausbøll: Slægtshåndbogen

Wi III, s. 48

Efter sin universitetsuddannelse blev Johs. Vogelius Steenstrup samme år rektor ved Nykøbing Mors latinskole. På hans foranledning blev det faldefærdige skolehus ved bidrag fra hele stiftets gejstlighed og Nykøbing bys borgere 1732 sat i god stand. Selv levede han i armød som de fleste af sine forgængere i embedet. I en ansøgning fra 1735 kunne han oplyse, at med fradrag af ildebrand og konsumption blev der af hans indkomst kun 50 Rdr tilbage til føde og klæder for otte daglige personer i hans familie. Samme ansøgning var forsynet med meget gunstige anbefalinger fra biskoppen i Ålborg og sognepræsten i Nykøbing, og den skaffede ham da også det han søgte om, nemlig præsteembedet i Sjerring-Torsted. Inden sin udnævnelse til Sjerring var han forøvrigt for sin sundheds skyld i København, hvor han fik lejlighed til at prædike for Christian VI i Frederiksberg slotskirke. Prædikenen har nok behaget den pietistiske konge, for beskikkelsen kom kort efter.

C.V. Christensen: Nykøbing på Mors, s. 285

Sjerring kirke

Steenstrup var nu sognepræst i Sjørring og Torsted til sin død, fra 1735 til 1774, dygtig og nidkær i sin gerning.

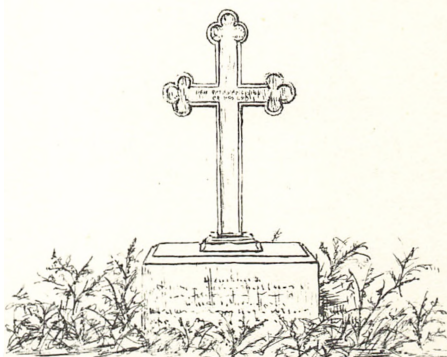
Straks efter sin ankomst til Sjørring oprettede han en protokol over fattigvæsenet og fik foretaget nøjagtig ligning efter hartkorn over, hvor meget hver enkelt skulle yde af mel, malt, gryn og pengo til fattigkassen. Arbejdet med fattigkassen blev gennemført med samme omhu i hele Steenstrups levetid og fortsat af sønnen. Steenstrup havde da også den glæde, at biskop Broder Brorson på sine visitatser udtalte sin særdeles fornøjelse over den skik, han havde fået på fattigvæsenet. I det hele taget satte biskoppen, der var moderat pietist, overordentlig pris på Steenstrup. Hans visitatsoptegnelser fra Sjørring er tydelige vidnesbyrd herom. Om Steenstrup hedder det, at han prædiker "med stor Flid og gode Gaver, grundigt, opbyggeligt og med stor nidkærhed", ligesom han i sit embede var eksemplarisk. Ungdommen roses fra først til sidst. Selv om der var gode lærere i Sjørring, var Steenstrup, den tidligere rektor, levende optaget af skolens ve og vel og havde sin andel i, at ungdommen "var vel grundet og færdig til at svare alle Ting" (1743), fremfor andre steder "dejligt undervist" (1747), "hans Menighed elskede Guds Ord og Guds Bord". (1763).

Historisk Årbog for Thisted Amt 1921, s.213,
Petresch Christensen: Steenstrupperne i
Sjørring.

Steenstrups bibliotek bestod af ca. 250 bøger, mest af ældre præg, velsagtens arv fra fædrenehjemmet, men også enkelte pietistiske skrifter var han ejer af.

F. Elle Jensen: Pietismen i Jylland, s.128.

Mindekors over de tre
generationer Steenstrup ved
Sjørring kirke

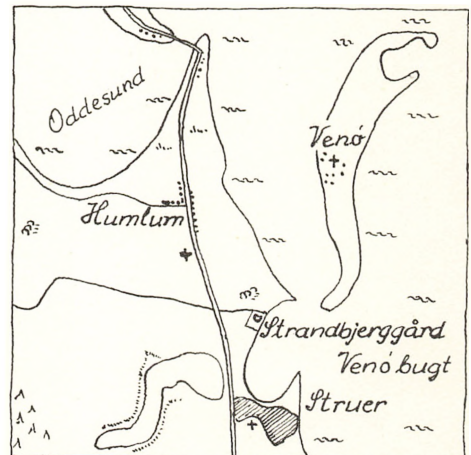
NIELS SØRENSEN BALLEBY
 Ejer af Strandbjerggård
 Humlum sogn, Skodborg herred, Ringkøbing amt.
 f. ca. 1716, d. 1767
 g.m. (trolovet på Vadskærgård 28/10 1746)
METTE OLUFSDATTER DAHL
 f. ca. 1724, d. på Strandbjerggård 1791

Ref.:

Trap (4. udg.) Ringk. amt, s. 107

Saml. til Jydsk Hist. & Topogr. 3. rk, 5 bd., s. 323

Niels Sorensen Balleby købte 1749 Strandbjerggård
 (12 Td. H.) for 2300 Rdr. Efter mandens død overtog
 enken 1768 ved skifte gård og gods for 4600 Rdr.
 Gården hørte i katolsk tid til Ribe bispestol.

Kortskitse af egnen
 omkring Strandbjerggård

BENT NIELSEN CURTZ (efter Cortzen)

19

Sognepræst i Nors-Tved

Hillerslev herred, Ålborg stift

f. i Budolfi sogn, Ålborg 7/9 1705, d. 1780, b. 21/8

st. i Ålborg 1723, k. 8/7 1726

g. 1° 13/10 1739 m. Elisabeth Sophie Toldorph,

d. i juli 1747, 2s, 2d.

2° 21/9 1751 m.

ANNA KIRSTINE JENSDATTER HVISTENDAHL

f. i Helligsø 17/9 1721, d. i Thisted 19/11 1755

2 d.

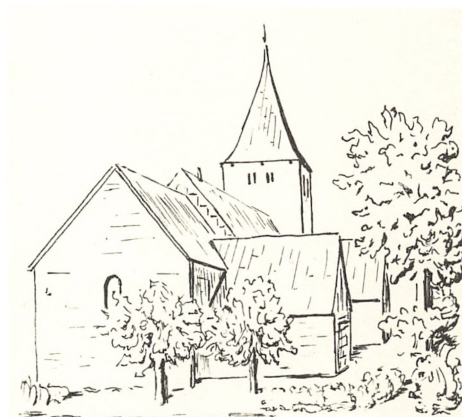
Ref.:

Nors-Tved kirkebog 1759

Adresseavisen 1780

Wi II, s. 459.

Bent Curtz var i følge sin egen oplysning i Nors-Tved kirkebog først kapellan i Skinderup og Thisted, hvorfra han "effter 25 aars møjsommelig Kirke-Tieneste" fik embedet Nors-Tved.

Nors kirke

ANDERS PEDERSEN STADEL

20

Handelsmand og fisker i Ringkøbing

d. 5/12 1758

g. 1° m. Elled Christensdatter, d. 29/11 1734

2° m. Mette Pedersdatter, d. 18/1 1743

3° 20/9 1743 m.

KAREN JENSDATTER DEIGAARD

b. 16/7 1751

Ref.:

Ellen-Maria Møller: Slægten Stadel, s. 12.

I en indberetning af borgmester Niels Kiær, Ringkøbing, dateret 26/9 1744, omtales Anders Stadel med en halv snes andre som bådførere, der alle er fattige folk, som også ernærer sig af fiskeri, "kan dog næppe fortjene daglig brød, ja meget tyndt for nogen af dem, og de bedste endog udi gæld, så ganske intet er dem at tilskrive."

Anders Stadel løste borgerbrev i Ringkøbing som handelsmand den 19/9 1721. Sønesønnen justitsråd F.H. Stadel skriver i sin dagbog: "Min faders fader var vist konsumptionsbetjent."

PEDER MADSEN ILLUM

Godsejer til "Vang" i Sulsted sogn

Køer herred, Ålborg amt

f. i Fåborg 4/3 1708, d. på Vang 29/8 1766

g. 1° m. Sibbreth Hermansdatter Willer

d. 1742

2° 17/6 1744 m.

KRISTINE HANSDATTER MYGIND

f. i Asperup 24/9 1710, d. på "Søe" 1/3 1781

1 s., 1 d.

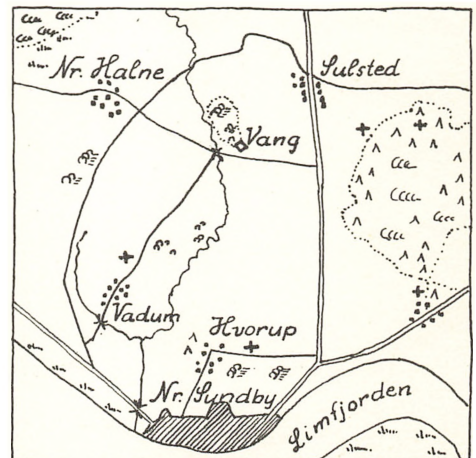
Ref.:

Personalthist. Tidsskrift 4. bd., s. 18-23

Danske Atlas Tom. 5., s. 387, 388 og 483

Større Danske Landbrug VII, s. 29 (Vang) og s. 288
(Villerup)

Peder Madsen Illum sejlede i 7 år på sin faders skibe. Ved sit ægteskab med Sibbreth Willer kom han til gården "Bubbelgård", som han ved skiftet efter hendes død 1742 købte. I 1749 erhvervede han gården "Villerup" i Skallerup sogn, Vennebjerg herred, Ålborg amt for 9.400 Rdr, som han i 1756 videresolgte til sin broder Frantz for 16.000 Rdr. Denne havde i 1750 købt "Bubbelgård" af ham, og samme år købte Peder gården "Vang" for 24.000 Rdr, som han beholdt til sin død.

Kortskitse af Sulsted sogn
med herregården Vang

Prop. på Ullerupgård

Sennels sogn, Hillerslev herred, Thisted amt

f. 17/12 1718, d. på Ullerupgård 2/6 1773

g. 31/10 1749 m.

KAREN HESSELDAL

f. i Vigsø 13/9 1714, d. på Ullerupgård 4/7 1774

Ref.:

Mindetavle i Sennels kirke

Historisk Årbog for Thisted Amt 1941-43, s. 202 ff.

Laur Pedersen Toft, der forliste i 1741 med faderens båd "Fortuna", var i 1744 og 1748 ridefoged på Nørtorp i Rør sogn. Han købte 2/4 1750 Liengård i Lerup sogn for 700 Rdr, men solgte den atter i 1763. I 1749 havde han købt Sønder Ullerupgård og 1756 Nørre Ullerupgård, som han sammenlagde. Laur Toft og hans hustru gav en lysekrone til Sennels kirke, som de ejede, og Karen Hesseldal gav som enke 1774 halvdelen af sognets konge-korntiende til Sennels sogns fattige.

I Sennels kirke er der mindetavle over Laur Toft og hustru med følgende tekst:

"Esaias 26. Cap. 19.v. "Dine Døde skal leve, tillige med min døde Krop skal de opstaa". Herunder giemes det, der kunde giemes, men af de efterlevende aldrig bør forglemmes, af den i Livet veladle Hr. Lars Thoft, Eyere af Ullerupgaard, født ved Slette Strand i Hjortedals Sogn d. 19. Dec. Anno 1718, Død paa Ullerupgaard d. 2. Junij Anno 1773. - En mand, der fremfor mange havde meget af Naturens, Lykkens og Naadens Gaver, dem han meget vel anvendte til Guds Ære, til Næstens Nytte, til Sit og Sines Bedste.

Med hannem hviler og herunder hans elskværdige Hustru, veladle Madame Karen Hesseldal, fød udi Hesseldal i Wixø Sogn d. 13. Sept. Anno 1715, død paa Ullerupgaard d. 4. Julii 1774. Der af hendes første Ægteskab med salig Sr. Jørgen Edvartsen tilbragte ham 6 Børn, 3 Sønner og 3 Døtre, af hvilke 2 Sønner og 2 Døtre er døde, og ved hendes andet Ægteskab med denne sin anden Kiere Mand blev af Gud velsignet med tvende Sønner, af hvilke den ene og ældste, Peter Georgius, døde i sit Alders 14. Aar, med dennem her hviler, en Hustru, der i Dyd, Fromhed og Huslighed var et stort Exempel for hendes Køn. Thi hendes Prydelse var Hjertets skjulte Menneske i en sagtmodig og stille Aands uforkrænkelige Væsen, som er meget kostelig for Gud. 1. Peter, 3. Cap. 4. v. (derefter et vers). Forfærdiget 1770."

Tidsangivelserne er påmalet efter det øvrige.

Ved Karen Hesseldals død kom Ullerupgård deres eneste efterlevende søn, Nicolai Toft, i ejer.

OLE ADOLPH BRORSON

23

Sognepræst i Hillerslev-Kåstrup

Hillerslev herred, Ålborg stift

f. i Bedsted i Sønderjylland 19/12 1724, d. 8/4 1773

St. priv. 1742, k. 1/8 1747, kat. Kbhn, Holmens k. 1748

besk. 9/10 1750, kaldet af oberstljt. Moldrup til

Vestervig

g. 13/8 1751 m.

METTE MARIE ANDERSDATTER WINDING

f. 14/6 1728

4 d

Ref.:

Wi I, s. 631

Ole Brorson døde af sprinkler. "Han var udmærket ved Fromhed, Venlighed, sand Menneskelighed, Frugter af et Hjerte, som var Gud alle Dage ofret."

Hillerslev kirke

THYRRI JENSEN BØGGILD

Kromand, handelsmand og træsko"grossist" i Ans
Lysgård herred, Viborg amt
f. ca. 1680, d. 15/8 1729
g.m.

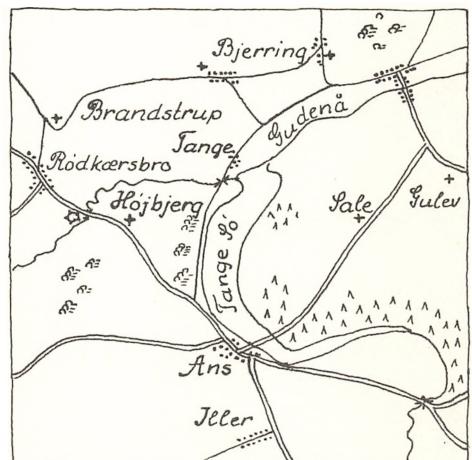
MARGRETHE JENSDATTER

f. i Keldrup, Hørup sogn, d. i Ans kro 25/7 1737
2° m. Rasmus Christensen Almtoft, d. 21/7 1742
5s., 6d.

Ref.:

Hauch-Fausbøll: Slægten Bøggild
Fra Viborg Amt 1955, s. 98

Sejladsen på Gudenåen gjorde Ans kro til midtpunktet for omegnen, og her krydsede mange veje. Thyrrri Jensen Bøggild nævnes 1700 som kromand. Kroen kaldes 1688 for Kroghuset. Bøggild var en meget driftig mand, der lod bygge 2 pakhuse samt kældre til kroen. I de 30 år, han sad ved Ans kro, drev han handelen op til at være langt den betydeligste i hele Midtjylland. Han opkøbte landmændenes produkter korn, hør, huder og skind, som han solgte i Randers, og i stedet købte han bergfisk, tobak, tjære, fransk brændevin, tømmer, krydderier o.s.v. Endvidere var han storhandler af træsko med leverancer helt op til Nibe. Han fremstillede selv sit øl og brændevin til kroen, hvor der forefandtes flere kobberbrændevinskar og møskekar. Han blev en meget velstående mand efter den tids forhold, skønt han havde 10 børn at forsørge. Foruden sin virksomhed som handelsmand og kromand drev han en betydelig finansieringsvirksomhed. Han efterlod sig ved sin død 6.400 Rdr. Af sønnerne blev Peder, Daniel og Thyrrri storhandlere i Århus.

Kortskitse af egnen
omkring Ans

JOHAN OLUFSEN
 Sognepræst i Fausing-Auning
 Sønderhald herred, Århus stift
 f. ca. 1692, d. i embedet 28/1 1774
 o. 10/5 1720, jubellærer
 g. 19/11 1720 m.
 NILLE DOROTEA SCHOW
 f. 1701, d. i Århus 10/5 1782

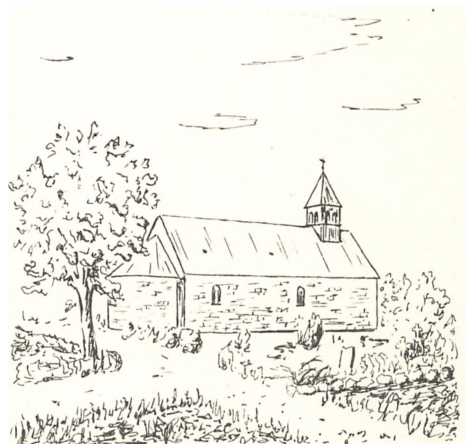
Ref.:

Vor Frue kirkebog, Århus, 1782

Wi I, s. 346

Hist. S. Arb. f. Århus 1943, s. 101 ff.

"Prædikede meget rent og smukt, saa at intet derpaa var at udsætte, ligesom han og af det højgrevelige Herskab Scheel paa Estrup, hvortil han og er Præst, er dels for sin grundige Prædiken og dels for sit stille og sagtmodige Væsens Skyld meget yndet og afholdt."

Auning kirke

PEDER HØEG

Herredsfoged i Middelsom herred

f. 10/7 1691, d. 8/12 1753

g. 1719 m.

ANNA CATHRINE JENSDATTER LASSEN

f. 12/1 1697, d. 7/2 1736

Ref.:

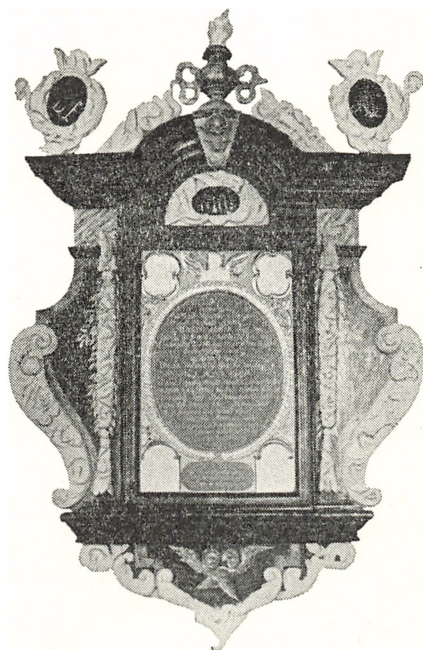
Trap 6. bd. (4. udg.), s. 242, 252, 601

" 5. " (4. udg.), s. 560

Epitafium i Lee kirke

Peder Høeg boede ca. 1730 på Odsgård i Vinkel sogn, 1736 på Lee Søgaard. Efter hustruens død købte han 1740 Kongsgård på Helgenæs af Antoinette Rhode på Kalø.

"Her nedenfor hviler dend i Live Welødle Hæderbaarne og Gud Elskende Madame Anne Cathrine Lassen Føed paa Kelstrupgaard dend 12 Januarij Ao. 1697 døed i Lee Søegaard d. 7. Februarij Ao. 1736 udi sin Alders 39 Aar 3 Uger 4 Dag og dend i Live Seig^r Peder Høeg Fordum Kongelig Mayst^r Herreds Foged over Medelsom og Synder Liung Herreder og Birkedommer til Ski--- Birke Ting Føed paa Hougaard i Hadersleb Huus Amts dend 10. Juli Ao 1691 døed i Lee Søgaard d. 8. Dec. Anno 1753 Udi sin Alders 62 Aar, de begge her i 16 Aar forenede i søgte Kiærlighed er nu hos Gud I Evighedens Aar samlede i salig Kiærlighed."

Epitafium i Lee kirke

Sognepræst i Hammel-Voldby-Sall

Gern herred, Århus stift

f. i Fjaltring 25/9 1689, d. i embedet 26/2 1754

Privat St 1702, k. 1706, besk. Hammel 11/5 1716

provst 12/10 1746

g. 8/2 1724 m.

EDEL ANDERSDATTER TOUSTRUP

f. i Stilling 30/4 1696, d. i Hammel 9/10 1752

1 s., 6 d.

Ref.:

Hammel kirkebog 1752

Friis-Pedersen: Kannik Niels Torkildsen Lyne

Mogens Seidelin: Den Seidelinske Slægtsbog, s. 248.

Hübertz: Aktstykker vedr. Staden og Stiftet Århus, bd. 3.

Wi I, s. 525

Fra 1739 findes en indberetning fra Otto Lime angående overtrædelse af helligdagsordningen med stiftamtets svar:

"Silkeborg amt: Hr. Rasmussen Lime. Themb Sogn, Virchlund, Den 6. April kjørte 8 Vogne af Byen til Hvirddingdahl at afhente Een Hyrde.

Resolution: Da Mændene havde tilstaaet Angivelsen, dog saaledes, at de vare udkjorte om Natten og hjemkommen med Morgenstunden og havde søgt Kirke med de Andre, "altd saa befries de for Straf for denne Gang."

Otto Lime har i Hammel kirkebog skrevet følgende ved sin hustrus død:

"1752 d. 9. Okt. døde min dydige og fromme Kiæreste salig Edel Andersdatter Toustrup, fød i Stillinge Præstegaard ved Scanderborg d. 30. April 1696, og blev begravet d. 18 dito og nedsat i Hammel Begravelse den Dag, Ligprædiken blev holdt over hende af Provsten velarværdige og højlerde Hr. Jens Høst i Niar, Provst i Hovbjerg Herred, men Dagen efter, d. 19 dito, nedsat i hendes og mit Begravelses Sted i Sall Kirke i-den sal. Kones hendes Alders 56de Aar 5 Maaneder og 9 Dage, hun levede christelig og døde salig etc. Gud give hende en glædelig og ærefuld Opstandelse paa den store Forsamlingsdag! Text: Psalme 62 Vers 2: Min Sjæl er alleneste stille til Gud, fra ham kommer min Frelse. Exordium var Inscriptionen over Psalme 56, Davids gyldne Smykke om en stum Due."

GODTFRED GRØN

Farver i Holstebro

f. 1720, d. 1766

g.m.

ANNE JØRGENS DATTER LANG

f. 1728, d. 1779

Ref.:

Jy.T.XXIV. Kgl. lukkede breve, reskr. 1572-1799

J. Aldal: Holstebros Historie, s. 504

L.Ch.T. Frølund: Holstebro. 1871, s. 201

" " : Stamtavle over familien Grøn

Efter Dorothea Linde Grøns død (se nr. 62) i 1764 afholdtes der skifteforretning. Den ældste søn arvede farveriet, men efter en kort overgang fik Godtfred Grøn dette. Han blev en velstående og anset borger, der ligesom faderen blev kirkevæрге, men han døde kun 46 år gammel.

MICHAEL FRANTZEN VOGELIUS

Sognepræst i Øsløs-Vesløs-Arup

Han herreder, Ålborg stift

f. i Åsted i sept. 1671, d. i embedet 2/7 1731

St. i Viborg 1689, k. 1692, besk. 1696, provst 1721

g. 21/8 1698 m.

MAGDALENE NIELSDATTER STEENSTRUP

d. 23/7 1750

6s., 5d.

Ref.:

Saml. til Jysk Hist. og Topografi, 5.rk., 4. bd., s. 1 ff.

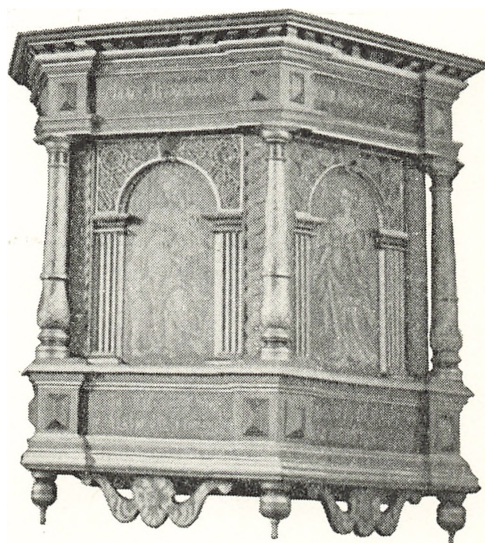
Wi III, s. 693 (korr.)

Øsløs kirkebog

Michael Fr. Vogelius var som sin fader en lærd og særdeles flittig præst (Bircherods visitatsbøger). Videre skriver Bircherod under 21/8 1698: "Hafde Hr. Michel Frandsen Vogelius, Sognepræst til Øsløs Bryllup ibid. med sin Antecessoris Sal. Hr. Niels Steenstrups Daatter."

Michael Vogelius og hans hustru lod prædikestolen smukt staffere. Begge deres navne findes endnu i felterne på prædikestolen.

Hr. Michael har med smuk hånd ført kirkebogen. Efter tidens skik er hans hustru blevet introduceret i kirken efter samtlige hendes 11 fødsler, hvilket omhyggeligt er indført i kirkebogen ved hver lejlighed.

Prædikestolen i Øsløs kirke

CHRISTEN KNUDSEN SØLTOFT

33

Sognepræst i Nr.Snede-Ejstrup

Vrads herred, Århus stift

f. i Snejbjerg ca. 1673, d. i embedet nov. 1745

K. 22/6 1697, o. 8/11 1706, besk. 20/4 1709, provst 1722.

g. 12/5 1711 m.

DOROTHEA KIRSTINE PEDERSDATTER BANG

4 s., 8 d.

Ref.:

Østjydske Hjemstavn 1954, s. 144

Wi III, s. 139

Nr. Snede kirke

OLUF MADSEN DAHL

Bonde på Overdal i Vejrum sogn
Hjerm herred, Ringkøbing amt
døbt 5/11 1695, d. 20/6 1772

g.m.

KIRSTEN MIKKELSDATTER

f. ca. 1689, d. 14/1 1765

Ref.:

Vejrum kirkebog 1695

Hardsyssels årbog 1938, 32. bd., s. 42

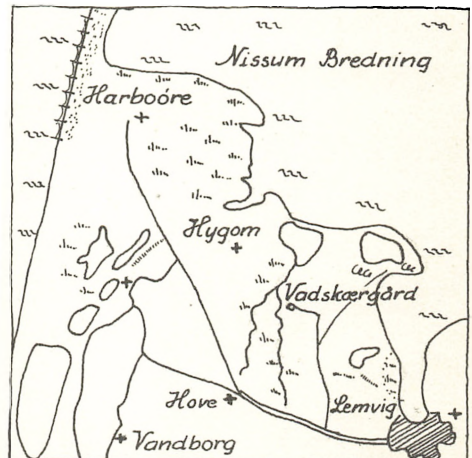
Oluf Madsen Dahl var en bondesøn, om hans oprindelse giver kirkebogen for Vejrum sogn under 5/11 1695 kun flg. oplysning: "Døbt udi Kirchen Maths Ofverdalen hans Barn, blev kaldet Oluf."

Den 5/6 1718 skøder Oluf Madsen fra Overdal den ham tilhørende "Anpart Bundsgaard beliggende i Vejrum Sogn, kaldet Overdal, for 70 Rdr."

I årene 1724-33 og sandsynligvis endnu længere boede han på selvejergården Sønder Vinkel i Heldum sogn, indtil han købte Vadskærgård d. 6/8 1734. Kopi af skødet findes i Lundens-Bøvling amters skifteprotokol 1773-81, fol. 209.

Bl.a. takket være landbrugets gode tider kunne han i 1740 tilbagebetale det betydelige lån, han havde måttet optage til købet af Vadskærgård. Alle godsets beboere svarede deres afgifter i penge. I 1759 var formuen ca. 15.000 Rdr. De nærmest boende bønder betalte dog kun halvdelen, idet disse ydede hoveri i kompensation. De årlige afgifter var ca. 450 Rdr., hvilket forrentede godset, de to kirker og kirkegodset.

Oluf Madsen Dahl og Kirsten Madsdatter boede efter overenskomst med sønnen på Vadskærgård efter dennes overtagelse 1759 til deres død. De blev i modsætning til sønnen begravet "uden ceremoni".

Kortskitse af egnen omkring "Vadskærgård"

NIELS BENTZEN

38

Købmand i Thisted

g. i Ålborg 4/12 1704 m.

ELISABETH PEDERSDATTER

Ref.:

Budolfi kirkebog, Ålborg

Thisted kirkebog

Den 4. december 1704 blev med tilladelse i Majtts
Brew ungarl Niels Bentzen og Else Pedersdatter til Peder
Larsens Hr. Ap. (apotekeren?) kopuleret. Den 3. sept.
1705 blev deres førstefødte døbt i Budolfi kirke:
"Niels Bentzen fra Thisted og Else Pedersdatters søn,
Bent, båren af Peder Larsens hustru Anna Jensdatter.
Faddere: Anders Nielsen Hørup, Anna Budz."

Elisabeth Pedersdatter er formentlig en datter af
Peder Cortzen i Ålborg. Iøvrigt står flere medlemmer
af familierne Cortzen og Bentzen faddere for hinandens
børn, hvilket kunne tyde på, at Niels Bentzen har tilhørs-
forhold til Ålborg. Dog nævnes han i 1687 i den stærkt
makulerede Thisted kirkebog som fadder dersteds. Denne
fragmentariske oplysning giver samtidigt et fingerpeg om
hans alder, idet han vel må være født ca. 1670-75.

JENS MADSEN HVISTENDAHL

Sognepræst i Helligsø-Gjettrup

Refs herred, Ålborg stift

f. i Ålborg 1673, d. 1735

St. Ålborg 1696, K. 1702, o. 1709, provst 1729

g. 18/11 1710 m.

IDA SVENDDATTER KIRKETERP

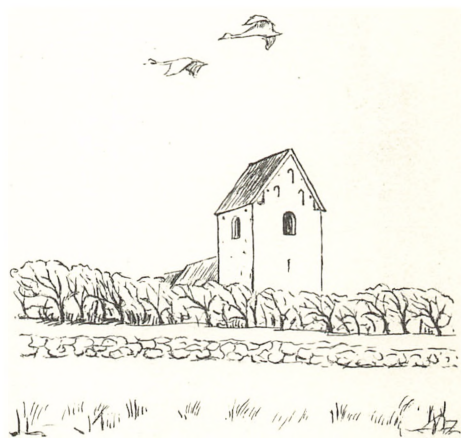
f. 1679, d. i Nyk.M. 13/5 1761

2s, 3d

Ref.:

Budolfi kirkebog, Ålborg, 1710

Wi I, s. 578

Helligsø kirke

Købmand og skipper i Fåborg

f. 24/9 1678 eller 1680, d. i okt. 1761

g. 1702 m.

ANNA MARIE HENRIKSDATTER MEIER

d. 1764

Ref.:

Fåborg rådhusarkiv, skøde og panteprotokol 1734, 1764

Personalhistorisk Tidsskrift, 4. bd. s. 18-23.

I en tid med trykkende økonomi, da mange ældre handelsmænd blev ruinerede, samlede Mads Frandsen Illum og hans hustru Anna Meier sig en så betydelig formue, at to af deres sønner blev godsejere og en tredje forødt en stor kapital.

Mads Illum sejlede først som alm. sømand, senere som købmandskarl på skuder hjemmehørende i Fåborg. I 1702 blev han gift med en ualmindelig livskraftig og virkelysten kvinde, Anna Marie Henriksdatter Meier, som desværre med årene blev usandsynlig gerrig. Mads Illum købte en lille skude på $4\frac{1}{2}$ læster, hvormed han sejlede på København i mange år. Medens Mads var på sine ture til hovedstaden, kørte Anna Marie rundt med hestevogn og opkøbte landbrugsprodukter til næste tur. Der stod både gny og gnister om hendes færd på det halve Fyn, hvilket ses af retsprotokollerne. Hun var ustyrlig hidsig. I 1703 pryglede hun degnekonen i Gestelev med sin pisk og fik til gengæld en sten i hovedet. Hun var en mester i smugling, idet hun ventede ved Fåborg byport til accisebetjenten var beruset. Både hun og Mads måtte dog betale adskillige bøder for smugling. En gang blev det afsløret, at Mads smuglede fransk brandevin som smør. Stiftamtet følte sig foranlediget til at indføre nye bestemmelser om, at smør kun måtte pakkes i dritler, der var mærket med byens og bødkerens brændejern.

Da de byggede nyt hus, engagerede de udenbys snedkere, og fik derfor det hjemlige snedkerlav på nakken med en retssag, efter hvilken de dog blev frikendt.

Med tiden sejlede Mads også på Gotland for at hente kalksten, læsket kalk og tømmer.

Der var en anden driftig dame i Fåborg, Karen Borgmesters, der selv drev handels- og skippervirksomhed. I 1734 stødte Mads' galliot sammen med fru Karens skib i "Nedelfart sund". Karen Borgmesters skib fik forstavnen knust, og Mads måtte erstatte den skade hun led, også for kornladningen, der ikke nåede frem til Bergen til den aftalte tid. (Skøde- og panteprotokol 17/2 1734).

Efter Mads Illums død fortsatte Anna Marie geschæften. I meget høj alder satte hun 500 Rdr. over styr, da hun var kommet i handelssamkvem med nogle gavtyve. Hvis borgmeste-

ren ikke havde grebet ind, kunne det let være gået meget værre. Bo-opgørelsen efter hendes død 1764 fylder 300 foliosider. Hun efterlod sig en formue på 15.600 Rdr, men de sidste år Mads levede, fik han hverken vådt eller tørt af hende. Sønesønnen, hans navne, godsejer Mads Illum sendte ham da håndpenge i ny og næ.

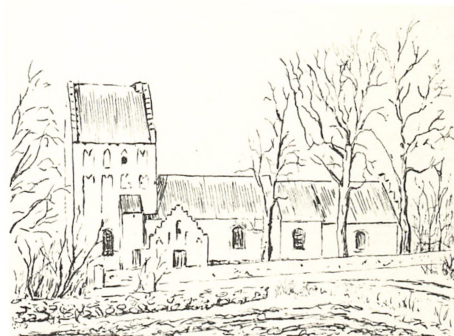

Byporten i Fåborg

HANS JØRGENSEN MYGIND
Sognepræst i Asperup-Rørslev
Vends herred, Fyens stift
f. ca. 1668, d. i embedet 1721
St. i Odense 1690, o. 1702
g.m.
CATHRINE HANSDATTER HEM
5 s., 4 d.

Ref.:
Asperup kirkebog
Wi I, s. 115
Ny kirkehist. Saml. 2. rk., 6. bd., s. 745

Asperup kirke

PEDER LAURSEN TOFT

44

Skudehandler ved Slettestrand, Hjortdal sogn

Ø. Han herred, Hjørring amt

f. i Klim ca. 1687, d. på Ullerupgård 16/11 1774

g. ca. 1715 m.

MAREN NIELSDATTER HØEG

f. ca. 1694, d. på Ullerupgård 7/7 1773

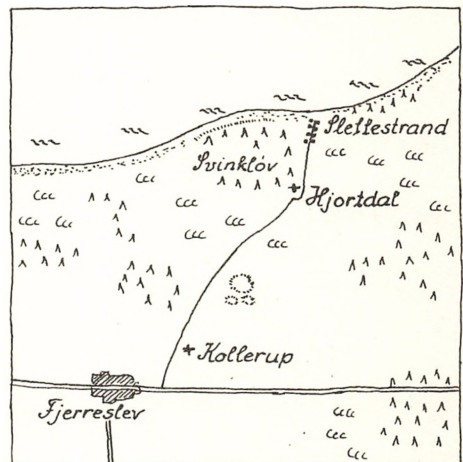
Antagelig af slægten Høeg fra Klim

Ref.:

Hist. Årbog for Thisted Amt 1941-43, s. 202 ff.

Peder Laursen Toft var 1719 og 1731 skudehandler ved Slettestrand. Hans skude forliste 1741, ved hvilken lejlighed "ærlige og ædle unge Person" Niels Jensen af Slettegård omkom på hjemrejse fra Norge. Skuden førtes af Peder Tofts søn Lauers.

Herredsfogden i Han herred angiver 1742, at Peder Laursen Toft ejer skuden "Haabet", 4 læster (ca. 8 reg. tons), som han i 1741 købte, efter at hans skude "Fortuna" var forlist.

Kortskitse af Hjortdal sogn

NIELS CHRISTENSEN BAUN
Skudehandler i Hesseldal
g.m.
MAREN BERTEISDATTER

45

Ref.:
Historisk Årbog for Thisted Amt 1941-43, s. 202 ff.

Sognepræst i Skt Nicolai sogn, København
 f. i Randerup 23/7 1690, d. i embedet 30/3 1757
 St. i Ribe 1710, hører i Ribe 1714, spr. i Bedsted 1715
 Spr. i Frederiksborg, besk. 1735. Besk. Nicolai 1738
 G. 1° 24/9 1716 m. Anna Kirstine Bruun, d. 7/6 1721

4 b.

2° 6/10 1722 m.

BARBARA AGNETE HANSEN

f. i Maj 1703, d. 1750

10 b.

3° 12/5 1751 m. Charlotte Vogetz

4° 19/9 1753 m. Anna Fog

Ref.:

John Hansen: Hans Adolf Brorson og hans brødre.

Kirkehist. Saml. 3 rk. 6 bd. s. 665 f.

Pinacotheca Dano-Norvegica, coll. Fr. Adamo Müller, 1796,
 16 bd. s. 69, Kgl. Bibl.

Nicolai Brorson blev født 23/7 1690, døbt kort efter fødslen og opkaldt efter sin morfar, som, følgende den sønderjydske skik, hvor mænd bærer drenge og kvinder piger, holdt ham over dåben.

I sit 6te år blev han sat i skole hos Sr. Rautenstein, som underviste ham i tysk og latin. I 1702 fik alle tre brødre Ole Holbech til lærer. Deres fader afgik ved døden fredagen efter påske 1703. Året efter giftede enken sig med Ole Holbech. Han havde været en fortræffelig lærer og blev ved med at undervise dem, efter at han var blevet deres fader og præst i sognet, og førte dem så vidt, at de i året 1709 alle tre kunne optages i Ribe skole. Nicolai kom i mesterlektionen. Ribe skole, der før reformationen havde haft 700 elever, var på denne tid i fuldt forfald med kun 14 elever.

Disciplene læste latin og latin, de ældste måtte end ikke tale dansk. I 1710 afgik Nicolai fra skolen med et berømmeligt vidnesbyrd fra rektor Bie. Nicolai drog samme sommer ad poststruten til København. Efter oprettelsen af et kongeligt dansk postkontor i Hamborg 1703 gik postrejsen to gange ugentligt over Haderslev. Nicolai skulle deponere, og depositionen skulle ske ved Skt Hansdag. Når eksamen var forbi, holdt dekanus for det filosofiske fakultet en tale, hvorpå duksen udbad sig sit og kammeraternes akademiske borgerbreve. Dekanus gik derpå ned af katederet, gav hver enkelt salt i munden som symbol på den visdom, de frivilligt skulle søge, og gød vin på hovedet som vidnesbyrd om, at Gud havde kaldet dem til den videre uddannelse. Derefter forkyndte Dekanus alle de deponerede i Tre-enhedens navn som studiosi artium et philosophiæ. Til

NICOLAI BRORSON

Sognepræst til St. Nicolai Kirke i København født den 23 Juli 1692

St. Nicolai's megen paa
 Det hellige Cathedraal
 Fra Guldtyd af sin Bedre
 (Sønner og sønner) fortales
 Afhjør. Dens Tordens kult
 Der oppe og her nedre, fuld
 Enr. NICOLAI BRORSON, fuld
 Af GUD og Gudstjeneste fuld
 Den Samværdige Følge

Den Himmelsværdige Christendern,
 Den gamle Tid og den nye om,
 Bønsfører og den unge
 See her et Glimt af Løvs og spalt
 Men vent af, han har ikke alt.
 Det beste er, altsom
 For Kærlighed, Næstekærlighed og Barm
 For egen, Den selvs Kærlighed, Kærlighed
 Og Pænsel maa sig sige
 C.F. Wadskjær.

or Res. Universit. Alafu enst. Pænsel. ED
 A. Brynwick. pinx. Imas Hans velt. f. d. p. Alafu a. 1755

Sognepræst Nicolai Brorson. Det kgl. Bibliotek.

præceptor valgte Nic. Brorson etatsråd Poul Vinding, der var professor i græsk og efor på Borchs kollegium, en af de unge meget afholdt personlighed. I 1711 tog Brorson den filosofiske eksamen, men samme år udbrod der en slem pest i København. Efter forældrenes ønske drog Nicolai hjem til Randerup. Af Københavns 70.000 indbyggere døde ca. en trediedel. I juni 1712 vendte han tilbage og fik straks "loge-mente" på regensen, hvor der som følge af dødsfald var blevet et stort antal ledige pladser. Tidens uhygiejniske vilkår var naturligvis skyld i disse frygtelige epidemier. I Ulysses von Ithacia siger en af personerne: "I juli er vore gader upåklagelige, men resten af året kan man næppe gå uden fare for at drukne i skarn. Dog det er kun 11 måneder af året, de går snart." Fra denne tid har man i Rasmus Erøbos selvbiografi en beskrivelse af den utrolige fattigdom, hvorunder de 6-700 studenter ved Københavns universitet levede på Brorsons tid. Erøbos tarme skreg af sult, blækket frøs i blækkuset. Man måtte økonomisere med papir og skrive mindst 100 linier på en kvartside. Der var et studenterpar, som kun havde een klædning i fællesskab, og som måtte sove på skift. Drukkenskab var almindeligt, dueller ligeså.

Efter professor Vindinges død fik Nicolai sin vejledning hos professor Søren Lintrup. Ved Lintrups bevågenhed fik han fast plads ved det tredje bord på klosteret i kommunitetsbygningen på hjørnet af Frue Plads og Nørregade. Der var 10 borde med hver 10 studenter. Hvert bord havde sin dekan, en ældre student, til opsig. Man begyndte med bordbøn. Al samtale skulle føres på latin. Ved tredje ret begyndte bordøvelserne, disputatserne over emner, som i forvejen var opgivet af kommunitetets provst. På Brorsons tid var disse disputatser helt udartede. Man kan blot tænke på Erasmus Montanus, der på spørgsmålet, om det var rigtigt, at han havde sagt, at det var børns pligt at slå deres forældre ihjel, svarede: "Har jeg sagt det, er jeg og mand for at forsvare det."

Det kirkelige liv var i hele landet stivnet i ortodoksi med tør bibellæsning. Men to unge tyske studenter bragte Pietismen til København i århundredets første år. De fik ganske vist fra biskop Bornemann befaling til inden tre dage at forlade landet efter deres pietistiske afsløring, men smitten fra Halle havde fænget.

Universitetslivet var inde i en meget død periode, men Nicolai fulgte dog forelæsningerne og disputatserne med største flid. Efter sin teologiske eksamen rejste han efter forældrenes ønske 2/1 1714 hjem til Randerup. Efter en kort periode som hører i Ribe blev han af gehejmeråd Johan Ludvig Baron af Königstein, amtmand over Åbenrå og

Barbara Agnete Brorson, f. Hansen.
Maleri af Johan Hørner. Statens Museum for Kunst.

Løgunkloster anter, præsenteret på valg til præsteembedet i Bested, midtvejs mellem Tønder og Åbenrå. Dette sogn var tilligemed den øvrige del af Sønderjylland, som havde været under hertugen af Gottorps herredømme, blevet lagt under den danske krone. Nicolai Brorson blev valgt og valget stadfæstet af kongen i januar 1716, hvorefter han blev ordineret i Rendsborg og indsat i sit embede. Den 24/9 1716 holdt han bryllup med Anna Kristine Bruhn, datter af pastor Kristian Bruhn i Løgunkloster. Snart efter blev de to brødre Hans Adolf og Broder præster i henholdsvis Randerup og Mjolden, hvor stedfaderen var død efter sygdom pådraget sig under den natlige flugt fra den store oversvømmelse julenat 1717, da digerne mod Vesterhavet brast og et par tusinde mennesker omkom.

Allerede d. 7. juni 1721 døde Brorsons unge hustru. Året efter ægtede han Barbara Agnete Hansen.

Nicolai Brorson begyndte kort efter, at han var kommet til Bested at holde møder for sine sognefolk. "Han havde det stedse til øjemærke, at han så vel af sit hus som af sin menighed kunne tilføre Kristus mange sjæle, og for at nå samme, holdt han privat andagt med sine husfolk morgen og aften, og anstillede om søndagen en katekisation for dem, der ville høre det, hvorved prædikenen kortelig blev gennemgået." Dette vedblev han med indtil 1729 uden nogen påtale, men da blev det udtolket til det værste af hans provst i Åbenrå, dr. Koch, som ville forbyde ham det som noget farligt og tillagde disse sammenkomster det forhadte navn af konventikler, men Brorson bragte ham dog til tavshed. Han var højt anskrevet hos mange, studenter aflagde ham ofte besøg for diskussioner. Brødrene Brorson var alle veltalende mænd og så vidt det i dag kan skønnes i besiddelse af sindighed og sagtmødighed. De tre brødre førte et lykkeligt familieliv i de tre nabosogne Bested, Randerup og Mjolden. Alle steder kom der mange børn.

Christian VI havde frem for nogen anden dansk konge og fremfor noget andet de kirkelige forhold på hjerte. Det var ham meget om at gøre at få præsteembederne besat med troende og dygtige mænd, og han fulgte med opmærksomhed præsterne i deres virksomhed. Hans øje blev derved rettet mod de tre brødre og af dem først på Nicolai. Anledningen hertil var den ny strid mellem denne og dr. Koch i 1734. Provsten ville nu atter forbyde Brorson at holde forsamlinger i sin præstegård og skrev til ham, at sådanne stred imod liturgien, ordinationseden m.m. Brorson forsvarede sig og påviste, at der ikke var sket mindste uorden ved forsamlingerne, hvilket provsten indbildte sig, ligesom provstens frygt for, at der skulle indsnige sig sværmeriske

og falske lærdomme var ganske ubegrundet. Provsten klagede til generalsuperintendent Conradt i Rendsborg, men da denne ved visitats havde beset forholdene i Bsted, udtalte han sig til gunst for Brorson, som han opmuntrede til at fortsætte. Koch henvendte sig nu til kongen med sin klage og brugte stærkt nedsættende ord om Brorson. Kongen bifaldt dog Brorsons fremgangsmåde. Oplysninger om enkeltheder i denne strid haves fra Brorsons egen hånd, idet han i 1757 i Loroks "Beytrage zu der neuesten Kirchengeschichte" lod indrykke "Abgenohtigte Anmerkungen", efter at Kochs supplikationer var blevet trykt i et par tyske tidsskrifter. I det kgl. Bibliotek findes Brorsons egenhændige fortegnelse over aktstykkerne i striden.

Da kongen i 1734 drog gennem Sønderjylland for at holde mønstring i Holsten, sendte han bud efter Nicolai Brorson og bad denne om at holde gudstjeneste for sig på Koldinghus. Prædikenen behagede kongen. I 1735 blev han kaldet til sognepræst på Frederiksborg slot. Kongen ville igrunden have gjort ham til hofpræst, men dette blev forpurret. I Frederiksborg udførte han sin præstegerning med samme nidkærhed som i Bsted, holdt katekisationer, og prædikede især mod det udbredte brandevinsdrikkeri. Da han en søndag til højmesse havde talt derimod, blev han på vej hjem bombarderet med krus fra en værtshusholder, der havde overværet prædikenen og i vrede havde skyndt sig hjem at åbne vinduerne for at berede Brorson en varm passage. I sommeren 1736 blev han alvorligt syg. Da kongen hørte dette, sendte han sine to livlæger derop. Kongen blev efterhånden mere og mere glad for Brorson, hvilket også kom de to andre brødre til gode. Broder udnævntes kort efter til stiftsprovst i Ribe, og et år senere til biskop i Ålborg, hvorefter kongen udnævnte Hans Adolf til stiftsprovst i Ribe, uden at denne havde ansøgt derom. Samtidig betydede kongen Nicolai Brorson, at han ikke havde glemt ham, men at han ønskede ham i sin nærhed. Kort efter fulgte hans udnævnelse til sognepræst ved Nicolai Kirke.

København var undergået en stærk forandring siden Brorsons studenterdage. Den store ildebrand 20/10 1728, der havde raset i tre dage, havde ødelagt 2500 private huse, Frue Kirke, Trinitatis, Helliggejst, Reformert og Petri kirke, Vajsenhuskapellet, universitetet, Borchs, Elers og Valkendorfs kollegier, og en del af regensen o.s.v.

Nicolai kirke var skånet. Frue menighed havde derefter søgt denne kirke, mens genopbygningen stod på i den næste halv snes år. Nicolai kirke var stadens næststørste kirke. Præstegården lå på Nicolai kirkegård, hvor nu nr. 25 i Vingårdsstræde ligger. Brorson blev indsat af stiftsprovst Dorph, der var af den ortodokse retning og derfor Brorson

ugunstig stemt. Dorph advarede i sin tale menigheden imod Brorson. Med stentorrøst råbte han ud i kirkerummet: "For Gud i Himlens skyld, tag eder i vare for eders nye lærer". Brorson prædikede over Gal.4 om en retskaffen lærer som en åndelig jordemoder. Hans prædiken blev af mange anset for kættersk og pietistisk. Kongen kendte hans vanskeligheder og lod ofte høre til ham. "Hvordan går det vor Brorson ved Nicolai kirke?" "Godt", lød svaret, "men Satan har sat sig i sine lemmer i harnisk imod ham." "Det har intet at sige, vi vil tage ham under vor protektion, så lader han ham nok være," replicerede kongen vittigt.

Pietismen fik sin store blomstringsperiode i København efter 1730, dog i form af Herrnhutismen, der efter kongens tronbestigelse fremkaldte den store kirkelige bevægelse i København.

Nicolai Brorson virkede i sit embede med iver. "Man kan i sandhed ikke sætte for meget ud på rente for Vor Herre", sagde han. Han var flittig til at besøge syge og fattige, på lofter eller i kaldre. Bibelen var hans daglige håndbog, hvilket var kendeligt på det eksemplar, han efterlod ved sin død. Hans passionsprædikener var meget ansete. Blandt hans tilhørere var altid biskop Hersleb, herrnhuteren i Vartov. Om fredagen holdt Brorson offentlig bibellæsning, om søndagen katekisation.

Nicolai Brorson var som sin broder Hans Adolf en stor ynder af salmer og bidrog selv med seks salmer til broderens salmebog "Troens rare Klenodie", f. eks.:

Hjælp mig o sødeste Jesu at vinde!
Ofte jeg strider med skrøbelig magt,
Se dog, hvor synden kan hænderne binde,
At jeg i kampen er svag og forsagt!
Frelsermand blid! Før du min strid,
At jeg kan vinde i trængslernes Tid.

Hjælp mig, o sødeste Jesu, at vinde!
Lidet formaar kun min skrøbelig tro,
Om ej din naade som solen vil rinde
Op i mit hjertes formørkede bo:
Mørket fordriv, styrke mig giv,
Gudsfrygt opvarme mit hjerte og liv.

Hjælp mig, o sødeste Jesu, at vinde!
Gør dog nin kristendom rensat og ren,
Lad alt, hvad hedensk er, hos mig forsvinde,
Borttag af vejen forargelsens sten!
Rens i sin grund, hjerte og mund,
Gør mig i troen retsindig og sund.

I Den Danske Salmebog af 1956 er medtaget en anden af hans salmer, nr. 394.

I 28 år levede Nicolai Brorson i ægteskab med Barbara Agnete Hansen, der var en from og dygtig kvinde, men i 1750 blev hun alvorligt syg med store legemssmerter og med sjælelige og religiøse anfægtelser. Hun døde samme år og blev nedsat i åben begravelse foran alteret i Nicolai kirke. Barbara Brorson er malet af Brünnich. I det Kgl. bibliotek fandtes tidligere et nu bortkommet kobberstik, hvorunder Wadskiær havde skrevet et morsomt digt i tidens stil:

Så englemild hr. Brorsons brud,
 så lidt barbarisk så hun ud,
 kun Barbara af navnet,
 af navn Agnete og af mod
 Rhabarbara og læge-rod,
 som mange haver gavnet.
 Af hvert et øje tindrer tugt,
 og kærlighed som troens frugt,
 på livs-frugt åndens frugter,
 uvist, hvor mest hun frugtbar var:
 Et æres og et nådes kar,
 hvis minde yndigt lugter.

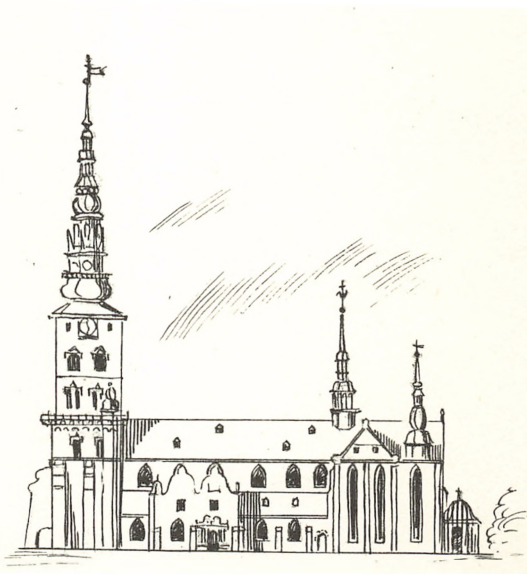
Året efter Barbara Hansens død ægtede han Charlotte Vogetz, som imidlertid døde allerede i 1752. Endnu en gang indgik han ægteskab, med Anna Fog.

Brünnich har også malet Brorsons billede. Under kobberstikket derefter har Wadskiær skrevet et digt i samme stil som det ovennævnte:

St. Nikolaus ingen på
 det hellige kateder så
 fra Tausen af, som bedre
 (Enhver Retsindig ufortalt)
 afbilder dette jordens salt
 Æroppe og her nedre,
 end Nicolaus Brorson fuld
 af Gud og Guds frygt rene guld.
 Den himmel-lærde tunge,
 Æn himmel-værde Kristendom,
 hin gamle Tausen førte om,
 omfører og den unge.
 Se her et glimt af hans gestalt,
 men vent af hannem ikke alt,
 det bedste er tilbage.
 For mandens nidkærhed og ånd
 (sin egen pensel) kunstner-hånd,
 og pensel må forsage.

Nicolai Brorson døde den 30/3 1757 og blev bisat i Nicolai kirke ved siden af Barbara Hansen og Charlotte Vogetz. Han var med årene blevet en meget anset mand. Han havde stået i brevveksling med mange af tidens betydeligste mænd: Bluhme, Reuss, Pontoppidan m. fl.

Skt.Nikolai Kirke, København

ANDERS WESTENHOFF ALBERTSEN WINDING

47

Sognepræst i Vestervig-Agger

Refs herred, Ålborg stift

f. på Ørslev-kloster 6/4 1691, d. i embedet 13/4 1768

St. i Viborg 1708, kand. 1711, besk. 1722.

provst 1736-64.

g. 27/10 1723 m.

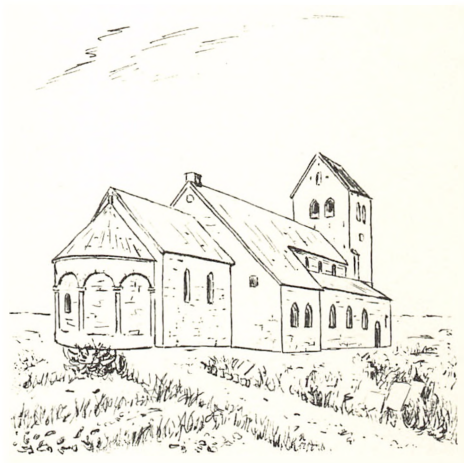
MAGDALENE CHRISTINE PEDERSDATTER MOLLERUP

f. på Vestervig kloster 14/2 1708, d. 1762

5 s., 1 d.

Ref.:

Wi III, s. 539

Vestervig kirke

OLUF SØRENSEN

Købmand i Århus, rådmand

f. 8/3 1657, d. 22/12 1724

g. ca. 1683 m.

DOROTHEA JOHANSDATTER ALTHALT

f. i Århus 28/8 1665, d. 8/5 1737

7 s., 6 d.

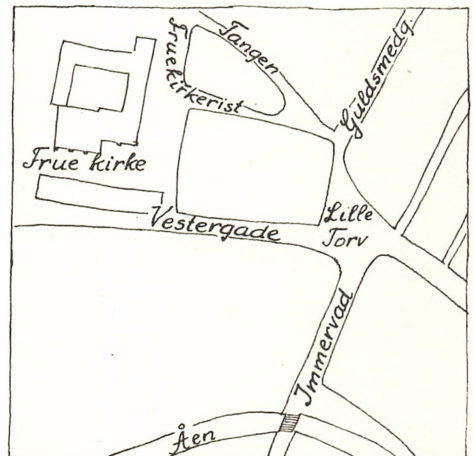
Ref.:

Hist. Samf. Årbog Århus Stift, s. 117, 1943

Epitafium i Vor Frue Kirke, Århus

Oluf Sørensen tog borgerskab 25/11 1686 som købmand og skipper. Han blev kænner 1697, nævnes 1704 (Hübertz: Aktstykker vedk. Staden Århus, 3 bd. s. 16). Han blev rådmand 1710. Han led stor skade ved opbringelsen af skibe i den store nordiske krig, f. eks. skibet "Domkirken", der blev opbragt på rejse til Trondheim og gav et tab på over 8.000 Rdr.

Oluf Sørensen ejede adskillige ejendomme i Århus. På Lille Torv, mellem Vestergade og Tangen, lå i 1683 en øde grund, som blev købt af Peder Kryssing, der opførte en statelig bygning med porthus. Denne ejendom solgte han i 1717 til Oluf Sørensen, som drev købmandshandel fra 2 - 3 ejendomme nær Møllerstien. Ejendommen på Lille Torv var et mere end 30 fags gadehus.

Kortskitse af Lille Torv
og Tangen i Århus

RASMUS JAKOBSEN SCHOW eller SCHOUW

51

Sognepræst i Fausing-Auning
Sønderhald herred, Århus stift
f. ca. 1672, d. 1720, b. 6/2
o. 29/10 1700

g.m.

AUGUSTA DOROTHEA PEDERSDATTER
f. i Holsten (Slesvig?), d. 1723, b. 28/5

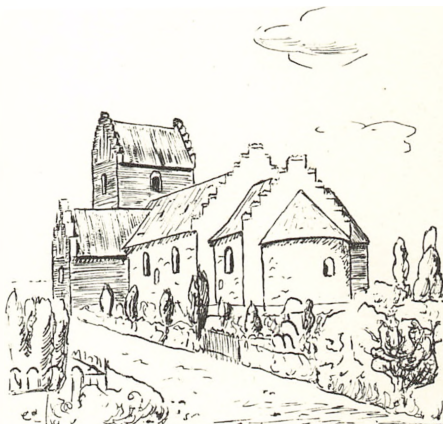
Ref.:

Fausing kirkebog 1711
Wi I, s. 346 (korr.)

(Rasmus Jakobsen Schow kan muligvis tilhøre slægten Schow fra Randers. I Randers nævnes Mogens Schow som rådmand 1578-1602 og hans søn, Peder Mogensen Schow, som rådmand 1638. Senere var en Mogen Schow apoteker i Randers 1682-1690.

I Århus nævnes en Mogens Mogensen Schow som død før 1678. Hans broder hed Axel. Mogens Schow ejede sal. Kirsten Mogensdatters afbrændte ejendom i Randers. Hans hustru hed Gertrud, født i Randers, datter af Barthold Jakobsen.

Wiberg anfører, at Rasmus Jakobsen Schow muligvis er født i København. Dette synes ikke at være rigtigt, idet Løngnick ikke anfører ham i sine Schow-uddrag fra de københavnske kirkebøger).

Fausing kirke

MARCUS HØEG

52

Ejer af Haugård, Haderslev amt

f. 1653, d. 1729

g. 1685 m.

CATHRINE von DREWITZ

Ref.:

Trap IX (4. udg.), s. 104

Lexicon over adelige familier i Danmark, Norge og hertugdømmerne, 1. bd., tabel XXI, nr. 63.

Hist. Tidsskrift 3 rk., 6. bd., s. 444

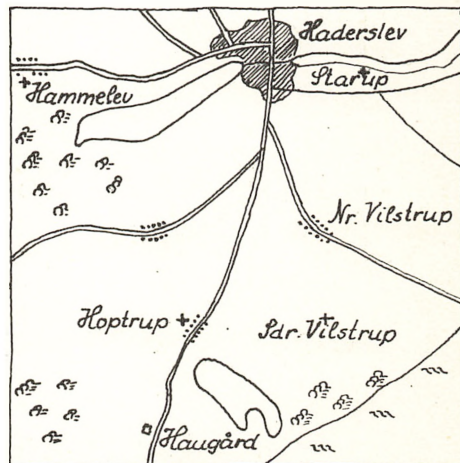
Personalhist. Tidsskrift 1899, s. 34

Cathrine von Drewitz er et barnebarn af den under Frederik II indvandrede ritmester Christian Ditmar v. Drewitz. Hun er den eneste datter af Christian v. Drewitz' søn oberst Burchard v. Drewitz til Brudagergård og hustru Beate Fugendreich v. Prehn af Mecklenborg-slægten Preen, hvis stamfader er Theohardus Preen, 1242. Preenernes våben er 3 røde med spidserne forneden sammenstillede prene. På den kronede hjelm er en rød pren omgivet af 9 røde kugler mellem to påfuglehaler.

I fortegnelsen over Haderslev Kommunitetsalummer er anført:

"118 Marcus Høeg Sohne 1704-1713".

Af Marcus Høegs og Cathrine v. Drewitz' sønner optoges Hans Adolf i adelsstanden under navnet Hjelmcrone, Dansk Adels Årbog LII, s. 75.

Skitse af egnen ved Haugård

JENS LASSEN

53

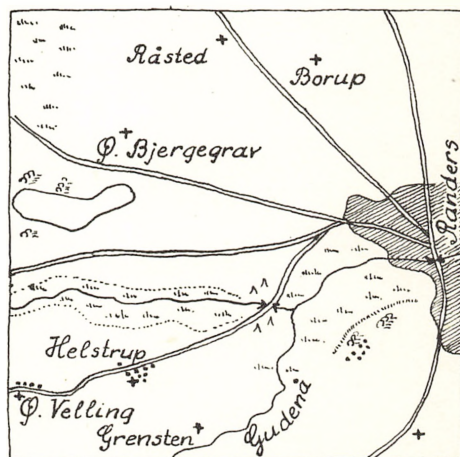
Birkeskriver på Helstrupgård, Helstrup sogn

Middelsom herred, Randers amt

d. 1728

g.m.

ANNA PEDERSDATTER

Kortskitse af Helstrup sogn

CHRISTOPHER RASMUSSEN LIIME

Sognepræst i Fjaltring-Trans

Vandfuld herred, Ribe stift

f. i Horsens 1649, d. efter 1725, formentlig 1730.

besk. 1675, jubellærer

g. 1679 m.

KIRSTINE OTTOSDATTER HOSLEF GRØNBECH

d. ca. 1722.

Ref.:

Epitafium i Fjaltring kirke

Friis-Pedersen: Kannik Niels Torkilsen Lyme

Helveg: Den danske kirkes historie efter reformationen,

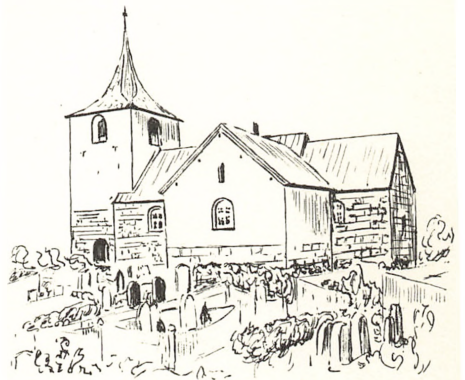
I bd., s. 462

På epitafiet eller mindetavlen står følgende:

"Christopher Rasmussen Liime Barnfødt Udi Horsens 1649
kom her til Sognerne 1675, og 1679 Kom udi Egte Samling
med den Hæderbaarne Møe Kierstine Otthis Daatter Hoslund,
Lefvede tilsammen udi 43 Aar, udi samme dieris Egteskab
ere blefne Velsignede med 3 Sønner og 6 Døttrer . . .
Den Elste Her Otthe Christian Liime kom til Hammel udi
Aars Stift . . . . den Siette Datter Jahanne Marie
holdte Huusholdningen for sin fader, der ieg nu var kom-
men til Kaldet. Søgte efter at fornemme Præsternes nafne
siden reformationen, som skæede af mig 1724 Som da var
fra reformationen 207 . . . . .

Saa sofve de da vel i Roe
og ævig Roe forvente,
dier Beene skal som Kornet groe,
Gud dem af Muld skal hente

. . . . .

Fjaltring kirke

ANDERS KNUDSEN TOUSTRUP

Sognepræst i Årslev-Tilst

Hasle herred, Århus stift

f. i Toustrup 11/3 1664, d. 1750

St. Århus 1688, k. 1692, res. kap. Skanderborg 1691

besk. Årslev-Tilst 19/9 1711. Jubellærer

g.m.

ELSE JØRGENDATTER SEIDELIN

f. ca. 1669, d. 21/11 1737

2 s., 5d.

Ref.:

Mindetavle i Årslev kirke

Årslev-Tilst kirkebog 1692-1757

Mogens Seidelin: Den Seidelinske Slægtsbog, s. 145.

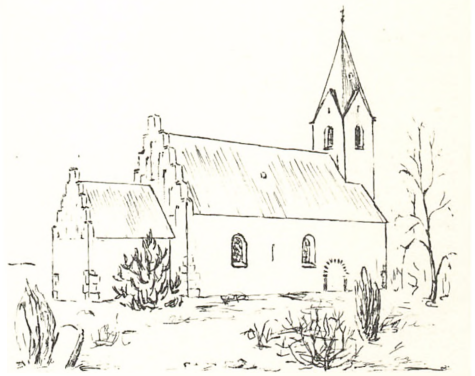
Treschow: Jubellærere. 1753

Wi I, s. 55.

En beretning fra 1753 fortæller om Anders Toustrups barndom. Anders var lærenem i boglige sysler og tiggede sine forældre om at måtte komme i latinskole. Forældrene rådførte sig med præsten, der gav Anders en latinsk glosebog om aftenen og bad ham lære så mange gloser som muligt til næste morgen, til hvilken tid præsten konstaterede, at "Anders havde til gavns lært syvti." Han fik derefter sit ønske opfyldt. Som student drog han til hovedstaden i vadmestroeje. Ti år senere vendte han tilbage til Årslev i præstekjole.

I Treschows "Jubellærere" fortælles følgende:

"Tvende Ting kan regnes som mærkværdige i hans Levnedsløb: Det første er, at Vor Herre udi hans 78de År, efter at han var kommen op af en haard Siugdom, i hvilken han var falden af Sorg over sin Hustrus Død, benaadede ham paa ny med sine Ungdomskræfter, idet Han gav ham l. stille og

Årslev kirke

faste Hænder i Stedet for bævende og rystende. 2. En god og stærk Hukommelse i Stedet for en svag og skrøbelig. 3. Stærke og klare Øine i Stedet for svage og dunkle. 4. Et langt kryllet og snehvidt Haar i Stedet for et ganske skaldet Hoved. - Det andet hvoraf denne Mand er mærkværdig, er af den rare økonomiske Vittighed og Sparsommelighed, som fandtes hos ham, da han dog ikke i nogen Maade kunne beskyldes for Gierrighed og Gridskhed, thi al den Løn, som han som personal Kapellan havde fortient udi 20 Aar, hvilken i det højeste kunne beløbe sig til 100 Rigsdaler aarlig, havde han lagt op og ved Renter forøget, imidlertid havde han ved sin Flittighed og det Brød han opløjede af Jorden paa Annexgaarden i Stilling, levet og skickeligen opdraget sine Børn."

I sin alderdom var han sengeliggende i flere år, men lå og skrev om bibelske tekster, som han lod cirkulere til de andre præster i herredet. Da der var syv i tallet, kaldte han dem "gemeenligen de syv menigheders engle."

På titelbladet i Aarslev-Tilst kirkebog 1692-1757 har Anders Toustrup skrevet:

"Anno 1711, d. 8. septembr. blev ieg uværdig, efter Hr Michels dødelig Afgang kaldet til at være Aarslev og Tilst Menigheders Sjæle-Sørgere af Estats Raad Grabow paa Schanderborg Slot, d. 19 ejusdem blev mit Kaldsbrev confirmeret, d. 25. Octobr. blev Jeg af Hans Velærværdighed Dom Prousten i Aarhus Mag. Lauridtz Thura i samme Meenigheder indsat. Gud Du allermægtigste, som haver hiulpet mig igiennem 20 Aars møjsommelige Arbejde ved Schanderborg, Schanderop og Stillinge Meenigheder, lad ogsaa nu dette lykkes til din Æris Udbredelse, til disse Meenigheders Opbyggelse og til min Saligheds Forfremmelse, at ieg med mit ringe Pund, du har betroet mig, maa rente dig mange Sjæle og at ieg baade med Levnet og Lærdom kunde dagligen bygge paa denne aandelige Zion, indtil ieg med alle dem, du har givet mig, maa møde med Ære i det ævige Hierusalem!

Dette ynksis lideligen og inderligen af din allerringeste og uværdigste Tienere

A. Toustrup."

ANDERS HANSEN

62

Farver i Holstebro

f. i Ribe 1682, d. i Holstebro 28/5 1752

g.m.

DOROTHEA LINDE GRØN

f. 1689, d. 1764

Ref.:

Ligsten, Holstebro kirkegård, med årstal citeret hos Frøfelt.

J. Aldal: Holstebros Historie, s. 504

Holstebro kirkebog 1, 1694 - 1775

Karen Solgard alias baronesse Gersdorff havde udvirket eneret på farveri i Holstebro. Medens hun i sine enkeperioder havde drevet farveriet med en svend, kom Andreas Hansen, f. i Ribe 1682, til Holstebro som farveribestyrer. Han blev gift med hendes halvsøsters datter Dorothea Linde Grøn fra Nr. Felding præstegård og købte farverigården af Gersdorffs i 1714. Han førte med dygtighed farveriet videre, blev en velhavende og anset borger, der også drev et af byens større landbrug til sin gård. Selv efter at han havde lidt store tab ved byens brand 1733, havde han penge at låne ud.

Efter regeringsskiftet fik Anders Hansen sit farveriprivilegium bekræftet af Kong Frederik V d. 24/2 1747. Han var kirkeværg.

Ved Kgl. bevilling af 13/4 1724 havde Anders Hansen fået privilegium på at drive farverivirksomheden i Holstebro. Efter hans død androg hans enke Dorothea Grøn 15/3 1753 skriftligt om fortsættelse af dette privilegium og afskrev det første i sit andragende. Byfoged Curtz bilagde en anbefaling dateret 16/3.

JØRGEN KNUDSEN LANG

Sognepræst i Dejbjerg-Hanning
Bølling herred, Ribe stift
f. i Lemvig, d. 1754, b. 30/9
besk. 20/7 1717

g.m.

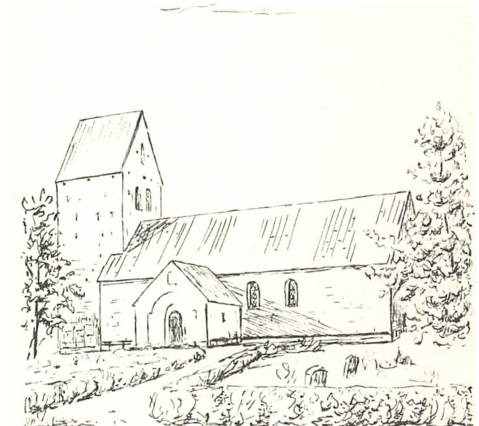
SOPHIE POULSDATTER STAUNING

f. i Stauning 1694, d. i Ribe 5/1 1773
3s., 2d.

Ref.:

Wi I, s. 271

Jørgen Knudsen Lang omtales ligesom sin fader,
byfoged Knud Lang i Lemvig, som bemedlet.

Dejbjerg kirke

FRANTS MICHELSEN VOGELIUS

Sognepræst i Åsted-Skærum

Horns herred, Ålborg stift

f. i Ugilt 19/8 1640, d. i embedet 19/11 1702

St. Viborg 1660, besk. 26/8 1664, provst 1699

g.m.

KIRSTEN MADSDATTER

f. i Tværsted

1 s., 1 d.

Ref.:

Hauch Fausbøll: Slægtshåndbogen. Steenstrup, s. 1023 ff.

Kgl. Bibliotek, Gl. Kgl. samling 3022.4

Wi I, s. 59

Saml. Jysk Hist. og Topogr. 1868-69, II, s. 183 ff.

I det Kgl. Bibliotek, Gl. Kgl. samling 3022.4, findes nogle biografiske oplysninger om Frants Vogelius, muligvis brugt ved den sædvanlige parentation på begravelsesdagen:

"Frants Michelsen Vogelii Vita.

An. 1640 d. 19. Augusti fød i Ugilt Præstegaard. Hans Forældre Hr. Michel Christensen og Kirsten Frantsdatter.

1655 Kom udi Viborg Skole ved Mauritiitider, da Printz Christian V hylding samme tiid skede.

1656.1657. continuerede sine studia i Viborg Skole under Rectore M. Niels Jensen.

1658. tog sit testimonium og afskeed fra Viborg Skole, men maatte for tidernes besværighed, saalænge Kiøbenhavns beleiring varede, blive hiemme hos sine Forældre i Ugilt Præstegaard nesten 2 Aars tiid.

1660. in Junio, ... exercitia og beneficia da cesserede, reiste hiem igien, og forblev hiemme noget over et Aar.

1661. ved Martini tider reiste over til Kiøbenhavn igien, og logerede, saa længe han var der, i Regentzen.

1662. d. 1. Maji introduceret in Regiam communitatem til det llte Bord af Præposito M. Joanne Gregorio Lemovico.

d. 12. Novembr. voceret fra det llte til Decanum ved det tiende. d. 19. Novembr. var til Examen Theologicum med

30 andre, og var een af de trende, som samme tiid naaede Laudabilem attestationem.

1663. d. 2. Januari prædikede for dimiss i Trinitatis Kirke, Censore Viro celerrimo D. Johanne Wandalino, summo Theologo.

1663. d. 22. Mart. valediceret Closteret og reist hiem til sin Moder i Ugilt, som da var Enke.

1664. kaldet til Sognepræst for Aasted og Schierum, og d. 26. Aug. ordineret af Sl. D. Anders Andersen.

1668. giftede sig med Kirsten Madsdatter, Sl. Hr. Mads Mogensens datter i Tværsted Præstegaard, og avlede med hæn-

de en Søn og Datter, af hvilke Datteren er død.
1702. d. 29. November. døde, anno statis 63, Ministerii
39."

Dette "Vita" indeholder intet om Frants Michelsen Vogelius' lærde granskninger og skribentvirksomhed. Herom har han derimod selv givet oplysning i et katalog fra 1686 over de skrifter, han havde udarbejdet, bl. a.:

Chronologia Gothica Harmonica et Historia
(et utroligt flidsarbejde)

Hedenske Norden

Herodot oversat til dansk

Thucydid oversat til dansk (Thottske Saml.

1305. 4, Kgl. B.)

med mange flere.

De endnu bevarede manuskripter viser en yderst fin og sirlig håndskrift. Det skyldes især biskop Bircherod, at så mange af manuskripterne er bevarede.

Sit katalog sendte Frants Michelsen til den lærde oldgransker Thomas Bartholin i håb om ved hans bistand at få noget af sit arbejde udgivet på tryk. Trods oprigtig anerkendelse lykkedes det ikke at finde udgivere. Da alle veje og sunde syntes lukkede, skrev han i sin fortvivlelse i manuskriptet til sin oversættelse af Thukydid en dedikation til dronning Charlotte Amalie, skrevet i datidens omstændelige stil og i en mærkverdige blanding af enfoldig selvuadsløttelse og vittig kæmpereklame for sig selv:

"Allernaadigste Dronning.

At ieg underskreffne understaar mig udi dybeste underdanighed at præsentere oc offuerrække Eders Høje Majestæt nærværende skriff, skeer fornemmelig udi tvende - honde henseende, først, til Eders Majestæte self, som det Naadigst annammer, oc dernæst til Bogen som frembæres. Ja, som Eders Majestæt, saasom en ret DANNEBOD hawer effter medfødde Kgl. Mildhed oc Generøsitet stedse elskit woris Land, som sit eget fædrene-land oc altid talet det beste for woris folok - - - forsickris ieg dis mere, at Eders Mayst: skulle uden tuifl værdiges at kaste et naadigt øye til denne Historie, - - - søgendis beskiermelse oc tryghed under hindis Maysts: naadis vinger mod alle dadleris oc bagvaskeris onde efftertale - - -"

Frants Michelsen sammenligner derefter dronningen med kong Arlaxerxis dronning Statira, "en ret from oc dydelig Kvinde, som foer altid udi sin Carosse med fradragne gardiner paa det landssens døttre motte uformeent salutere oc komme hindis Mayst. udi tale." Frants Michelsen har i lange tider "waaren betenckt paa, med huad present ieg udi uskyldigste underdanighed Eders Mayestæt turde møde."

THUCYDIDIS OLOPHI SONS

I-Historiske Beskrivelsis

Første Bog

311

PELOPONNESISKE KRIG.

*Historis fortale til
Det gamle Væst.*

Cap: I.

*Peloponnesiske krig
med alle fordragene.*

Det gamle Væst.

*Græck. v. for den
jættelike krig.*

THUCYDIDES den Athenienske Gæstgæver beskreffien den krig imellem
De PELOPONNESIER or ATHENIENSER, giordtes de forjædte paa hin
andres: anfængendes fraa det første den begjædte, or formodedes, den
baade siden bliffue stor or anfælig, saaledes som mest værd at skrifte or mæle
om, somfor alle de forjædte tilføen Gæstgæver Naaron: giordtes end demidast
afteelbare skrifte, at de baade paa begge sider stod. idt forjædte stor med
ald krigs-ristning der till, till med stor or bedindes fand, at de andre
Græcker Gæstgæver blagte sig till enten aff partens, en del, Oræcker, en del
orjaa, effend de Gæstgæver beraad or bedes betænt sig. Effend den del Gæstgæver
der Naaron den største betænt, fand, or optog baade for Græcker, sa-
na som en del aff de Barbarer, ja, fra at sig, mesten alle folck. 24. for som
for den krig stod om, or for endda alde sig tilldraget Gæstgæver, Naaron, for-
medest den lange tid or forjædte, emindigt at finde Alan or egentlig
bæden om: men idast vilst afteelbare tegn, som jeg hånd trøe or lide paa
naar jeg stor langt for till fremfænde liden, Gæstgæver jeg vore, at de Gæstgæver
sig Gæstgæver paa sig, eller blæst at betjæde, Giordtes krigs-gæstgæver eller om
det angæendes: Effend det lader sig anse, at det som nu kaldes HEL-
LES eller GRÆCKELAND, Gæstgæver sig idt for den dage været visen, 1416, or for
sig beraad or bebøggat, men at de Gæstgæver tilføen jættelig stigt fra en
del till den anden, or for kærtegen vore or forlæst for bot-paa, naar

Side af Frands Michelsens manuskript til hans oversættelse af Thucydids Peloponnesiske krig. Det kgl. Bibliotek.

Han er kommen til det resultat, at han må gøre det samme som bonden, der mødte kong Arlaxerxis og "bar hannem vand af floden i sine bare hender der hand hafde icke andet at skæncke (som bleff doc udi synderlig Naade optagen, oc med en guldskaale sambt looc Daricis regaleret)".

Han beretter videre om, hvorledes Thukydid's bog altid "er bleven holden for et varigt Ejemon - - - oc udi høy estime, icke alleniste hos middelmaadige personer, men endoc hos de høye Hoveder, ja den stormæchtigste Keyser Carl den Femte - - - læste gierne oc meget udi Thucydide, som er ellers flux vanskelig (fornemmelig udi sit eget spraag) at forstaa". Og da kejseren engang fik "den i oversættelse til fransk, blev han så glad for den, at hand læste den tvende gange slet oc aldeles igiennem - - -".

Dedikationen slutter med at han af hjertens grund daglig ønsker at "Ald Naadis Gud rigelig vil velsigne voris Allernaadigste Dronning - - - oc Crone hendis Mayst effter dette lif med ærens Crone udi Himmelen, som aldrig skal visne."

Men nej, den ensomme røst i den vendsysselske udørk blev ikke hørt af den naadige dronning. I hovedstaden tænkte man kun på hoffester og jagtfester og ikke på lærde bidrag til Nordens historie. I sin livsaften måtte Frants Michelsen erkende, at hans livs arbejde var forspildt, men denne skuffelse druknede formentlig i sorgen over tabet af hans eneste datter, der begik selvmord. Han døde få måneder efter denne tragiske begivenhed.

Ved hans død skrev Peder Dyrskjøt til biskop Birchero:

"Nov. 1702. Nu ret som jeg skrev, fik jeg en højtbe-
drøvelig tidende om Sal. Hr. Frantz Michelsens død i
Aasted, hvilket højlig smertes mig, at jeg ikke længere
her i verden kan nyde hans omgængelse. Jeg klager mig saa
meget haardt for den sal. mand, hr. Frantz. Jeg ville hel-
lere, at jeg selv eller halvparten af stiftets præster
var død i stedet for ham."

NIELS SØRENSEN STEENSTRUP

Sognepræst i Øsløs-Vesløs-Arup

Han herreder, Ålborg stift

f. i Stenstrup ved Arden 1644, d. i embedet 15/8 1696

St. i Viborg 1667, k. 1669, besk. 1674, provst 1679

g.m.

CATHRINE PEDERSDATTER BODTZEN

f. ca. 1643, d. i Viborg, b. i Øsløs 22/12 1725

7 s., 2 d.

Ref.:

Saml. til Jydsk Hist. og Topografi 5 rk., 4 bd., s. 1 ff

Hauch-Fausbøll: Slægtshåndbogen, s. 1023 ff.

Wi III, s. 693

Kirkeklokken i Øsløs er skænket af Niels Sørensen Steenstrup. Den bærer følgende indskrift i to linier, forenven begrænset af vaser, forneden af palmeagtigt bladslyng:

ACCURANTE N. STEENSTRUPIO HOC ÆS FUSUM EST
(På N. Steenstrups foranledning er dette malm støbt)
ANNO MDCCLXXIX RUDOLPH MELCHIOR ME FECIT

På klokkelegemet et krucifiks, hvorunder

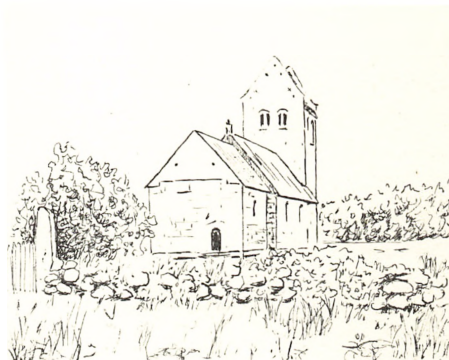
GLORIA IN EXCELSIS DEO

Med Niels Steenstrup kommer også fornavnet Johannes ind i familien.

Biskop Bircherod skriver i sin dagbog:

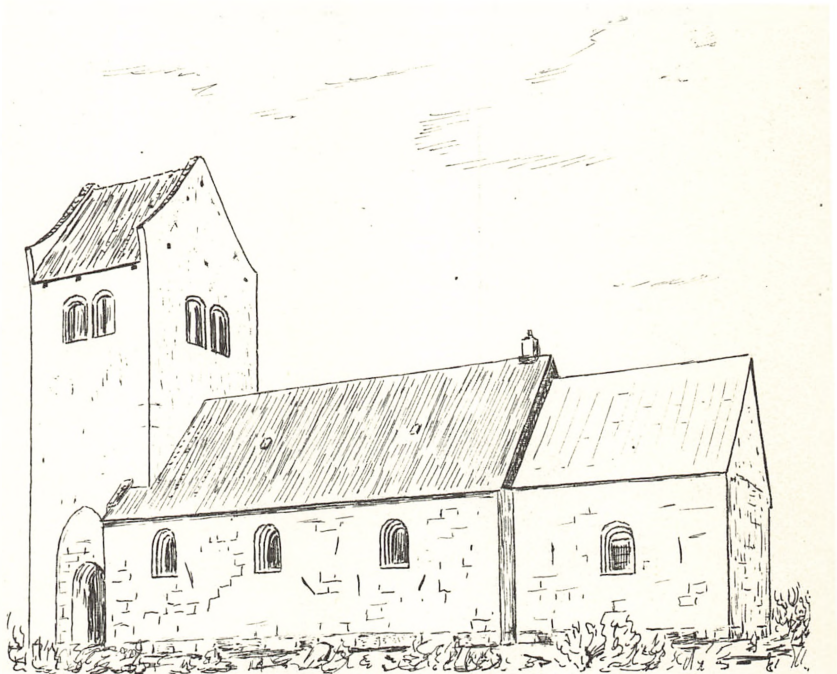
"9. Juli 1704 kom Hr. Michel Frandsen af Øsløs til mig med indstendig Begiering paa sin Hustrus Broder Johannes Steenstrupii Vegne, at jeg ville forunde hannem

Øsløs kirke

Schold Nicopiensis vacante Rectoratum. Jeg gav hannem, uden lang Betenkning, herpaa min Tilsagn, saavel i Henseende til hans gode Faders, Sal. Niels Steenstrups Meriter, som til Sønnens velbefundne Qualiteter.

I Øsløs findes slægtens første Steenstrup: sognepræst Niels Sørensen Steenstrup, hvis datter Magdalene ægtede den efterfølgende sognepræst Michael Vogelius fra Ugilt. Sidstnævntes søn Johannes Vogelius Steenstrup blev sognepræst i Sjerring og var den første af tre generationer præster af navnet Steenstrup i dette sogn.

Øsløs kirke

KNUD PEDERSEN SOLTOFT
Herredsfoged i Hammerum herred
Ringkøbing amt.
g.m.
DORTHEA JESPERSDATTER

Ref.:
Østjydske Hjemstavn 1954, s. 144

PEDER NIELSEN BANG

Borgmester i Ribe

f. i Middelfart før 1660, d. i Ribe 1725

g. 12/12 1689 m.

ANNA BAGGESDATTER, enke efter Hans Vandel

f. i Ribe 1650, d. 3/5 1731

Ref.:

Saml. til Jysk Hist. og Topogr., 1. rk., 8. bd., s.60-80

Peder Nielsen Bang var født i Middelfart. Han er udgået af Bang-slægten, der blomstrede i byen i det 16. og 17. årh. Blandt medlemmerne af denne slægt nævnes borgmester Hans Nielsen Bang, søn af rådmand Niels Hansen Bang. I 1591 fik Hans Nielsen Bang efter borgmester Hendrik Bangs død bestalling som borgmester, tolder og sisemester. Af slægten nævnes fire borgmestre i rækkefølge, nemlig: Hans Olufsen Bang 1558, Hendrik Olufsen Bang 1576, Hans Nielsen Bang 1591 og Claus Madsen Bang 1630 til 1653.

I 1689 fik Peder Nielsen Bang i Ribe rang med borgmestre. Han førte to segl 1) et med tre felter, i øverste en blomst, i mellemste 3 stjerner og i nederste en halvmåne med opadvendende horn, og 2) et med en mand, der går over en bro. Over hjelmen findes to vinger og mellem disse formentlig et anker.

I 1692 optrådte han på konsumptionsdirektionens vegne. I 1692 førte han med den nye toldforvalter P.M. Povelsen på kongens vegne sag mod to jøder. I 1693 var han opkræver af afgiften for vin, tobak og salt for justitsråd Kruse. I 1699 var han selv blevet forpagter af konsumtionen af "de fire Spicerier" og det følgende år af den øvrige konsumtion. Samme år blev han gildens forstander, næste år viceborgmester. I 1704 betalte han skat af 8 huse. I 1709 indviede han Ribes ny rådhus med en metrisk tale. Ripe Cimbrica siger herom (s. 461): "Populus Ripensis inque iis Consul ex Senior Petrus Bangh, habita Oratione Danica metrica, qua Seren".

I 1714 angives hans formue til 2.000 Rdr. Det følgende år blev han borgmester. I 1725 (19/7) var han medunderskriver på et dokument, der oprettede et legat på 1.000 Rdr for de fattige i Ribe "til vittierlighed under vores hænder og til stadfæstelse under Riber-byes indsegl". Oprettelsen af dette legat var foranlediget af, at byens råd under en svær stormflod, der var overgået Ribe, havde måttet anvende fattigkassen.

Anne Baggesdatter omtales i Falsters "Amoenit. phil." 3. del, s. 182 ff som "havende været lidt forfalden til flaske", hvorfor en præst efter hendes død havde villet erklære hende for evig fordømt. Falster udtalte sig imod en sådan fordømmelse.

MATH OFVERDALEN
Bonde i Vejrum
Hjerm herred, Ringkøbing amt

70

Ref.:
Vejrum kirkebog 1695

SVEND NIELSEN KIRKETERP

Købmand i Ålborg

f. medio marts 1626, d. 1708, b. 24/4

g.m.

IDA PEDERSDATTER KAMPMANN

f. dec. 1639, d. 1707, b. 3/5

Ref.:

Budolfi sogns kirkebog, Ålborg, 1691-1718

Kammerregnskabet 1682

I Ålborg bys grundtakster 1682 ses Svend Nielsen Kirkerterp at have ejet en ejendom med Hafve i 1. rode nær Urbans port og graven. Han hørte til de mere fremstående af byens købmænd, hvilket bl. a. ses af, at han var medunderskriver af dokumentet, der 1680 "renoverede" Guds Legems Lav i form af Compagniet, for at den gamle handelssammenlutning ikke skulle forfalde, "quid enim sub sole tam stabile quod non dies et ævum paulatim consumat" (thi hvad under solen er så holdbart, at ikke dagen og tiden lidt efter lidt fortærer det). Både den svenske krig og den skånske krig havde forårsaget stagnation i det gamle lav. Andre underskrivere var biskop Mathias Foss, dr. Niels Jespersen, spr. Peder Clausen Reenberg og øvrige præster, borgmesteren og rådmændene m. fl.

FRANTZ PEDERSEN ILLUM
 Købmand i Fåborg
 f. 1639, d. 1713, b. 25/7
 g. 1672 m.
 KIRSTEN NIELSDATTER
 f. 1639, d. 6/12 1700

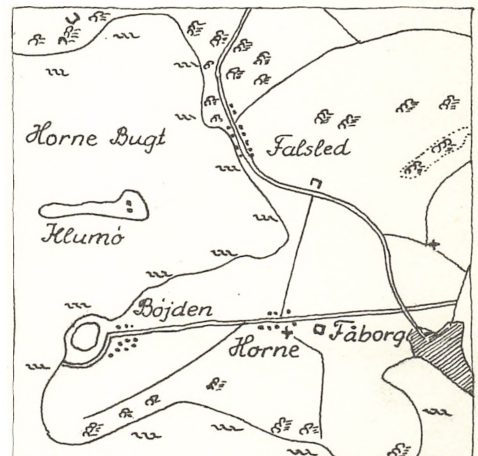
Ref.:

Fåborg kirkebog 1700 og 1713
 Fåborg borgerskabsbog 1675

Illum-navnet lader os formode, at han er født på den lille ø Illum i Hornebugt. Hans forældre kendes ikke. Han blev viet 1672, men hvor vides ikke. Heller ikke om Kirsten Nielsdatters forældre foreligger der oplysninger så lidt som om hendes fødested.

Beboerne på Illum har fra gammel tid haft en friere tilværelse end mange andre af samtidens bønder. Beliggenheden nødvendigjorde handelssamkvem med "fastlandet". Bønderne blev bådejere, i bedre fald skippere, der påtog sig sejlads. Handelstalentet opdroges. Dette er formentlig baggrunden for Frantz Pedersen Illums borgerskabsløsning d. 30/4 1675.

Der kendes 4 børn i ægteskabet, 3 d. og 1 s.

Skitse af Hornebugt

Bonde i Mygind, Holevad sogn

Baag herred, Assens amt

b. i Holevad 24/10 1712

g.m.

KAREN og/eller CATHRINE ISAKSDATTER

b. i Holevad 5/1 1725

Ref.:

Holevad kirkebog

Wi II, Råbjerg sogn.

I Holevad kirkebog står anført "Karen Salig Jørgen Jensens i Mygind begravet 5/1 1725". Wiberg skriver i modstrid hermed under sin omtale af sognepræst Niels Jørgensen Mygind i Råbjerg, at Jørgen Jensens hustru hed Cathrine. Børnenes eller børnebørnenes navne tyder ikke gåden.

Jørgen Jensen og hustru havde følgende børn:

- 1) Isak Jørgensen Mygind, 1665-1756, der overtog fædre-gården og ægtede Karen Nielsdatter med hvem han fik børnene Mouritz, Jørgen, Niels, Gertrud, Karen, Kristine og Bodil.
- 2) Kirsten Jørgensdatter Mygind, f.o. 1667, d. 1710, som ægtede Jørgen Hansen Orelund med hvem hun fik sønnerne Hans og Niels Jørgensen (begge præster).
- 3) Hans Jørgensen Mygind, f. ca. 1668, d. 1721, sognepræst i Asperup, som ægtede Cathrine Hansdatter Hem, med hvem han fik sønnerne Jørgen og Jens samt 3 andre, og døtrene Karen (1705-1748), Birgitte Cathrine, Kristine og Gertrud.
- 4) Bertel Jørgensen Mygind, f. ca. 1670, d. 1722, sognepræst i Hasle ved Århus, g. men ingen børn.
- 5) Niels Jørgensen Mygind, f. 1675, d. 1761, sognepræst i Råbjerg, som ægtede Karen Piester med hvem han havde datteren Cathrine.

Er Isaks og Hans' Karen-er opkaldt efter deres egne mødre, deres fælles farmor eller deres mostre?

Er Hans' og Niels' Cathrine-r opkaldt på lignende måde?

Løsningen er måske, at både kirkebogen og Wiberg har ret, idet Jørgen Jensen kan have været gift to gange, nemlig 1° med Cathrine Isaksdatter og 2° med Karen, som formentlig så har været en søster til Cathrine. Endelig kan Karen = Karine måske blot være en fejlskrivning for Katrine eller omvendt.

På Jørgen Jensens tid havde markerne i Mygind følgende navne: Kierche Schifft, Stennebroes Agger, Schrurs Tofft, Høellund, Wive Holm, Mølle March Østermaal i nærheden af hvilken lå Dhilen.

HANS ANDERSEN HEM

Sognepræst i Asperup-Roerslev

Vends herred, Fyens stift

Tidligere skibspræst, besk. Asperup 25/2 1682

levede endnu 1701

g.m.

KIRSTINE HANSDATTER WOLLER

Ref.:

Ny kirkeh. Saml., 2. rk., 6 bd., s. 744

Wi I, s. 115

Det er et spørgsmål, om ikke Hansdatter Woller er en fejllæsning for Hermansdatter Willer. Herman Willer var borgmester i det nærliggende Middelfart. Hans hustru hed Cathrine. Hans Hem og fru Kirstine lader deres datter døbe Cathrine. Da hun bliver voksen, ægter hun Hans Jørgensen Mygind. Sammen får de datteren Kirstine Mygind.

Roerslev kirke

LAURS JENSEN TOFTE
Forpagter på Toften (Toftegård)
V. Han herred, Thisted amt
g.m.
KAREN LAURSDATTER

Ref.:
Hist. Årbog for Thisted amt 1941-43, s. 202 ff.

Laurs Jensen boede o. 1680 på Toften i Klim, der ejedes af slægten Kiib fra Klim Nørgård, og tog navn efter denne gård.

BRODER BRODERSEN

Sognepræst i Randerup
 Lø herred, Haderslev stift
 f. 28/6 1662, d. 1704
 St. Ribe 1682, hører i Ribe 1684
 kald. Randerup 1685
 g. 1689 m.

CATHRINE MARGRETHE CLAUSEN

f. på Trøjborg 1665, d. i Randerup 1732.
 3 s., ld.

Ref.:

Præstehist. Samlinger I, 1933

Broder Brodersen blev 1685 sin faders eftermand i Randerup, hvor han de første par år var ungarl, mens vistnok moderen styrede huset for ham, indtil hendes død 1687. I 1689 blev han gift med Cathrine Clausen. Ved dette bryllup lapsede Broder Brodersen sig med en ny hat fra Holland og med tobak til gæsterne, tilført gennem studehandlerne fra Vestslesvig, for ifølge studehandler Peder Beyer på Skadborgs regnskabsbog leverede han præsten i Randerup "en Hatt till sit Brøllup og Tre Dossin piber for 2 Rigsdaler 12 Skilling."

Broder Brodersen og Cathrine Clausen er forældre til "det rare kløverblad", slotspræst Nicolai Brorson, biskop i Ribe Hans Adolf Brorson og biskop i Ålborg Broder Brorson.

Broder Brodersen døde 1704 og blev begravet i sin sognekirke. Hans enke giftede sig efter sørgeårets udløb med efterfølgeren i embedet, Ole Jonassen Holbech.

Der foreligger en opgørelse af dødsboet ved skiftet. Denne fortegnelse er interessant derved, at den viser, hvad der hørte til et fattigt præstehjem ved overgangen fra 1600 til 1700-tallet. Der anføres her et uddrag:

"Boens Indgiæld:

Husene og Bester

herunder 1 sortebrun stjernet Hoppe 3 aar gammel
 1 gammel graa Hoppe, som er iføll

Køer og Kreter:

1ste Baas: 1 kulsort Koe, som staar vesterst

Rede Penge: fandtes der icke

Søftøj: 5 skeer og 1 begger

Jerntøj: En Jern Kalcken ovn i Dørnset

Trævare. . . .

en beslagen vogn med 2 agestole, vognkurf,
tømme og hammel
Noch 2 vogne med nøgsæder
en plou med behøring

. . . .
Bøger, som fandtes i Sterfboen, vare af ingen Verdi og
ikke werde her at anføres og antegnes.

In folio:

Postilla Matth. Hoe

Postilla historica et gnomica Hommen

Postilla Lutheri in Evangelia Dominicalia

In quarto:

Martini Geieri Busstimme

In octavo:

Postilla Germanica Myeri

Boens Udgiæld:

Begravelses Bekostning udtagen hos Peder Richtsen	27 m 8 sk
Den salige mands kiste	24
Kongelige skatter	19 lo
Svendens vinterløn	16
Pigen en half aars løn	10

Boggiæld og andre Giæld efter Creditorernis Angifvelser og indgifne Regnskaber

Christen Mersks efter den sl. Mands Haand

i Chresten Bog de dato Anno 1703,

d. 12. Januarii 246 ml2 sk

Hr. forvalter paa Trøiborg 489 13

Tyge Lydtsen i Koldby efter d.sl.

mands Bog i reede Penge 75

Alt i alt Boens Middel	2588 2
udgiælden	<u>1476 5$\frac{1}{2}$</u>

Ofverblifningen 1111 12 $\frac{1}{2}$

som deles mellem moderen 555-14-3 og ligeligt mellem de tre sønner 185-4-9.

Disse Penge svarer deris sal. Faders Successor og nuværende kiere Stiffader Ærverdige Hr. Oluf Holbeck dem, når de samme til deris Studeringers Fortsettelse kan behøfve, men beholder dem uden nogen Rente hos sig, saa længe Børnene i hans eget Huss nyde fri Information, Kost og Klæder. I samme Tid gjør hand sig Degne Kaldets Indkomst, som af det højvelbaarne Øfrighed paa Trøiborg er forundet den ældste Søn Nicolai Brodersen til sine Studeringers Fortsettelse saa nyttig, som hand best veed og kand."

JOHANNES (ell. HANS) HANSEN

93

Sognepræst i Humtrup

Kær herred, Sydslesvig (5 km syd for grænsen)

f. i Flensborg 27/8 1667, d. 2/9 1714

St. i Jena 1686 ell. 87, spr. i Humtrup 1693-1714

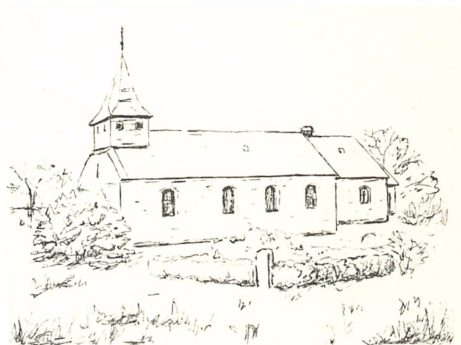
g.m.

AGNETHE STEINBECK

Ref.:

Otto Fr. Arends: Øjstligheden i Slesvig og Holsten,
bd. 1, s. 316

Pers. Tidsskr. 8 rk, 6. bd, s. 95

Humtrup kirke

ALBERT SØRENSEN WESTENHOFF
 Forpagter på Ørslev kloster
 Fjends herred, Viborg amt
 f. ca. 1650, d. på Skivehus 1724
 g. 1688 m.
 MAREN ANDERSDATTER WINDING
 d. 1719

Ref.:

P.T. 5. rk, 6 bd, s. 167

Aage Brask: Den skalkagtige Schade, s. 88-92, 133

Albert Sørensen Westenhoff var yngste søn af Søren Jensen og Anna Nielsdatter. Hans onkel, borgmester Hans Nielsen i Mariager, havde sikkert del i hans oplæring. I 1670 nævnes han som foged hos fatteren, kancellisekretæren på Kollerup. I 1677 forpagtede han sammen med en ven hovedgården Faurskov. I 1683 nævnes han på Ørslev kloster, som han i hvert fald havde i forpagtning indtil 1705. I mange år, vistnok fra senest 1692, havde han tillige forpagtningen på det nærliggende Strandet hovedgaard, der havde fælles ejer med Ørslev kloster. Endnu i 1709 nævnes han på Strandet.

I 1710 tilskøder Tøger Ostenfeld sin "kære svoger, velødle og højagtbare Sr. Albert Sørensen" Hvalpsund færgested. På Lerkenfeld nævnes han 1712 og 1720, derefter forpagter på Skivehus, hvor han endte sine dage.

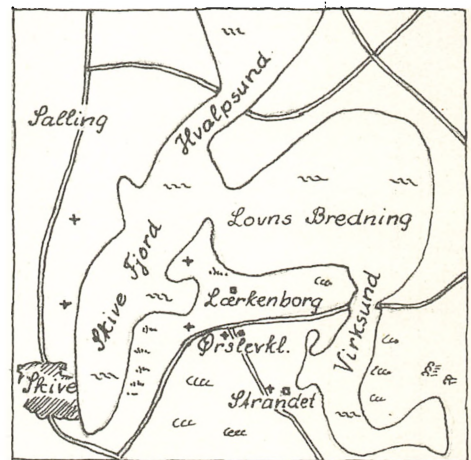
Den 20. maj 1689 indgav han et andragende, hvori han oplyste, at han af amtsskriveren, der vist var inkapabel til at passe sit embede, så han pludselig måtte indkræve gamle skatter og afgifter, søgtes med eksekution for ældre forfaldne skatter beregnet, som om han havde 3 børn, skønt han på den tid endnu var ugift, og idet han fremhæver sine midlers ringhed, anholder han om, "at I velbaarne herrer ville komme mig fattige mand med et godt svar til hjælp . . . hvilket Gud igen skal rigelig belønne." Formuende personer skulle i de tider svare fuld kopskat af trende børn, uanset om de havde nogen eller ej.

I 1699 kunne han udlåne 460 Rdr til Henrik Friis til Staarupgaard. Året efter måtte han svare Frederik IV 300 Rdr i tvangslån. 1704 kontribuerede han skat til den hos borgmester Jochum Lassen beroende kiste, beregnet af ham selv under eds tilbud. 1710 måtte han betale ligeså meget i skat som ejeren af Lynderupgård, rektor Jens Reenberg i Viborg. Endvidere svarede han skat af sin paryk - under protest, da han var over 60 år. Hustruen bar ikke "Fontanger eller franske opsetzer." I 1717 var formuen 3.000 Rdr.

I 1688 havde han ægtet Maren Andersdatter Winding,

der var datter af hr. Anders Andersen i Vinding. I 1691 fødtes sønnen Anders, der blev holdt over dåben af fru Lisbeth Krag, velbårne Hans Juul's til Stårupgård.

Selv var han og hans hustru faddere i ansete hjem, f. eks. hos magister Chr. Lassen Tychonius, der var præst i Skive. Maren Andersdatter døde 1719, han selv 1724. Deres gode kår havde sat dem i stand til at ofre noget på sønnernes opdragelse. På Ørslev kloster holdtes præceptor til dem. I 1705 "om ved Michaeli tider" kom sønnerne til Viborg skole, hvorfra de 1708 immatrikuleredes ved Københavns universitet, Andreas under navnet Alberti Westenhof.

Kortskitse af Salling

PEDER NIELSEN MOLLERUP

Kammerassessor på Vestervig kloster

f. i Mollerup, Linå sogn 7/11 1651, d. på Vestervig

20/11 1737

g. 15/11 1694 m.

METTE JENSDATTER LAASBY

f. i Århus 1676, d. 1750

14 børn

Ref.:

Kallske samling. 171 fol., Det Kgl. Bibliotek. Retssagen
mod Peder Nielsen Mollerup.

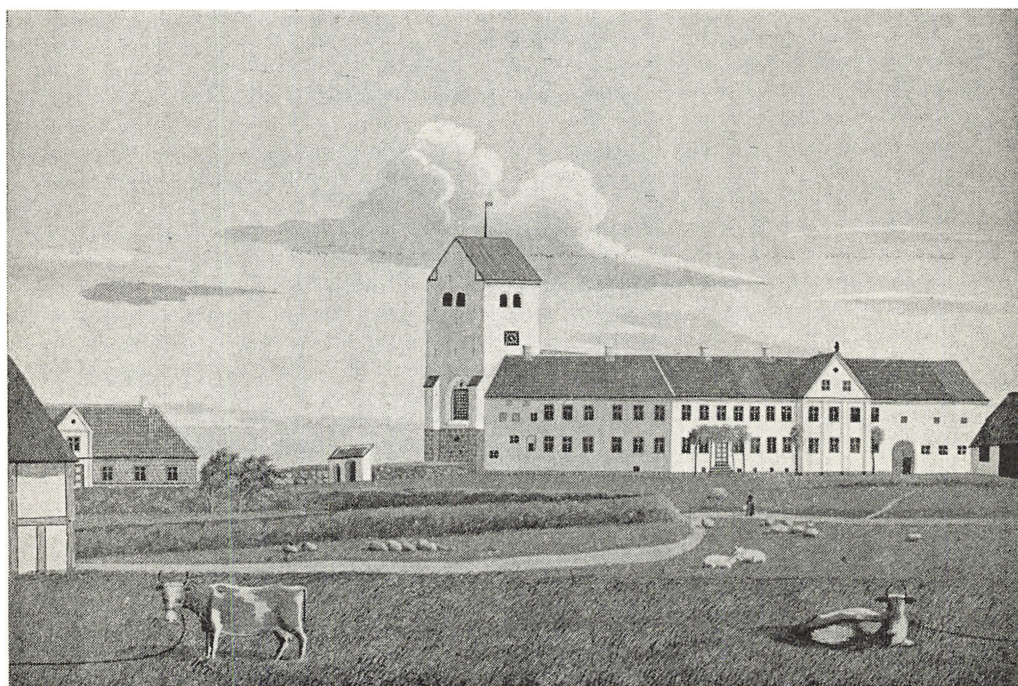
Peder Nielsen Mollerup er i følge sin sønnesøn Peder Moldrup født 7/11 1651 i Landsbyen Mollerup i Århus stift af "ærlige bønderfolk". I sin ungdom "lagde han sig efter pennen", hvilket formentlig vil sige, at han var skriverkarl. Han skal have gjort fire rejser til Holland. 1668 var han på Gulland og i Norge. I 1669 tog han tjeneste hos en Th. Chr. Schüttholm, kontrollør og visitør ved toldstedet i Århus, hvor han var i seks år. Året 1676 tilbragte han atter i Norge for omsider at havne i Lybæk, hvor han grundlagde en købmandsforretning. Kort efter blev han dog regimentsskriver i Kolding, hvilket embede han beklædte i 5 år. Derefter blev han fuldmægtig hos amtmanden over Lundens og Bøvling amter, Jørgen Grubbe Kaas, hvor han tilbragte 9 år. I 1690 forpagtede han Vestervig kloster, og 1698 dristede han sig til at købe denne store ejendom af Cornelia Bicker von Irgens. I 1694 ægtede han Mette Jensdatter Laasbye.

Peder Nielsen Mollerup er i litteraturen flere gange kaldt "den som bondeplager kendte", og historiske dokumenter afslører dette i en uhyggelig grad. I den Kallske samling på det kongelige bibliotek ligger retsreferatet af sagen mod ham for vådedrabet på Aggerfiskeren Niels Poulsen.

Der er skrevet så meget om, den danske hovbondes elendige stilling før reformerne, at man uvilkårligt får det indtryk, at han ingen rettigheder havde, og så er sandheden dog den, at der var klart optrukne linier for gensidighedsforholdet mellem herremanden og bonden, men i århundredernes løb var den lille mand blevet presset op i hjørnet. Af frygt for yderligere overgreb tav bonden. Han kunne sjældent læse de snørklede fæstedokumenter. De rå ridefogeder bibragte tilstande, der lignede forholdene omkring de romerske landbrug 1500 år tidligere. Og da samfærdslen var så lille, nåede konkrete eksempler på misbrug sjældent til øvrighedens kendskab. Dette skete undtagelsesvist i Mollerup-sagen. Rygtet nåede hovedstaden og kom kongen for øre. Fuld af harme nedsatte Frederik IV en kommission til sagens pådømmelse. Det er ikke for at fortætte skyggen om Mollerups

**Peder Nielsen Mollerup og hustru Mette f. Laasby
 Det kgl. Bibliotek**

**Vestervig kloster genopført efter branden 1703.
 Maleri. P.H. Kruse. Nationalmuseet.**

minde, at der her skal berettes om nogle af de Vestervigske episoder, men for at vise, at øvrigheden havde både evne og vilje at sætte herremanden i rette, når han gik for vidt. Forhørene i Mollerupsagen stod på i to år og referatet af retssagen under assessor Kierulfs myndige ledelse fylder 2500 foliosider.

På Vestervig sad den 71-årige assessor Peder Nielsen Mollerup med et begrænset ansvar for retstilstanden på egnen, næppe mere end en anmeldelsespligt. Gang på gang havde Niels Poulsen opført sig gruppvækkende, når han beruset trak gennem landsbygaden eller langs stranden. Derfor greb Peder Mollerup ind, men tog et straffemiddel, hvis rækkevidde han ikke kendte, i brug: Den polske buk, en sammenbinding af knæ og albuer over tværstukken stok. Da ulykken var sket, søgte Mollerup at slette sporene. Hvor meget af denne usselhed, der skal tilskrives direkte ondskab, senilitet eller chockvirkning kan intet menneske afgøre. Og hvor meget af Niels Poulsens råhed kan tilskrives ham selv? Niels Poulsen var nogle år tidligere blevet slået til invalid af en brådsø på havet. Han levede under de usle kår, tiden og samfundet bød.

De gulnede blade fortæller:

Den 13. april 1722 døde under mystiske omstændigheder Niels Poulsen i et kammer på Vestervig. Peder Mollerup var på rejse til snapstinget i Viborg, men havde gjort holdt hos degnen i Fabjerg, hvor et ridende bud med brev fra ridefogeden på Vestervig indhenter ham.

"Welædle, Welb. Hr. Assessor, Gunstige Husbonde!

Jeg havde gerne ønsket at spare bud, men som Niels Poulsen klokken henved halvgaen 11 er bortdød, - hvorover jeg er ganske bekymret, han således så hastig og uformodentlig skulle afgå, da dog vi har set på hans bedste, alt hvad vi kunde, siden De bortrejste, som intet har hjulpen - så kunde jeg ikke forbigå jo straks at tilmelde med ydmyg begjæring mig måtte meddeles ordre, hvorledes skal forholdes, på det man senere kunde være fri for den ventelig eftertale, som vil blive. Gud bedre, således skulde afløbe! Håber nu, Assessor, skriftlig et par ord til min efterretning, næst en lykkelig rejse erylenskning lever jeg stedse min gunstig husbonds ydmygt tjener

Chr. Pedersen."

Mollerup medgav strax budet, der havde truffet ham i Fabjerg degnebolig, følgende svar:

"I kommer til at lade ham ved fogden og mænd besigtige og så lade stævne for vinder om hans onde forhold både imod mænd og kvinder af naboerne samt store trusler med undsigelse både på den by og folk så og mod mig og min hustru. Item capitainens og hosværende folks vidner, at han ikke i mind-

ste måde blev enten stødt eller slagen, alleneste fængslet, at han ej skulde gøre mere ulykke. Desligste ord efter de tvende mænds andragelse, og frygtede kvinden, han så skammelig slog, at des årsag hun skulde dø af samme skade, derfor blev strax jærn bestillet til hannem i sommer, som han dog ikke kom udi, men imidlertid bunden, som ej kunde forårsage døden.

Konen må I tale med og trøste på bedste måde og forsikrer hende, jeg skal oprette hende, hvad skade hun synes at tage ved dette fortrædelige menneskes afgang udi i hendes næring til børnenes føde. Hun må takke Gud, at han kom ærlig af verden foruden at komme i bøddelens hånd, som han har stilet så længe efter.

Gud befalet.

P. Nielsen

Talle med prousten og Morten og haver deres råd. Adieu i hast."

Mollerup red således den høje hest, men samvittigheden var tydeligvis ikke i orden.

Tilsyneladende blev der ro om sagen, men næste forår var rygterne alligevel nået hovedstaden - og kongen, Frederik IV, der nedsætter en kommission til bedømmelse af sagen. I juni 1723 begynder forhørene i Viborg. Første vidne var Mollerups tjener og søstersøn, Niels Dyr, der indviklede sig i slemme modsigelser vedrørende hvem, der havde givet "stiltiendes" ordre til at kaste jord på Niels Poulsen - uden præsts eller degns medvirken. Med hensyn til hvorfor N.P. var blevet fængslet, svarede han, at Røn-boeren Peder Nielsen havde været på Vestervig og klaget over, at Niels Poulsen "havde slagit Peder Nielsens hustru ibidem, så hun ikke troedes til livet."

Næste vidne, Anders Podemester, forklarede, at N.P. var bleven hentet til Vestervig "en stunds tid efter solens nedgang", hvor Søren Ladefoged og Mads Ladekarl i overværelse af og efter ordre af Peder Mollerup havde sat N.P. i polsk buk. Mollerup havde rådført sig med den på Vestervig på besøg værende Kaptejn Grevencop, om der kunne være noget farligt i afstraffelsesmetoden.

Mollerup blev nu foreholdt anklagerne, men undskyldte sig med, at "hans jævnlig hafte sengeliggende svaghed, samt hans egne mange vittige forretninger betog ham at tænke på, hvad der var sket i de dage." Assessor Kierulf tog naturligvis forbehold over for disse udflugter.

Det næste retsmøde afholdtes 6/7 1723 i Thisted. Anders Grøn forklarede, at han var kommet på besøg hos Mollerup og truffet denne i selskab med Kaptejn Grevencop. Mollerup havde erklæret, at han ville prøve den polske buk "på det jeg kunne få hannem til bedre lydighed." Anders

Grøn havde næste morgen henstillet til Mollerup at lade båndene løsne. Han havde selv skaffet fangen noget øl.

Den følgende dag førtes de Mollerupske vidner. Den første var Rønboen Peder Mikkelsens hustru, Margrethe Jensdatter. Hun fortalte, at hun torsdagen før N.P.'s død stod ved stranden sammen med fem andre kvinder med deres fisk, da "kom Niels Poulsen af Øster og lagde sig ned på fire og klappede sig på sin rumpe, og da han var et halvt bøsseskud fra hende". Nu kom han ned til båden til Else Christensdatter, som stod ved stranden, og trådte hendes fiskekubbe i stykker, så gik han over til Maren Pedersdatter og gjorde det samme, da bad hun ham og sagde: "O, nej farlille, lad den være." Vidnet Margrethe Jensdatter kom tililende og tog fat i en kubbe, som N.P. var i færd med at ødelægge, men han pryglede hende med sin kæp, så hun svejede, hvorpå han greb hende i hendes hals og slog hende til jorden. Nu blev N.P. for alvor ond og tilredte hende slemt med slag og spark, som hun lå på jorden. To dage efter denne mishandling havde hendes mand klaget til Mollerup.

Degnen Jens Christensen Bøddicher vidnede imod N.P. Præsten havde således d. 24. søndag efter Trefoldigheden 1721 vist N.P. bort fra alterbordet. Degnen havde talt med N.P. i fangenskab og spurgt ham, hvordan "dette logement behagede ham." Niels Poulsen havde svaret "Kun housmot." Degnen havde da foreholdt ham de mange påmindelser om forbedring. Han havde formået hosværende Mads ladekarl til at løsne N.P.'s bånd, da han ikke syntes, at N.P. så frisk ud. Derpå gik degnen i kirken og så nu ikke N.P. før næste dags formiddag kl. 10. Da kom nemlig ridefogeden ind til ham og sagde: "Broder, jeg troer, at Niels Poulsen vil hiemle." "Da for Guds skyld forsøm ikke hans saligheds sag", men da degnen kom ind i kammeret ved porten, var han allerede død."

Godsforvalteren på Rysensteen havde bedt Mollerup sørge for, at man kunne være N.P.'s overløb foruden. Niels Poulsens svoger Ib Christensen havde tilskrevet N.P., at han ikke mere ville have noget med ham at bestille.

Tidligere forhør havde godtgjort, at N.P. havde truet sin hustru med kniv og økse og jaget hende ud af huset ved nattetid. At han havde hældt en tønde øl ud i hendes barselsseng, en tønde hun netop havde brygget umiddelbart forud for fødslen. At han havde drevet hende ud af hendes barselsseng tre gange på fuldstændig urimelig måde.

N.P. havde sagt til Maren Pedersdatter dagen før juleaften, at hun skulde hilse konerne i byen og sige til dem, at de godt kunne gøre deres mands ligkister og liglagener i stand med det samme.

Hos Chr. Madsens enke havde han trængt sig ind efter først at have knust hendes aflåste dør med en stor sten.

Den 17. august afholdtes nyt forhør i Viborg med nye anklagepunkter mod Mollerup for mishandlinger. Han havde således ladet Peter Skippers kone sætte i halsjern vesten for kirkegården på grund af et skænderi. Han havde endvidere under gudstjenesten drevet et slag mod en af sine tjenere. Ladefogeden havde slået flere af kvinderne med tyrepisk. Mollerup havde delt klittag med bønderne med fare for sandflugt. Han havde taget for store afgifter af bønderne. Fiskerne havde måttet levere ham "øvrighedsfisk". Bønderne måtte græsse hans øksne.

Mollerup forsvarer sig med, at disse ny anklagepunkter er 20 år gamle forhold fra den tid, da han havde købt Vestervig og sad hårdt i det.

I oktober pålægger kongen forhørskommissionen at klarlægge alt hvad Mollerup måtte have begået af ulovligheder.

Ved kommissionsmødet den 11. jan. 1724 indbringer Kierulf anklagen, at Mollerup ikke har haft skygge af ret til hverken at fængsle eller pine N.P. Han skønner ikke rette, end at Mollerup, Søren Ladefoged og Mads Ladekarl mister deres fred, således at Mollerup må rømme landet og de to andre sættes på Bremerholm.

Ved dommen bliver hele Mollerups boelslod forbrudt til kongen. Mollerup skal betale 500 Rdr til N.P.'s enke. Konen i halsjernet skal have lov at bo frit i sit hus i fire år. For at N.P. ikke skal synes at være kommet af dage som et kattersk menneske, skal præsten gøre en tale over ham fra prædikestolen for al menigheden.

Søren Ladefoged blev dømt til eet år i skubkarren i Fredericia. Mads Ladekarl seks måneder i samme. De skal betale N.P.'s arvinger trende gange 18 lod sølv.

Dommen blev senere ved uregelmæssighed i hofmarskallatet ændret til, at Mollerup skulle betale 30.000 Rdr i bøde foruden erstatningerne til enkeltpersonerne. Pengene blev skaffet ved belåning af godset, det til kronen hjemfaldne gods. Her må der foreligge en embedsforsømmelse fra Frederik Rostgaards side.

Da Christian VI blev konge, oplevede Mollerup sit livs triumf, idet hans sønner opnåede adelspatent og Vestervig blev stamhus.

Peder Mollerup var en hård mand, set selv med 1700-tallets øjne. Vi erfarer det også af biskop Bircherods dagbøger, f. eks. efter den store brand d. 30. dec. 1703, hvor Vestervig kloster "den allerprægtigste bygning i landet" lagdes i aske. Bircherod beretter, at "ulykken forårsagedes af nogle varer, som assessor Peder Nielsen Molderup

havde ladet opføre på gården fra et skib, som for 3 uger siden, i den store storm, var strandet ved hans grund, hvoriblandt var en stor del papir, som man havde lagt omkring en kølle for at tørre det. Et barn tændte af uforsigtighed ild i papiret med et lys, og i løbet af nogle timer lå alle tre længer i aske. Alle lofter og værelser i overvåningen var ikke alene opfyldte med over 2.000 tdr korn, men også med en stor mængde strandingsgods, kælderen lå fuld af brændevin, olie, tran og andre varer. Ilden fik derved sådan næring, at den kunne ses natten igennem i 4-5 miles afstand, og ikke før 12 dage efter blev rent dæmpet i grunden." Senere, den 27. jan., beretter Bircherod, at præsten hr. Goische, som biskoppen om middagen havde til bords, fortalte ham "alle omstændigheder ved denne jammerlige ildebrand, så og ulykkens årsag. Her måtte man nok sige: Hvad med synden kommer, med sorgen bortgår."

På kirkevæggen i Vestervig hænger en gammel kisteplade, hvis indskrift formentlig rummer en del sandhed:

Her huiler en udmattet Krop,
Assessor Peder Møllerup.

Vestervig kloster før branden 1703. Maleri. Thisted Museum

Skipper, købmand og borger i Århus
d. 1680

g.m.

ANNE JOHANNESDATTER
d. 1678

Ref.:

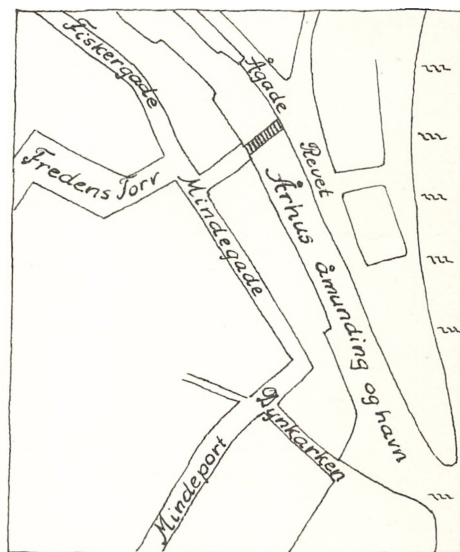
Hist. Samf. Årbog Århus Stift 1943, s. 117, 1944, s. 1, 2 og 6.
Århus gennem Tiderne, 1. bd., s. 312

Søren Olufsen boede 1637 ved Mindet, men omtales allerede i kammerregnskabet for 1635 som "lille Søren Olufsen Skipper". I årene 1641, 42, 50 og 51 nævnes han som boende i Revet nr. 15, vist det nuværende Åboulevard nr. 12. Han havde Ole Rømers far til lejer, og i dette hus skal Ole Rømer være født 1644.

I 1651 fik Søren Olufsen skib hjem fra Lübeck med så forskelligartede varer som stangjern, salt, hør, hamp, blå, spansk salt, humle, kringler, bly, vitriol, corduan, puntlader, lærred, fløj, taft og brokade.

Han tog først borgerskab d. 17/6 1675, idet han, som født i Århus, havde regnet sig som borger, indtil kammeren i 1675 opdagede, at han ikke havde løst borgerskab, og derpå krævede det af ham, forøvrigt mod sædvane.

Han blev begravet 15/12 1680 ifølge domkirkens regnskabsbog. Hans hustru døde 1678. Seks børn overlevede hende ifølge privat skifte 8/1 1679.

Kortskitse af Mindet
og Revet i Århus

JOHAN ARENTSEN ALTHALT

Borger i Århus, fra 1686 ejer af Lyngbygård
i Framlev herred
f. i Århus 12/7 1635, d. 1725 eller 1728
g. 1° 1663 m.

MAREN HANSDATTER KRYSSING

f. 1640, d. 1672

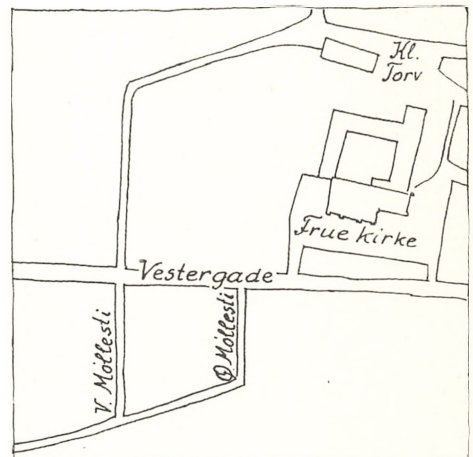
2° m. Maren Pedersdatter Albertsen

Ref.:

Hist. Samf. Årbog Århus Stift 1943, s. 116-117
Ligsten i Frue kirke, Århus.

Johan Arentsen Althalt tog borgerskab i Århus 16/7 1663, blev kæmmer 1679, nævnes af kommissionen 1682 som vederhæftig og dygtig eventuelt til øvrighedsbestilling. Døde i følge ligstenen 1728 på Lyngbygård men 10/1 1725 i følge Persh. Tidsskrift 5 rk., 5 bd, s. 264.

Han boede i Århus på hjørnet af Vestergade og Møllestien, men 1693 skødede han denne ejendom til svigersønnen Oluf Sørensen. Desuden ejede han et hus på Kloster-torv.

Skitse af Vestergade i Århus

PEDER KRUSE
levede vistnok i Flensborg 2. halvdel
af det 17. årh.
g.m.
HEILVIG

103

Ref.:
Fausing-Auning kirkebog 1711

I Fausing kirkebog er under 3/3 1711 indført
"Blef præstekonens moder Heilvig Kruse begravet."

HANS HØEG

104

Ejer af Masbøl øst for Flensborg
f. 1610, d. 1686

g.m.

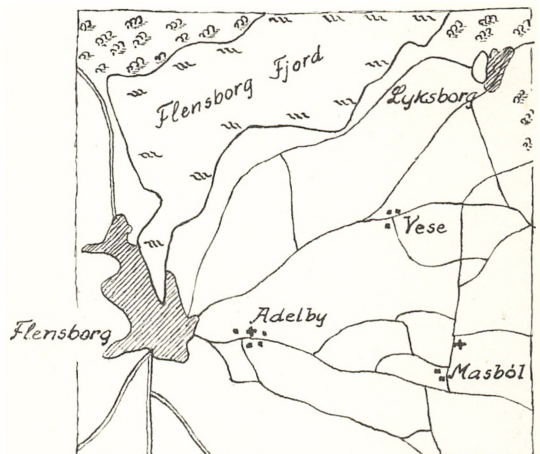
ANNE OLUFS

f. 1624

Ref.:

Dansk Adels Årbog L II, s. 75.

Hans Høeg var staldmester hos hertugen af Slesvig-Holsten- Glücksborg.

Kortskitse af Masbøl

ANDREAS BURCHARD v. DREWITZ
 Oberstløjtnant i 3. jyske rytterregiment,
 ejer af Brudagergård i Gudme sogn, Svendborg amt.
 g.ca. 1660 m.
 BEATE TUGENDREICH v. PREHN
 d.e. 1712

Ref.:

J.C.W. og K. Hirsch: Danske og Norske Officører 1648-1814
 IIIa

Supplikprotokol om pension af postkassen 1712-19, s.4
 Personalhist. Tidsskrift, 3.rk., 10 bd., s. 216

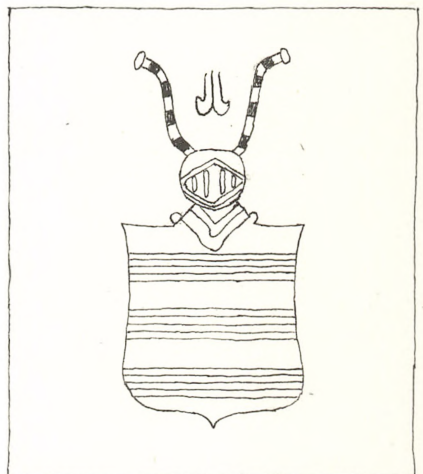
Burchard v. Drewitz tjente under Københavns forsvarer Hans Schack som major i krigen 1658-60. I 1672 var han major for Kredskompaniets Kavalleri. I 1674 var han som major til hest på vartepenge, men nævnes derefter som oberstløjtnant i 3. jyske rytterregiment 1675. I slaget ved Lund 4/12 1676 blev hans hest skudt under ham. Han blev 28/7 1677 afskediget i nåde af dansk krigstjeneste.

Burchard havde 1662 overtaget Brudagergård i Gudme sogn. I 1688 nævnes han i Fåborg.

Under 8. sept. 1712 ansøgte "Beate Tugendreich Drewitz, hvis Sal. Mand har været udi Eders Kgl. Majst.s Salige Faders og Farfaders højlovlige ihukommelse deris tjennester, var Oberst Lieutenant ved Kavalleriet og derefter på Brudagergård i Fyen ved døden afgåen", om pension af "postkassen".

Burchard v. Drewitz havde datteren Cathrine og 3 sønner, alle militære, heriblandt major Christian Gustav v. Drewitz, der findes omtalt under nr. 210.

Burchard v. Drewitz må ikke forveksles med Burchard v. Dewitz, der levede omtrent samtidigt.

Andreas Burchard v. Drewitz' våben.

RASMUS PEDERSEN LIME
Handelsmand i Horsens
nævnes 1664 i byen
g. 1648 m.

108

BIRGITTE CHRISTOFFERSDATTER LYLOW
f. i Horsens ca. 1630, d. 24/3 1699

Ref.:

Friis-Pedersen: Kannik Niels Torkilsen Lyme

1653-54 yder Rasmus Pedersen Lime "godvilligt" en andel
til Kgl. majestæts skibsflåde.

Rasmus Lime og Birgitte Lylow begravedes i Horsens Klo-
sterkirke.

OTTO JENSEN HOSLEF GRØNBECHE

Sognepræst i Grønbæk-Svostrup

Lysgård herred, Århus stift

f. ca. 1635, d. i embedet 19/6 1723

Hører i Viborg ca. 1660, o. 17/8 1664, provst, jubellærer
g.m.

JOHANNE NIELSDATTER LIND

f. i Grønbæk

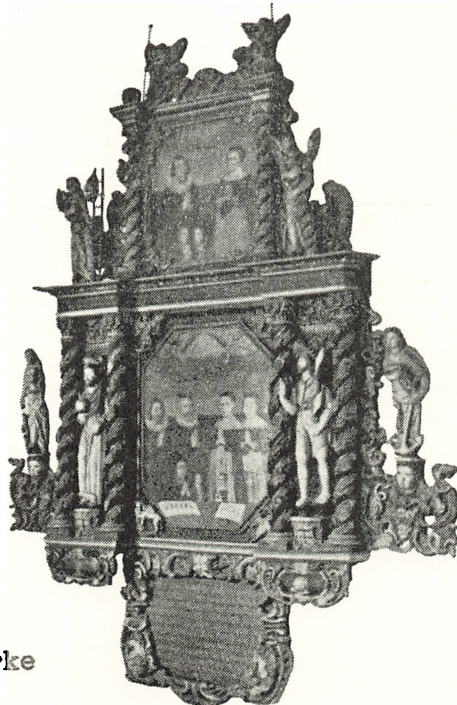
8 b., hvoraf 4 sønner blev provster

Ref.:

Wi II, s. 489

Epitafium i Grønbæk kirke

Omtales som tro og redelig (Wi).

Epitafium i Grønbæk kirke

JØRGEN HANSEN SEIDELIN

111

Sognepræst i Skanderborg-Stilling-Skanderup
Hjelmslev herred, Århus stift
f. i Helsingør 1632, d. i embedet 1688
St. Helsingør, o. 1662, spr. i Sjelle-Låsby
Provst i Skanderborg for Hjelmslev herred
g.m.

IDA NIELSDATTER KOCK

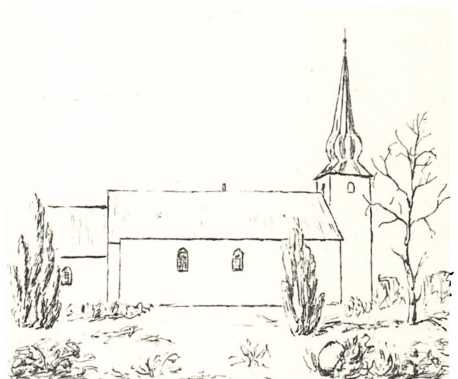
f. 1638

Ref.:

Mogens Seidelin: Den Seidelinske Slægtsbog s. 90-97

Under svenskekrigen 1658-59 gjorde Jørgen Seidelin, der havde studeret ved Uppsala universitet, tjeneste under belejringen af København, hvis kommandant ville have beholdt ham i militær tjeneste, men efter eget ønske - både han og broderen Hans attråede gejstlige embeder - blev han præst. I Skanderborg udnævntes han til provst for Hjelmslev herred og opfordredes senere til at fortsætte som provst i Framlev herred, hvilket han dog afslog med "Iam totus mutatus ab illo" (nu er jeg helt forandret fra dengang (1659)).

Jørgen Seidelin og Ida Kock havde en søn Niels, født 1666, student 1678. Allerede 1685, seks år før han havde opnået kanonisk alder, blev han udnævnt til kapellan hos faderen, der var svagelig, med løfte om at måtte efterfølge denne, hvilket skete i 1688.

Skanderup kirke

LAURS PEDERSEN GRØN

125

Sognepræst i Nr. Felding-Tvis

Ulfborg herred, Viborg stift

f. i Nøvling 1651, d. i embedet 20/6 1700

g.m.

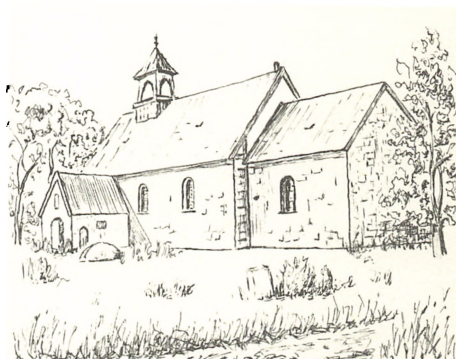
ANNA IBSDATTER SOLGAARD

5s., 2 d.

Ref.:

Wi I, s. 354

Nr. Felding kirkebog 1700

Nr. Felding kirke

Byfoged i Lønvig og herredsfoged i Vandfuld herred.
f. torsdag efter påske 1646, d. 2/4 1700
g. 11/6 1678 m.

ELSE PEDERSDATTER

f. i Snedsted 19/12 1653, d. 21/3 1700
6 s., 3 d.

Ref.:

Lønvig kirkebog 1640-1753

Lønvig byting justitsprotokol 1689-1702.

Hardsyssels Årbog 1939, s. 66 ff.

I Lønvig kirkebog har sognepræsten 1700 indført følgende ved hans dødsfald: "Knud Lang fød torsdagen efter påske, i Latinskole 11 år, blev rådmænd her i byen 9. aug. 1670, herredsfoged over Skodborg-Vandet 2/8 1671, holdt bryllup på . . . . . 11/6 1678, 6 s., 3 d. Blev byfoged 1686, d. 2/4 kl. 9 om formiddagen. Text E.d.I.Petr.IV, v.19."

Sønnesønnen, sognepræst Knud Lang i Vilslev og Hunderup, skriver om farfaderen: "var i sin tid en mand så navnkundig af sin kapacitet samt mærkværdige handlinger og hændelser, at hans hukommelse endnu er frisk minde og sildig skal uddø." Hvad disse handlinger og hændelser har drejet sig om anføres ikke, men her skal dog nævnes, at han efter den store brand i Holstebro 1696, blev udpeget til at udarbejde den meget store skøns- og taksationsforretning til rentekammeret, se Deliberationsprotokol 16/5/12 1697, nr. 32 og 172: Borgerkabets supplik 23/9 og synsforretning over branden.

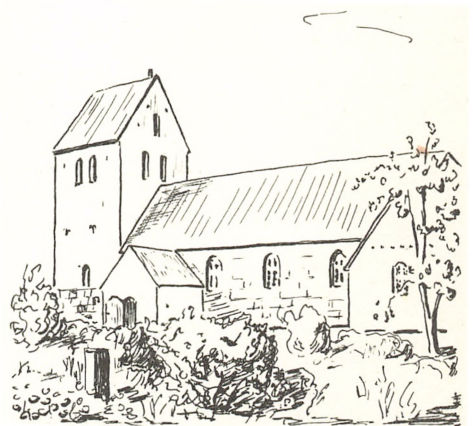
Knud Lang ejede betydeligt jordegods i den gamle adelige sædegård "Kokholm" i Resen sogn ved Lønvig, to bøndergårde, "Maegårde", i den nordlige del af Tørring sogn og en halvgård i Tåbøl by i Vestervig. "Kokholm" var 1636 blevet pantsat til Gunde Lange. Det er måske dette forhold, der får Hardsyssels Årbog 1939 til at skrive, at Knud Lang vistnok er af adelig slægt. Uden at have haft lejlighed til at undersøge dette nærmere, vil jeg dog mene, at der er betydelig større sandsynlighed for descendens fra præsten Lauritz Knudsen Lang, der fra Hammel sogn i 1547 blev kaldet til Hornslet under Rosenholm. Byfogdens fader, nr.252, hed Jørgen Lassen Lang, og sønnen hed Jørgen Knudsen Lang. Men sikkert er det, at Knud Lang var en betydelig mand for sin by og sin egn, hvilket bl. a. behandlingen af størvøbet i Lønvig justitsprotokol 1700 viser, hvilken sag fylder næsten 100 meget tæt skrevne foliosider. Til vedligeholdelse af sine forældres, sin hustrus og egen grav i Snedsted kirke gav han halvgården i Vestervig.

POUL PEDERSEN STAUNING
Sognepræst i Stauning
Bølling herred, Ribe stift
d. i embedet 8/6 1722

127

g.m.
KIRSTEN PEDERSDATTER HEGELUND

Ref.:
Wi III, s. 178 (korr.)
Liber daticus for Stauning sogn, Landsark. i Viborg

Stauning kirke

MIKKEL CHRISTENSEN RIBER
Sognepræst i Ugilt-Tårs
Vennebjerg herred, Ålborg stift
d. 1662

128

g.m.

KIRSTEN FRANTZDATTER

Ref.:

Saml. til Jysk Hist. og Topogr. 5. rk., 4. bd., s. 1 ff
Hauch-Fausbøll: Slægtshåndbogen, s. 1023 f.
Kirkehist. Saml. 1905-07. Ålborg stifts trængsler 1657-60
C. Klitgård: Vendsysseis Præstefamilier

I 1658 klagede Mikkel Christensen Riber sig over, at han måtte skaffe penge, klæder, hestefoder, øl og mad til mange eksekver-ryttere, som svenskerne udsendte til skatteopkrævning. De forvoldte præsten stor bekostning, uro og skade. Videre beklagede han sig over, at en af ham udrustet rytter og hest ikke kom tilbage fra Bremen.

Erik Juel til Hundsbæk rejste 24/10 1654 på Børglum herreds ting tiltale mod præstegårdens tjenestepige, Mette Sørensdatter, der havde stukket karlen Jens Christensen Bak ihjel med et knivstik. Kvinden tilstod og bad kun om, at "hendis Legeme for Guds Skyld maatte blifue begrafuet udi Kierchegaarden". Hun dømtes til at miste livet ved et sværd.

Ugilt kirke

MADS MOGENSEN

129

Sognepræst i Tværsted-Uggerby-Bindslev

Horns herred, Ålborg stift

f. i Gjestorp (= Gjettrup?) 1600, d. i emb. 29/3 1637

g. 6/2 1631 m.

ELLEN PALLESDATTER

f. 1611, d. 1700

Ref.:

Wi III, s. 388

Ellen Pallesdatter boede 1696-98 som affældig og senge-
liggende enke i Åsted præstegård.

Tværsted kirke

BAGGE BAGGESEN d. ældre
 Rådmand i Ribe fra 1655
 f. 1615, d. 8/5 1681
 g. 1642 m.
 KIRSTEN HANSDATTER FRIIS
 f. 1624, d. 23/3 1674
 lo b.

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 373, 401, 424, 426, 627.
 Samlinger til Jydsk Hist. og Topografi, 1.rk., 8.bd., s.60-80

Bagge Baggesen nedsatte sig 1640 som handelsmand i Ribe. I 1643 købte han et skib. Det følgende år kom en styrke svenske fodfolk til Ribe under kommando af oberst Daniel, som blev til april. Den 19/3 1644 holdt fru oberst Daniel den senere rådmands søn Bagge over dåben. Bagge Baggesen nævnes 1658 under svenskernes besættelse som Ribes rigeste mand og fik derfor den svenske generalløjtnant Holm indlogeret, hvilket var dyrt. Måske har oberst Daniel været indkvarteret på lignende vis. Om der virkelig har været sympati for oberstinden, eller om udpegelsen til gudmor skulle virke dæmpende på de svenske krav kan ikke siges. I 1658 leverede Bagge Baggesen 92 alen fint klæde til værdi af 204 Rdr til oberstløjtnant Lybecker, der undsatte Ribe mod svenskerne.

Han boede formentlig i Mellemdammens nordvestlige hjørne ud mod skibbroen. Tillige ejede han "Midtmøllen". I 1662 nævnes han som ejer af gården Holkjær i Brørup og havde stort pant i herregården Hennegård. Han var under pesten største bidragyder til de fattiges sygepleje i Skt. Peders kirke.

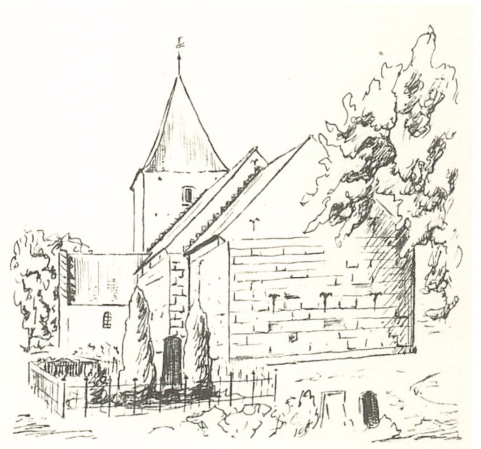
På ligtavlen står "ældgamle og højagtede herkomst." Han betegnes som "sandru handelsmand, belønnet med Guds nåde, højagtet af enhver." . . . "Hans Christ ædle siæl fravandrede hans legome den 8 maij 1681". . . . "Vandrede, der hand hos os var en reysende oc udlænding på jorden, udi en sand Guds frygt, med sin dydsædle hustru, s. Kirsten Hansdatter Friis, udi største kiærlighed, med sine børn udi fromhed, oc særdeles sin nødlidende næste udi beredvillig tjenstferdighed. Er nu antagen at være en borgere i Himme-len, oc der øvindelig at leve hos Gud. Hvilken hand oc over-leverede sin siæl, der den skiltes fra legomet, hvor den på det 66. år havde havt sin bolig, pårørende til sorg, vennerne til længsel og bejamrelse, dog med alles berømmelige anmindelse." (Terpæger: Inscr. Rip., nr. 110).

PEDER JENSEN GJERDING
 Sognepræst i Skibsted-Lyngby
 Helligum herred, Viborg stift
 d. i embedet 1640
 g. 11/11 1627 m.
 IDA NIELSDATTER KAMPMANN
 2b, 1 d

Ref.:
 Budolfi kirkebog, Ålborg 1626-47
 W1 III, s. 74
 C. Klitgaard: Vendsyssels præstefamilier.

"Den 11 september 1627. Troloffuede Hederlige og
 Wellærd mand Her Peder Jensen Sognepræst udj Skibsted,
 etc. og Ida Nielsdaatter, Niels Hansen Kræmmers daatter."

Ida Nielsdatter havde før sin trolovelse holdt hus
 for sin broder, sognepræst H.P. Kampmann i Aggersborg,
 hvor det imidlertid kneb for hende at forliges med for-
 mandens enke.

Skibsted kirke

ISAK MOURIDSEN

173.

Herredsfoged på Helnæs, Assens amt, fra 1662, udnævnt
til herredsfoged i Assens fra 1668

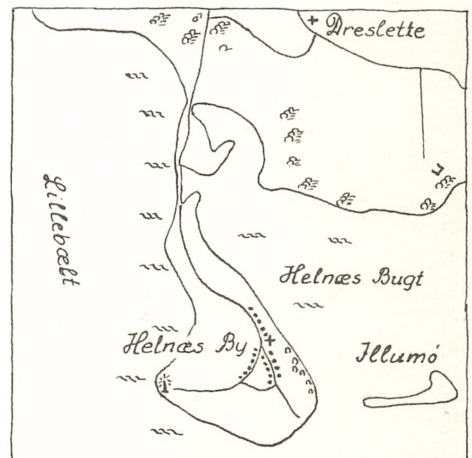
f. 1605, d. i Assens 1676

g.m.

MAREN LAURIDSDATTER KYLLING,

f. i Assens i aug. 1600, d. i Rudkøbing 1686, b. 14/10

Isak Mouridsen var præstesøn fra Horne. Hans hustru
var sandsynligvis en søster til Laurids Kylling, der var
rådmænd i Assens, d. 1673. 10/10 1643 har han været med
til at "rebe og måle" et jordstykke på Lundager mark.

Kortskitse over Helnæs

ANDERS THOMSEN HEM

174

Sognepræst i Hårslev

Skovby herred, Fyens stift

f. i Sønderlø 1624, d. i embedet ca. 1666

Kap. Sønderlø, o. 21/2 1655, besk. 1660

G.m.

DOROTHE . . . .

Ref.:

Wi I, s. 511

Hårslev kirke

JENS SVENDSEN

176

Bonde i Klim

V. Han herred, Thisted amt

levede 1650, men vist død før 1672

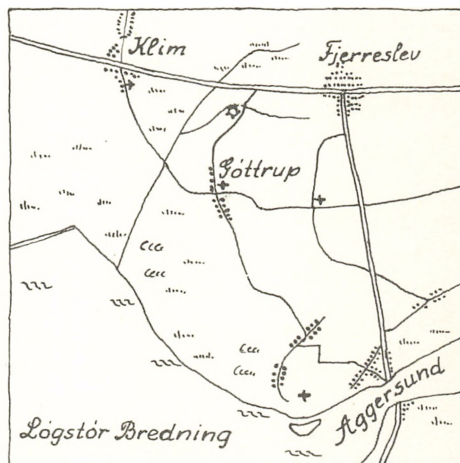
g.m.

MARGRETHE CHRISTENS DATTER

Ref.:

Hist. Årbog Thisted Amt 1941-43, s. 202 ff.

Jens Svendsen overtog ifølge Sejlstrup lehns jordebog i 1640 faderens fæstegård i Klim.

Kortskitse af Klim

BRODER PEDERSEN

Sognepræst i Randerup

Lø herred, Haderslev stift

f. i Drengsted 5/2 1620, d. 22/6 1685

St. Ribe 1642, besk. 4/12 1649, o. 31/12 1649

g.m.

ELLEN JENSDATTER

f. i Harris, Brede sogn, 13/7 1623, d. 1687

6 s., ld.

Ref.:

Præstehistoriske Samlinger I, 1933

Epitafium Randerup kirke

Den 4/12 1649 kaldedes til præst i Randerup Broder Pedersen fra Drengsted - af denne sin fødeby fik Hr. Broder det forgræskede navn Pædopolitanus - i Døstrup sogn, som er nabosogn til Randerup. Om ham, som blev student fra Ribe skole den 11/6 1642 og blev indskreven ved universitetet i København som Broderus Petri Holsatus, og hans familieforhold giver et epitafium, der 1686 ophængtes i Randerup kirke, nogen oplysning. Kirkebøgerne gik tabt ved præstegaardens senere brand. På epitafiet staar der:

"Den Hæderlige og Vællærde Mand, Hr. Broder Pedersen er fød i Drengsted Anno 1620 Den 5 Februar, ordineret til Sognepræst udi Randerup Anno 1649 Den 31. December. Døde den 22. Juni Anno Christi 1685. Hans Alders 66de Hans Embedes 36te. Den Hæderlige og Dyderige oc Gudfryctige Matrone Ellen Hr. Broders Jensdatter er fød i Harris Brede Sogn Anno 1623 d. 13. Juli. Kom i Ecteskab Ao. 1650 Dom.trin. fødte sin Hosbonde 6 Sønner oc en Datter levede med hannem i 35 Aar. Døde Anno Christi 1687. Hendes Alders 64de oc Hendis Enckestands 2 Aar.

Hr. Peder Brodersen. Anne Brodersdaater. Hans Br.
Jens Br. Laurits Br. Hr. Broder Br. Anders Br."

Randerup kirke

NIELS CLAUSEN
Amtsforvalter i Løgumkloster
Forpagter på Trøjborg
g.m.
MARGRETHE HEDEVIG CLAUSEN

165

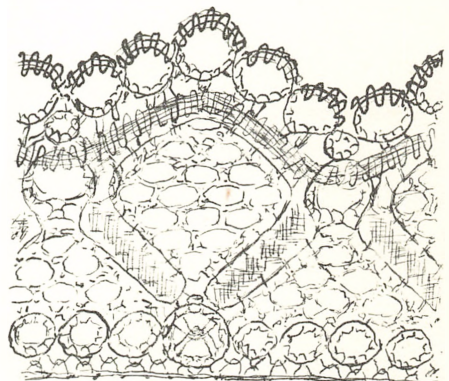
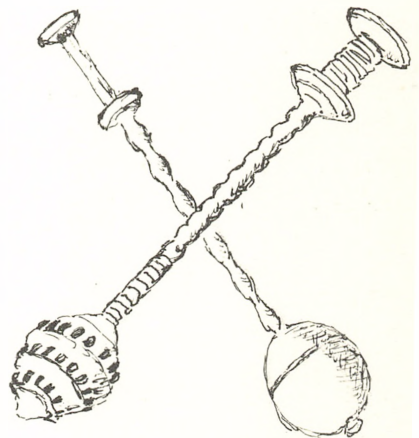
JOHAN STEINBECK
Kniplingsfabrikant i Tønder
f. Westphalen

187

Ref.:

M. Mackeprang: Tønder gennem Tiderne.

Som leverandør af kniplinger til hoffet på Gottorp slot flyttede Johan Steinbeck 1648 til Tønder og forvoldte dermed byrådet megen besvær grundet på den manglende næringsret. Steinbeck organiserede i høj grad kniplingsindustrien, der fra 1680 opnåede direkte privilegier fra den danske konge og gottorpske hertug. Henimod midten af det følgende århundrede var 10-12000 kvinder engageret i kniplingsarbejdet.

Tønder knipling
og kniplepinde

Bonde på Vestergård, Skjellerup
Dronningborg herred, Randers amt.
d. 1672

g.m.

ANNA NIELSDATTER

f. 1604, d. på Ørslev kloster, b. 16/5 1699

Ref.:

Aage Brask: Den skalkagtige Schade, s. 11,15,81,82 og 97

I 1648 er der fuld vished for, at Søfren Jensen har fået tilskødet halvparten af en selvejergård i Skjellerup. Her boede han og Anne Nielsdatter, hun indtil 1692. Gården har båret navnet Vestergaard, hvilket flere gange bruges som tilnavn for Søfren Jensen. Senere antoges det af den ene søn, og endnu senere af den anden søns søn i germaniseret skikkelse, Westenhof. Den lå tæt ved Onsild herredes tingsted. Når stokkene her var dækket med sne, blev tingmøderne holdt i Vestergård.

Søfren Jensen var sandemand, og han har optrådt som en af de 8 "trofaste dannemænd" i et tingsvidne 1662 om ikke tilsvaret landgilde til Mariager kloster i trængselsårene 1658-59. Han døde formentlig 1672.

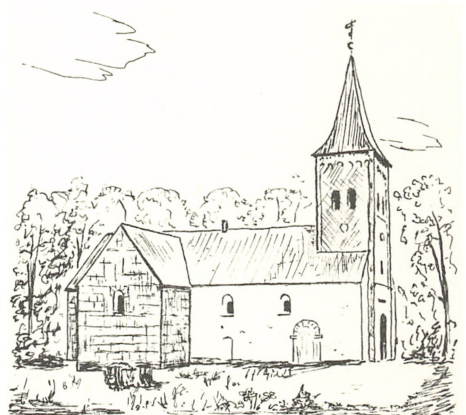
I 1687 ses det af tingbogen fra Onsild herred, at hans enke er tiltalt for ulovligt krohold. Det var måske særlig fristende at drive privat brønderi på Vestergård og her foretage udskænkning, da den jo lå så tæt ved tingstedet. Hun slap temmelig let, idet hun blot blev idømt en bøde på 20 Rdr, ligesom det blev hende pålagt at søge bevilling. Ansvarret lå formentlig hos sønnen, da hun var 82 år.

Ved et tingbogsnotat 11/6 1692 bliver den gamle Anna Nielsdatter erklæret så "gammel og skrøbelig, at hun ej længer kan regjere sin husholdning." Den vellærde hr. Jacob Erichsen af Hobro fremstod og vandt (vidnede) at "det er i alt Guds Sandhed vist og sandt."

Den gamle dame tog nu ophold hos sønnen Albert på Ørslev kloster, hvor præsten i 1699 indførte i kirkebogen: "Den 16. maj begravede jeg Anna Nielsdtr., sl. Søren Jensens af Skjellerup, som var forpagteren Albret Søfrensens moder og døde på Ørslev kloster. Prædikede i mange fornemme folks forsamling i hendes alders 95. år."

ANDERS ANDERSEN WINDING
Sognepræst i Vejerslev-Aidt
Houlbjerg herred, Århus stift
f. ca. 1606, d. i embedet 28/11 1682
besk. 1638
g.m.
KIRSTEN JENSDATTER ØRSTED

Ref. :
Epitafium i Vejerslev kirke
Wi III, s. 497
Saml. til Jydsk Hist. & Topogr. VI, s. 312

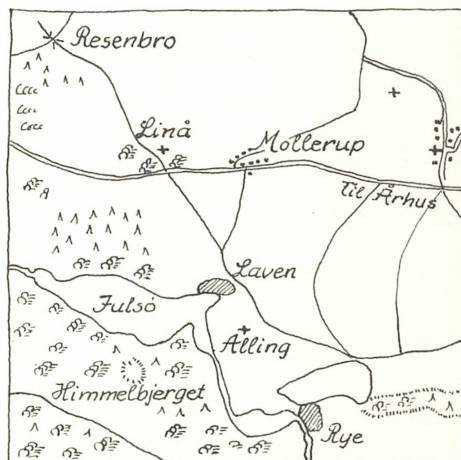
Vejerslev kirke

Bonde i Mollerup, Linå sogn
Giern herred, Århus amt

I 1671 vedtog de Mollerup bymænd et tillæg til deres byvide, der stammede fra 1642. Tingbogen siger 10/6 1671:

"Niels Piersen i Mollerup paa sin och menig Mollerup Bymændtz Vegne och for Retten fremlagde en Vide och Vedthægt datieret Mollerup d. 6. Maj 1642. Hvorefter bemeldte Niels Piersen var en (-) derefter begierendes, som formelder om hvis Vide och Vedthægt de Mollerup Mænd schal holde och efterkomme, och nu i Dag fremstod efterschreffue Niels Piers (m.fl.) och ydermiere bekiendt och tilstod efterschreffue Parter. Næmlig at huilcken Mand som gaar ud ad Marchen med deres Folch slo eller høste, førend menig Graa(n)dt vedtager, schal bøde 4 Schip Biug til Vide och 3 Mark til Husbonden. Det och schal saa i lige Maade være (-) huelchen Mand drager vd at saa Korn i March, før end Grande vedtage, huilcken Vide och Vedtægt forⁿ. Mollerup Mend udj alle Parter sambt thøcht ved gich vrøglig at holde soledis".

Kortskitse af Mollerup

JENS RASMUSSEN LAASBY
Borgmester og købmand i Århus
d. 10/4 1695

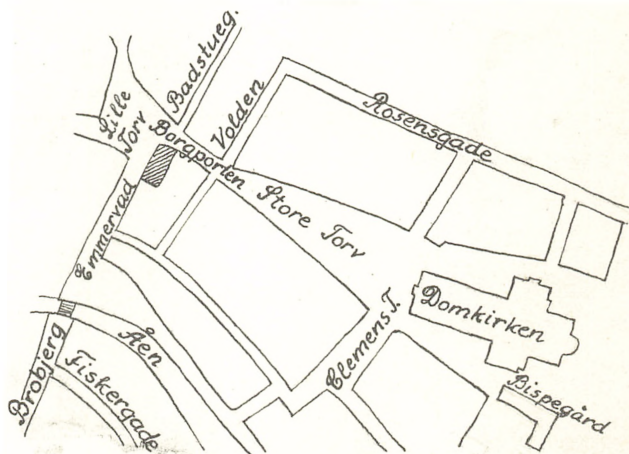
191

g. 1662 m.
MAREN JENS DATTER WINTHER
f. 26/3 1647, d. 1712
10 s., 8 d.

Ref.:

Rådstueprotokol 1695, s. 91
Århus gennem Tiderne, 1. bd. s. 324
Hoffmeyer: Blade af Århus Bys Historie, 1. bd., s.440
Århus kammerregnskab 1679
Vor Frue sogns kirkebog, Århus
Ligsten i Vor Frue kirke

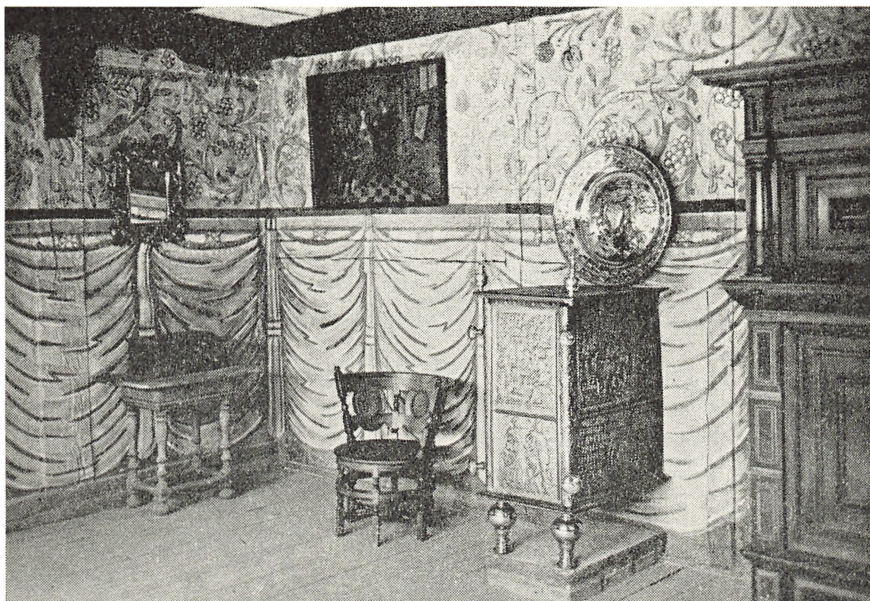
Jens Rasmussen Laasby drev kramhandel og skibsfart og var en meget rig mand, hvis formue ved hans død vurderedes til over 16.000 Rdr. Han ejede skibet "Appelboom" på 200 læster, Krejerten "Fides" på 33 læster, skuderne "Skt. Johannes de Dopper" og "Helboe". Han købte ejendommen på hjørnet af Immervad og Lilletorv, borgmestergården i Den gamle By, Århus. (Skøde 5/12 1678). Blåkammeret i borgmestergården i Den gamle By er fra den periode, da Jens Laasby ejede den. Efter købet af denne ejendom var han stærkt interesseret i afløbsforholdene på Lilletorv, "torvet i Emmervad". I begyndelsen af det 17. årh. lå dette torv meget lavt, jorden var sid og fugtig, og tværs over det løb en rende, der kom oppe fra hospitalet og kirkegården. Omtrent 1680 blev torvet forhøjet ved påfyldning. Derved opstod et spørgsmål om, hvad man skulle gøre ved renden og den deraf følgende træbro. Jens Laasby klagede over, at Peder Hansen Kryssing ikke ville tillade, at vandet måtte ledes i den rendesten, som gik forbi hans ejen-

Kortskitse af Århus

dom, huset mellem Vestergade og Tangen, fordi han foran dette hus havde opført et porthus, som ragede langt ud på gaden. Peder Kryssing havde derfor foranlediget vandet til at løbe i rende over torvet, "hvilket forårsage stor usikkerhed og til andre folks fortrød udfalde", som Jens Laasby udtrykte det i sin klage. Denne rendestenskrig udviklede sig efterhånden så stærkt, at regeringen måtte sende Mogens Scheel og Peder Lerche til Århus for at optage syn og "ordinere, hvor rendestenen bør at have sin gang og undersøge, om porthuset længere bør stå, eller om Peder Hansen for byens sirlighed og forskånelse bør afbryde."

Jens Laasby var i besiddelse af mange kostbarheder, f. eks. nævnes 5 sølvkander, hvoraf den største vejede 86 lod. Hans hustru kunne pynte sig med to store guldkæder på 17 og 19 lod. Stuerne prydedes af 8 oliemalerier og 6 mindre billeder i ramme, de sidste forestillede "Århus tider". Han havde efter tiden også en værdifuld bogsamling, rummende bl. a. Gerners Politica, Esophi Fable "It Hundred adskillige Fabel", Søren Matisens Regenkunst og et hollandsk sø-atlas.

Blåkammeret i borgmestergården. Den gamle By. Århus.

ARENT ALTHALT

Borger i Århus

f. i Hamm i Westfalen 1595, d. i Århus 1637

g.m.

ALHED HANSDATTER KETTEL

f. 1596, d. 1644

Ref.:

J. Hoffmeyer: Blade af Aarhus Bys Historie I, s. 265

Althalt indvandrede til Århus, hvor han tog borgerskab 1626 og ægtede lybækkeren Hans Kettels datter.

HANS JØRGENSEN

203

Hatstafferer i Århus

f. i Flensborg, d. i Århus 30/3 1686

g. ca. 1633 m.

DOROTHEA PEDERSDATTER

d. 1658, b. 16/11 "udi hendis salig Faders grav i kirken".

Ref.:

Vor Frue kirkes regnskabsbog 1658

Franz Gundlach: Annalis Flensburgensis, Kiel 1926.

Hist. Samf. Årbog Århus Ståft 1943, s. 116

Hans Jørgensen tog borgerskab i Århus 1633. Han nævnes 16/7 1642 (Hübertz: Aktstykker vedk. Staden Århus, 2 bd., s. 98-99). Han ejede den byfoged Peder Christoffersen tidligere tilhørende ejendom på hjørnet af Vestergade og Lille Torv.

PETER HØEG

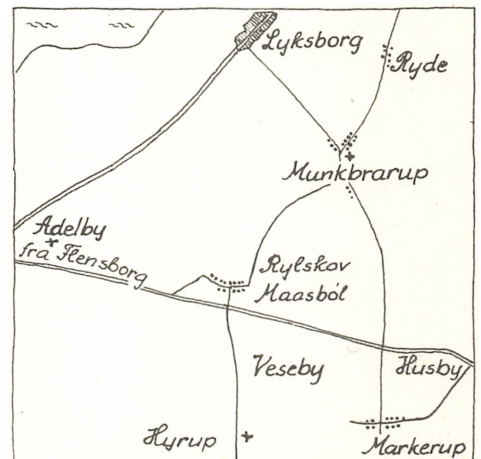
Ejer af Markerup nær Husby øst for Flensborg
f. 1524, d. 1589

g.m.

MAGDALENE PEDERSDATTER

Ref.:

Dansk Adels Årbog LIII, s. 75.

Kortskitse af egnen om Markerup

Ritmester hos Christian IV

indvandret 1586

g.m.

ANNA von der LÜHE a.H. Buschmühlen

Ref.:

Personalhistorisk Tidsskrift 1893, s. 32 (v.d. Lühe)

Hübertz: Aktstykker om Staden Aarhus, 3. bd., s. 342 ff
(v.Drewitz)

Lexicon over adelige familier i Danmark, Norge og hertugdømmerne 1. bd., Tabel XXI.

Christian v. Drewitz er stamfader til de ganske få medlemmer af denne slægt. Om Christian Ditmar v. Drewitz skriver sønnesønnen, major C.G. v. Drewitz, Århus, i adelsindberetningen af 1746:

"Major Drewitz hanss Genealogie med andet mere. Denne Familj er saa gammel at mand inte ved denss obrindelse menss saamøget er Vitterlig at 1454 var Burchard Ludevich von Drewitz Gubeneur over det Grebskab Glatz udj Kong Ladislaus til Ungarn og Bøhmen saa og erke hertug til østerrige hanss tjeneste som er ved 300 Aar siden og hører den Familj hiemme i høig tydskland, hvor den da har floret udi atskillige Herrerss tjeneste . . . . 1586 kom først til Danmark Christian Ditmar von Drewitz udj Kong Friderich den 2 tjeneste, blef siden Ritmeister udi Kong Christian den 4 tyd, døde siden udj sit Alders 81 Aar hanss Søn Burchard von Drewitz var j Kong Friderich d. 3die hanss tjeneste - Saa og i hanss Maysted Kong Christian den 5 hanss tjeneste, udi atskillige charger, døde Oberst udj sit Alder 63 Aar - og var hand min Fader . . . . Voris Familj hafver nu vert j Danmark 160 Aar - saa jeg er den sidste, eftersom ieg hafver huercken Kone eller Børn - jeg konde vel føre mine forældriss Personalier eller Ahner frem fire gange 16 menss vilde vel blifve for vitløftig met alle Stamhuse og charger - med andet mere - altsaa vil kun sette de Stam Nafne af de nermeste.

Min Fader en Drewitz,
Hans Moder von der Lühe,
von der Schulenburg,
die von Pflug,
die von Steinbach,
die von Rostorp
die von Blumentahl,
die von Mandelsen
die von Kønitz
die von Opperhusen,

Min Moder var en Preen,
hindis Moder en Ples,
die von Halberstadt,
die von Restorf,
die von Waisin,
die von Daldorff,
die von Dambeck,
die von der Lühe,
die von Winterfelt,
die von Knesebech,

fortsat

die von Møllendorf,
 die von Mandelslau,
 die von Blüchern,
 die von Winterfelt
 die von Sandersleben
 die von Uffeln
 die von Schlichtenback.
 16 ahner 32 ahner".

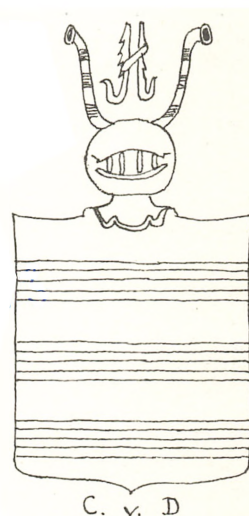
fortsat

die von Holsten,
 die von Rabe,
 die von Quitzou,
 die von Strahlendorff,
 die von Blüchern
 die von Stockhausen
 die von Berkentin.
 16 ahner

Major Carl Gustav v. Drewitz, f. 1669, d. 1748, er begravet i Århus domkirke. Han var i følge sin egen indberetning det sidste adelige medlem af familien Drewitz.

Familien von der Lühe, der formenes at have taget navn efter Elbens biflod Lühe, nævnes allerede 1240 ved Reinardus de Lu som vidne i Mecklenborg, hvor familien har været bosiddende siden 1256 og ejet talrige godser, bl. a. Költzow fra 1339 og Pantzow fra 1433. Byen og distriktet Sülze ved Rostock, herunder godserne Telkow, Koltzow, Redderstorff, Schulenberg, Stormsdorff, Dettmansdorff, Gnewitz, Zarnewantz, Fahrenhaupt, Kneese m.fl. blev i året 1450 af hertug Henrik X overdraget brødrene Vicko og Claus von der Lühe som arveligt len. Slægten indeeles efter godserne i fire linier: 1) Telkow, 2) Schulenberg, 3) Pantzow og 4) Költzow. Drewitz har forbindelse til 2 og 4. Stamfaderen til 1 og 2 er Hans v. d. Lühe til Költzow, der levede år 1400.

Lühe-våbnet er på sølv baggrund en blå mur med 3 tinder. Hjelmprydelsen en blåklædt jomfru med udslået gyldent hår og krone på hovedet, holdende en ring i hænderne.

Ritmester Christian v. Drewitz' våben

C. v. D

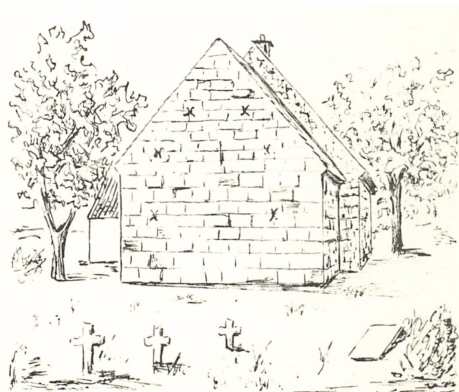
Sognepræst i Skibsted-Lyngby
 Helligum herred, Viborg stift
 f. i Ribe ca. 1583, d. i embedet 26/12 1669
 St. i Ribe 1603, spr. i Vejrum fra 1618
 besk. Skibsted-Lyngby 1642, provst 1646
 g.m.
 . . . . CHRISTENS DATTER

Ref.:

Friis-Pedersen: Kannik Niels Torkilsen Lyne
 Wi III, s. 74 (Korr.)

Vejrum sognekald havde ingen annexgård, men derimod en del mensalgods, som af "fromme" adelspersoner i fordums tid var givet til Vejrum præstebord for en sjælemesse at holde vedlige. Efter reformationen blev der i stedet for disse sjælemesser holdt en "Catechismi Prædiken" hver fredag fra Mortensdag til Fasten. Dette mensalgods bestod af halvgården Skikkild, m.m., bl. a. nogle agre i Sire, hvor Lime lod opføre et bol kaldet "Kongsgaard". Aar 1639 ansøgte Lime om at få en del af dette mensalgods, som han altså må have betragtet som sin ejendom, mageskiftet med noget krongods i Asp sogn. 3/2 1659 får lensmanden på Lundens, Iver Wind, brev om sagen. Det hedder heri "Os elskelige och hæderlige och højlærde Mester Peder Lin, Sognepræst udi Warum, er underdanigst til Magelæg begærende effterskrevne vore och Cronens Gaarde och Boliger . . . ."

Den 13/4 1624 skødede Peder Lassen Lime og hustru Aumgaard til Iver Juel. I 1666 er der en skrivelse fra Peder Lassen, hvori han fortæller, at præstegården i Skibsted brændte, "saa ieg med min fattig Hostroe oc Børn halvsnogen" . . . .

Lyngby kirke

CHRISTOPHER CHRISTENSEN LYLOW
Borger og handelsmand i Horsens
levede endnu 1640, d. f. 1642
g.m.
MAGDALENE HENRIKSDATTER
levede endnu 1649

217

Ref.:

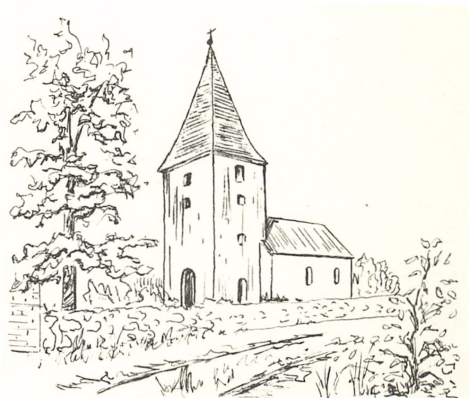
Personahist. Tidsskrift 11. rk., b. 5-6.

Christopher Lylow ejede gård på Søndergades nordre side i Horsens samt et "byggested med jord og grund". Han drev handel, hvilket ses af Skanderborg købstads regnskaber 1631-33, da han til byen leverede to møllesten, for hvis betaling hans hustru kvitterer: "Christopher Lylow i Horsens for 2 møllestene til Tillerups mølle. Min husbonds fraværelse, Magdalene." Efter hans død kom Magdalene i gæld på grund af svenskernes plyndringer 1645, så hun måtte gå fra sin næring.

JENS SØRENSEN BORRE
Sognepræst i Hvorslev-Gjering
Houlbjerg herred, Århus stift
d. i embedet 11/11 1640
besk. 11/11 1596, provst 1616

218 .

Ref.:
Wi I, s. 719

Hvorslev kirke

NIELS CHRISTENSEN LIND
Sognepræst i Grønbæk-Svostrup
Lysgård herred, Århus stift
f. på Sejlflod mølle, d. i embedet 1645
besk. Grønbæk 1628

g.m.
MAREN NIELSDATTER FOGH

Ref.:
Epitafium i Grønbæk kirke
Wi I, s. 489.

Grønbæk kirke

Generalvisitør for Danmark og Norge
f. i hertugdømmerne (?), d. 1645

g.m.

ELSE JENSDATTER

d. 1690

Nicolai Kock er af ukendt herkomst. I 1651, seks år efter hans død siges det i en klage over ham, at han engang havde været kok i Flensborg. I 1630'erne var han borger og købmand på Christianshavn.

O. Nielsen: Københavns Diplomatorium III, 172, 232.
Han drev betydelig handel på Østersølandene med hamp, tømmer og lign. varer og kom som skibsleverandør tidligt i forbindelse med Christian d. 4.

Sjællandske Tegn. XXV, s. 239

Nyerup, Mag. for Reiseiagttagelser IV, 551, 569.
18/9 1633. Brev fra Chr. 4. til rentemestrene:

"Heer haffuer uerriid denne Breffuiser Nickell Kock Och giiffuen Store streeger for Om hans forretning, Mens Enden paa hans Snaack waar penning . . . . Saa ved ieg dog, At man samme waare behøffuer, Huorfor I hannem med Penning Skall forstrecke."

Ved sine forretningsrejser kom han også i forbindelse med kongen af Polen til hvem Christian d. 4. iøvrigt sendte ham i politisk ærinde 1635.

Fredericia. Danmarks ydre pol. hist. I, 313.

Kong Vladislav d. 4. af Polen tog ham en tid i sin tjeneste og gav ham endog befaling over en flåde for at bekæmpe de svenske toldopkrævere. Der findes en beretning om, at den polske konge skal have ophøjet ham i adelstanden.

Giessing, Nye Saml. af Jubellærere. 2 del, 2 bd.
s. 277 f

Fegranø til Axel Oxenstierna 10/6 1635, Allenske Saml. nr. 11 Kgl. Bibl.

I 1637 bevilgede den danske konge Kock tilladelse til at leje "Følgesvenden" til sejlads på Spanien.

Samme år udsendtes 2 orlogsskibe under Nikkel Kocks ledelse for at hjembringe Christian d. 4's broder hertug Hans's lig. Omtrent samtidig blev han udnævnt til chef for en eskadre, der skulle hindre polsk toldopkrævning for Danzig.

Sjæll. Registre XX, 37

Selv fortsatte han sine handelsrejser på Rusland. Herunder kom han i konflikt med "Spieringerne".

Hist. Tidsskrift 4 rk, 6 bd., s. 119.

Det had han derved fik til Sverrig, fik politisk betydning,

da Christian d. 4. satte ham til at visitere fremmede skibe ved Norges kyst.

20/12 1639 skriver kongen til Korfitz Ulfeldt:

"Den velbyrdige H. Nyckel Kock kam hiid Igar, Ret som wiildkatten (skib) uar ferdig at drage syn kaas. Huad dy breffuis Indhold er, som den strenge Capitein Kock haffuer bracht aff Muskou, den kan ingen nyde, førend dy blyffuer fortolckyd, Huorfor dii thuende (tolke) du skriffuer om, intet duer, mens Ieg haffuer bud ephter En til Gottorp.

Ock Ephterdi Niickel Kock haffuer Erlanguid Altroj på En Reberbane tiil Pleskou (ved Peipus-søen) att anrette, daa uyl der y tyde tenckis paa en dychtig mand, som forstod uerckiid och did samme kan forresta Och der y landiid siig nedersette och boe."

2/2 1640 fik Korfitz Ulfeldt besked om at lade hverve 300 mand til "den welbyrdige Kock" i Sønderborg, Flensborg, Eckernførde og Åbenrå.

4/6 1641 skriver Christian d. 4. til Christen Thomsen Sehested:

"Att den Muskouyterske Post, som Nyckel Kock førde henad Narwen Inted uar welkommen der, Det gettede ieg nock, førend hand kam diid."

29/6 1643 fra Christian d. 4. til Korfitz Ulfeldt:

"Wdaff dyn skrifuelse, dateret den 21 Huius, haffuer ieg forstanden, at dommen ymellem Louis de guer och Nyckel Kock inted er gangen ephter Nyckels mening." Ved denne lejlighed gik admiralitetsdommen ud på, at en ringe del af ladningen i de Geers skib, der var blevet beslaglagt om foråret, blev konfiskeret som uangivet gods, men at resten frigaves.

8/6 1643 fra Christian d. 4. til Korfitz Ulfeldt:

"At ded Lybske skiib, som Nyckel Kock haffde y Arrest, er kommen løss, ded er inted sa underligdt, mens at Nyckel giick frii, ded forundrer Ieg mig Offuer."

Fra 1643 var Nikolaj Kocks visitationsområde udvidet fra at gælde blot den norske kyst til også at omfatte de danske farvande. Nikolaj Kock var en hård hund, der vandt sig mange fjender. Der var således i Helsingør tumulter imod ham i 1643, da han ved den svenske krigs udbrud søgte at bringe sine ejendele i sikkerhed fra Helsingør til København. Christian d. 4. holdt hånden over ham, men slog ham dog engang med en stok i en kirke p.gr. af Kocks overgreb som visitor.

Under krigen 1643-45 var han sendebud til de danske

gesandter i Moskva.

Om Kocks indsats som generalvisitør skriver Fredericia i "Danmarks Historie": Intet har under Christian d. 4. sat mere ondt mod Danmark, både i Sverige og i Holland, end Kocks visitationer.

Mogens Seidelin giver i Den Seidelinske Slægtsbog yderligere oplysninger om Nickel Kock.

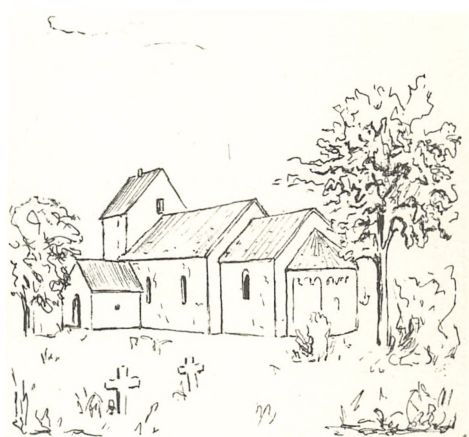
PEDER LASSEN GRØN
Sognepræst i Nøvling-Sinding
Hammerum herred, Ribe stift
d. i embedet 1659

250

g.m.
KIRSTEN ANDERSDATTER
f. i Sunde

Ref.:
Wi II, s. 505

Sinding kirke

JEPPE CHRISTENSEN SOLGAARD
Købmand og rektor i Holstebro
d. 1665

251

Aflagde sin embedsed for biskoppen 7/2 1655

g. 1° m.

ELEONORA CALENUS

Ref.:

J. Aldal: Holstebros Historie, s. 223.

I sit "Ære- og Takkedigt til sin gamle Skole-By,
Holszbroe i Jydland, For beviste Velgierninger", skriver
Elias Naur:

"Her Christen Soolgaard nu Holszbrois Sogne-Herre,
Vaar og blandt dem, som først mig skulde noget lære,
Jep Soolgaard ogsaa mig i fridske Minde staar,
Thi Soolgaards Navn ey dør før Solen Ende faar".

GREGERS LASSEN LANG

252

Byskriver i Lemvig
f. f. 1600, d. 1669
g.m. (formentlig i året 1626)
ANNA
f. 1595, d. 7/7 1679

Ref.:

Lemvig købstads kirkebog 1640-1753, f. 118

Om Anna har sognepræsten i kirkebogen anført følgende:

"Anna Johannis Lampe aurifabri fa. (femina) æt 84 an. super 13 dies. Dn. Pastorum in loca Petri Gregor Nicol. Barth. ancilla. Conjux Gregorii Lassonis Langii curis hujus ac fori scribæ 43 ann. Mater 11 liberorum obstetrix 32 annas quatuor supra mille infantum, vidua decennis obiit apud feminam Giertrudam templo Lemvicensi vicinam 7 julii absente do. (domino) Canuto Langio ex Haunia morante consio funebris e psalm LXXI, 5.6.9."

Oversættelse:

(Begravet) Anna, guldsmed Johannes Lampes husholderske alder 84 år og 13 dage, de herrer præster på stedet Peder Gregersen og Nicolai Berthelsens tjenestepige, hustru til Gregers Lassen Lange, by- og retsskriver, i 43 år (sandsynligvis er meningen den, at ægteskabet varede i 43 år), moder til 11 børn, jordemoder i 32 år for 1004 børn, enke i 10 år, døde hos kvinden Gertrud, nabo til kirken i Lemvig, 7. juli, medens Knud Lange var fraværende, idet han opholdt sig i København. Ligprædiken, salme LXXI, 5.6.9.

PEDER JAKOBSSEN THISTED

Sognepræst i Snedsted

Hassing herred, Ålborg stift

d. i embedet 1674

St. k., besk. 1637

g. 1° m. Else Christensdatter, d. 16/1 1645

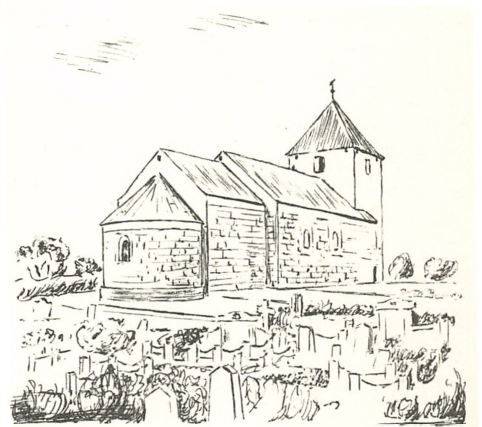
2° m.

MARGRETHE PEDERSDATTER

f. 1620, d. i Lemvig 1689, b. 28/1

Ref.:

Wi III, s. 142

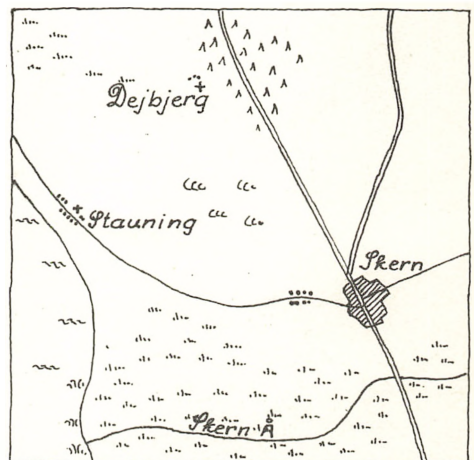

Snedsted kirke

PEDER JØRGENSEN JELLING
Sognepræst i Stauning
Bølling herred, Ribe stift
f. i Ribe 1612, d. 1684
St. i Randers 1632, besk. 1659
g.m.
DOROTHEA JENSDATTER
3s., 4d.

Ref.:

Bølling herreds provsteprotokol 1685-1805, fol.150b, L.i V.
Epitafium i Stauning kirke (kun med navne)
Wi. III, s. 178 (stærkt korr.)

Skitse af Stauning sogn

PEDER JØRGENSEN HEGELUND
 Sognepræst i Stauning
 Bølling herred, Ribe stift
 f. 1611 eller 1615, d. 1659
 besk. 1640

g.m.

SOPHIE LAUGESDATTER

f. i Stauning

g. 1° m. spr. Hans Gregersøn Hemmet

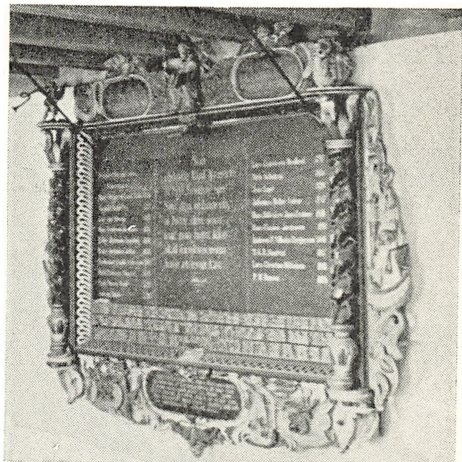
Ref.:

Stauning kirkeregnskabsbog 1654-82, fol. 15, L.A.i Viborg
 Wi III, s. 178 (stærkt korr.)

Epitafium i Stauning (kun med navne)

Peder Jørgensen Hegelund immatrikuleredes 1635 ved
 Leydens universitet under navnet Petrus Hegelondius Hol-
 satus Cimber". Han afsluttede studierne samme sted 29/4
 1639. Han var 24 år gammel enten ved immatrikulationen
 eller ved afgang.

På epitafiet i Stauning kirke er det mest fremtræ-
 dende navn præstefruen Sophie Laugesdatter, datter af
 provst Lauge i Stauning, der døde 1628. Datteren giftede
 sig med efterfølgeren i embedet, Hans Gregersen, der døde
 1640, hvorefter Peder Jørgensen Hegelund blev kaldet, med
 hvem Sophie Laugesdatter derefter blev gift og fik otte
 børn. Den 15/2 1641 fik hun stadfæstelseskort på livstid
 på kronens part af korntienden af Stauning sogn.

Epitafium i Stauning kirke

CHRISTEN MIKKELSEN RIBER
Rådmand i Sæby
g.m. (nævnes gift i 1629)
DORTE JOHANSDATTER BORCHORST
d. i Sæby i april 1638
Mindst 2 s., 2 d.

256

Ref.:

Saml. til Jydsk Hist. og Topogr. 5. rk., 4 bd., s.1 ff.

Som rådmand i Sæby aflagde Christen Mikkelsen Riber følgende ed for lensmanden på Sejlstrup:

"Gud give hannem til god lykke for Jesu Kristi,
Vor Herres skyld, Amen."

I 1627 kom kejserkrigen med besættelse af navnlig Vendsyssel med tyske landsknægte 1627-29, landsdelen til ubodelig skade. Bønderne blev fordrevet fra deres gårde, mishandlet og udplyndret, så at mange flakkede om som tiggere og demoraliserede.

Dorthe Borchorst var formentlig slægtning, måske datter af Gert Borchorst, der boede på Otto Ruds Sæbygaards "Stavn", hvor han sandsynligvis drev købmandsskab, Sæby til fortrængsel.

Christen Mikkelsen Riber og Dorthe Borchorst havde flg. børn:

Mikkel Christensen Riber, spr. i Ugilt-Tårs
Mourids Christensen Riber, spr. i Rubjerg-Maarup
Elle Christensdatter Riber, g.m. Frederik Hatlop
Anne Christensdatter Riber, g.m. borgmester i Sæby
Laurids Nielsen Rhuus.

FRANTZ CHRISTOFFERSEN

Sognepræst i Ugilt-Tårs

Vennebjerg herred, Ålborg stift

f. i Thisted 1559, d. 9/3 1639

Provst over Vennebjerg herred ca. 1610

g. 1° m. Ingeborg Villadsdatter
2° m.

ANNE STEFFENS DATTER

f. 15 -, d. før 1639

1 s., 2d.

Ref.:

Ligsten i Ugilt kirke

Wi III, s. 424

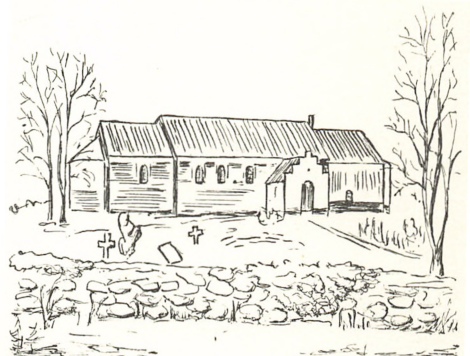
Hauch Fausbøll: Slægtshåndbogen, Steenstrup, s. 1033 ff.

Frantz Christoffersen var hører ved Ålborg skole og degn ved Budolfi kirke. Var provst i 1610, da han var delegeret prins Christians (IV) hylding i Viborg. Hans monogram findes på dåbsfadet i Ugilt kirke. Hans gravsten, der tidligere lå i korgulvet, findes nu indmuret i korgvæggen. Gravskriften på latin har hans dødsår som kronogram og sluttet i oversættelse med:

"Han søger mod stjernerne. Hans opstandelse til det evige liv på den yderste dag kan ikke drages i tvivl."

Begge hustruer er nævnt i inskriptionen.

Ved et kirkesyn 1634 i Ugilt kirke blev det konstateret, at "kornloftet var raadden." 22 stole (kirkebænke) var helt fordærvede og resten var "våge". Stenterne til kirkegården var "forlamme" ligesom kirkegårdsdiget.

Tårs kirke

Sognepræst i Tværsted-Uggerby-Bindslev

Horns herred, Ålborg stift

f. 15 -, d. 22/4 1629

g. 1/4 1610 m.

INGEBORG CHRISTENS DATTER BISTRUP

f. 15 -, d. 1647

Ref.:

Ligsten i Tværsted kirke

Wi III, s. 388

Ingeborg Bistrup var formandens enke.

Fra Palle Andersen er bevaret en indberetning fra 1625, bispearkivet i Ålborg (Landsarkivet i Viborg):

"1625. Palli Anderson, præst til Tværsted, Bindslev og Uggerby sogne. Tværsted. Kan så til sin præstegård han ibor, rug 6 tdr, byg 6 tdr, havre 6 tdr, eng til præstegården 9 læs. Herforuden er 10 læs eng, som ligger fra præstegården $1\frac{1}{2}$ miil i et meget blødt kær og flere år bliver ubjærget, og er samme hø ikke bedre end halm, thi få kreaturer vil æde deraf. Korntiende af samme sogn rug 3 tdr, byg 8 tdr, havre 4 tdr. Ligger også på min præstegård, som jeg ibor, i en løs sandklit, marken er meget fordærvet af sand, og når det bliver tørk åringer, bliver kornet meget ringe, så den tid har været, jeg har sået 6 tdr byg i gammel jord, og jeg dog ikke har høstet en skæppe deraf igen, som nok bevisligt er. Ligger også samme min præstegård på en almindelig landevej for kongens folk, som skal vandre igennem landet fra Ålborg til Skagen." (Alm. landevej = off. vej, i dette tilfælde stranden fra Tværsted til Skagen).

I Tværsted kirke var der på Palle Andersens tid ingen prædikestol. Han måtte stå på et stykke murværk og prædike. Kirkesynsprotokollen siger ligeledes, at messeklæderne var pjaltede.

Ligstenen over Palle Andersen og hans hustru Ingeborg Bistrup samt dennes første mand Lauritz Mikkelsen findes opsat i våbenhuset i Tværsted kirke. Stenen, der er ret stor, bærer latinsk indskrift.

BAGGE PEDERSEN

270

Rådmand i Ribe fra 1616

f. 1578, d. 1/8 1621

g. 18/9 1603 m.

MARGRETHE LAURIDSDATTER

f. 1582, d. 27/11 1637

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 234,241,251,331,432,626
Saml. til Jysk Hist. og Topogr., 1. rk., 8 bd., s. 60-80

Ved et møde på rådhuset 1630 blev det besluttet at oprette et fattigvæsen baseret på frivillige bidrag for at imødegå tidens overhåndtagende betleri. Der blev oprettet et register over alle "vedtørvende" stakkarle og skolebørn, som derefter fik ugentlig understøttelse. De årlige bidrag til fattigkassen beløb sig på denne tid til ca. 1600 Dr. Margrethe Sal. Bagge Pedersens var med sine 30 Dalers tilskud en af de højere bidragydere.

Købmand og borgmester i Ribe

f. 14/10 1587, d. 26/6 1650

g. 20/6 1618 m.

LENE KJELSDATTER

f. i Ribe, d. 15/7 1636

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 337, 420-26

Danske Saml. 2. rk., 6. bd., s. 39

Hans Nielsen Friis er født i Ribe, Ved påsketid 1602 tog hans far ham med sig til Hamborg og satte ham i skole. For hans kost i et år skulle han betale 26 Dr., desuden gaves der værten i foræring en fjerding smør, 2 flæskebøster og fisk for $1\frac{1}{2}$ Dr. Sønnen blev der indtil Skt. Ibs dag (25/7) 1603, kom derpå hjem, men allerede i september samme år rejste han sammen med sin broder Kresten, der skulle være student, til København for at tjene Thomas Lorck, som han derefter var hos i 7 år "i hans krambo og andensteds, både indenbys og udenbys". I januar 1610 rejste han efter gentagne opfordringer fra forældrene hjem, og deres handel forestod han nu i 8 år, "indenlands og udenlands med megen lykke og velsignelse fra Gud", indtil 1618, da de med hans søskendes og svogres samtykke overlod ham hele handelen med kramgods. Den 20/6 stod hans bryllup på Ribe rådhus med borgmester Kjeld Jørgensens datter Lene. Den 14/7 1620 blev han af borgmester og rådmænd kaldet ind i byens råd, og d. 6/8 1623 blev han borgmester.

Ved sine forældres død arvede han en betydelig formue, som han i høj grad forøgede. Hans handel var anseelig. 1638 betalte han således for 38 ture, som byens pramme havde gjort med hans gods, hvilket er mange flere, end nogen anden i Ribe betalte for. Hans handelsbog viser, at han handlede vidt om i Jylland med adelen og andre. Han ejede også en tid lang adskillige skibe og skibsparter, med hvilke han dog ofte havde uheld. Således tog svenskerne 1644 ved Rømø 3 skibe, hvori han ejede part. I 1643 blev et skib, hvori han ligeledes var parthaver, tildømt kongen, fordi skipperen, som det påstodes, uden redernes viden, havde villet udsmugle egetømmer fra Norge til Holland. Han var øjensynlig kommissær for Silkekompagniet i København. Han drev stor biavl, således købte han i 1624 bier for 217 Dr.

Efter sin fader blev han gildens forstander. Fra 1637 var han tillige hospitalsforstander i forening med bm. Morten Lassen. I en beretning fra hans tid hedder det, at "hospitalet er kommen vel på fode . . . . bleven bygget og forbedret på hospitalet."

Natten mellem 11. og 12. oktober 1634 indtraf den højeste kendte vandflod på Jyllands vestkyst. Borgmester Friis's beretning herom lyder:

"Anno 1634 imellem den 11te og 12te oktober om natten, da den nye måne begyndte at tændes, (opkom en vandflod), som var meget forskrækkelig og på 3 timers tid, fra kl. var 11 og til kl. var 2, voksede så stor og højt, at den gik tvert igennem Ribe domkirke. Skibe og skuder opsat ved Farup kirke, alle broer, damme og diger, møller, huse og stalde her ved Ribe mestendel fordærvet og nedslagen. Item er beregnet, at på denne kant af søsiden, udi Holsten, Ditmarsk, Strand og Ejdersted skal udi samme vandflod være druknet og omkommen over 22000 mennesker, af kvæg og kreatur utallige. Og udi Farup sogn her ved byen omkom alene 295 mennesker. Gud være alle deres sjæle nådig."
(Efter Friis's handelsbog i rådhus-arkivet).

På prædikestolen i domkirken lod Hans Friis 1637 anbringe en lysarm til 2 lys, som brændte ved froprædikenen om vinteren.

Borgmesterstillingen interesserede ikke Hans Friis synderligt. Han opnåede afsked for sin skrøbeligheds skyld.

Hans hustru døde 15/7 1636, han selv 26/6 1650, efterladende sig en meget betydelig formue, ca. 45000 Dr. I domkirken opsatte børnene et epitafium.

Borgmester Hans Nielsen Friis og hustru Lene Kjeldsdatter.
Epitafium i Ribe domkirke.

NIELS HANSEN
Krømmer i Ålborg
d. ell. b. 7/4 1637

g.m.
MAREN KAMPMANN
d. 20/7 1651

Ref.:
Budolfi kirkebog, Ålborg, 1648-90

Niels Hansen nævnes som velstående handelsmand, der holdt tjener.

MOURIDS ISAKSEN

346

Sognepræst i Horne,

Salling herred, Fyens stift

f. i Lund i Skåne 29/11 1578, d. i Horne 20/3 1639

besk. 1604

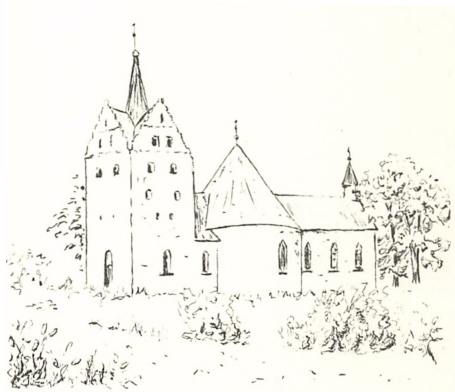
g.m.

BIRTHE JENSDATTER

Ref.:

Præstetavle i Horne kirke

Wi I, s. 672

Horne kirke

THOMAS NIELSEN HEM
Sognepræst i Sønderø
Skovby herred, Fyens stift
f. ca. 1584, d. i embedet ca. 1665
besk. o. 1616
g.m.
KAREN .....

348

Ref.:
Wi III, s. 277

Sønderø kirke

SVEND JENSEN
Bonde i Klim
V. Hanherred, Thisted amt
nævnes 1607, d. ca. 1644

Ref.:

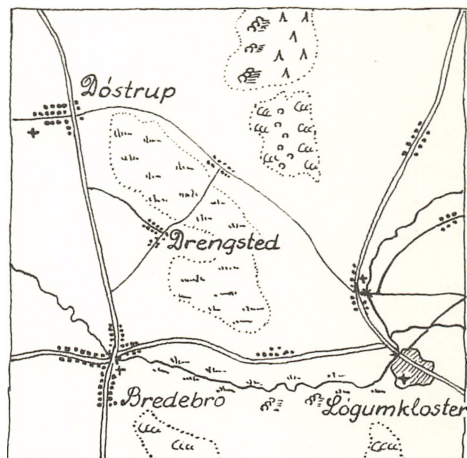
Hist. Årbog for Thisted Amt 1941-43, s. 202 ff.
Indkomne Sager til Danske Kancelli 1607
Sejlstrup lens jordebøger 1611 ff.

Svend Jensen og hans bolig nævnes i en synsforretning
af 24/10 1607 angående sandføget gods.

PEDER PEDERSEN
Bonde i Drengsted, Døstrup sogn
Lø herred, Tønder amt
f. 1580, d. 1663
g. 5/2 1620 m.
KIRSTEN ANDERSDATTER
f. 1590, d. 1663

368

Ref.:
Præstehistoriske Samlinger I, 1933

Kortskitse af Døstrup sogn

NIELS HANSEN
Bonde i Drostrup
Rud sogn, Galten herred, Århus stift
g.m.
KIRSTEN (?)

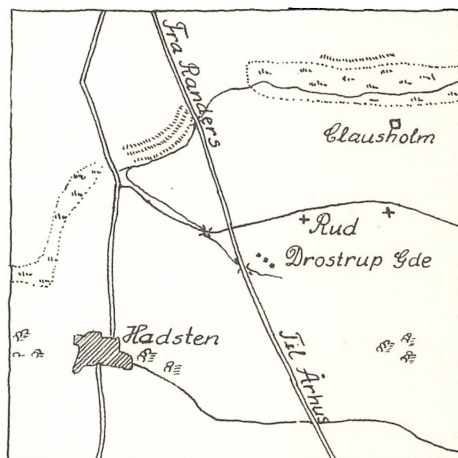
377

Ref.:
Aage Brask: Den skalkagtige Schade

I Rud sogn i Galten herred ligger Drostrup, et udflyt-
tersted fra opgangstiden under Valdemarerne. Det var en
ret betydelig ejendom uden markfællesskab med andre. Den
var i landgilde sat til hvad der efter hin tid svarede til
en snes Td. Hk.

I begyndelsen af 1600-tallet sad der her en mand, der
hed Niels Hansen. I Dronningborg lens regnskaber findes
hans navn flere gange anført, oftest i anledning af, at
han havde en karl for fuld løn. I 1612 står der, at han
havde haft ildebrand, og at han derfor ikke havde ydet
"Pendingskat". Efter navngivningen hos efterkommerne er
det sandsynligt, at hans kone har heddet Kirsten. Der ken-
des navn på syv af børnene og efter disses ægteskaber at
dømme, synes det, at Niels Hansen har været en fremtræden-
de og velstillet mand.

En af børnene var borgmester i Mariager Hans Nielsen
Drostrup. Vor slægt er knyttet til den livskraftige Anne
Nielsdatter.

Kortskitse af Rud sogn

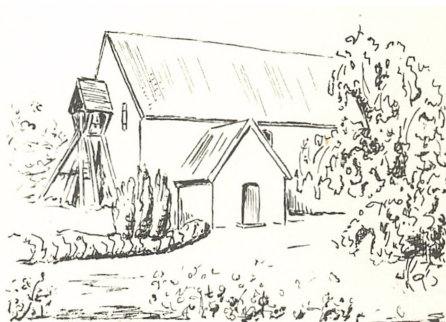
ANDREAS PEDERSEN

378

Sognepræst i Vinding-Bryrup-Vrads
Tyrsting herred, Århus stift
res. kap. i Skanderborg - Stilling
besk. V.-Br. 1595, afg. fra embedet 1621

Ref.:

Wi III, s. 583

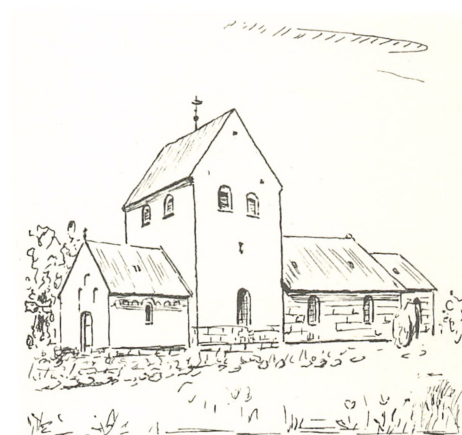

Vinding kirke

JENS ØRSTED
Sognepræst i Vejerslev-Aidt
Houlbjerg herred, Århus stift
d. i embedet ca. 1638

379

Ref.:
Wi III, s. 497

Aidt kirke

JENS SØRENSEN WINTHER

383.

Købmand i Århus, rådmand

f. 1607, d. 24/6 1670

g. 29/10 1643 m.

METTE RASMUSDATTER THESTRUP

f. 14/3 1623, d. 13/4 1699

Ref.:

Epitafium i Vor Frue Kirke, Århus

Axel Kofod: Præsten Rasmus P. Winthers beretning.

Rådmand Jens Sørensen og hustrus kontrafejer ses på deres epitafium i Vor Frue Kirke i Århus. I epitafiets nederste oval læses:

"Her nedenfor Huiler erlig agtbar och wel-fornemme Mand Jens Sørensen Winther fordomb Borger och Handelsmand Her vdj Aarhus och denne Kierches Værgere vdj 22 Aar, som døde salig vdj Herren Paa S. Hanss Dag Ao. 1670 vdj sit Alders 63 Aar. Sambt Hans Kjære Hustrue Er- lig Dyder-rig och Gud elskende Qvinde Mette Rasmusdatter Thestrup, som och salig vdj Herren hensoff den 13. Apr. 1699 vdj sit Alders 77 Aar. De leffvede tilsammen meget Kjærligt, ærligt och Christeligt vdj 27 Aar och af Gud imedens velsigned med 8 Sønner och 4 Døttre, aff huilche 5 Sønner och 4 Døttre allerede ere vdj Guds Gjemme, Och Huiler her hos Fæderne, Indtil Frelserens Jesu Christi Herligheds Aabenbarelse. - Anno 1675."

Efter en grundig uddannelse i sin ungdom, formentlig også i Holland eller Norge, tog Jens Sørensen Winther borgerskab i Århus 40 år gammel. Faderen var på den tid lige død, og Jens overtog den vistnok betydelige forretning på Vestergade. Samme år, som han tog borgerskab, trolovede han sig med Mette Rasmusdatter Thestrup d. 2/7 1643, datter af Rasmus Thestrup på Mejlgade. Den 29. okt. stod brylluppet på rådhuset. "Det var et prægtigt bryllup", skrev Rasmus Thestrup. Til hendes broder Olufs bryllup året i forvejen havde der været 130 adelige blandt gæsterne.

Mette Winther havde vistnok været ude at lære noget, thi 16 år gammel drog hun med broderen Oluf til København og derfra til Tryggevælde på Stevns.

Jens Winther gik frem i velstand, men blev dog ikke øvrighedsperson. I 27 år var han kirkeværge for Frue Kirke. Da han døde, efterlod han sig 444 lod forarbejdet sølv og et stort, meget kostbart indbo. Han havde været en ynder af at samle på våben og efterlod sig et helt arsenal, flinter, pistoler, armbrøster, partisanjern, musketter og en raketbøsse med 9 piber.

Jens Winther og Mette Rasmusdatter boede i en større ejendom ved "røsten" i kirkemuren til Frue kirke.

Præsten Rasmus P. Winther beretter, at Jens Sørensen Winther var en så redelig handelsmand, at, da der var tændt ild i hans hus, og det havde anseelse, at alt skulle gå under, lagde han for alles øjne sine hænder sammen og i al ydmyghed bad, at det han ejede af det timelige måtte uden redning brænde, dersom han med sit vidende havde handlet uredeligt, så vidt han var en handelsmand. Men dersom Guds barmhjertighed havde fundet redelighed i hans handel, bad han, at ilden måtte dæmpes, hvilket også skete.

Mette Rasmusdatter blev i sit ægteskab med Jens Sørensen Winther "ved Herrens store Barmhjertighed så velsignet med Livets Frugt": 8 sønner, 4 døtre.

Jens Sørensen Winther og hustru Mette Rasmusdatter Thestrups epitafium i Vor Frue kirke, Århus. Fot. Den gamle By.

HANS KETTEL

Borger i Århus

f. i Lybeck før 1575

levede 1. halvdel af 17. årh., tog borgerskab i
Århus 1620

Ref.:

Hoffmeyer: Blade af Aarhus Bys Historie

JURGEN KRYSSING
Sadelmager i Flensborg
g. 9/9 1599 m.
MARGRETHE PEDERSDATTER BAREN (= BÅR),
der levede endnu i 1642.

Ref.:
Franz Gundlach: Annales Flensburgensis.
Kiel 1926

Byfoged i Århus

d. 1638

g. 1° m.

SIDSEL CLEMENS DATTER

nævnes 1626, d. senest 1632

2° m.

Karen Frandsdatter

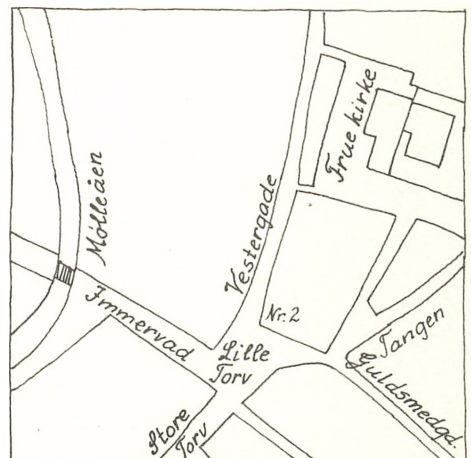
Ref.:

Hist. Samf. Årbog Århus stift 1943, s. 114-15

Peder Christoffersen var borgersøn (måske søn af Christoffer Pedersen, foged på Århusgård i 1565, Hübertz: Aktstykker vedk. Staden Århus, 1. bd., s.178). Han tog borgerskab i Århus 1596, var kæmner i 1609 og oldermand i klædemagerlauget, byfoged 1625. Det følgende år nævnes han som "en af de 24" (Hüb. 2 bd., s. 51). Under den fjendtlige okkupation i 1627-29 flygtede han fra byen. Fjenden tvang derefter Rasmus Pedersen Thestrup til at overtage stillingen. Efter okkupationen overtog han atter embedet og beklædte det til sin død. Han boede 1638 i nr. 2 på Vestergade.

I 1636 skulle han aflevere 120 D1 til Jørgen Høg på Sjelleskovgård, men da han havde fradraget 33 D1. som Jørgen Høg skyldte ham, blev han så slet modtaget af denne, at han måtte flygte til sin vogn, som holdt uden for porten, efterladende sit værge (Hüb. 2. bd., s. 195-96).

Han var 2. gang gift med Karen Frandsdatter. Hun mødte på tinget efter hans død "och da kaste Nøgelen fra sig Och da Affsagde Sig fra Arffue och gjeld" (Hüb. 2. bd., s. 211).

Kortskitse af Lille Torv
og Vestergade i Århus

ERIK HØEG
f. i Neumünster 1478, d. 1546
g.m.
ANE HEDEVIG BECK

Ref.:
DANSK ADELS ÅRBOG LII, s. 75.

LAURIDS HANSEN LIME
Borgmester i Ribe
Levede i 2. halvdel af 16. årh.
g.

432

Ref.:

Friis-Pedersen: Kannik Niels Torkilsen Lyne
J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 520-21.

Niels Torkildsen Lym's adelskab gik ikke i arv til sønnen Hans Nielsen Lym. Derimod generhvervedes det af sønnesønnen Laurids Hansen Lime, "hvis Adelskab formedelst hans Troskab, som han lod se imod sin Herre og Konge, Kong Friderich 2den udi den 7 Aars Fejde, blev igen renoveret og confirmeret Ao. 1565."

NIELS PEDERSEN FOGH
Sognepræst i Grønbæk-Svostrup
Lysgård herred, Århus stift
besk. ca. 1600,
f. i Farre, d. i embedet 1628

Ref.:
Wi I s. 489

Byfoged i Helsingør

f. i Verder ca. 1550, d. i august 1616

g. mellem 1586 og 1582 m.

MARGRETHE BALTZERSDATTER

d. 1611

1 s., 7d.

Ref.:

Mogens Seidelin: Den Seidelinske Slægtsbog, s. 4-19.

Stamfaderen til den danske slægt Seidelin er Michel Seidel eller Seydl. Ifølge Helsingør tingbog (15/7-1605) er han "barnefødt udi Kiøbstaden Werder, udi en Ægte-Seng, af gode, fine og ærlige Forældre, som hans Geburtsbrev klarlig og vidtløftig indeholder."

Werder er antagelig byen Werder i Pommern. I 1589 fik han skøde på en gård i Helsingør (4/8 1589) liggende på østre side i Kampergaden "at have, nyde, bruge og beholde til evindelig ejendom." Snart efter traftes han blandt de borgere, der søgte tinget. Den 16/10 1592 bliver han udpeget til at besigtige den skade, der er gjort ved uforsvarlig gravning på byens jord. Hans rapport 14 dage senere lyder på ulovligen graveri til stor farlighed synderlig for Æm, der kommer agendes ved nattetide.

Snart efter blev han rodemester med opsyn over tilrejsende, hudstrøgne, løsgængere, selvfødinge og andet "skadeligt og fordærveligt Gesinde." Endvidere skulle rodemesteren ligne skat, syne skorstene m.v. Som rodemester var han med til at jage Christen Bager af by "inden tren-de solskiin", fordi denne havde holdt slæmt hus til menighedens forargelse.

I tidens løb opkøbte Michel Seidel en del jord og boede på sine ældre dage på hovedgården ved slottet.

I 1594 blev han kammrer, 1596 rådmand og 1602 byfoged, kongens embedsmand i Helsingør. Som byfoged havde han flere retstrætter med Alexander Lejel, der var meget grov imod ham. I retten 11/3 1605 insinuerede Lejel, at Seidel ikke var ærligen og ægte født. Hvis dette var rigtigt, kunne Lejel slippe for at besvare Seidels spørgsmål. Men Michel Seidel fik af retten lov til at gå hjem og hente sin dåbsattest, der attesterede hans ægte fødsel.

I 1608 blev der afleveret en tyv til Michel Seidel, som hensatte ham i Helsingør fængsel i rådhuskælderen. Nu viste Michel Seidel sit gode hjerte. "Formedelst stor frost og kulde entledigede Michel Seidel hannem af rådhuskælderen og antvordede sin tjener hannem i hænder at forvare i hans hus." Desværre undslap tyven fra Claus bysvend. Senere blev han fanget i Hobro og i kongelig missive 30/4 1608 Befales det at lade "Michel Seydel faa nævnte kumpan."

I missive af 28/4 1606 lyder det til byfogden: "Der er i disse dage til sundet indkommet en hollandsk skipper, der har angivet de varer, han havde inde, falsk og har skjult og underslået en hel hob speceri og andet. Han skal straks indstævne skipperen for borgemestre og råd i Helsingør, tiltale ham og tage dom for, om han ikke bør have forbrudt det fordulgte gods."

(Sjællandske Tegnelser 20,886).

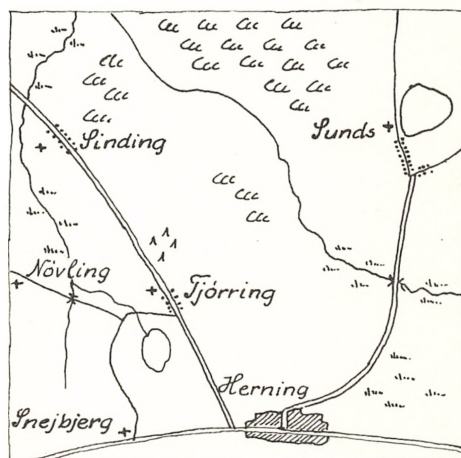
I 1609 beder kongen Mag. Hans Steffensen, rektor i Sorø, at optage en søn af Michel Seidel, når der bliver en plads ledig.

Michel Seidels segl findes i Rigsarkivet i skiftesagen efter Alexander Lejel: Indkomne breve til Danske Kancelli. 24/2 1607.

ANDERS VILLADSEN
Sognepræst i Sunds
Hammerum herred, Ribe stift
besk. 1612, d. i embedet ca. 1621

501

Wi III, s. 223

Kortskitse af Sunds

CHRISTIAN LASSEN SOLGAARD
Købmand i Holstebro, rådmænd
levede 1. halvdel af 17. årh.
g.m.
MARGRETHE JEPPESDATTER

502

Ref.:

J. Aldal: Holstebros Historie, s. 223.

Kammer Jens Eriksen oplæste i 1631 i borgmesters og rådmænds nærværelse, heriblandt Christian Solgaard, et anklageskrift mod Maren Olufskone. Et par måneder senere vidnede "de 24", heriblandt Solgaard, på bytinget, at siden Sidsel Møller var bleven brændt, havde Maren haft ondt trolddomsrygte på sig. Hun skulle forgangen år om nattetid have fejlet på gaden uden for Christen Hedegaards hus og dør. Landstinget fandt det godtgjort, at hun havde lovet Mads Lind ondt, hvilket hun vedkendte. (Viborg Landstings Dombog C 1631). Maren Olufsdatter endte sine dage på bålet.

Rådmænd Chr. Lassen Solgård har ifølge regnskaber fra 1630-31 leveret fyrretømmer til det i 30-årskrigen hårdt medtagne Lundenæs slot.

I 1644 nævnes han som ejer af halvdelen af gården Naur Dalgård.

Familien stammer formentlig fra Solgård i Aulum sogn.

GODTFRED CALENUS
indvandret 1641, d. e. 1674
g.

503

Ref.:

I. Aldal: Holstebros Historie, s. 223
Ligsten på Holstebro kirkegård med årstalsangivelsen
anført i L.Ch.Th. Frølund: Holstebro, 1871.

Løjtnant Calenus var en indvandret sachsisk officer, der bosatte sig og døde i Holstebro. På Lugges kirkestol, nr. 5 i den gamle Holstebro kirke fandtes tidligere følgende epigram over Calenus:

"Om nogen her står og efterspør,
hvo disse fahner monne tilhør,
Calenus det er en løjtnant bold,
hvis legem nu ligger i sorten Mold,
men Sjælen i Guds trygge Gjem
I Paradis dens rette Hjem.
I Sachsen Hall han baaren var,
som prydes nu blandt Engle-Skat,
tro tiende hand Gud og Kongens Hær,
hand derfor nu Ærens Krone bær
i Høye-Loft og Himmel-Choer,
hvor Sielen er i Tusind Aar."

På kirkestol nr. 6 i den i 1906 nedbrudte Holstebro kirke fandtes Calenus' våben, der i rødt skjold har en guldhejre med en kugle i højre klo, og på hjelmen en del kornaks, samt hans hustrus navnetræk E.G.K. i grønt skjold, som holdtes af en hund.

Calenus var efter Svenskekrigen 1657-59 fæster på Holstebro Bisgård.

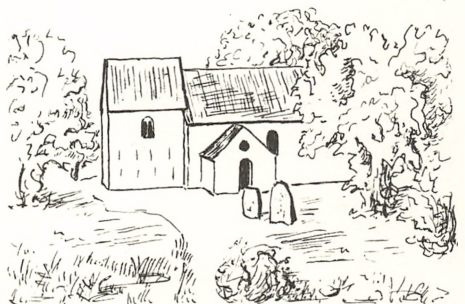
JØRGEN PEDERSEN LEMVIG
 Sognepræst i Jelling-Hover
 Tørrild herred, Ribe stift
 d. i embedet 13/1 1679
 besk. 1629, provst 1649, jubellærer
 g.m.
 MAREN JENSDATTER (LØVENBALK)
 f. i Viborg
 3 s.

Ref.:

Historisk Tidsskrift, 2. bd., s. 229
 Landsark. i Viborg, Vejle Kirkeinspektions-arkiv,
 pakken mrk. Kirken, skolen, hosp. og de fattige
 vedk. 1468-1720 med Clemen Sørensens optegnelser
 i Vejle bys privilegiebog
 Wi II, s. 12 (korr.)
 Kirkeh. Saml., 3 rk., 3. bd., s. 50

Jørgen Pedersen ægtede formandens enke Maren Jensdatter og havde med hende sønnerne Søren J., der blev faderens efterfølger, Hans J., der blev præst i Nykirke og Give og Peder J., der blev præst i Stauning. Da de svenske stod ved Kolding 1657, var alle bymændene i Jelling forsamlet i kirken og "ombad der meget venlig hr. Jørgen Pedersen, at han ville gøre sin flid og udrejse til Kolding og forskaffe dem salvegarder, hvad han beko-stede derpå, ville de betale ham igen." Han udførte missionen og kom tilbage med kongebrev og salvegarder.

Den 20/12 1623 nævnes en Jørgen Lemvig, Georgius Lemvicus som vidne i "Acta Consistorii" i en mod Peter Bredal, alumne på Walkendorfs kollegium, rejst sag om æresfornærmelse.

Jelling kirke

JENS CHRISTENSEN MØRCH
Sognepræst i Gjerding-Blenstrup
Hellum herred, Viborg stift
d. i embedet 1669
St. Ålborg 1617, besk. 1640
g.m.

509

VIBEKE JENSDATTER
5 s., ld.

Ref.:
Wi I, s. 433

Jens Mørch beklædte før sin udnævnelse degneembedet i samme sogn.

I 1641 betalte han det halve af Gunderup kirketiende fra 1640 til kirkeværgerne, så han har formentlig haft den i første. Herpå tyder også, at han 1650 stævnedes en lang række bønder i Gunderup til betaling af tienderestancer fra de sidste to år.

Fleskum herreds tingbog 1641 22/2, 1650 16/12.

Gjerding kirke

Sognepræst i Møgeltønder

f. i Ribe 15/10 1583, d. 10/4 1653

St. i Kbhn. 1604, rekt. i Kolding 1608, rekt. i Ribe 1610

Spr. i Møgeltønder fra 1614, senere provst

g. 21/10 1610 m.

MARINE KJELDSDATTER

f. 1591, d. 14/11 1658

Ref.:

P. Hegelunds almanak.

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 206, 321-22.

Wi II, s. 417.

I følge biskop Peder Jensen Hegelunds almanak blev sønnen Jørgen sat i den dygtige lærer Peder Trellunds skole 22/8 1593. I foråret 1603 sendte faderen ham til Lybæk til videre uddannelse, hvor han dog kun blev et halvt år, hvorefter faderen sendte ham til København et års tid. Magistergraden tog han i Wittenberg 1607.

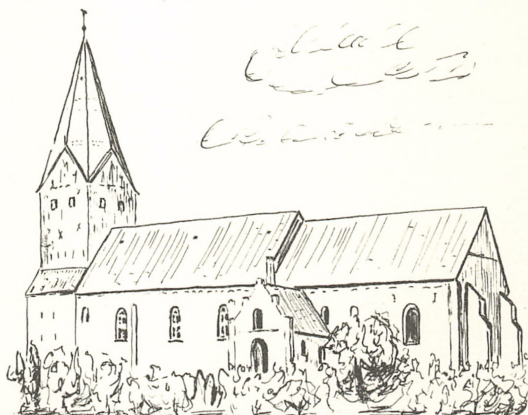
Efter seks års lærergerning fik han prædikestolen i Møgeltønder, som var blevet ledig, efter at Hr. Laurids dertil var blevet brændt for trolddom og hustruen og datteren samtidig halshugget for utugt og drukkenskab. I april udgik der kongebrev til lensmanden og biskoppen i Ribe om at forhjælpe Jørgen Hegelund hos sognefolket til det ledige kald, dog kun på lovlig måde (Jydske Tegnelser 1614, pag.110, 28/4).

I biskop Hegelunds almanak findes en lang række notater om sønnen Jørgen. Her skal blot anføres:

"1601. d. 22. sept. er min Søn promoveret in Magistratum Wittenbergæ."

"1610. d. 21. Oct. Nuptiæ M. Georgii fil.: med Marine, Kield Jørgensen Borgemesters Datter."

Jørgen P. Hegelund har forfattet "Tvende sange om Jyllands og flere landes bedrøvelige tilstand." Kbhn. 1629.

Møgeltønder kirke

LAUGE JENSEN ØDERUP
Sognepræst, senere provst i Stauning
Bølling herred, Ribe stift
besk. 1600
d. i embedet ca. 1628
g. 10/6 1604 m.
MAGDALENE

Ref.:
Wi III, s. 178
Quistgård: Præstehustruer

MIKKEL SØRENSEN RIBER

512

Borgmester i Saby

formentlig fra Ribe, d. i Saby 19/3 1587

g.m.

ELLE MADSDATTER

d. 9/5 1598

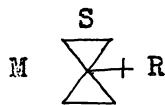
4 s., 2 d.

Ref.:

Saml. til Jydsk Hist. og Topogr. 5 rk., 4. bd., s. 1 ff

Ved mønstringen i 1583 mødte Mikkøl Riber med langbøsse, stakkenbøsse og degen.

Hans bomærke er bevaret:

Dette bomærke fandtes bl.a. steder på den efter tingsvidne af 27/4 1687 nedtagne kirkeklokke, der vejede 392 kg.

Mikkøl Sørensen Riber var søn borgmester med til at forfatte en havnevedtægt for Saby (Top. Saml. Saby 9/1 1570, Rigsark.):

"Vi epterskrefne . . . Mickel Riber, borgmester udi Seby . . . gjørre vitterligt . . . at denne aa och hafn her udi byen, som af gamle tid hafver verrit skift och delt til alle gaarder, saa de hafve vist, hvorre møgit jen och hver skulle gjørre och holde ferdig, och hvilke borge-re, som ingen gaard hafve, eller och hovfolk hafver vist, hvorre møgit de efter derris lejlighet skulle aarligen holde ferdig, och udi lige maade, naar nogen udenbys mand, herremand eller bønder, hafve kiøbt gaarde . . . ."

Til vidnisbyrd træcker vi vort signet neden for dette vort obne bref."

(V.A. Secher: Forordninger. 1558-1660, 1. bd., 9/1 1570)

Af sønnerne blev Søren byfoged og borgmester, Peder og Christen rådmand. Endvidere nævnes der børnene Maren, Anne, Kirsten og Mads.

CHRISTEN ERICHSEN
Skriver på Bistrup ved Hjørring
d. før 12/7 1599

519

g.m.
ELLEN MOGENSDATTER
d. 1610

Ref.:

Saml. til Jysk Hist. og Topogr. 5.rk., 4.bd., s. 1 ff.
Børglum herreds tingbøger

Den 24/9 1593 tog Christen Skriver i Bistrup dom over borger Niels Pedersen, der tilpligtedes at genåbne en kirkesti for folkene østen Strømmen (i Hjørring). Den 12/7 1599 gav Maren Mogensdatter i Bistrup efter sin mands befaling 2 vokslus, som var 1 pund (= 6 kg) voks i, til kirken, "som var for sjælegave efter salig Christen Skriver i Bistrup."

Salig Chr. Skrivers enke i Bistrup havde 2 fjerdinge i Hjørring at svare landgilde af. Den ene af disse fjerdinge var solgt umiddelbart før Christen Erichsens død. Han og hans hustru blev begravet i Sct. Katarina kirken i Hjørring.

Han var Ingeborg Scheels ridefoged og synes at have været en fremragende mand.

PEDER BAGGESEN

Rådmand i Ribe

f. 1546, d. 19/4 1591

g. 30/11 1572 m.

DOROTHE SØRENSDATTER STAGE

f. 1558, d. 10/8 1602

12 b.

540

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 173, 239, 251

Ligtavle. Terpager: Inscr. Rip. s. 40, 125, App. 6 ff, 14

Saml. til Jysk Hist. og Topografi, 1. rk., 8. bd., s. 60-80

Borgmester Søren Jakobsen Stages datter Dorothe var kun 14 år gammel, da hun ægtede Peder Baggesen. Digteren Hans Frandsen skrev i anledning af hendes giftermål et latinsk bryllupsdigt, i hvilket han priste brudens gode forældre og deres rigdom. Med dette ægteskab blev Peder Baggesen svoger til historiografen mag. Hans Svanning og til biskop Poul Madsen. Han boede på det vestlige hjørne af Storegade og Sortebrødregade. Han blev rådmand senest 1581 og allerede året efter faderens død var han byens højeste skatteyder.

I slutningen af 1580'erne opførte han på det østlige hjørne af torvet og Stenbogade den anselige, endnu velbevarede gård, Porsborg, der desværre fik navn efter hans mindre heldige svigersøn, sognepræst Mads Pors, idet Peder Baggesen døde umiddelbart før færdiggørelsen. Bygningens hovedfløj vender ud mod torvet, den kortere fløj mod Stenbogade. I det indvendige hjørne af de to fløje står et rundt tårn, i hvilket en vindeltrappe forbinder etagerne. Bygningen er i to stokværk og meget solidt bygget. Den svære egetræsport er formentlig den oprindelige.

I 1583 forpagtede Peder Baggesen det ene af byens teglværker, som byen hidtil selv havde drevet.

Rigsråd P. Munck boede i anledning af retterting 3/7 1580 hos Peder Baggesen.

Dorothe Baggesen testamenterede umiddelbart før sin død syv boliger på Klostergade "til en evig hukommelse til friboliger for fattige dannemænd og dannekinder"

PEDER BAGGESEN

Rådmand i Ribe

f. 1546, d. 19/4 1591

g. 30/11 1572 m.

DOROTHE SØRENSDATTER STAGE

f. 1558, d. 10/8 1602

12 b.

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 173, 239, 251

Ligtavle. Terpager: Inscr. Rip. s. 40, 125, App. 6 ff, 14

Saml. til Jysk Hist. og Topografi, 1. rk., 8. bd., s. 60-80

Borgmester Søren Jakobsen Stages datter Dorothe var kun 14 år gammel, da hun ægtede Peder Baggesen. Digteren Hans Frandsen skrev i anledning af hendes giftermål et latinsk bryllupsdigt, i hvilket han priste brudens gode forældre og deres rigdom. Med dette ægteskab blev Peder Baggesen svoger til historiografen mag. Hans Svanning og til biskop Poul Madsen. Han boede på det vestlige hjørne af Storegade og Sortebrødregade. Han blev rådmand senest 1581 og allerede året efter faderens død var han byens højeste skatteyder.

I slutningen af 1580'erne opførte han på det østlige hjørne af torvet og Stenbogade den anselige, endnu velbevarede gård, Porsborg, der desværre fik navn efter hans mindre heldige svigersøn, sognepræst Mads Pors, idet Peder Baggesen døde umiddelbart før færdiggørelsen. Bygningens hovedfløj vender ud mod torvet, den kortere fløj mod Stenbogade. I det indvendige hjørne af de to fløje står et rundt tårn, i hvilket en vindeltrappe forbinder etagerne. Bygningen er i to stokværk og meget solidt bygget. Den svære egetræsport er formentlig den oprindelige.

I 1583 forpagtede Peder Baggesen det ene af byens teglværker, som byen hidtil selv havde drevet.

Rigsråd P. Munck boede i anledning af retterting 3/7 1580 hos Peder Baggesen.

Dorothe Baggesen testamenterede umiddelbart før sin død syv boliger på Klostergade "til en evig hukommelse til friboliger for fattige dannemænd og dannekvinder."

Borgmester i Ribe

f. i Ribe 1517, d. 1/1 1594

g. 1° 1549 m. Karen Jensdatter Varder, d. foråret 1570

2° 25/11 1575 m.

INGEBORG LAMBERTSDATTER

f. 1542 d. 21/2 1620

3 d. af 1°, 3 s. og 4 d. af 2°

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 233.

Laurids Thøgersens faders efternavn og erhverv kendes ikke, men moderen hed Maren Archesdatter. I 1546 var Laurids Thøgersen til marked i Kolding, hvor han solgte "Peperkomyn" og papir til hoffets brug.

Iblandt Amerinus' digte (Wittenberg 1576) findes et til Laurids Thøgersen, i hvilket digteren anråber Gud om at begunstige hans foretagender, hvad enten han deltog i rådets forhandlinger eller drog frem med en dobbelthornet hær (bicorni exercitu) i fremmede lande eller hans handels-skibe pløjede havet. Laurids Thøgersen var i syvårskrigen anfører for Ribes krigskontingent, tillands som tilvands.

I 1571 kom han i byens råd, 1584 blev han borgmester og pengemester, i 1590 tillige gildens forstander. Han ejede en stor grundmuret gård på torvet.

NIELS HANSEN GRISBÆK

542.

Købmand i Ribe, rådmand

f. i Grisbæk i Vejrup 1549, d. 11/12 1618

g. 25/8 1583 m.

KIRSTEN KRISTENSDATTER

f. i Ribe, d. 14/4 1618

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 312-13.

Niels Hansen Grisbæk findes 1576 i tjeneste hos den senere borgmester Laurids Thøgersen, men i 1580 begyndte han sin egen forretning. Den 21/5 1583 trolovede han sig med Kirsten Kristensdatter. Brylluppet stod samme år i hans eget hus på Nyjord, ikke på rådhuset, som det ellers var skik. Han nægtede at betale 1 Dr for den brudemesse, som domskolens disciple havde sunget, under påskud af at han ingen sang havde bestilt. Han havde begyndt sin egen forretning med 69 Dr . . Han har været en dygtig købmand, thi da han i 1619 overdrog forretningen til sin søn, ejede han 14.000 Dr. foruden sine ejendomme.

Den 2/9 1595 kom han ind i rådet. Fra 1602 var han forstander for gilden, til hvilken han før sin død skænkede 100 Rdr. Til domkirken gav han 1619 en lysearm og 200 Rdr. til vedligeholdelse af et vokslys i den.

HENDRICK KAMPMANN
Rådmand og købmand i Ålborg
f. i Campen i Holland

639

Ref.:

Ny Kgl. Saml. Nr. 747.b, 4°

C. Klitgaard: Aalborg Købmænd gennem 500 Aar, s. 37

Hendrick Kampmann fra Campen i Holland kom til Ålborg fra København og blev lavsbroder i Guds Legems Lav 1577. Han nævnes som rådmand 1584. Ålborgs udenrigske handels opøving omkring 1600 skyldes indvandrede hollændere som Kampmann, Ginchel, Hemmer og Popp m.fl.

ISAK MOURITZEN

Kannik i Lunds domkapitel
f. i Gilleleje, d. i febr. 1585
studerede 1561 i Rostock
g.m.

CHRISTINE GANS

d. 21/4 1583

Ref.:

Rietz: Skånska Skolväs. Hist. s. 248-9
Ny kirkeh. saml. I, s. 479, III s. 569, 660
Suhms Saml. II, 3, 11.

Isak Mouritzen var født i Gilleleje, hvorfor han ofte skrev sig Gyldedeianus. Mens han studerede i Rostock, optrådte han som latinsk digter, i hvilken retning han havde gode evner (latinsk digt 1561, græsk ode 1568, findes i håndskrift, Ny kgl. saml. 365, 8). I 1562 fik han understøttelse af Frederik II, medens han studerede i København. Siden rejste han i mange år i fremmede lande som hovmester for unge adelsmænd, således 1568 i Strassburg, i 1573 blev han immatrikuleret i Padua. Efter at have taget magistergraden i det fremmede blev han 1576 rektor for Lunds domskole og kannik i kapitlet, hvor han 1583 også fik et vikariat.

Sognepræst i Hem-Sem
 Onsild herred, Århus stift
 besk. 1579
 8.

Ref.:

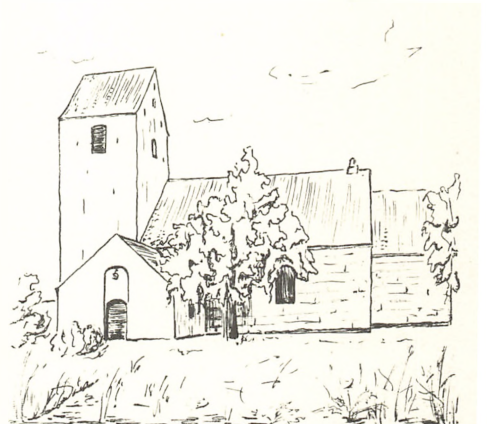
Wi I, s. 595

Kolderup-Rosenvinge: Udv. af danske Domme IV, s. 174

I 1589 blev hr. Niels overfaldet af et af sine sognebørn, Poul Dall, "ther Her Niels er gangen fran sin Kirche och till sit Huus och haffde Kierchens Instrumenter, Kalck och Disk, udi Handen och ingen Feide eller Fahre hand sig aff wiste."

For denne forseelse blev Poul Dall ved Viborg lands-ting 27/9 1589 idømt bøde, men Niels Skram fik det følgende år sagen genoptaget, da han fandt, at det var alt for mild en dom til Poul Dall, der burde straffes på sin hals. På rettertinget på Koldinghus forklarede Poul Dall, at "samme ssin Forsseelsse aff Hastmodighed war skeed for nogen Uquems-Ord, Presten haffde gifuet hannum, ther the ware kommen udi Thrette sammen och skulle aff Kirchen och paa Sognesteffue strax udenfor Kierchegaarden ohm nogle Suin, Her Niels haffde indthagid och warre komme udi hans Korn."

Landsdommerne i Viborg havde betragtet sagen som helligbrøde og blodvide og dømt Dall til dobbelt bødetakst, da det var en præstemand, det var gået ud over. Poul Dall blev på Koldinghus dømt til at være "udi Kongens Naade och Unaade" og slap senere med sin bøde.

Hem kirke

SØREN JENSEN WINTHER

766

Købmand i Århus

f. i Kjellerup 1566, d. ca. 1643

Borgerskab i Århus 1607, kænner 1621, kirkeværge i

Vor Frue

g.m.

MAREN JENSDATTER

5s., 2d.

Ref.:

Epitafium i Vor Frue Kirke, Århus

J. Hoffmeyer: Blade af Aarhus Bys Historie

Erhvervede familiegård på Vestergade i Århus og blev storkøbmand. Han kaldes vekselvis Jensen og Jakobsen.

På sønnen Jens Sørensen Winthers epitafium findes på øverste oval følgende inskription:

"Af Kjerlighed til Sinne døde Huiler och her dend S. Mands forældre Erlig, actbar och velfornemme Mand Søren Jensen Winther fordomb Kiercheværgere til Danne Kierche vdi 16 Aar. Med sin Kjære Hustru Maaren Jensdaatter."

RASMUS PEDERSEN THESTRUP

Fremstående og velhavende borger i Århus, storkøbmand
f. 28/6 1588, d. 22/1 1656
g. 8/7 1610 m.

MAREN OLUFSDATTER (BØDICHER)
f. 6/8 1592, d. 11/2 1657

I Christoffer Giessings "Jubellærere", Kbh. 1779, findes en længere omtale af Rasmus Pedersen Thestrup:

"Han blev født paa Nedergaard i Thestrup, (hvor nu Thestrupgaard er oprettet), han blev ene tilovers af den gandske Familie, som 1603 døde af Pesten, da han imidlertid gik i Skole i Lybeck, hvorhen hans Forældre 1602 havde sendt ham for Pestens Skyld, da den begyndte at grassere." Rasmus Thestrup var den eneste af hjemmegårdens 18 personer, der overlevede.

"Da hans Forældre og Søskende vare af Pesten uddøde, kom han hjem og flyttede siden til Århus, hvor han 1610 d. 11. Juni soer sin Borger-Ret paa Raadstuen, og kom i Kjøbmands Lauget, og gav han da Søfren Christensen, som var Kjemner, 6 Sletdaler for sit Borgerskab. Samme Aar blev han gift med Maren Olufsdatter, født 6. Aug. 1592 af Sl. Oluf Michelsen Bødiker og Mette Christensdatter. Med denne avlede han 11 Børn og døde 1656, gammel 68 Aar.

Jeg finder ellers, at Rasmus Thestrup har været i sin Tid en curieux Mand, der havt en rar Samling af Naturalier. Derfor skrev D. Ole Worm i Aaret 1643 til Rector Bording i Aarhus, at skaffe sig raras qvasdam piscium aliarum rerum species, som Rasmus Thestrup eyede ..... han var en mærkelig og renomméret Mand i sin Tid, efter ham den gandske Venerable Stamme har baaret Navnet indtil nu."

I øvrigt har Rasmus Pedersen Thestrup efterladt sig en stambog, der nu findes på Aalborg Katedralskoles bibliotek. Denne bog giver med sine mange dagbogblade et interessant billede af Rasmus Thestrup.

Stambog

paa huis fornemlig, som er schedt fra min fødtzels dag och thill denne neruerendis dag saa witt mig eller minne forældre eller blodsforuante ehr anrørendis, disligeste naar och paa huilchen thidt minne børn ere føde och kommen thill scholle och anden forfremmelse, huor effter dj dennem vdi sin thidt kand haffue att rette och wiide, huor fra och aff huad slecht dj erre kommen, Gud giffne till lyche och welsignelse. Amen.

Rasmus Pederssøn
Thestrup mp.

Den 37. psalm.

Haabe paa herren och gjør godt, bliff i landet och nær dig redelig, forlyst dig i herren, hand schall giffue dig, huad dit hierthe begærer, befaell herren dinne weye och haabe paa hannom, hand schall well gjørre ditt.

Den 145. psalm.

Herren er neer hoes alle dennom, som kalde paa hannom, hos alle dem, som kalde paa hannom aluorlig, hand gjør det, som de gudfryctige begære och hører dieris schrig och hielper dem, herren beuarer alle dennom, som elscher hannom, och hand schall vdslette alle wgudelige.

Wdi Iesu naffn.

Huad min heerkomst er anlangende paa min faderfaders side, da er ieg aff dj Can och Balle folchs affkom, och min faders oldefader(x) wed naffn Rasmus Michelssøn boede och døde vdj Can och aatte den for sin eggen arffue och eye, mens formedelst it drab, som hand och hans sønner gjorde paa thoe aff dj Balle mænd, som wor dieris eggen søschindbørn och war vdj en stoer thrette med dennom om it støche iord och eyedomb imellom Canne och Balle march, som nu er ligendis thill Can, och bleff forskreffne thuende brødre drebbt en dagh, der 25 siunsmend stoed neeruerendis hoes paa huer siide, som war kaldit paa forskreffne eyedomb, huor offuer Canne er daa kommen vdj Kongens werre, som forskreffne Rasmus Michelssøn (huilchen ieg er neffnt effter) maatte forærre Koning Frederich den 2., førind hand och hans sønner kunde beholde dieris fred. Forschreffne Rasmus Michelssøn i Can aufflett min oldefader, som war Niels Rasmussen vdj Krekier, hand aufflett min sallige gader Peder Nielsson, som boede och døde vdj Thestrup, hvis siel Gud haffuer. Min oldemoder (bedstemoder) paa min federneside war Buolde Nielsdatter, fød vdj Rud aff det Saxild Sleett, som haffde forskreffne min oldefader Niels Rasmussen vdj Krekier. Saa er dett nu kortelige opregnett, at ieg haffuer min oprindelse och heerkomst paa min federneside aff dj Canne och Balle saa och aff dj Ruud och Saxild folch, disligiste paa min møderne side aff dj Fogs och Borumb folch, saa och aff dj Letter och Løngbyegaards folch, alle Gud sche louff ehrlige och egtige forældre. Item min oldefader paa min møderne side Peder Nielssøn Fog, som først boede i Wolbye och siden vdj Farre, var fød i Borumb, døde dend 7. April

(x) ~~Bedstefader~~ bedstefader

anno 1614, hans alder 83 aar, hans fader hed Niels Fog, och hans høstru Maren Nielsdaatter (som var min oldemoder) war fød vđj Syndergaard, som Løngbyegaard nu staer, hun døde 30. Junj Anno 1612, hindis alder 73 aar, hindis fader heede Niels Lett och hiendis moder Johan Søndergaard. Forschreffne min oldefader och oldemoder aufflet thilsammen nj børn, war it naffnløes fød, dj andre kom alle vđj egteschab. Dj leffde tilsammen 52 aar etc. .."

"Nu vđj Iesu naffn treder ieg thill min egenn fødselslinnie, som her epter følger.

Anno 1588 den 28 Junj er ieg Rasmus Pederssøn fød vđj Thestrup vđj Nedergaard vnder Krebbens teggen och indplantet vđj den christelige kierchis sambfund om søndagen, der nest effter sanct Hans den døberis dag indfalt. . . ."

1605 tog han borgerskab i Århus

1608 tog han byggen op på rådhuset på borgmesterens vegne.

1610, 3. maj drog Christian IV gennem byen for at lade sin søn hertug Christian V hylde i Viborg. Ved denne lejlighed kom Rasmus Thestrup galt af sted med sin bøsse, som han afskød, men "uforvarend kom ild vđj 2 fade Krud", som forbrændte ham slemt, men kom dog "til rette igien" og blev"atter aldiellis uden lyde."

1610, Hellig trefoldighedsfest trolovet med Maren Olufsdatter, viet 8. Juli, derefter "Kiøbsuend" i

5½ år, boede på Brobierrig i 4½ og Emevad i eet år.

1611 og 12 "Wangherre".

"Anno 1623 fredagen, som indfalt den 14. Martj, der klochen var 8 om formiddagen, ehr min daatter Mette Rasmussdatter fødte, der sollen var vđj wederens och mannen vđj stenbuchens tegen, och christnet om onsdagen dernest epter, som var den 19. Martj, aff her Paasche Jensøn och baren till kierchen aff Anne Clemmen Jensøn da borgemester høstru och neffnt epter min høstru moder. Hindes faeddere warre dise epterschreffne: Wilhelm Worm borgmester, Iens Pryds, Iens Christensøn i klosteret, Maren mester Jens Krogs høstru, Kirsten mester Christen Hansøn rectoris høstru och Anne Iensdaatter Anders Palsøns hustru. Anno 1630 den 26. Aprilles kom hun først vđj schoelle, der hun var udi hindis alders 7. aar och 6 vgger. Anno 1639 den 4. Julij rechte hun aff medt sin broder Oluff til Kiøbenhaffn, der fra til Trøgeueld, hvor hun laa hart siug i lang tidt, kom saa derfrea igien och till Mortten Michelsen hindis frænde, som da war kongelig mayestets prouiantschriffuer i Kiøbenhaff, och var der en tidt lang, och var siden hoes hindis broder herr Oluff Thestrup, prest till Dalbye och Stuberup

sogn paa Hindsholm vdj Fyn indtill anno 1643 den 7. Martj, er nesten 4 aar. Anne 1643 den 2. Julij, som var paa Marie bierggangslag, stod hindes throloffuelse med Iens Søffrensen Winther, Gud giffue til lyche, och samme aar den 29 Octobris stod dierris brullup her paa raadhuset, it pretig brullup." ...

1619 flyttede han til Giern, da der var stor pest i Århus.
1619 var han vinprøver i Århus.

1620 Kirkevørge.

1620 Rodemester for "wagnen" i 6½ år.

1622 taxator, også oldermand for kræmmerlavet.

1623 Kæmner i en "besuerlig tid".

1624 købte og byggede ejendomme, som senere blev nedbrudt af fjenden i 1627.

1626 overformynder og overrodemester

1627 tvang von Schaffenberch ham til at være byfoged.

5/5 1629 blev det "omslagen med 4 thrommer paa den store kierchegaard och vdj Emeruad och freden vdrott."

1631 Købte en række ejendomme.

1632 opbyggede han nogle handelsboder, tildels genopbygning.

1633 købte han gård i Graven.

1637-38 byggede han gård i Thestrup.

1644 måtte han i anledning af svenskernes indfald i Holsten alene "giorre en saldat vd medt ald sin geweer och besoldning.

Under svenskernes besættelse af Århus fik han indkvarteret 27 personer og 31 heste, hvilket kostede ham 4.000 Dlr.

1649 blev han "offuerkiøbmand."

1654, den 9. marts har han været i Århus i 55 år, nu er han 66 år, har været gift i 44 år. (Han er overtrosk m.h.t. tallet 11, som han betragter som sit skæbnetal). Han ejer ca. 500 bøger. Og besidder 70 "Ildsteder" i byen. "Huor mine børn och eptterkommere epter min død dermed vill omgaaes det giffuer tiden."

Hans stambog slutter med følgende tekst på bindets inder-side:

Herren forfremmer
huem hannem icke forglemmer
och leffuer christelig,
denom hielper hand weselig.

G

S

GSMSG

S

G

Gud vnde os her af leffue saa,
at vj det euige lifff kunde faa.

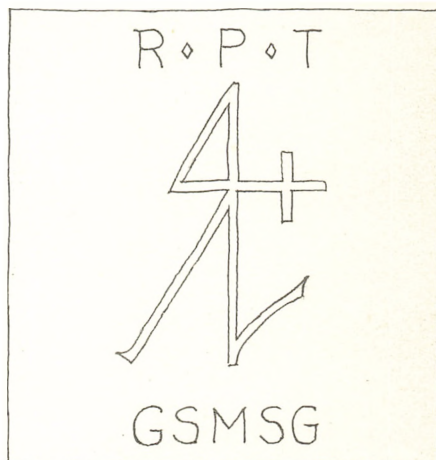
I Århus domkirke findes et epitafium over Rasmus Thestrup. Dette epitafium var under restaureringen af domkirken i forrige århundrede nær gået til grunde, men takket være tandlæge Visby er det meste af epitafiet bevaret.

Over epitafiet står i en oval følgende indskrift:

Rasmus Thestrup, fordum Borger oc Induaaner vdj Aarhus, vdj Jylland, leffuede med sin Kjære hustru Maren Oluffs Daatter. Et arligt oc Christeligt æhteskab vdj 46 Aar, Imidlertid welsignet Gud Dem med Thi gange ellefue Børn, 7 Sønner oc 4 Døtter, oc Døde hand den 22. Jan. Anno 1656 i hans alders 67 Aar 7m/oc 7 dage/och døde Hans hustru Den 11. febr. 1657 i hindis Alders 65 Aar. Gud giffue Dennem med alle tro Christne en Glædelig oc ærefuld Opstandelse.

I det firkantede felt:

Rasmus Thestrup den ærlig Mand,
Med Kon' oc Bø'en her huiler hand.
Thil Røsten Klingr ald Vorden om,
Stor op i død'. Kommer for Dom,
da skal de nu vit adtsprede
Samlis oc faa ævig Glede.
Den giffue oss Gud allesammen
Ved Vor herre Jesum. Amen. -

Rasmus Pedersen Thestrups bomærke

CLEMENS JENSEN SMAGBIER

815

Rådmand i Århus

d. 18/6 1626

g. 1° 1583 m.

MAREN CHRISTENSDATTER

f. i Haderslev, d. 28/10 1597

6 s., 1 d.

2° m.

Anne Olufsdatter

f. 1578, d. 11/2 1650

Ref.:

Ligsten i Århus domkirke

Hist. Samf. Årbog Århus stift 1943, s, 102-104

Clemens Jensen nævnes som borger i Århus, da han i 1591 solgte en gård på hjørnet af Studsgade og Graven til Oluf Bonde (Rigsarkivets topogr. saml. af dok. vedr. Århus).

I 1580 "svoer Clemens Jensen Eed, men gaff ingen borgerskab, thi hans fader var borger", står der i borgerskabsprotokollen.

I 1588 er han opført i mandtallet over borgervæbningen, hvor han nævnes som "gereustit midt federspin Hellebarder och stackitt Rørr." Han nævnes første gang som rådmand 30/4 1608 og 6/6 1626 sidste gang (Hübertz: Aktstykker vedk. Staden Århus 2. bd., s. 12-13 og s. 51). I 1623 var han borgmester. Han boede på Mejlgade, hvor han ejede flere ejendomme.

Ligstenen over Clemens Jensen ligger i koret nordøst for alteret. Den er smukt udført med basrelief. Stenen har tre skikkelser, en mand og to kvinder i lange folderige kjoler. Manden er i kappe, alle tre har pibekraver på og morsomme udskøringer foran i dragterne. Inskriptionen er gengivet i Hist. Samf. Årbog Århus stift s. 102.

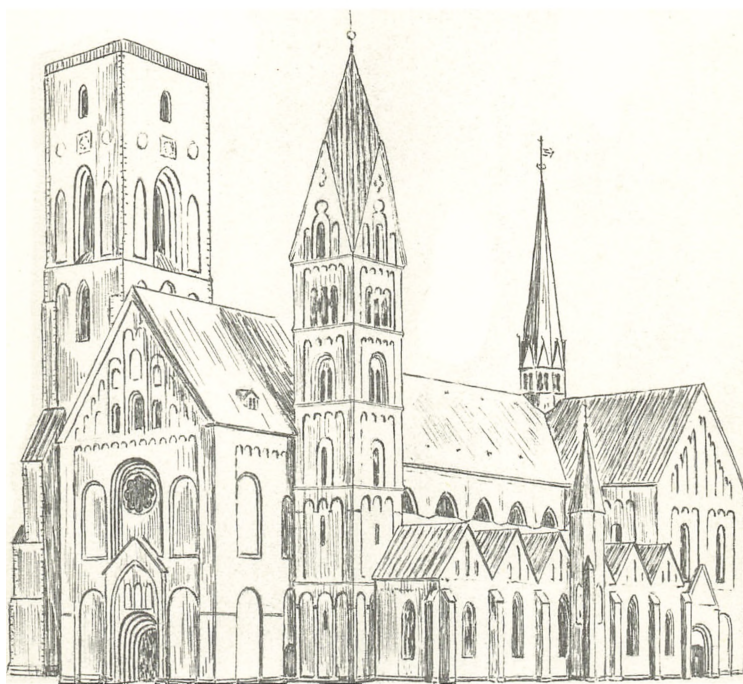
Ligsten i Århus domkirke

HANS NIELSEN LYM
Kannik i Ribe
lever midten af det 16. årh.

864.

Ref.:
Friis-Pedersen: Kannik Niels Torkilsen Lym

Hans Nielsen Lym arvede ikke faderens adelsskab.

Ribe domkirke

BALTZER

891

g.m.

MARINE PEDERSDATTER

d. ca. 1578

Ref.:

Mogens Seidelin: Den Seidelinske Slægtsbog s. 21-22.

I 1581 skød mester Baltzer bartskærer sit og sin hustru Marines skudsmål. Byens øvrige bartskærere havde kun godt at sige om Baltzer for hans bartskærergerning, men kritiserede hans og Marines levnedsførelse, idet rygter gik, at Marine engang havde danset med mestermanden. Ingen ville dog "for sande hannem det tilsige."

JENS PEDERSEN

1017

Sognepræst ved Viborg domkirke, provst 1592-1609

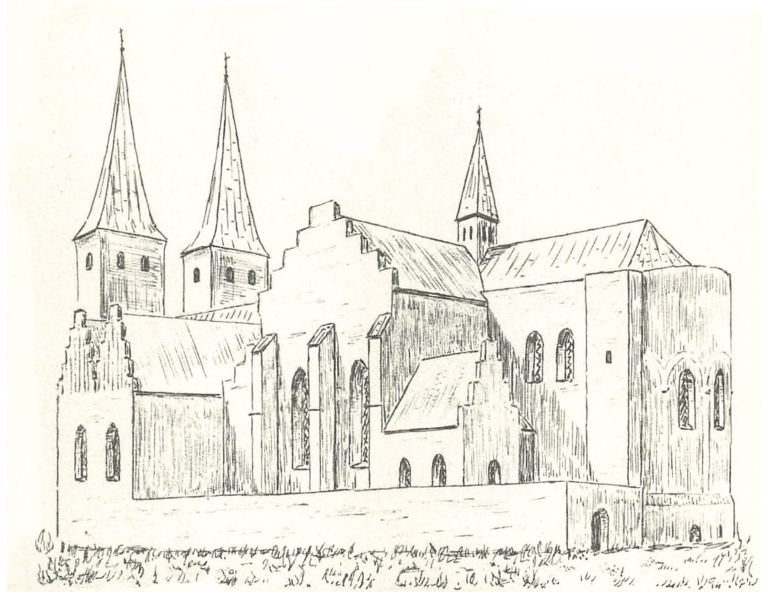
g.m.

INGER JENSDATTER BLOCH

Ref.:

P. Severinsen: Viborg domkirke, s. 402

Der er ikke overleveret meget om Jens Pedersen. Dog fortælles det, at han havde mere end almindelig prædikestemme.

Viborg domkirke efter branden 1501. Rekonstruktion.

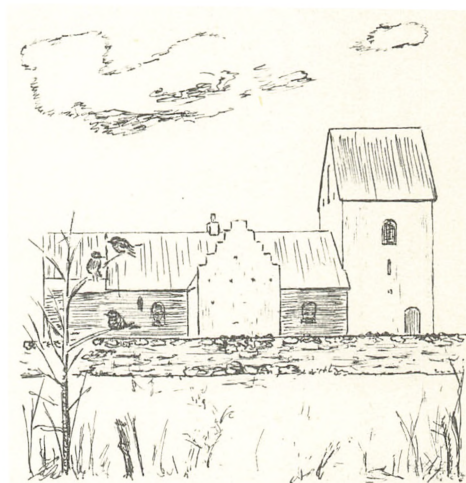

CHRISTEN MØRCH
Sognepræst i Ulsted
Kjær herred, Ålborg stift
d. i embedet 1586
besk. 1553, provst 1555

1018

Ref.:
Wi I, s. 529

Hans bibliotek, optalt af biskop O. Chrysostomus,
udgjorde det betydelige antal af 18 bøger.

Ulsted kirke

JENS ANDERSEN

Sognepræst i Gjerding-Blenstrup
Hellum herred, Viborg stift
d. i embedet 1640
besk. 1629, provst 1632

g.m.

BARBARA PEDERSDATTER

d. efter 6/11 1653

2 s., 1 d.

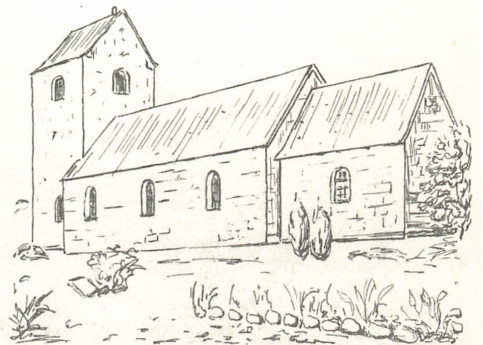
Ref.:

Kancelliets brevbøger 1621-23, s. 718
Præsteliste fra 1619 i Konst. Arkivet
Wi I, s. 433
Kirkeh. Saml. 3.rk., 4.bd., s. 106

I 1623 opstod en trøtte mellem hr. Jens og hans embedsbroder Gispert Balchenberg, sognepræst i Skørping, angående 1/2 tønde smør i landgilde til sognepræsten i Skørping for hver fredag at holde en prædiken i Skørping kirke. Da kongens fader mageskiftede gården, hvoraf landgildet blev svaret, skete en fejl, idet landgildet blev overført til provsten over Hellum herred. Dette var en lapsus scribendi, der blev berigtiget ved dom. (J.R. 7, 552).

Jens Andersen var forfatter til et lille skrift "En selsom Siun, med Paamindelse til en sand Omvendelse oc Bedring i daglig Liif oc Lefnet, skeed i Judland i Wiborg Stict nu i Julij Maaned, Aar 1629." Udg. af Christen Hansen Riber, biskop i Ålborg.

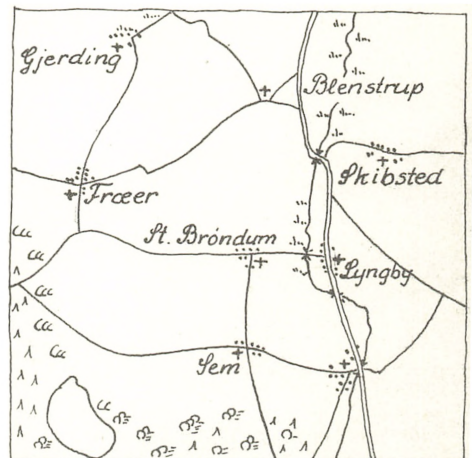
Jens Andersen erklærede 1639, at han havde været i Gjerding i 40 år. 1627 var han provst. Da kejserens folk kom til Gjerding i 1627, blev han fuldstændig udplyndret, hans bohøve ødelagt og han selv med kone og børn forjaget

Blenstrup kirke

i otte uger. Senere pressede en officer, ritmester Hans Mand, der havde kvarter på Næs, og en anden "hopmand" Lenhart, der lå i Ålborg, store beløb ud af ham, foruden at andre fjender røvede store pengesummer fra ham, så han 1631 var gerådet i stor gæld og kummer.
(1627 7/8, 1631 30/8, 1639 19/2, Helligum herreds tingbog).

318 = 1019

Kortskitse af egnen omkring .
Gjerding, Blenstrup og Lyngby.

PEDER JENSEN HEGELUND

1020

f. i Ribe 9/6 1542, d. i Ribe 18/2 1614

St. i Ribe, hører s.st. 1558, studerede i København og Leipzig

Mag. i Wittenberg 1568, skolemester i Ribe 1569

Lektor 1580, sognepr. ved domkirken 1588, biskop 1595

g. 1° 11/11 1571 m. Anna Jensdatter, d. 1573

2° 26/6 1580 m.

MARGRETHE JØRGENSEDATTER

f. 1562, d. 22/7 1591

7 b., 3 døde som små

3° m. Anna Andersdatter Klyne

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 150, 196, 200, 202-14, 218, 231, 232, 579, 748, 753, 762

Ribe bispestæde 948-1948. Art. Peder Jensen Hegelund.

Birket-Smith: Studier på den ældre danske litteraturs område II, 1896, s. 1-25.

Danske Studier 1930, s. 13-25

1931, s. 103, 114 f.

Terpager: Inscriptiones Ripenses.

Peder Jensen Hegelund var søn af borgmester Jens Christensen Hegelund. Slutningen af hans skolegang i Ribe faldt under mag. Hans Thomissøns rektorat, af hvem han allerede i en alder af 16 år blev gjort til hører. Tidligt lagde han poetiske evner for dagen, f. eks. skrev han allerede 18 år gammel et sørgedigt over Christian III, et digt der udmærker sig i hvert fald ved formrigtighed:

Hunc Regi Extremum grati testemur amorem.

Tristia sunt, tempus qualia triste decent.

Rege licet tanto non nostra est digna Thalia,

Ille tamen dignus, qui caneretur, erat.

Et plorare juvat, juvat exatiare dolorem:

Et pius est patriæ gesta referre labor.

Da Hans Thomissøn 1561 drog til København, fulgte Hegelund og Anders Sørensen Vedel ham derover for at begynde studierne ved universitetet. I to år boede han i dr. Niels Hemmingsens hus og fulgte hans undervisning, men i foråret 1564 tiltrådte han en rejse til Tyskland, hvor han i omtrent to år studerede ved forskellige universiteter, især i Leipzig. Derpå blev han af Niels Hemmingsen anmodet om at være hovmester for dennes søn under et tre-årigt ophold i Tyskland, mest i Wittenberg, hvor Hegelund 1568 tog magistergraden. Næste forår vendte han tilbage til Danmark og blev samme år skolemester i sin fødeby. I maj 1580 blev han lektor og 1588 sognepræst ved domkirken.

Peder Jensen Hegelund, biskop i Ribe.
Det Nat.historiske Museum på Frederiksborg.

1580.

Majus
 10:22 Ego Petrus Hegelund designatus sum à Canonico Le,
 etor Theologus.
 2:25 Ordinatus sum Pastor Westadensis.
 Julius
 2:26 Hæc mihi convellio pœa Ribes Raudfins und sijnelig
 sigr Margrethe, gæddelig Blaud og Ge Jørgen Løler.
 lens Joonstendi Ejndos, samt Saucter.
 Julius
 2:14 Adicavi me officio Ludirectoris, succedente mihi Micho
 Wilhelmo Ripensi.
 October
 2:7 Blass-jag og Blausgørts fæstelig, sijnelig Ejndor ex
 Cephalœa epidemira.
 2:14 kom 10. igiam til Ribe.
 Decemb.
 2:1. Com Agnes min Døttor søa Dostte Jendos Dagysfand
 Lid mig.

Afsnit af Peder Hegelunds almanak.
Det kgl. Bibliotek

I alle sine forskellige embeder udviste han stor dygtighed og flid.

Hegelund var også virksom som forfatter. Han interesserede sig levende for de skuespil, som latinskoledisciple på den tid opførte offentligt. Han havde selv som dreng været med til at spille på skolescene, men de mange års ufred i landet havde overalt afbrudt disse spil. Nu introducerede han dem påny i Ribe, efter at spillene i så mange år "havde tiet." Anden pinsedag 1569 lod han opføre et latinsk stykke, "Jephta", af skotten G. Buchanan, og de følgende dage en dramatisering af lignelsen om den fortabte søn. Nye stykker opførtes de følgende år. Publikum satte megen pris på disse opførelser, i disse år de eneste uden for hovedstaden. Spillene opførtes på en plads sydøst for domkirken, den såkaldte "Palladsjord".

Under sit udenlandsophold havde Hegelund set det af den augsburgske rektor Sixt Birchs på latin forfattede skuespil "Susanna". Dette skuespil oversatte og forbedrede Hegelund. Hans sprog er friskt og djærvt, og man kan endnu glæde sig over det. Han var dygtig til at forme repliker, versene følger sig let og frit, og han giver sig lejlighed til at satirisere på en fiks måde.

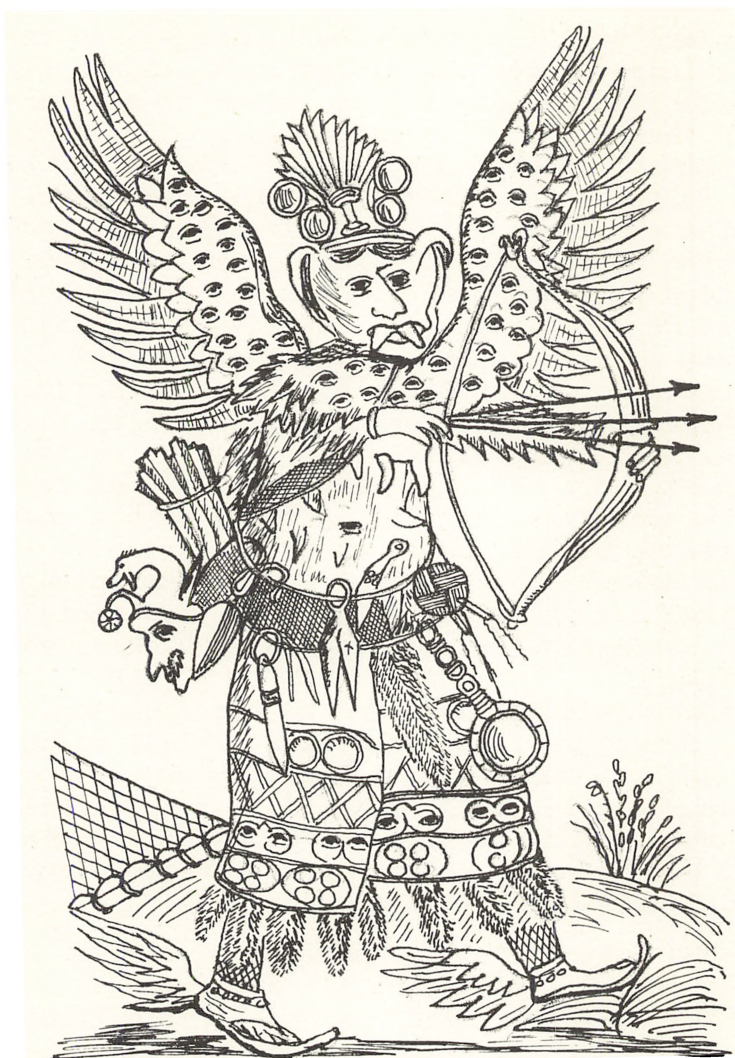
Hegelund kalder sin "Susanna" for en comicotragædia, "en merkelig Leeg vdtagen aff Bibelen vdaff Daniels Historie om den ærlig Quindes Susannæ Kyskhed oc vnderlig Befrielse."

I "Susanna" indlagde Hegelund en stor monolog, "Calumnia", fremsagt af en fantastisk udklædt og udstyret person med spaltet tunge, store øren, og med øjne over hele dragten, dertil giftige pile. Det er bagtaleren, den onde sladder, Hegelund præsenterer på dramatisk vis, "nogenlunde vdstaffærit effter hendis art oc Forskyldning".

Siger Calumnia, ("sev diabola personata"):

Min Næse er spitz, subtilig oc lang,
 Næseborene staa obne til Vindfang,
 Jeg væirer oc sneffser oc snager omkring,
 Huor ieg kand spaarie seldsyne ting.
 Intet da skeer saa sact vdi Løn,
 Jeg faar io strax der aff en Døn,
 Saa kand ieg om mig krinste oc kaste,
 Aff Had oc Hoffmod spotte oc laste,
 Snorcke, fnyse, vrane oc vrie,
 Derued da mue Stackarlene tie.

Bagtalelsen, Calumnia
Gengivet efter træsnittet i Hegelunds "Susanna".

I see, mine Øern de ere vel hole,
 Brede oc dybe som nogen Skaale!
 Jeg liuder oc logrer met dennem begge,
 Lurer tit vnder Vindue oc Vegge,
 De krilre stedse oc klø i bonde
 Efftter de Tidende ny oc Onde.

Og Hegelund siger, at "hendis Mund bliffuer aldri
 i Hengslet tret".

I epilogen, som afsluttede de tre dages forestillinger, takkedes tilhørerne, "såvel de fremmede som vore egne". Ligeledes takkedes alle, som havde haft ulejlighed med at udklæde og staffere skuespillerne. Adgangen til forestillingerne var fri, men efter afslutningen ventede man gaver af de mere velhavende tilskuere:

"De fattige Personer mue I oc kende,
 som ere her mange,
 Oc dennem med Tiden noget godt tilvende,
 Naar I Aarsagen (d.v.s. lejligheden) fange."

Hegelund har skrevet en længere række dramatiske værker, som dog desværre alle er gået tabt. Bevaret er derimod en samling ordsprog, hvoraf gengives et par prøver:

En trøtte er vel snart tagen på,
 og hver vil på sin rettighed stå.

- - -

De som sig gerne hævne ville
 passe ej på nogen penningespilde.

Han har også skrevet flere salmer. I Den danske Salmebog 1956 er han repræsenteret med nr. 636, en oversættelse af Prudentius (4. årh.).

Af stor skønhed er hans "A.B.C. aff Bibelske Ordsprock", 1588:

"Til Børnene

Man siger, at lang er borneminde,
 Det skulle I og vel selv befinde,
 At hvis (hvad) I nu i barndommen nemme,
 Kunne I siden ret aldrig forglemme.
 Hvad man først i et nyt kar indgiver,
 Smagen deraf så længe bliver.
 Thi er det bedst at lære det bedste,
 Og først det gode at smage og friste.
 Det onde skal sig selv vel yde,
 Dog lære og ave skal det forbyde.
 Hukommelse er Guds ædle gave,

"Den og I børn fremfor alle moanne have.
 Ville I den bruge til Guds ære,
 Det skal Eder frugt i alderdom bære.
 Kristus, som børnene til sig kalder,
 Eder styrke i visdom, nåde og alder."

Af danske digtere på modersmålet i det 16. årh. vil næppe nogen anden end salmedigteren Hans Kristensen Sthen kunne gøre ham forrangen stridig.

Hegelund havde også interesse for historie. Således skrev han udtog af Danmarks historie og en bog om den dansk-svenske krig 1563-70. Med stor flid førte han gennem 49 år sine almanakoptegnelser, lige fra 1565, da han studerede i Leipzig. Disse optegnelser er af stor betydning for Ribe bys personalhistorie, (findes i den Hjelmstjerneske Saml.).

Hegelund har, såvidt det kan ses, med sin store dygtighed og arbejdsomhed forenet en hæderlig tankemåde, et karligt, hjælpsomt sind og stor fredsommelighed. Tvistigheder var af forbigående karakter. Forholdet til over- og underordnede altid godt. Dog blev forholdet til hans ~~trede~~ hustrus, Anne Klyns familie, køligt, som følge af nogle voldshandlinger, der foregik i denne kreds.

Allerede 1573 havde han af kongen fået løfte om det første ledige kannikdømme ved Ribe domkirke, men da det trak ud, fordi andre havde ventebreve af ældre dato, skænkede kongen ham 6 år senere (15/3 1579) konge-korn-tienden af Ølgod og Horne sogne indtil videre. Da endelig et kannikdømme blev ledigt ved domprovst mag. Kasper Mules død, fik han dette ved kongebrev af 19/7 1581 (Jydske Registre ved de anførte dage).

Juleaften 1593 var der, som Hegelund siger i sin almanak, et forfærdelig stærkt sydvest-vejr og stor ukædelig vandflod. Man kunne sejle i byens gader. Et par måneder senere styrtede en del af domkirkens store tårn ned.

I 1595 skulle der være bispevalg i Ribe. De to ungdomskammerater Peder Hegelund og Anders Sørensen Vedel var emner, men sidstnævnte havde på højeste sted stemningen imod sig. Regeringsråderne kaldte Hegelund og tre andre præster over til København, for at de kunne erfare kongens vilje. Efter 10 dages rejse, hvoraf 6 dage skyldtes isvan-skeligheder ved Storebælt, nåede de København, hvor de fik foretræde for regeringsrådet, der udpegede Hegelund til biskop. På rejsen tilbage til Ribe aflagde han sin ed til kongen på Antvorskov kloster.

Også som biskop, hvor det overordnede tilsyn med latin-skolen var underlagt ham, bevarede han sin interesse for skole og ungdom. Han havde unge diciple boende i sit hjem.

Et blivende vidnesbyrd om hans skoleinteresse er den skoleprotokol, som han indrettede, og hvori han personlig har skrevet sine bemærkninger. Endvidere skaffede han skolen et legat ved den bøde, som hans svigerfaders drabsmand blev idømt. Renten af dette legat blev brugt til belønninger ved de månedlige prøver, som han indførte og altid overværede.

Med lignende iver tog han sig af hospitalsdriften og anlagde for denne institution en lignende protokol.

I den Thottske håndskriftssamling findes under nr. 2041, 4°, et større håndskrift, som indeholder adskillige afhandlinger fra Hegelunds egen hånd.

Mange af Ribe stifts præster var rekrutteret fra selve stiftet og havde haft Hegelund til lærer. På en måde fortsatte han som biskop sin skolelærergerning, nemlig på sine mange visitatsrejser. Her lagde han altid megen vægt på samværet med præsterne og disses vejledning. Hvert år kom han til eet præstekald i hvert herred, hvor da hele præstekollegiet var forsamlet. Stedets sognepræst prædikede, og ungdommen blev prøvet i kristendoms-kundskab. Om tid gaves, blev der diskuteret over et eller andet afsnit af bibelen, som forud var opgivet af biskoppen som emne. Fra visitatsbogen 1595: 8/5 drog han fra Ribe, holdt kalent i Lem d. 13/5 for Bølling herred, 15/5 i Velling for Hing herred, d. 16/5 i Ringkøbing, d. 19/5 i Møborg for Skodborg herred, d. 21/5 for Vandfald herred, d. 26/5 i Ølby for Hjerm herred, d. 28/5 i Vinding for Ulvborg herred, d. 2/6 i Sunds for Hammerum herred. Så hjem til eksamen i Ribe latinskole.

I 1599 gav han ved sine visitatser præsterne en skriftlig påmindelse angående deres embedsførelse, affattet i 43 punkter (afskrift findes i den Rostgaardske samling i Kgl. Bibliotek, nr. 7, 4°.) Man får gennem disse anvisninger et godt indblik i hans syn på præstegerningen, hvorfor der her skal meddeles nogle eksempler:

7. De skulle icke sige huad dennem lyster sielff, men huad der hører til sagen, och dett med klare och forstandige ord.

11. Icke at opnaeke ny disputazer, enthen vdi deriss prædikaer eller vdi andre samtale, om Sacramenter eller andre christelige troes artikler: men att de paa det enfoldigste, saa megett som paa saligheds wegne behoff gioriss epther den Augsburgske Confession, deriss sognefolck vnderuijse.

27. Icke tilstøde nogen letfærdig samkompst och Nattelaag, Gasild (Skt. Hans bål), . . .

28. Icke att tage aff deriss sognefolok for begraffuelse . . . .

30. . . . att bede mod Tyrcken och andre Christi Kierkiss forfølgere.

41. Att siunge Messe med klaar och langsommelig stemme, icke for hastig, eller med Klinckenoder att quinckelere.

43. . . . Prædica bona-bene-breviter.

Fra Hegelunds omtale af reformatorerne i "Calumnia" ved man, at Hegelund mere var Filip Melanctons end Luthers discipel. Endvidere udgav han Melanctons "Epigrammata" og priste ham "større end enhver ros, hans skrifter er det pureste guld."

På sine ældre dage blev han hvirvlet ind i kirkestriden mellem den daværende professor, senere biskop Resen og sognepræsten ved Skt. Nicolai kirke i København, mag. Oluf Kock. Denne havde beskyldt prof. Resen for falske lærdomme, og sagen skulle forelægges i Kolding d. 21/2 1614, hvortil blandt andre alle rigets biskopper var indkaldte. Kock var talsmand for den mildere, til Melancton sig støttende og Calvinismen nærmere stående protestantisme, hvis fornemste forføgter, Niels Hemmingsen, Hegelunds patron fra studentertiden, allerede flere år forinden var blevet fjernet fra universitetet. Resen derimod var forkæmper for den strengere Lutherdom. For Hegelund var denne strid en meget hård belastning, da han havde meget nære venner i begge grupper, så hård, at han i følge Frands Nielsens ripensiske optegnelser døde deraf, tre dage før det berammede møde, der forøvrigt blev afgørende for Lutherdommens endelige sejr over Kalvinismen i Danmark.

Peder Hegelund var gift 3 gange. Hans første kone var Anna Jensdatter, som imidlertid døde 1½ år efter brylluppet. Anden gang giftede han sig med Margrethe, datter af hr. Jørgen Pedersen, sognepræst og provst i Tønder. Brylluppet stod på Ribe rådhus. Hun skænkede ham 7 børn, men døde 22/7 1591 kun 29 år gammel. I hans almanak findes flere smukke antegnelser:

På hendes dødsdag . . . "hensøv min hjertens kjæreste Margrethe, hvis sjæl Gud glæde i det evige liv." For 4/8 1591: "Min første drøm om min højtelskede Margrethe, at hun nemlig ved Guds nåde var gengivet mig efter hendes sygdom." Hvert år mindes han hende på hendes dødsdag.

I september 1593 rejste han til Bogense for at overvære sin slægtning Søren Pedersen Hegelunds bryllup med Klavs Bangs enke. Ved brylluppet, vistnok allerede på rejsen dertil, traf han en ganske ung pige fra Ribe, rådmand Anders Sørensen Klynns næsten 18-årige datter Anne. Hun synes at have gjort et stærkt indtryk på den 51-årige

biskop. Den 21/10 noterer han i sin almanak, at det er hendes fødselsdag, d. 25/12 blev de trolovede, og d. 27/1 1594 stod deres bryllup. Hun fødte ham i årene 1594-1608 ni børn. Hun overlevede ham i 26 år og døde i Ribe i begyndelsen af 1640. Hun var en temmelig formuende enke, som ejede og beboede huset på det vestlige hjørne af Sønderportsgade og Puggårdsgade.

I Terpagers Inscriptiones Ripenses findes følgende:
 PETRUS JOAN HEGELUND, RIP. S.R.
 Resurrectionis oc vitæ æterna spe plenus
 sibi posnit Anno 1608, ætatis 66.

Cuncta piis prosunt: mors, vita: adversa, fecunda:
 Cum lucta oc luctu tendimus in patriam.

Xannos VIII VII XIV

Mi Schola, mi Cathedra, & suggestus, Episcopa, Cælum

Sunt vitæ (Christo gloria) summa meæ:

Hoc Duce aperta mitri est in cælo patria, & idem,

Æternum ut viviam carne animaq, dabit.

Gud kiender sine og vil fremkalde

Til evige Lif sin kiere Udvalde.

Vort Lefnets Tid hafde hand bestemt:

Vore Legome og Siæle ere hos hannem giemt.

Vi befale os hannem i Lif og Død

Skulle findis tilsammen i Abrahams Skiød.

Salige ere de Døde/som døe i HERren nu strax.
 Apoc. 14.

Her hviler udi HERren M. PEDER JENSSØN HEGELUND. R.
 Som tiende udi Riber Skole/Kircke og Stift
 Udi XLIV. og hensov den 18. Febr. Aar 1614. Hans
 Alder LXXII. Og hans kiere Hustrøer

Anne M. Jenss. Knudssøns Daat. + 1573

Margrete Her Jørgen Ped. D. + 1591

Anne Anders Søffrenssøns D. + 1640

Her hos hans Søn M. Jens Pedersøn + 1605 17. Jan.

Den gamle kathedralskole
 fra Peder Hegelunds tid

Borgmester i Ribe

f. 1549 ell. 1550 på Fyn, d. 22/7 1623

g. 24/11 1588 m.

ANNA IBSDATTER

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 235-38, 312, 721

Terpager: Inscrip. Rip. s. 131 ff.

Da borgmester Jens Guldsmid var død 1594, udpegede lensmanden en mand uden for rådets kreds, nemlig Kjeld Jørgensen, til ny borgmester. Denne udnævnelse forelå det følgende år, for at Kjeld Jørgensen først kunne sidde et år som rådmand og gældende regler dermed overholdes. Den anden borgmester var Ib Tornum, stamtavlens nr. 2043.

Han havde været slotsfoged og skriver på Riberhus, efter 1590 tolder, hvilken stilling han beklædte i 30 år parallelt med borgmesterstillingen i 28 år. Den 4/7 1602 fik han bevilling på at anlægge en vejrmølle. Borgerskab havde han taget i 1592.

Ribe by styredes af to borgmestre og rådet, der samtidig beklædte dommersæderne i byens egen overret. Ribe, Malmø og København indtog særstillinger ved at have egne overretter. Landets øvrige byer måtte appellere bytingsdommene til landstinget. Ribes sandemænd eller "tovsmænd" var derfor fritaget for at rejse til Viborg.

På denne måde fik borgmestrene et stort ord ved afsigelsen af domme, f. eks. i hekse- og trolddomsanklager. Det tjener til Kjeld Jørgensens ære, at han vovede at optræde imod tidens overtro ved at holde sin hånd over de stakkels fruentimmer, som blev sat under anklage, f. eks. Bodild Harchsdatter, der 1610 var blevet tovssvoren for trolddom af et kirkenavn, men som Kjeld Jørgensen fik frikendt ved at kende et vidnesbyrd ugyldigt. Ved flere lejligheder blev han af fremstående borgere i byen truet med klager til Christian IV, som jo desværre var ivrig hekseforfølger.

I 1609 måtte han udsende instruks til vægterne om at være ædruelige, ligesom han indskærpede dem, at de ikke måtte tiltage sig monopol på at optræde som skaffere og dragere. Traf de berusede om natten, måtte de ikke forulempe disse, men hjælpe dem til gode.

Det rådhus, som benyttedes i Kjeld Jørgensens dage, var beliggende på Grønnegades østlige side. Det bestod egentlig af 3 grundmurede huse, som lå med siderne umiddelbart op til hinanden og vendte gavlene mod Grønnegade. Det sydligste, som byen havde købt i 1394, skal oprindeligt have været en børs for nederlandske varer; det havde tre stokværk. Terpager kaldte det en "magnifica structura." Bygningen

rummede rådhusalen, der anvendtes både til borgernes forsamlinger og til deres festligheder. På rådhuset var der foruden bryllupsfester også optræden af gøglere. Flere gange i Kjeld Jørgensens borgmestertid "legte" en gøgler. Byens trommeslager blev forfremmet til spillemand. I 1601 strakte Tornum og Kjeld Jørgensen sig endnu videre, da Sacharias Knuutt udnævntes til byens spillemand "selvtredie". Han skulle således selv skaffe to medspillende. For at "lege selvtredie" ved bryllup fik han 4 Dr samt retten til at lade "fadet" gå rundt. I 1611 antoges von Printzlau "selvtredie" med fioler og med trompeter, når lejligheden fordrede det. I 1617 fik stadsmusikanten titel af "kunstpiber", der skulle "tiene Rieberby og dets ganske borgerskab." Dermed begyndte kongerigets titelinflation.

Kjeld Jørgensen døde 22/7 1623. Hans hustru Anna Ibsdatter overlevede ham, men hendes dødsdag er ikke blevet indhugget på ligstenen. De havde mange børn blandt hvilke vi genfinder Marine gift med Jørgen Pedersen Hegelund, stamtavlens nr. 510, og Lene gift med borgmester Hans Friis, nr. 271.

1021 = 543

Fra det gamle Ribe

BAGGE JENSEN

1080

Rådmand i Ribe fra 1557

f. 1511, d. 24/10 1578

g. 1° m. en steddatter af borgmester Niels Krabbe

2 b. af 1°

2° 1545 m.

CECILIE PEDERSDATTER

d. 2/4 1579

2s., 6d. af 2°

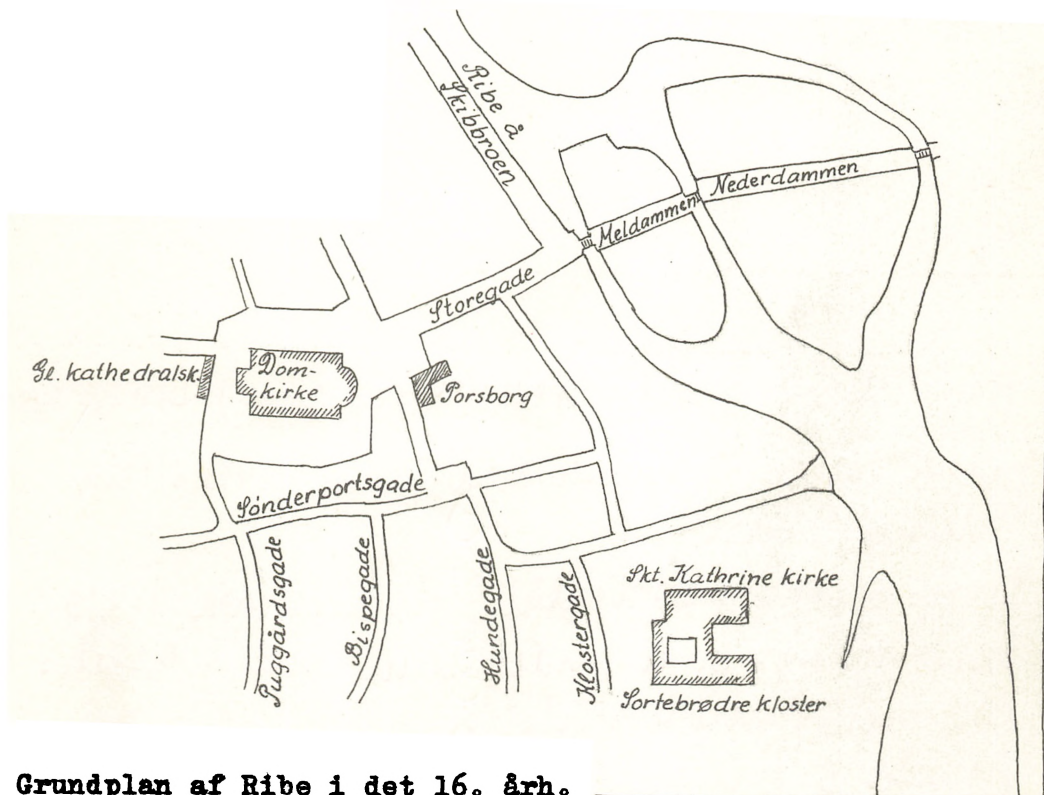
Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 90, 155

Saml. til Jysk Hist. og Topografi, l.rk., 8 bd., s. 60-80

Terpæger: Inscr. Rip., s. 125

Allerede som ungt menneske fik Bagge Jensen af biskop Iver Munck fæstet på "Meldammen", idet biskoppen erklærede, at han ikke ville fæste engen til nogen anden, om han end kunne få det dobbelte for den, fordi "Bagge og hans forfædre havde gjort stiftet god skjel". (Rådstueprotokol nr. 1 år 1556).

Grundplan af Ribe i det 16. årh.

SØREN JAKOBSEN STAGE

1081

Borgmester i Ribe

f. 1509, d. 1577

g. 1537 m.

ANNA SØRENSDATTER KLYNE

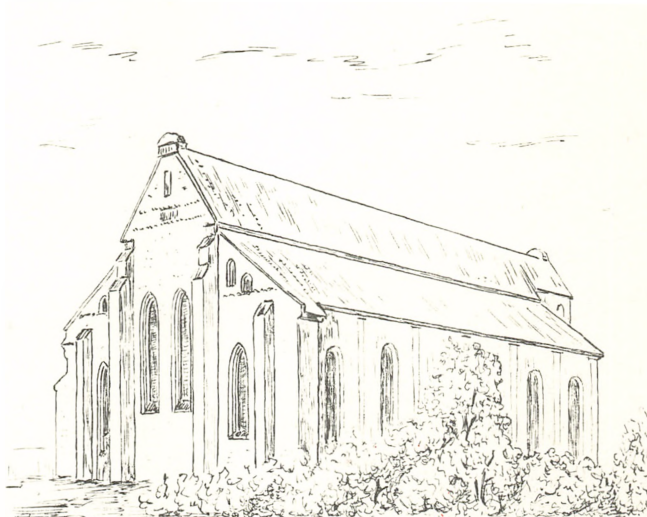
f. ca. 1519, d. ca. 1575

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 74, 92, 154-56.

Allerede 1547 nævnes Søren Stage som rådmand. Han drev en betydelig handel med korn, smør og stude og blev en formuende mand; i 1569 nævnes han som byens rigeste mand. Han døde efter et slagtilfælde 25/6 1577 og blev begravet ved siden af sin hustru i Skt. Kathrine kirke.

I et åbent brev udstedt i Ribe 25/2 1568 gjorde Søren Stage vitterligt med lo andre, at de var til stede i Vor Frue domkirke i Ribe den torsdag, da Sr. Peder Nielsen prædikede der, og at de vel kunne forstå hans mål og ikke havde noget at udsætte på hans prædiken.

Skt. Kathrine kirke

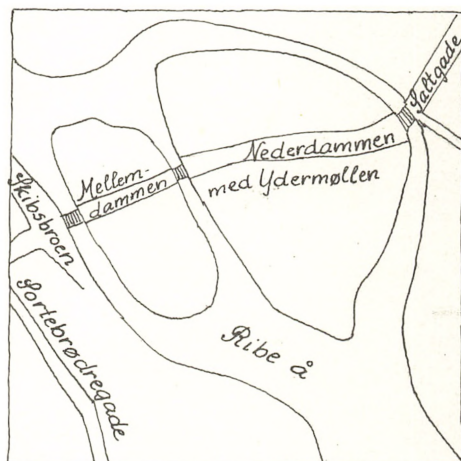
LAMBERT IBSEN
Rådmand i Ribe
g.m.
ELISABETH

1083

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 84,182,233,340,571,625

Lambert Ibsen nævnes som rådmand 1556 og 1563. I 1548 omtales han som den rigeste borger i Ribe, ejede bl. a. Ydermøllen, hvor Frederik II var indkvarteret under sit besøg 1560.

Grundplan af Ribe i det 16. årh.

PEDER NIELSEN

1534

Bonde på Nedergård i Thestrup
Ning herred, Århus amt
d. 1603

g. 1587 m.

INGEBORG PEDERSDATTER FOGH

Ref.:

Epitafium i Mårslet kirke

Rasmus Pedersen Thestrups Stambog

Peder Nielsen og Ingeborg Fogh døde begge af pest til-
ligemed deres 3 sønner og 2 døtre. Kun Rasmus Pedersen
Thestrup, se 767, overlevede og opsatte 1641 i Maarslet
kirke et epitafium til sine forældres ære:

"HER ER Begraven erlig oc welagt Mand Peder Niels, som
boede oc døde vdi Thestrup, Fordom Sandmand her vdi Herre-
det. Med sin Kjære Hvstrv Ingeborig Peders Datter Fogs,
som leffde tilsammen paa det 16. Aar, oc avelede 6 Børn,
4 Søner oc 2 Døtr. Di 3 Søner oc 2 Døter bortsove med For-
ældrene, dieris Kjære Fader oc Moder 1603, oc huiler Her
tilsammen - Gud gif Dennom en gledelig Opstandelse. Oc haf-
ver Dieris Epterladte Søn, Welagt Mand, Rasmus Pedersen
Thestrup, Borger vdi Aarhus, Gud til Ere, Kierchen til Be-
pyrdelse oc sine kjære Forældr til Amindelse ladet den Epi-
tafium bekoste oc APSETTE Ao. 1641.

G

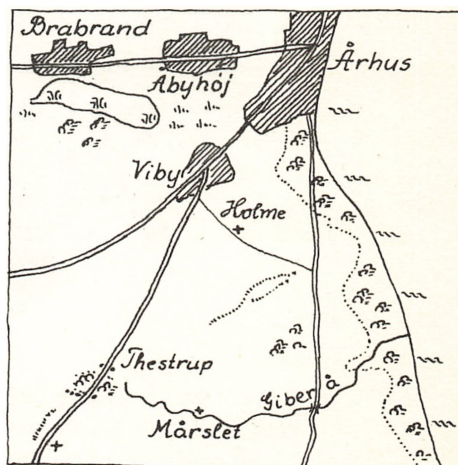
S

M

S

G

P. R.

Kortskitse af Thestrup

Epitafium i Mårslet kirke over Peder Nielsen
 og hustru Ingeborg Fogh, opsat af sønnen
 Rasmus Pedersen Thestrup. Fot. 1957.

Kannik i Ribe, Christian II's skriver
f. 14 -, d. 22/6 1553

g.m.

KIRSTEN . . . .

Ref.:

Friis-Pedersen: Kannik Niels Torkilsen Lyme

Thiset og Wittrup: Nyt Dansk Adelsleksikon, s. 236.

Niels Torkilsen Lyme stammer efter al sandsynlighed fra Lime i Nørup sogn, Tørrild herred. Han nævnes 1513 som kapellan for Christiern II, da han fik kongelig præsentation på Thoreby kirke på Lolland. I 1514 anbefalede kongen ham til et kanonikat i Ribe, som han dog først senere synes at have tiltrådt. I 1517 nævnes han som skriver på Københavns slot. 1520 kalder han sig selv præst og kannik i København, da han på kongens vegne oppebærer et lån af abbeden i Ås kloster. Men han fik snart efter pavelig tilladelse til at afstå nævnte kanonikat til en anden. Den 2. juli 1520 optog kongen denne sin skriver i adelsstanden. Fornævnte pavelige tilladelse tiltaler ham som "Canonicus ecclesie Marie virginis Haufniensis". Samtidig med at han fik lov til at opgive kanonikatet i København med tilhørende kannikgård, som han selv havde ladet opføre eller i det mindste hovedreparere, fik han lov til at sammenlægge to ellers uforenelige gejstlige embeder. Og samtidig fik han af paven brev på et kanonikat i Århus domkirke. Ganske vist havde han allerede på det tidspunkt fået det tildelt af kanonikatets patron, den danske konge, men da han var i usikkerhed om, hvorvidt denne udnævnelse var kanonisk gyldig, havde han anset det for tryggest at sikre sig pavelig provision herpå, som han da også opnåede, tilmed med fritagelse for at residere i Århus.

Hans adelsbrev, dateret 2/7 1520, lyder:

"Wii Christiern med Gutz nade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis koningh, vdwalt koningh till Swerige, hertug vdi Sleszwich, Holstenn, Stormaren och Dytmarshen, greffwe vtj Oldenborgh och Delmenhorst, giøre widterligt, ath wii aff wor synderlige gunst och nade swo och for tro-scaff och willige tjenste, som oss elskelige her Nielss Torckills, cannick vtj Kønehaffn, wor schriffuere, oss och riget her til troligen giordt och bewiist haffuer och hereffter troligen giøre, bewisze och schall, haffve vndt och giffuit och met thette wortt opne breff vnde och giffwe hannom och hans retthe arffwinge til ewig tidt fryhedt och frelsze, som andre riddere och riddersmentzmen, haffue her vtj wort rige Danmark, met skioldt och hielm, som er en sivoddet hwidt stierne met en rødht rooze mit paa stiernen i ith blaet feldt och till hielm teghen twe

vprete blotte holdendis en rosze i huer hand, ligerwisz som vtj thette wort breff malet stander, dogh at vort och kronens bondegoidz och kiøbstede goitz ther mett vforkrencket. Thj forbiwde wij alle, ehwo the helst are eller ware kwnne, och serdelis wore fogeder eller embedzmendh oc alle andre hannom och hans retthe arffuinge till ewigh tiidh her emeidt paa forskreffne waben och fryhedt at hindre, hindre lade, dele, møde, platze, wmaghe eller nogher for fangh at giøre vnder wor koninglige heffndt och wrede. Giffuit paa wort slott Køpnehaffnn wor ffrwe dag visitationis aar effter Gudtz byrdt twszinde femhndrede pa thet tiwgende, wnder wortt secreto.

Ad mandatum dominij regis proprium."

(Adelsbrevet findes i Rigsarkivet, Adelsdiplomer, Kongens segl er bevaret på brevet).

For det ovennævnte lån af Ås kloster kvitterer Niels Torkilsen som følger:

"Kenness jeg Niels Torkelss, prest, canick wti Køpnehaffen, met thenne myn eghenn hand och wdskoren scrifft, at jeg haffuer affnamet paa vor nadigste herris wegne tiil en kerlig loen eth hundre lod sølff, som abbeth Mattis Erickss wti Aars kloster hans nade lent haffuer. Tiil ydermere bewisning trycker jeg myt siignete nedhen for thenne myn eghen handscrifft. Screffued paa Wardberig fredaghen nest effter Juliane virginis aar mdxx.

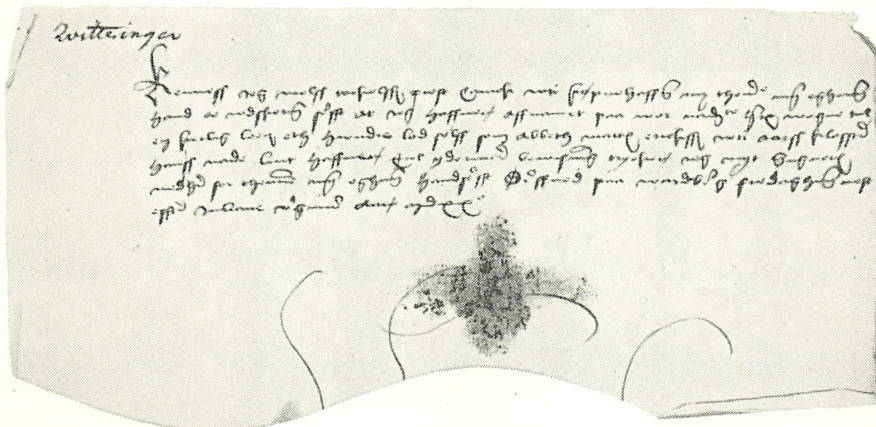
(Original på papir i rigsarkivet, reg. 108A, pakken: Chr.II's og Fr.I's aktive og passive gæld).

Det følgende år, 3/2 1521 meddeler Christian II Niels Torkilsen kvittering for, hvad han har haft med at gøre, og som han har udført til kongens tilfredshed, "at Hans Naade takker hannem for godt, klart og retfærdigt regnskab".

I 1520 forleenedes han med Skt. Jørgens gård ved Grenå. 1521 træffes han som kongens tolder ved Følsterbo, da han fik kvittering for oppebåren told, sise, sagesald m.m. Skønt han havde været så nær tilknyttet Christian II, delte han ikke dennes skæbne. I 1525 mødte han forsynet med anbefaling fra kong Frederik I til "protestats" i Ribe Kapitel, hvilket var et tegn til, at han fremtidigt ville residere ved domkirken som kannik, hvad han også synes til stadighed at have gjort, og 1528 købte han en anseelig ejendom i Ribe, det gamle Ribe rådhus. Dog fik han 1529 kongelig præsentation paa et vikariat i Hellig tre Kongers kapel i Roskilde med tilladelse til at bo i København eller Ribe eller andet steds mod at lade tje-

nesten besørge af en anden. Siden boede han i mange år i Ribe, hvor han indtog en anseelig stilling og roses som en from og klog mand.

Niels Torkilsen giftede sig efter Reformationen med fru Kirsten. Han døde 22/6 1553 og blev begravet i Ribe domkirke, men adelsskabet gik ikke i arv.

Kvittering udstedt af Niels Torkilsen.

(Rigsarkivet)

PEDER

1783

G.M.

ANNA

d. 1586

Ref.:

Mogens Seidelin: Den Seidelinske Slægtsbog, s. 21

Anna var 2° gift m. Jesper Skrædder.

Biskop i Viborg

f. ca. 1531, d. 3/1 1595

St. i Viborg, studerede i København og i udlandet

Spr. ved domkirken 1558, fik samtidig sst. et kanonikat.

Valgt til biskop i Viborg 1571 med stor tilslutning.

g.m.

MARGRETHE JENS DATTER

d. 23/12 1603

Ref.:

Kirkehist. Saml. 2.rk., 2. bd., s. 615, 658 f

Ny kirkehist. Saml. 5. bd., s. 350f, 359f, 632,
734, 881f

Ny kirkehist. Saml. 6. bd., s. 77 f.

Kirkehist. Saml. 3.rk., 4. bd., s. 506f, 518f, 528f

Kirkehist. Saml. 5.rk., 1. bd., s. 761f

Ny kirkehist. Saml., 1. rk., 5 bd., s. 632

Personalhistorisk Tidsskrift 10. rk., 6.bd., s. 129f

" " 11. rk., 1.bd., s. 241 ff

Saml. til Jysk Hist. og Topogr. 1. rk., 6. bd., s.232-37

A. Heise: Diplomatorium Vibergense, 1879, s. 336, 340

A. Køcher: Viborg Søndre Sogas Kirkes Historie 1929, s.22f

J. Kolderup-Rosenvinge: Udvalg af gl. danske domme,

3. saml., s. 201

4. saml., s. 277

Eric Pontoppidan: Marmora "Danica II", s.195

Peder Thøgersen var kun 6 år gammel, da hans fader, Thøger Jensen, døde, men han fik faderens eftermand ved Sortebrødre kirke, mag. Morten Hvas (d. 1577), til stedfader. Denne sørgede godt for hans uddannelse. Han blev 28 år gammel domkirkens præst efter Jens Hansen og øgtede dennes datter. I 1565 tog han magistergraden i København. Da hans svoger biskop Kjeld Juel, var død, blev han selv valgt. Man er i stand til at følge handlingen. Kapitlet spurgte først kongen, om majestæten ønskede, at det skulle gå til efter ordinantseu eller anderledes. Derpå blev han valgt af kapitlet og alle provsterne. Forinden bispeindvielsen blev han efter kgl. befaling underkastet en prøve af universitetets professorer. Som biskop virkede han med dygtighed og nidkærhed. Han var vel anskrevet ved hove og havde en god støtte i sin gamle skolekammerat, kansler Niels Kaas.

I 1574 fik Peder Thøgersen udvirket, at der blev henlagt ikke mindre end 38 sognes kongetiender til Viborg katedralskole til underhold for 30 disciple. Herved stiftedes der i Viborg et kommunitet med dagligt bordfællesskab mellem lærere og disciple. Dette fik stor betydning for disciplenens uddannelse og åndelige udvikling. Viborg skole oplevede da også i de følgende år en stor blomstringsperiode,

hvortil bl.a. bidrog, at Peder Thøgersen stod i nært samarbejde med den dygtige rektor Jacob Holm, hans svigersøn.

Hans hustru var samling for den tradition, der i Viborg medfældede sig om reformationstidens tildragelser, og som er optegnet af Peder Villadsen og Chr. Erichsen.

Peder Thøgersen og Margrethe Jensdatter efterlod sig en stor og begavet efterslægt:

Jens Pedersen, provst i Viborg, 1592-1609

Thøger Pedersen, præst ved Budolfi 1599-1629

Maren g.m. kannik Chr. Foss, rektor

Anne g.m. Peder Høg, rektor i Viborg

Else g.m. rektor, senere biskop i Ålborg, Jacob Holm

Margrethe g.m. mag. Villads Nielsen Brøns, der havde sønnen Peder Pedersen, præst i Viborg.

Peder Thøgersen blev begravet i domkirken. Hans ligsten findes indmuret midt på søndre langvæg. Indskriften er vanskelig at læse, da den har lidt svær overløst inden opmuringen.

Marmora Danica:

Cineribus

Mag. PETRI THEOGARI

Episcopata Vibergensi ann. XXV perfuncti Anno MDXCIV
stat LXIII obdormientis posuere hæredes.

Stenen bærer tegnene: Korset, slangen og et raget munkehoved. Peder Thøgersens segl med en slange findes iøvrigt på et dokument dateret 15/6 1559, hvori Viborg kaptitel dømmer skolemesteren i Skive for forsømmelighed med henvisning til Frederik Barbarossas lov af 1158.

JENS NIELSEN BLOCH
Domprovst i Viborg 1588-1592
d. i embedet 1592

2035

g.m.
ANNA JENSDATTER HØY
f. i Viborg
7 børn

Ref.:

Wi III, s. 543

Annaler for Nordisk Oldkyndighed, 1847, s. 93-94

Biskop Peder Thøgersens stedfader, Morten Hvas, har til Jens Bloch mundligt meddelt sin beretning om Hans Tausens ophold i Viborg og om de tildragelser, der fandt sted i den anledning. Jens Bloch lod denne beretning kontrollere ca. 1575 ved at udsperge "oldinge", som havde overværet begivenheden 1525-35 i Viborg. Jens Bloch videregav hele beretningen til biskop Peder Hegelund i Ribe, hvor det blev kildekrift til P. Terpagers Ripæ Cimbricæ.

Formentlig er Morten Hvas's beretning det sandfærdigste vidnesbyrd vi har om reformationen i Viborg.

Ved et brev, dat. Nyborg d. 27/11 1564, skænkede kongen mester Jens Bloch et kannikdømme ved Viborg domkirke, kaldet Hvornum præbende. I en skrivelse af 6/3 1571 fra Viborg domkapitel til kongen beretter kapitlet, at dets superintendent, mester Kjeld Juel, var død den 2/3, og siger at have affærdiget deres medbroder og kannik, mester Jens Bloch, Eders Nådes villie, gode råd og samtykke derudi ydermere at forfare o.s.v."

Slægten Bloch er af meget gammel oprindelse på Viborg-egnen. I 1320 nævnes Svend Bloch i vidnesbyrd fra Viborg landsting vedr. sag om Vidskøl kloster. 1420 omtales kannik Johannes Bloch i Viborg. 1436 udstedes tingsvidne af Flæskum herred, at hr. Jens Bloch, bisp Hermans præst i Viborg, fik fuldt tingsvidne, at fru Idde arvet i ret arv Gudumlund. (Eldste Arkivreg. II, 316, s. 95). 1456 omtales kannik Niels Jensen Bloch. 1467 omtales kannik Johannes (= Jens) Bloch.

JENS CHRISTENSEN MØRCH
Sognepræst i Jerslev-Ø.Brønderslev
Børglum herred, Ålborg stift
besk. 1537, d. i embedet 1570 eller 1578

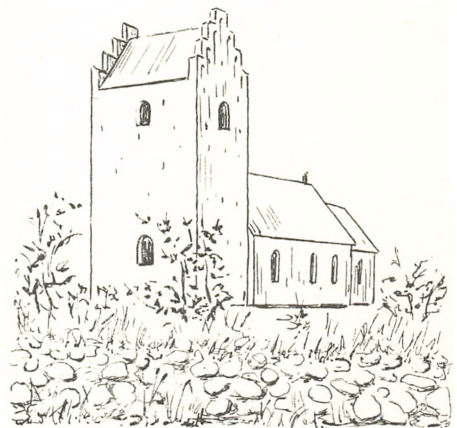
2036

Ref.:

Saml. til Jysk Hist. og Topogr. 1. rk., 9. bd. s. 289, 324

Jens eller Hans Christensen Mørch havde været munk og var af de adelige Mørcher's stamme, hvis våben blev brudt og adelsskab tabt, fordi de tog parti for Christiaan II.

Ifølge en optælling af biskop O. Chrysostomus ejede Jens Mørch 18 bøger.

Jerslev kirke

JENS CHRISTENSEN HEGELUND
Købmand og borgmester i Ribe
d. 18/3 1571

g. 1° m. Anne Pedersdatter (Ibsen), d. 6/4 1562
2° 15/9 1566 m.

MARINE KRISTENSDATTER (Klynes)
d. 1600

Ref.:

Hegelunds Almanak

Tegnelser over alle Lande, 1551

J. Kinch: Ribe Bys Historie, s. 63,64,74,107,114 bd. II

Jens Christensen Hegelund var født i Viborg, hvor han havde mindst to brødre, Morten og Peder, sidstnævnte formentlig identisk med borgmesteren i Viborg 1571. Selv forekommer han som rådmand i Ribe siden 1544 og blev borgmester i 1554. Han drev en temmelig udstrakt handel: 1551 havde han 30 stude på foder på Dronningborg, 1558 sendte han en svend til Viborg marked, og 1570 eksporterede han 150 øksne til Tyskland - for at nævne nogle eksempler på hans virksomhed.

I Jens Hegelunds borgmesterperiode lagdes der megen vægt på bekæmpelse af løsagtigheden. Således udvistes der Skt. Lucia dag 1556 på een gang 27 personer af byen. Og hvis nogen mand vovede at huse lokkede kvinder, som ikke havde magistratens tilladelse til ophold i byen, skulle han sættes i finkeburet og hun jages af by. Under den svenske krig indførtes 1565 strenge bestemmelser mod hamstring af livsfornødenheder.

Det var ligeledes under Jens Hegelund, at der indførtes bestemmelse om, at enhver skulle lade gøre rent for sin dør og skarnet bortkøre hver løverdag inden kvæld. Han beklædte posten som hospitalsforstander.

I anledning af svenskekrigen var øksentolden forhøjet. Den 27/4 1567 besluttede borgmester og råd, at Jens Hegelund skulle rejse til København for at opnå en eftergivelse heri for Ribes vedkommende. Rådet forpligtede sig til at tilbagebetale ham, hvad der måtte påløbe af udgifter til gavn for menige øksenkøbmænd i Ribe. Hermed tænkte man især på bestikkelser, den almindelige og næsten legale fremgangsmåde i slige forretninger.

Marine Klynes var enke efter købmand havde stillet kongen et skib til rådighed i krigens, men som døde af pest 23/4 1565.

Jens Christensen Hegelund døde 18/3 1571 omtales af hans søn, biskop Peder Jensen i sin tro på og brændende påkaldelse af Guds søn, efter at han havde haft en vekslende skæbne i livet, nu ked af

JENS CHRISTENSEN HEGELUND

2040

Købmand og borgmester i Ribe

d. 18/3 1571

g. 1° m. Anne Pedersdatter (Ibsen), d. 6/4 1562

2° 15/9 1566 m.

MARINE KRISTENSDATTER (Klynes)

d. 1600

Ref.:

Hegelunds Almanak

Tegnelser over alle Lande, 1551

J. Kinch: Ribe Bys Historie, s. 63,64,74,107,114 bd. II

Jens Christensen Hegelund var født i Viborg, hvor han havde mindst to brødre, Morten og Peder, sidstnævnte formentlig identisk med borgmesteren i Viborg 1571. Selv forekommer han som rådmænd i Ribe siden 1544 og blev borgmester i 1554. Han drev en temmelig udstrakt handel: 1551 havde han 30 stude på foder på Dronningborg, 1558 sendte han en svend til Viborg marked, og 1570 eksporterede han 150 øksne til Tyskland - for at nævne nogle eksempler på hans virksomhed.

I Jens Hegelunds borgmesterperiode lagdes der megen vægt på bekæmpelse af løssagtigheden. Således udvistes der Skt. Lucia dag 1556 på een gang 27 personer af byen. Og hvis nogen mand vovede at huse lokkede kvinder, som ikke havde magistratens tilladelse til ophold i byen, skulle han sættes i finkeburet og hun jages af by. Under den svenske krig indførtes 1565 strenge bestemmelser mod hamstring af livsfornödenheder.

Det var ligeledes under Jens Hegelund, at der indførtes bestemmelse om, at enhver skulle lade gøre rent for sin dør og skarnet bortkøre hver løverdag inden kvæld. Han beklædte posten som hospitalsforstander.

I anledning af svenskekrigen var øksentolden forhøjet. Den 27/4 1567 besluttede borgmester og råd, at Jens Hegelund skulle rejse til København for at opnå en eftergivelse heri for Ribes vedkommende. Rådet forpligtede sig til at tilbagebetale ham, hvad der måtte påløbe af udgifter til gavn for menige øksenkøbmænd i Ribe. Hermed tænkte man især på bestikkelser, den almindelige og næsten legale fremgangsmåde i slige forretninger.

Marine Klynes var enke efter købmand Jens Klyne, der havde stillet kongen et skib til rådighed under svenskekrigen, men som døde af pest 23/4 1565.

Jens Christensen Hegelund døde 18/3 1571. Hans død omtales af hans søn, biskop Peder Jensen Hegelund, i dennes almanak: "Min fader, Jens Hegelund, døde meget rolig i sin tro på og brændende påkaldelse af Guds søn, efter at han havde haft en vekslende skæbne i livet, nu ked af

dette liv og af sit ganske hjerte higende mod det himmelske fædreland."

Hans formueforhold var efter krigen dårlige. Børnene vedgik ikke arv og gæld. Den 7/4 1572 holdtes der auktion, og d. 25/4 mødte 10 mænd på tinge for at vidne, at "de havde været i Sal. Jens Hegelunds hus og havde solgt alt hans rørlige gods det dyreste, de kunne, menige gældnere til bedste."

Rejsende i vogn i slutningen af det 16. årh.

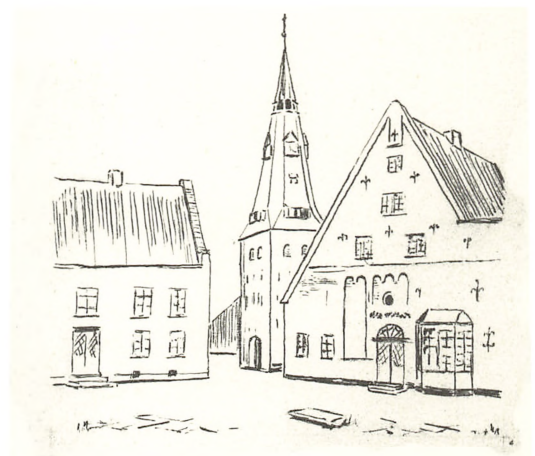

JØRGEN PEDERSEN
Sognepræst i Tønder
Provst over Tønder provsti 1561
f. i Åbenrå 1525, d. 2/8 1581
g.m.
ELIZABETH MEIGER
f. o. 1530, d. 12/12 1603

2041.

Ref.:
Kirkehist. Saml. 3. rk., bd. 1
Ny kirkeh. Saml. 4. bd., 554-5
Muhlius, De reform. in Cimbria, s. 204
Dän. Bibliotek IV, 238, 348-51

Biskop Tileman von Hussens skrev i sit ordinations-
vidnesbyrd til Jørgen Pedersen: "dat Jegenwardige de
andechtige Georgius Petri mit lofverdige Tuhennisse
an mi gepresenteret ist."

Tønder kirke

IB JENSEN TORNUM
Borgmester i Ribe
f. i Ribe før 1550, d. 14/6 1602
g.m.
MARINE THØGERSDATTER
d. 25/12 1611

2043.

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 119, 190, 235
Terpager: Inscript. Ripenses

Ib Jensen Tornum var i 1571 kammerråd i Ribe, i hvilken egenskab han lod Nørreport reparere og forbedre. Mærkværdigvis blev tårnet takket med strå, men hele byen var indtil den store ildebrand i 1580 stråtakket. I 1574 nævnes han som kirkeværge for Skt. Kathrine kirke, 1578 som rådmænd, 1587-89 som gildens forstander.

Lidt ejendommeligt lyder det, når det i tingbogen for 1584 hedder, at han den 4/4 udlagde 5 Dr. i faldsmål til Kongen for et stik i Hans Lauridsen Møllers dør, "uagtet han ikke havde gjort dette stik, men blot for ikke at sætte tousmand i fare eller trøtte for den sag." Mølleren udlagde ligeledes 5 Dr. "for at toused måtte være tilbage" (d.v.s. bortfalde).

Den 12/7 1584 blev den syvårige prins Christian (Chr. IV) hyldet som tronarving i Viborg. Ribe by afsendte i den anledning borgmester Jens Andersen, og 3 rådmænd blandt hvilke var Ib Tornum, samt 4 borgere. Rejsen foretoges på 5 vogne og gik over Foldingbro, Bække, Gadbjerg, Kollermorten og Engesvang. Trods rejsens langvarighed og karavansens størrelse kostede rejsen ikke byen mere end 69 Dr. 3 Mk 13 Sk.

Ib Tornum døde 14/6 1602. Ved skiftet efter enken, Marine Thøgersdatters død (sk 3/1 1612), opgjordes formuen til 10.000 Dr., hvoraf halvdelen tilfaldt sønnen Peder Ibsen, medens Anna Kjeld Jørgensens delte den anden halvdel med børnene af en afdød søster.

Fra Terpager: Inscriptiones Ripenses:

JACOBI TORNUM, CONSULIS,

Her hviler i Herren Ærlig, Gudfrychtig oc Velact Mand
IB JENSSØN TORNUM, Borgemester vdi Ribe, som hensofvede
den 14. Junii Anno 1602, Met sin Kiære Hustru, Ærlig,
Dydig oc Gudfrychtig Qvinde MARINE IBS, som hensofvede
I Herren den 25. Decemb. A. x x x

2043 = 1087

JENS BAGGE
d. efter 1510

2160

Ref.:

Saml. til Jysk Hist. og Topografi 1 rk., 8. bd., s.60-80

Slægten Bagges våben

PEDER IBSEN

2161

Borger i Ribe

Levede 1. halvdel af 16. årh.

g.m.

ANNA .....

f. 1496 ell. 1506, d. 1575 eller 1585

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 91.

Peder Ibsens enke giftede sig med Jørgen Pedersen Juel, der ejede gården Ondaften ved byens markskel.

SØREN KLYNE

2163'

Levede 1. halvdel af 15. årh.
f. ca. 1490

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 155

NIELS RASMUSSEN KREKIER
Bonde på Krekier, Malling sogn
Ning herred, Århus amt.

g.m.

BUOLD NIELSDATTER

f. i Rude

Ref.:

Rasmus Pedersen Thestrups Stambog.

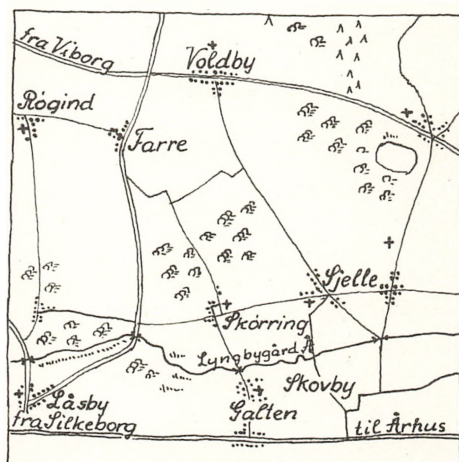

PEDER NIELSEN FOGH
Bonde i Voldby, senere i Farre
Sabro herred, Århus amt
f. 1531, d. 7/4 1614
G.m.
MAREN NIELSDATTER LETH
f. 1539, d. 30/6 1612

3069

Ref.:
H.A. Møller: Stampe og Thestrup

3069 = 878

Kortskitse af Voldby

d. 1538, b. 6/6 i Sortebrødrekirken
 Før reformationen Johanniter-broder i Viborg
 Første evangeliske læsemester ved domkirken
 og måske samtidigt et par år sognepræst ved Sorte-
 brødrekirken.

Efter reformationen g.m.

ANNA PEDERSDATTER

Ref.:

Kirkehist. Saml. 2.rk., 5. bd., s. 344, 881 ff

3.rk., 4. bd., s. 503, 518 f

Ny kirkehist. Saml. 5. bd., s. 722

Annaler for Nordisk Oldkyndighed 1847, s. 84 ff.

Personalhist. Tidsskrift 11. rk., 1. bd., s. 241 ff.

Saml. til Fyens Historie og Topogr. 4. bd., 1867, s. 34

Erich Pontoppidan: Marmora Danica II, 1741, s. 210, 215, 195

: Annalis Ecclesie Danicæ, Tom. 3.,

s. 175 og 257.

A. Heise: "Diplomatorium Vibergense, 1879

P. Severinsen: Viborg Domkirke, s. 335 ff, 379

Dansk Biografisk Leksikon, se Thøger Jensen og Peder

Thøgersen

A.C. Krog: Samlede Efterretninger om Viborg

I sin ungdom blev Thøger Jensen optaget i Johanniterordenens kloster, Skt. Hans kloster, i Viborg og her var han, da prioren på Antvorskov i sommeren 1525 sendte den kætterske Hans Tausen over til prior Peder Jensen i Viborg, som stod under Antvorskov. Hans Tausen havde på Antvorskov siddet i fængsel for sin reformatoriske tale. I Viborg blev han atter sat i fængsel i klosteret, men hen på efteråret gav prioren ham lov til at tale i klosterkirken hver søndag eftermiddag efter munkenes vespertjeneste. Formentlig på dette tidlige tidspunkt traf Thøger Jensen Hans Tausen og blev omvendt. Snart vendte priorens mildhed sig dog atter til strengthed, og ved en følgende prædiken fortalte Hans Tausen sine tilhørere om den fare, hvori han svævede og opfordrede dem til at vise ham et sikkert tilflugtssted i byen. Omgivet af sine tilhørere forlod han nu klosterkirken efter at have aflagt sin ordenskappe, som han endnu havde bæret på prædikestolen under den sidste prædiken.

Det må næsten antages, at Thøger Jensen har slået følge med denne lejlighed, da hans stilling i klosteret vel ellers ville være blevet ikke alene farlig, men også meningsløs.

Thøger Jensen blev derefter den store reformator en tro våbenfælle, så længe denne var i Viborg. I efteråret 1526 udstedte Frederik I under sit besøg i Ålborg på opfordring fra Viborgs borgmester og borgere et beskyttelsesbrev for Hans Tausen, hvilket i betydelig grad kom Thøger Jensen

til gode. Samtidig meldte Jørgen Jensen Sadolin sig som Hans Tausens hjælper. Da Sadolin tog til Odense, formentlig 1531-32, fulgte Thøger Jensen ham vistnok, men vendte derpå tilbage til Viborg, hvor Sadolin før sin afrejse havde grundlagt en evangelisk præsteskole, som Thøger Jensen nu fortsatte. Tillige var han formentlig nogle år sognepræst ved Sortebrødre-kirken. Om hans virksomhed som evangelisk læsemester skriver henimod slutningen af det 16. årh. præsten i Strandby i Viborg stift, Christiern Nielsen Juel: "Anno 1538 feria quinta ante pentecosten obiit Dn. Theod-garus, lector theologicus Vibergie."

Det blev af Thøger Jensens nærmeste efterslægt hævdet, at han var af adelsslægten Løvenbalk til Aunsbjerg og Tjele. Efter at mag. Chr. Erichsen (1646-1711) i sit manuskript til "Samlinger til en beskrivelse over Viborg" har fremhævet det ejendommelige i, at Thøger Jensen ikke bar Løvenbalkernes navn og våben, har Erich Pontoppidan i sin Danske Atlas givet udtryk for noget lignende. Derved opstod der hos en række senere forfattere tvivl om slægtsskabet:

Oluf Nielsen: Artikel i Ny kirkeh. Saml., 5.bd., s.881,f
 " " : Artikel i Jyske Saml. til H. og T., 1.rk.,
 7 bd. s. 15

Thiset: Artikel i Dansk Adels Aarvog XX, s. 289.

A. Køcher: Viborg Søndre Sogns Kirkes Historie, s.22-23

Biørn Kornerup: Artikel i Dansk biografisk leksikon.

Sidstnævnte Biørn Kornerup må have været i tvivl, thi han skriver, at "Thøger Jensen i følge en ikke særlig sandsynlig tradition skal have tilhørt den adelige slægt Løvenbalk", men i det senere udkomne bind for T skriver han om sønnen Peder Thøgersen, at denne "efter en ikke usandsynlig tradition o.s.v."

Her skal først imødegås spørgsmålene om navn og våben: Hvorfor bar Thøger Jensen ikke Løvenbalkernes navn? og hvorfor bar Thøger Jensen ikke Løvenbalkernes våben? Hertil er at sige, at Løvenbalknavnet ikke kendes før 1526, hvor det findes anvendt i en skrivelse fra Frederik I, der i slutningen af 1525 havde udstedt påbud til de danske adelsslægter om at anlægge adelsnavne, såfremt de ikke allerede havde sådanne. En gennemgang af alle "Løvenbalk"-breve i 1) Ældste Arkiv-Reg., 2) Repertorium Diplomatum, 3) Kancelliets Brevbøger, 4) A. Heise: Diplom. Viberg. og 5) diverse låsebreve viser, at Løvenbalk-navnet ikke har været anvendt før 1526 i omtalte skrivelse, 2. gang 1528 og 3. gang 1530. Men Thøger Jensen forlod allerede i vinterhalvåret 1525-26 Johanniter-klosteret sammen med Hans Tausen for at blive reformationsprædikant og Jørgen Jensen Sadolins følgesvend. Ved at bortkaste sit adelsnavn og

adelsvåben optrådte han som reformationspræst kun på linie med alle andre danske præster af adelsstand, hvilket bl.a. Holger Fr. Rørdam gør opmærksom på i sin reformationsartikel i Saml. til Fyens Hist. og Topogr. 1867, s. 7 ff.

I nr. XX af Dansk Adels Aarvog skriver Thiset, at den hele beretning om Thøger Jensens slægtsskab med Løvenbalkerne er opstået ved

- 1) at Løvenbalk-våbnet stod på skriftestolen i Viborg domkirkes kapel og
- 2) at hr. Jens Nielsen Løvenbalks gravsten på Gråbrødre kirkegård er blevet forvekslet med broder Thøgers.

Løvenbalk-våbnet havde på gylden baggrund en oprejst løve i blåt stående foran to bjælker i blåt. Slægten tog, som nævnt, i året 1526 adelsnavn efter dette våben.

Om skriftestolen kan der siges følgende efter Erich Pontoppidans "Marmora Danica" (Cineribus II, s. 195):

Inscriptio Cathedralis Confessionaria ante incendium novissimum:

Dominus JOHANNES NICOLAI de Avensberg
HELENA Domini Petri Munks-Datter.
Adjectis armis gentilitiis.

NB. Qvi antiquissimam hanc sellam extrui fecit Confessionariam, Vir nobilis Johannes Nicolai Judex Cimbricæ Provincialis à Regina MARGARETA Anno 1396 constitutus teste Hvitfeldio in fol. p. 607, oriundus erat ex stirpe Løvenbalkhiana, ad quam olim spectabat prædium Thielle-Constituerant ambo Conjuges, superstitione ætatis illius inducti, inter Monachos Franciscanos sepeliri, hinc in cæmeterio Templo Franciscani superest hodieum candidus ille, quo teguntur, lapis sepulchralis. In ipso hoc saxo Frater THEOGARUS (etiam secundum nonnullus gente Løvenbalkhianus) fidus ille THAVSANI in oppugnato Papismo Achates, postea Pastor ad Edem Dominicanorum, Evangelicam, qua Viburgum primum personuit, sub divohabuit Concionem, cum per invidiam Franciscanorum Templinon non daretur copia. Hvilket i oversættelse lyder: "Indskrift på skriftestolen før den sidste brand: Hr. Jens Nielsen til Avnsbjerg Ellen, hr. Peder Munks-datter, hvortil var føjet slægtsvåbnene. NB. Han, som lod denne gamle

skriftestol udføre, velndle Jens Nielsen, indsat af dr. Margrethe til landsdommer i Jylland år 1394, som det bevidnes af Huitfeldt i fol. p. 607, stammede fra den løvenbalkske slægt, som godset Tjele i sin tid tilhørte. Begge ægtefæller havde, forledt af hin tids overtro, bestemt at ville begraves hos Gråbrødrene, herfra er endnu på Gråbrødre kirkegård den hvide gravsten bevaret, hvormed de dækkes. På samme sten holdt Broder Thøger (også i følge nogle af slægten Løvenbalk), hin trofaste følgesvend af Tausen i kampen mod papismen, senere præst ved Sortebrødre kirke, under åben himmel den evangeliske prædiken, hvoraf Viborg først genlød, da der på grund af Gråbrødrenes uvilje ikke blev givet ham tilladelse til at bruge kirken."

Endvidere anfører Marmora Danica II, s. 215:

In Templo Dominicanorum.

Qui primus ad hanc Edem Evangelici Pastoris munere functus est, laudatus supra Frater Theogarus pristinus hujus templi Cathedræ Confessionariæ nomen suum Uxoriseq, ANNA PETRÆE, quæ teste Resenio in Atlant. Dan. Mss. Sanctio-
monialis fuerat, figura ista incisum voluit:

T & A d.v.s. Theogarus og Anna,
apposito, quod in memoriam Ordinis Crucigerorum, cujus nuper extiterat membrum, Sigillo intulit, insigni, scuto nimirum cruce distincto, supra quod rasum Monachi caput exserebatur. Hæreditarium hoc insigne SERPENTI auxit filius ejus Mag. PETRUS THEOGARI Episcopus Viburgensis teste Saxo ipsius sepulchrali, in australi Cathedralis Edis Socello.

På dansk:

"I Sortebrødrenes kirke.

Ovennævnte Broder Thøger, der var den første, som beklædte en evangelisk præsts embede ved denne kirke, ønskede på denne kirkes fordums skriftestol indhugget sit og sin hustru Anna Pedersdatters navne, hun som ifølge Resen i Atl.Dan. Mss. havde været nonne, og med følgende form "T & A" med tilføjelse af det våbenmærke, som han til minde om Korsbrødrenes orden, hvoraf han indtil nylig havde været medlem, havde indsat i sit signet, nemlig et skjold prydet med et kors, hvorover et kronraget munkehoved fremtrådte. Til dette arvede våbenmærke føjede hans søn, magister Peder Thøgersen, biskop i Viborg, en slange, som det bevidnes af hans ligsten i kirkens sydkapel."

Thøger Jensen har altså anbragt sit eget mærke på den gamle skriftestol skænket kirken af Jens Nielsen (Løvenbalk) og dennes hustru Ellen. Det ligger nær at antage, at Thøger Jensen har ønsket at understrege sin nye ægteviiede stilling

ved at anbringe sit og sin hustru Annas initialer på den gamle katholske skriftestol. Havde han ikke tilhørt Løvenbalk-slægten, ville han formentlig ikke have dristet sig til at lade eget navn og skjold indskære i en anden slægts gave til kirken. Det ville jo dog selv i hine tider have været hærværk, og han ville utvivlsomt have hørt fra Løvenbalkerne på Tjele. Thøger Jensens skjold er simpelt-hen Johannitermunkens eller ridderens skjold, Korset, og derover har han så valgt at sætte det kronragede munkeho-ved.

Om den "Løvenbalske" ligsten er der udover det allerede ovenfor citerede følgende at berette:

Mag. Chr. Erichsen (1646-1711) har i sit manuskript til sin aldrig trykte bog "Samling til beskrivelse af Viborg by" anført følgende:

"Men på Gråbrødre kirkegård findes fornævnte landsdommers og frues ligsten, . . . men at deres ligsten ligger på Gråbrødre kirkegård, kommer deraf, at de havde udvalgt at begraves hos Gråbrødre munke, men da reformationen skete, er stenen, som er ganske hvidlig, flyttet til det sted, hvor den nu findes, hvor da den første lutherske prædiken på samme sten er blevet holdt af broder Thøger." Det er ganske ejendommeligt at læse et brudstykke af Chr. Erichsens bog, som andre har udgivet i koncentrat 16 år efter hans død, og hvori teksten er ændret til, at det var Hans Tausen, der har stået på denne sten og holdt sine første lutherske prædikener, og at stenen lå på kirkegården for Gråbrødre kirken. Endelig foreligger der den mulighed, at de begge har anvendt denne ligsten som prædikested eller -stol, idet man måske kan antage, at stenen har ligget hævet lidt over gulvet i det lille kapel. Sagen var jo, at Gråbrødrene hverken ville tillade Broder Thøger eller Hans Tausen at komme i kirken.

Denne overlevering om stenen stammer muligvis fra Thøger Jensens oldebarn, biskop Peder Villadsen, der har givet nedenstående beretning, som Resen har indført i Danske Atlas:

"Monasterium fratrum Minorum, quod et vulgari nostro Gråbrødre dicimus, S. Mariæ dicatum, tempore reformationis in domum pauperum est mutatum. In hoc (skal være Johanniter-klosteret) vixit frater Thøgerus Løvenbalk, coadjutor Johannis Tausani in reformatione religionis, qui primus religionis (reformatae) ad templum, vulgo Sortebrødre kirke dictum, pastor constitutus est. Sed in templo fratrum Minorum sepiliri voluit, ubi in coemeterio ad meredionalem templi januam, ubi eo tempore sacellum erat extractum, humo mandatus est, albo lapide sepulchrali coopertus, sub quo

etiam quiescunt Janus Nicolai Løvenbalch, ejusque uxor Helviga Munk, matrona nobilis, dicti Theogari parentes, quorum hujus insignia scutum rubrum trabeaque transversariam flavam ostentant, illius autem arma gentilitia leonem coeruleum super duas coeruleas trabes in albo solo."

Det fremgår heraf, at landsdommer Jens Nielsens ligsten ikke oprindelig lå på kirkegården, men i et kapel, som må have stået der til i hvert fald Broder Thøgers begravelse i juni 1538. Altså kan Hans Tausen ikke have stået på stenen under åben himmel, som det hedder i det forvanskede trykte koncentrat af Chr. Erichsens manuskript, (mens der intet er til hinder for overensstemmelse med det utrykte manuskript, hvori Thøger Jensen står på stenen i kapellet).

En anden vigtig ting i Peder Villadsens beretning er udtrykket "Theogari parentes" om Jens Nielsen og Ellen. Dette har utvivlsomt været den store anstødssten for adskillige af tvivlerne af traditionen om Thøger Jensens forbindelse med Løvenbalkerne. Dette er bl. a. tilfældet med Thiset. Man overser, at parentes foruden at betyde forældre også kan betyde forfædre (jfr. således Arnesen: Latinsk Ordbog). Selvfølgelig er traditionen uacceptabel, hvis parentes i dette tilfælde oversættes med forældre. Jens Nielsen var født et århundrede før Thøger Jensen.

Her kan der være anledning til at optage A. Køchers tvivl i sin bog Viborg Søndre Sogns Kirkes Historie til kritik. Køcher skriver, at som følge af Chr. Erichsens bemærkning om, at Thøger Jensen aldrig havde kaldt sig ved slægtsnavnet eller bar slægtens våben, men tværtimod havde en slange i sit signet, forkastede Heise i sit Diplomatorium Vibergense og Oluf Nielsen i sine personalhistoriske artikler om emnet Thøger Jensens adelskab.

Disse spørgsmål er dog ikke for Køcher de primære, men "vanskeligheden ved at forsvare Thøgers adelskab består imidlertid særlig i at påpege, hvem der har været hans fader. På Thisets stamtavle (i Adels Aarbogen XX) findes kun een Jens Løvenbalk, og da han døde 100 år før Thøger, er det selvfølgelig udelukket i ham at se faderen. Der findes imidlertid en anden Jens Løvenbalk, som Thiset har oversat. I "Udkastning til en fuldstændig Beskrivelse af Viborg Stift", der findes i Landsarkivet i Viborg, skriver præsten N. Lachmann ved omtalen af Tjelegård, at Laurids Mogensen ejede den i 1487 (jfr. Danske Magasin VI, s. 108) og hans datter Maren Lauridsdatters søgtefælle Erik Skram ejede den 1508, men "Jens Løvenbalk var ejer af gården forved Erik Skram". Der er nu mulighed for at få Thøger Jensen indføjet på Løvenbalk-stamtavlen på følgende måde:

1. Jens Nielsen Løvenbalk til "Avnsbjerg", d. 1438
2. Mogens Jensen Løvenbalk til "Bjerskov", d. 1441
3. Laurids Mogensen Løvenbalk til "Tjele", d. 1500
  - g. 1° Anne Joachimsdatter Flemming
  - 2° Karen Pedersdatter Bille
- 4a. Jens Lauridsen Løvenbalk
  - g.m. ~~Helene Pedersdatter Munk~~
- 4b. Knud Lauridsen Løvenbalk
- 4c. Mogens Lauridsen Løvenbalk
- 4d. Maren Lauridsdatter Løvenbalk
  - g.m. Erik Skram
5. Thøger Jensen d. 1538
  - g.m. Anna Pedersdatter
6. Peder Thøgersen, d. 1595
  - g.m. Margrethe Jensdatter

Det er dog gådefuldt, hvorfra Lachmann har sin efterretning om, at Tjele har været ejet af Jens Løvenbalk, og det må pointeres, at muligheden for en forbindelse mellem Thøger og Løvenbalkerne vel ikke kan benægtes, men har sandsynligheden ret kraftig imod sig, da pretensionerne om at høre til den adelige slægt først melder sig ret sent i slægten," slutter Køcher.

Med den sidste sætning kommer Køcher i modstrid med sit ovenfor citerede "Henførelsen til denne slægt blev dog meget tidligt anfægtet", idet traditionen stammer fra senest midten af det 17. årh. og formentlig fra midten af det 16. årh. (Morten Hvass og Anna Thøgers), nedens anfægtelserne kommer tidligst i begyndelsen af det 18. årh.

Imidlertid er der en meget beklagelig fejl ved Køchers opstillede stamtavle, idet han anfører, at Jens Løvenbalk d. 2's hustru hed Helene Pedersdatter Munk. Som anført på skriftestolen og ligstenen hed Jens Løvenbalk d. 1.'s hustru også Helene Pedersdatter Munk. Ganske vist er det ingen umulighed, at de to Løvenbalker af samme navn, Jens d. 1. og Jens d. 2., kan have haft hustruer, der begge hed det samme. Var imidlertid Køchers anførsel om Jens Løvenbalk d. 2. og hustru Helene rigtig, var hele sagen klaret - intet ægteskab uden to parter - men nej, sammenhængen må beklageligvis være en ombyrderfejl fra side 22 til 23 under korrekturlæsningen af den Køcherske tekst, hvorved Helene Munk er kommet til at stå under Jens d. 2., der på side 23 står øverst i rækken, mens hun skulle have stået under Jens d. 1., der indleder rækken på side 22, og hvor oplysningen mangler.

Laurids Mogensen Løvenbalk havde med Karen Bille i sit 2. ægteskab (eller 3.?) de 4 børn: Knud, Mogens, Jørgen og Maren. I ægteskabet med Anna Flemming, hans 1. ægteskab (eller 2.?) nævnes ingen børn, men her kan muligheden for

en søn Jens foreligge. Der skal i denne forbindelse peges på den verdsligt valgte kannik Jens Lauridsen i Viborg domkapitel, der nævnes i Repertorium Diplomaticum under 30/3 1471. Ved denne lejlighed kærer Jens Lauridsen i selskab med Erik Eriksen Løvenbalk af Aunsbjerg og Erik Ottosen (Rosenkrantz) til Bjørnsholm, at Per Mogensen har med uret fordelt Herving mølle, hvori Erik Ottosen havde del.

På foranledning af Erik Ejegod og biskop Lave Glob havde paven omkring 1435 givet tilladelse til Viborg domkapitels sekularisering. Bag dette gemte sig adelens ønske om at skaffe godt levedbrød til de yngre sønner. Som de fromme kapitlers formål havde man navnlig fremhævet kortjenersten, men der skulle ikke så megen opfindsomhed til at lade denne tjeneste udføre af andre. Der er derfor ikke på dette punkt noget til hinder for at acceptere Jens Lauridsen som en af Løvenbalk-slægten placeret verdslig kannik med varetagelse af visse indtægter fra Tjele. Med hensyn til alder kan han, uden at komme i strid med kapitlets reformlove, være født så sent som i 1458, i hvilket tilfælde han kan være født af Anne Flemming. Men han kan også være født i et tidligere, ukendt ægteskab, hvilket af hensyn til Jens Lauridsens alder ville være mere sandsynligt. Iøvrigt er det vist forkert, at Anne Flemming døde så sent som 1588, således at dette ægteskab måske ligger tidligere end hidtil påregnet.

Laurids Mogensens navn nævnes adskillige gange fra 1470-1500 i forbindelse med domkapitlets sager, således i 1480 (Heise: Dipl. Vib. s. 72) ved afsigelse af en landstingsdom om inddrivelse af Læsø-boernes saltafgifter. Med dette forhold som baggrund er det interessant at notere sig et par andre ting domkapitlet og Læsø vedrørende.

I 1507 optræder kannik Jens Lauridsen på Læsøting (Dipl. Vib., s. 126) på sin søsters vegne. Man spørger sig selv, om denne søster er Maren Løvenbalk, som 1508 ægtede Erik Skram og overtog Tjele. Efter 1507 nævnes kannik Jens Lauridsen ikke mere, hvilket giver den Lachmannske passus, at "Maren Lauridsdatters ægtefælle Erik Skram ejede Tjele 1508, men Jens (Lauridsen) Løvenbalk var ejer af gården forved Erik Skram", dybere perspektiv.

Et andet forhold vedrørende Læsø er den kendsgerning, at Thøger Jensen var medforfatter til et vidisse af Kong Kristoffers brev af 6/12 1446, hvori Læsø-boerne fik tilladelse til at købe korn, hvor de ville i hans riger. Selv om Thøger Jensen ikke er medlem af kapitlet, ja endog ikke præst ved domkirken, får han med andre overdraget hvervet.

Videre skal nævnes kapitlets udnævnelse af Morten Hvass til foged over Læsø. Morten Hvass var uddannet ved præsteskolen i Viborg, velsagtens af Jørgen Sadolin og Thøger Jensen. Han har mere eller mindre aktivt fulgt reformationen

i Viborg. Han kendte også Jens Bloch, stambogens nr. 2035, med hvem han livet igennem stod på en venskabelig fod, thi mens Morten Hvass opholdt sig på Læssø, plantede han en skov derovre, som han kaldte "Blochholt" til Jens Blochs ære, og senere ca. 1570 gav han til Bloch sin beretning om den bevagede reformationstid, den beretning, der i væsentlig grad danner grundlaget for det nutidige billede af disse begivenheder. Efter Thøger Jensens død 1538 blev Hvass hans efterfølger som præst ved Sortebrødre kirken. Et par år senere ægtede han enken Anna og opdrog Thøgers og Annas mindreårige søn Peder, den senere biskop. Traditionen om Thøger Jensens nedstamning fra Løvenbalkerne kan meget vel komme fra Morten Hvass og Anna.

Mens Thøger Jensen sad i Viborg foretog de tre søskende Mogens, Jørgen og Maren Løvenbalk "eth wenligt mageskyfft mett hederlig capitell" (Dipl. Vib. 1529, s. 169). Ved denne lejlighed fik de tre søskende Tjele, men afgav bl. a. Nørre- og Sønderlyng herreder, hvormed Mogens var blevet forlenet umiddelbart før sit ærinde i Skotland for Frederik d. I. Det er højst sandsynligt, at Thøger Jensen har haft med dette "venlige mageskifte" at gøre, og at det måske endog har været oplægget til det i 1574 af sønnen Peder Thøgersen oprettede kommunitet, der nød indtægterne af Tienden fra 38 kirker, bl. a. i de to Lyng herreder. At Thøger Jensen i sådanne tilfælde var en anvendelig mand ses - foruden af de allerede nævnte eksempler - af hans arbejde med et landstingsvidisse af Valdemar Sejrs privilegier for Viborg domkapitel angående dettes rettigheder (1538 2/2 Heise: Dipl. Vib., s. 211).

Endnu en lille ting, der i hvert fald peger mere mod end bort fra Thøger Jensens mulige adelstand, var hans broderskab i Johanniterordenen, hvortil fortrinsvis adelen søgte.

På forhånd kunne man tænke, at den katolske kirkes krav om cølibat for sine præster måtte være en hindring for antagelsen, at Thøger Jensen skulle være en søn af en kannik. Men for det første var den eventuelle kannikfader verdsligt udpeget, og for det andet var det et ganske almindeligt forrekomme, at kannikerne indgik ægteskab. Således siger Paulus Helie, der havde været en hård tugtemester af kapieltilstandene i Viborg, og som under truslen om "Lutheriet" havde skoset både det gamle og det nye, at det hovedsagelig var de katolske præsters ulovlige sønner, der blev lutherske prædikere. Han havde i sin opregning medtaget Jørgen Sadolin, søn af alterpræsten, og Hans Esbensen, søn af kannik hr. Esben. Han kunne muligvis som et tredje eksempel have nævnt kannik Jens Lauridsen.

I det foregående er afvist de indvendinger, som forskellige forfattere har rejst mod slægtsforbindelsen fra Løven-

balkerne til Broder Thøger. Der er omvendt anført adskil-
ligt, der taler for slægtsskabet. Det gyldige bevis vil
næppe nogensinde komme for dagen, thi hvad er der ikke gå-
et tabt af dokumenter i årene 1500-1750.

I 1501 slog lynet ned i Viborg domkirke, der nedbrände-
te med domkapitlets og den omkringboende adels brevkister.
Viborg domkirke, der ikke var sognekirke, var adelens kirke,
hvor adelen opbevarede de fleste af sine dokumenter.

I 1726 brændte Viborg. De af Chr. Eriksen indsamlede
dokumenter blev ynkeligt ødelagt, da hans søn i et sidste
fortvivlet forsøg på at redde dem smed dem i en brønd.

Under almueopløb opbrød borgere og bønder domkapitlets
kister og fjernede adkomstbrevene på Vor Frues og Skt. Jo-
hannes' altergods.

Under biskop Wøldikes sygdom i hans sidste embedsår
led bispearkivet stærkt. Ved oprydning derefter henlagdes
et stort antal breve i domkapitelmapper med påtegningen
"Ulæselige".

Under Grevens Fejde afbrændtes Tjele.

I 1628-29, 1644 og 1657 hærgede og plyndrede lejetrop-
per det ganske land.

Hvordan skulle Thøger Jensens "dåbsattest" have overle-
vet alt dette?

Der skal her resumeres, hvad der peger i retning af
slægtsskabet:

Biskop Peder Thøgersens dattersøn, biskop Peder Villad-
sen, hævdede, at Thøger Jensen var en Løvenbalk.

Lachmann udtaler, at Tjele "forved Erik Skram", d.v.s.
1500-1508, ejedes af the missing link Jens Løvenbalk.

Viborg Stiftsbog skriver 1690: Thøger Løvenbalk fød af
Adel.

I kirkebogen for Viborg domsogn 1726-79, 234A, pag. 134-
den efter branden autoriserede - skriver stiftsprovst Vilhelm
Worsøe, at Peder Thøgersen var af de Løvenbalker - en gentag-
else pr. hukommelse fra den gamle kirkebog?

Erich Pontoppidan: *Annalis Ecclesiæ Danicæ Diplomata*,
Kirchen - Historie, Tom. III (1747), s. 175:

"Petrus Theocari Løwenbalg.

Aus einem alten Adelichen Geschlecht entsprossen,
da sein Gross Vater Jens Løwenbalg Erb-Herr auf Thiel ...",
og i samme bind, s. 257:

"Ein nahmhaffter und umb die Kirche Gottes wohlver-
dienter Mann war Hr. Thøger, sonst Theocharus Løwenbalch
genannt. Sein Vater soll Jens Løwenbalch Erbherr auf Thiel
gewesen seyn."

Thøger Jensens børnebørn har alle navne, der viser bagud,
nemlig Thøger, Anna, (Flemming), Jens (Løvenbalk), Maren
(Løvenbalk), Peder (Munk), og Else (Udsen). De to yngste

blev nævnt efter forældrene.

Der kendes en kannik Jens Lauridsen, der tidsmæssigt kan være Thøger Jensens fader.

Inskriptionen T & A på Jens Nielsen Løvenbalks skrifttestol kan tyde på slægtsskabet.

Efter det foran fremførte holder jeg nærmest til anskuelsen, at traditionen har ret. Og jeg har i denne forbindelse lyst til at fremhæve, hvor levedygtige sådanne overleveringer kan være, ved at nævne, at traditionen om stambogens nr. 52 Cathrine v. Drewitz og hendes bøhmiske herkomst holdt sig gennem seks generationer ned til min fader, der fortalte mig derom et par gange, uden at jeg dog dengang fastede synderlig lid dertil, indtil arbejdet med denne stambog gav mig bevis for rigtigheden.

Med forbeholdet af den Løvenbalske nedstamning kan slægtslinien, der er ført tilbage til Thøger Jensen yderligere forlænges til den første Løvenbalk, Erik Christoffersen, der var søn af Christoffer d. 2. og en jomfru Lunge. Erik Christoffersen var gift med Elisabet, der var en datter af Henrik d. 1. af Rendsborg, der var en søn af Gerhard d. 3. af Itzehoe, der var en søn af Adolf d. 4., der var en søn af Adolf d. 3. af Werle, som gav Knud Valdemarsøn og Valdemar Sejr megen ulejlighed, men til sidst blev fanget og anbragt på Søborg slot. Han døde 1225 i nærheden af Weser, idet han ikke nåede tilbage til sit Werle.

Hr. Jens Nielsen (Løvenbalk) til Munsbjerg dræbte Jens Jensen til Clausholm. For denne udåd pålagdes dronning Margrethe ham i 1405 en betydelig bod, der anføres nedenfor:

"Jeg Jens Nielsen af Afvendsbjerg Ridder, bekiender udi denne nærverende Skrift, og udi saa Maade, som her efter stænde skrevet, at have dagtinget, begrebet og endt en svig Sone imellem Hr. Jens Andersen af Assendrup Ridder, Anders Jensen og Lauge Jensen og deres Venner og Frænder paa den ene Side og mig og mine Venner og Frænder paa den anden Side, om Jens Jensens Død af Clausholm, hans Søn og deres Fader (hvis Siæl GUD hafvel) Først skal jeg gjøre en svig Messe for hannem udi St. Clementz Kirke udi Aarhus med 3 Lester Korn i Obsyssel = Maal og Løfvesyssel = Maal og det Altar, som Messen for holdes, skal fornævnte Jens Andersens Børn og deres Arvinger have Jus Patronatus til. Item en svig Messe udi Sorte Brødre Kirke udi Aarhus, som fornævnte Jens Jensens Leyerated ar. Item skal jeg og lade hannem begaae (d.v.s. ligbegængelse) det feirste og beste, som jeg kand, og skal der bydes begges vores Venner til. Item 30 fattige Folk skal jeg klæde samme Dag og de skulle holde 30 Bluss i denne samme Begængelse. Item skal jeg gjøre en Mand til Rom og een til Jerusalem, en til S.Karine og en til S.Jacob, en til Wilsnach og en til Achen. Item 9 Mand Indenlandske

i disse 3 Riger, som ere: En Mand til St. Knud, een til Wadsteen, een til Rye, een til St. Hielpere, een til St. Oluf, een til St. Erich, een til St. Envold, een til St. Lauritz i Lund og een til vor Frue i Kiøbenhavn. Item skal jeg og forbede Hr. Jens Andersen, Anders Jensen og Lauge Jensen med 200 Riddere og Svenne sige saa: Var jeg den bedste og den mægtigste Ridder i Dannemark er, og de havde slaget min Fader i saa Maade, da vilde jeg hende lige saadan en Sone af dennem derfor. Item skal jeg fornæfnte Jens Nielsen forbede af dennem og Frue Ide Jens Jensens Hustrue og hendes Børn med gode Mands Bøn og Knæfald, og saa skal jeg gifve dennem og Frue Ide og hendes Børn, hver dem et Clenodie efter min Formufve. Item skal jeg antvorde Hr. Jens Andersen, Lauge Jensen og Anders Jensen et draget sværd eller en Knif og falde paa Knæ for dennem og bede dennem ydmygeligen for Guds Skyld, at de forlade mig deres Vrede og fordrage mig Freden.

Datum in præsentia Illustrissimæ Principissæ ac Dnæ, Dnæ Margaretæ, Dei gratia Daciæ, Sveciæ, Norvegiæ Reginæ Anno Dni 1405 die beati Matthæi Apostoli.

JENS HANSEN (JOANNES JOANNIS)
Kannik og plebanus ved Viborg domkirke
d. i embedet 2/9 1558
g. 1530 m.
MAREN KNUSDATTER

4069

Ref.:

Kirkehist. Saml. 2. rk., 2. bd., s. 615, 658 f.
5. bd., s. 350
Ny kirkeh. Saml. 6. bd., s. 687
P. Severinsen: Viborg Domkirke
Eric Pontoppidan: Marmora Danica, II, s. 207
Mag. Kristen Eriksens håndskrift, Universitetsbibl.
Add., nr. 80, s. 277

I 1529 gav Frederik I tilladelse til at nedbryde de 12 gamle kirker i Viborg og at anvende Gråbrødre- og Sortebrødrekirkerne som de eneste sognekirker. Hans Tausen blev sognepræst ved Gråbrødrekirken, men kunne ikke opnå bispen, Jørgen Friis' præstevielser. Ved domkirken var forholdene nærmest kaotiske. Kirken lå sogneløs hen som en verden for sig, underkastet domkapitlet, der var sammensat af en minoritet af 6 evangelisksindede, deriblandt mester Jens Hansen, og en majoritet af katoliker, hvoraf dog 5 ikke boede i Viborg. Derved blev den evangeliske indflydelse alligevel stærkest. Snart blev domkirkens tjeneste reformeret "efter ærlig borgemesters (Morten Hegelund), rådets og menige almues råd, vilje, santyrke og kristelig begæring". Den 26/8 1530 red bispen Jørgen Friis med sine folk selvtrettende fra sin borg ved Hald til Viborg for officielt i domkirkens kapitelhus at forhandle om en mindre sag, men hensigten var vist alvorligere end som så. Han havde i hvert fald indrettet sit slotstårn på Hald til at modtage mester Jens Hansen som fange. I byen opstod der skærmydsler og sammenstød med mændene fra Hald, der ikke kunne klare sig. De fik dog lov til at tage tilbage til Hald med løfte om fred indtil Mikkelsdag. Efter Frederik I's død 1533 oprandt der et vanskeligt år for Viborg domkirke, idet Jørgen Friis søgte at gøre hele sin indflydelse gældende i hovedstaden, men det lykkedes ham alligevel ikke at få "restitueret Viborrig domkirke."

Domkirken blev fortsat betjent af domkapitlet. Præsten kunne derfor ikke kaldes sognepræst, men var, hvad man i middelalderen benævnte som plebanus, der tjente korsalteret. Denne tjeneste overtoges af Jens Hansen. Jørgen Friis søgte til enhver tid at ohikanere ham, f. eks. blev der tilbageholdt penge som Jens Hansen havde udlagt "af sit eget hoved" til domkirkens tarv.

1525. Domkapitlet giver kantor Niels Friis og Joannes Joannis fuldmagt til at møde for rigets prælater på herredagen i København i anledning af striden med Stygge Krumpen.
1543. 19/9 er Jens Hansen med til at afsige kapitelsdom, hvorved præsten Kristen Lauridsen i Blære dømmes fra sit embede, fordi han nægter at adlyde kirkeordinansen.
1548. 22/6 er han medunderskriver af Viborg kapitelsdom, at en skoledicipel som skolemesteren i Skive har udsendt til at være degn for Haasum, skal være degn, og ikke den af sognemændene valgte Per Bunde, der ikke kan synge latin.
1550. 26/2 som meddomsmand i Viborg tamberret afgiven flg. dom: "giøre alle witterligt, att aar effther gudtzs byrdt mdl^otemper ottens dagh y faste y capittelsz husz y Wiburgh . . . och haffde hiidt steffnet her Oluff N. capellan paa Mou, for handt haffuer weldeth szegh indt att bruge preste embede wdj Wiburgh stict emodt Kon. Matts. wor aller nadigste herris ordinantiis liudelsze och for trol-dom . . ."

1772 29/1 har stiftsprovst Worsø indført i Viborg domsogns kirkebog 1726-79, 234 A., pag. 134: "Mag. Jens Hansen Canonicus Viburgensis a Regl. Chr. 3 Pastor constitutus, 1558"

Marmora Danica, Epitafiet i Viborg domkirke:
Anno Domini 1558. 2 Spt. obdormiuit in Christo

Venerabilis Vir

Mag. JOHANNES JOHANNIS

Canon: Vibergensis & Verbi Dei Præco Fidelis, qvi hic cum Uxore MARINA CANUTI qviescit.

NIELS BLOCH
Herredsfoged i Rind herred,
Viborg amt.
Levede 1. halvdel af 16. årh.
g.m.
KIRSTEN JENSDATTER HØY

Ref.:
Wi III, s. 543

CHRISTEN HEGELUND
Borgmester i Viborg
f. i slutningen af det 15. årh.
g.m.
OFFVENS(?) PEDERSDATTER

4080

Ref.:

Saml. til Jysk Hist. og Topogr. 2. rk., 1. bd., s. 105
Jyske Tegnelser 7, 174b
Kanc. Brevbøger 1621-23, s. 495.

Christen Hegelund havde 4 sønner:

Peder, der blev borgmester i Viborg og gift med en datter af borgmester P.J. Thrane.
Morten, der blev rådmand i Viborg.
Søren, der ligeledes blev rådmand i Viborg.
Jens, der blev borgmester i Ribe og stamfader til en anset slægt.

I Jyske Tegnelser 7, 174b omtales en administrativ trøtte mellem Christen Hegelund og Knud Gyldenstjerne. I mag. Kristen Eriksens håndskrift, Univ.Bibl.Add., nr. 80, findes følgende:

"Offvens(?) Pedersdatter Hegelunds sønner Jens Hegelund, borger i Ribe og Peder Hegelund, borger i Viborg, gav 1537 noget jord liggende østen til Badstuejord, som kaldtes Alle Helgens boder, som Jess Mattisøn Sochfod, hendes morfader, gav til messens opretholdelse for Alle Helgens alter i Viborg domkirke."

CHRISTEN PEDERSEN

4081

Borger i Ålborg (måske borgmesteren 1543 og 1552)

Levede 1. halvdel af 16. årh.

g.

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie, 2. bd., s. 64

Christen Pedersens datter Marie var gift to gange, første gang med Ribe-borgeren Klyne, anden gang med borgmester i Ribe, Jens Christensen Hegelund, med hvem hun fik sønnen Peder Jensen Hegelund, den senere biskop.

(Da Marie bliver gift 1° med den velhavende Ribe-borger Jens Klyne, som døde af pest 23/4 1565, og 2° med borgmester Jens Christensen Hegelund, altså "fornemme" folk, og da navnet i det hele taget er bevaret, kan der være mulighed for, at hendes fader Christen Pedersen er identisk med toldereren og Ålborg-borgmesteren Christen Pedersen, der var gift med tolder og borgmester Hans Bartholomæussens datter Ane Hansdatter.)

Ref.: Danske Magasin 4. rk., 1. bd., s. 111, 170

Saml. til Jysk Hist. og Topogr. 1.rk., 2. bd.,

s. 143, 145, 122 f.

Ålborg Bysbog 29/3 1543, 28/10 1552.

Sognepræst i Rendsborg
 f. i Hamborg o. 1485, d. 17/2 1561
 St. formentlig Rostock 1503. Magister
 Katolsk diakon v. Skt. Kathrine kirken i Hamborg
 Lutheransk præst ved Gl. kirken på Pelworm 1525
 Præst og provst ved Skt. Markus kirke i Rendsborg 1532-61.
 8.
 3 s., 1d.

Ref.:

Otto Fr. Arends: Gæjstligheden i Slesvig og Holsten II, s.72
 Cimbria litt. I, 399
 Heimreich, Nordfris. Chron., udg. v. Falck, I, s. 364.

Magister Johan Meiger var født i Hamborg og blev præst ved Skt. Kathrinekirken sammesteds, han sluttede sig tidligt til reformationen og var den første præst i Hamborg, som giftede sig. Da Pelworm henvendte sig til Hamborg magistrat med ønsket om at få en luthersk præst, blev Meiger sendt derop, hvor han virkede 1525-1532, indtil han blev fordrevet ved den store stormflod. Han begav sig tilbage mod Hamborg, men på sin vej gennem Rendsborg, blev han af borgerne kaldet til præst dér, hvilket embede han beklædte i 30 år.

Meiger nød mere end almindelig agtelse. Han blev således udpeget til at visitere klostrene (Ny kirkeh. Saml. 2 rd, 6 bd s. 142). I 1543 forlenede Christian III ham med "to bønder" i Binnebæk. Den 24/9 1544 var han i København, hvor han underskrev et mageskifte mellem universitetet og kongens livlæge angående et hus i København. Da Rendsborg ved landsdelingen 1544 tilfaldt hertug Hans, indtrådte Meiger automatisk i dennes tjeneste, men det følgende år synes han at have pådraget sig hertugens unåde ved ikke at drage med de krigsfolk, som kongen og hertugerne Hans og Adolf lod samle i Holsten, da man frygtede et fjendtligt indfald af omstrejvende krigsfolk. Meiger skrev i den anledning 13/6 1545 et undskyldende brev til hertugen (original i Geh.-ark.): "Gnedigster furste vnd here, Ick byn In vorfarenheit gekomen vth Itliken ..... Ick hebbe idt nicht vorstan, dat segge ick by myner zalicheit, dath Juwer furstliken gnaden sulkes van my begerende was ...." Meiger ville meget gerne være draget med, "bet tho Hierusalem", lige til Jerusalem, om det skulle have været, men han havde misforstået situationen.

JENS TORNUM

4086.

Borgmester i Ribe

Levede 1. halvdel af det 16. årh.

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 235.

Jens Tornum nævnes 1544 blandt byens 24 mænd og findes et par gange varetagende byens interesser på tinge. Han var rimeligvis fra landsbyen Tornum i Lintrup sogn.

4086 = 2174

THØGER

Borger i Ribe i 1. halvdel af 16. årh.

g.m.

MAREN ARCHESDATTER

f. 1483, d. 10/12 1579

Mindst 1 s., 3 d.

Ref.:

J. Kinch: Ribe Bys Historie II, s. 233.

4087 = 2175 = 1082

PEDER (?) BAGGE

Borgmester i Ribe 1481

g. 1° m.

ANNA BAGGES

2° g.m. Åge

3° g.m. Peder Nielsen

Ref.:

Saml. til Jydsk Hist. og Topogr. 1. rk., 8 bd., s. 60-80

Omtrent 1475 havde Anna Bagge og hendes mand ejet Sengård, Sem sogn, men hendes tredje mand havde overdraget denne ejendom til biskop Iver Munck mod at få halvdelen af nogle enge ved Ribe, kaldet "Meldammen" i fæste uden afgift. Anna Bagges havde tillige en eng i fæste af kapitlet (1509) og en anden af arkidiakonatet. Også dette tyder på, at hun eller hendes mand var af en anseelig herkomst her på stedet, da det i almindelighed var efterkommere af de oprindelige givere, som havde sådanne kirken tilhørende ejendomme i fæste. I mangel af efterkommere blev fæstet som en gunstbevisning gerne overdraget til en eller anden anset mand.

Af Bagge-slægten nævnes følgende borgmestre:

Godikin Bakø, 1408-1425

Backen Nielsen, 1476

Peder Bagge, 1481

Las Pedersen Bagge, 1483, 1511, d. 1514

og af rådmænd:

Niels Bakø, d. 1350

Lydikin Bagø 1372

Godekin Bakø 1394

Backen Nielsen 1465-1472

Peder Baggi 1479

Det antages, at slægten Bagge på følgende måde nedstammer fra Thure Hartbo:

Thure Hartbo, d. 1330, g.m. Kristine, d. 1336

Flere børn, blandt hvilke

Peder Thuresen, biskop i Ribe efter 1330, som havde datteren

Asa, d. 2/2 1350, g.m. rådmand Niels Bakø,
d. af pest 29/5 1350.

Asas og Niels' årtid- mindehøjtid - holdtes for 3 sk sterling i årlig indtægt af nogle jorder på Rømø.

I 1425 afholdtes der et skifte, der viser Bagge-slægtens betydelige jordegods. Borgmester Gødik Baghø var arving.

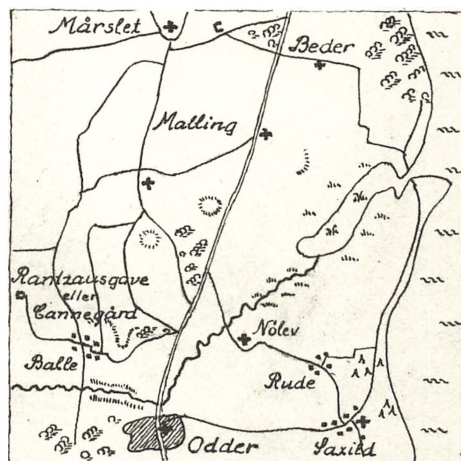
RASMUS MIKKELSEN
Storbonde på Cannegård
Hads herred, Århus amt

6136

Ref.:

Rasmus Pedersen Thestrups Stambog
Becker: De ældste danske Arkivregistraturer, bd. 2,
s. 132, nr. 137.

I 1537 fik Hans og Rasmus Mikkelsen Cannegård, det nuværende Rantzausgave, med undtagelse af "det øde bygge".
"1548. Et thingsuinde, at Hanns Mickelsen i Canne och Rasmus Mickelsen ibidem haffuer tilboden Rasmus Ibsen och Anders Ibsen i Balle at wille giøre dennem vdlegh for det øde bygge i Canne marck."

Kortskitse af egnen
omkring Cannegård

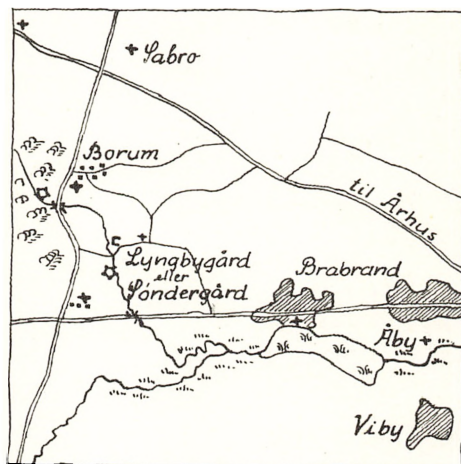
NIELS LETH
Bonde i Borum
Framlev herred, Århus amt
g.m.
JOHANNE SØNDERGAARD
f. på Lyngbygård

6139

Ref.:
Rasmus Pedersen Thestrups Stambog

Gården Søndergård fik i begyndelsen af det 17. årh.
navneforandring til sit nuværende navn Lyngbygård.

6139 = 1757

Kortskitse af Borum

MIKKEL LASSEN

12272

Bonde i Canne

Ning herred, Århus amt

d. efter 1497

g.m.

..... RASMUSDATTER

Ref.:

Rasmus Pedersen Thestrups Stambog

Becker: De ældste danske Arkivregistraturer, bd. 2.,

s. 154, nr. 370.

"En koningh Hansses pergamentzdomb paa Mickell Lassens
breffue i Canne. 1497"

LARS MIKKELSEN

24544

Bonde i Cane

Ning herred, Århus amt

Levede 2. halvdel af 15. årh.

Ref.:

Becker: De ældste danske Arkivregistraturer, bd. 2

- s. 154 "Et pergamenttz winde paa pergamentt, at Lasz Mikkelsen, som boede i Cane, haffuer kiøbt aff Espen i Dramelstrup ett støcke stuff iord paa Cane marck. 1499." (366)

- s. 132 "En koning Christens domb, at hand haffuer tilldømt Las Mikkelsen i Cane huis eigendom hand och hans arffuinge haffuer i Cane marck. 1467." (136).

MIKKEL PEDERSEN
Bonde i Hads herred, Århus amt
f. før 1445

49088

Ref.:
Rasmus Pedersen Thestrups Stambog.

PEDER
Bonde i Canne og Svorbæk
Hads herred, Århus amt
d. 1445

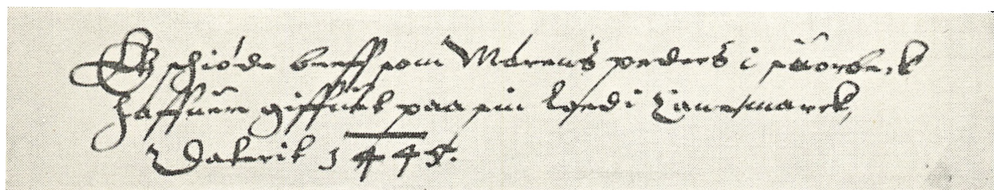
98176

g.m.
MAREN

Ref.:
Rasmus Pedersen Thestrups Stambog
Becker: De ældste danske Arkivregistraturer 2 bd.
s. 154, nr. 368

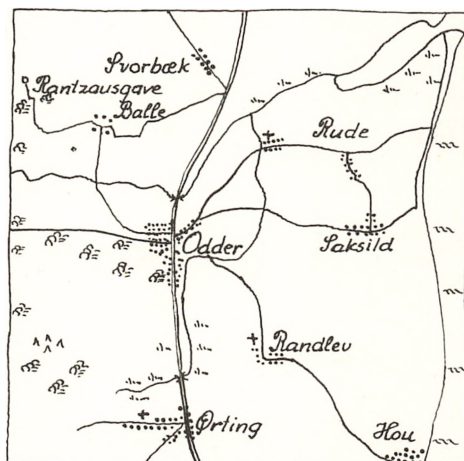
Det vides fra et skødebrev fra Aakar, at Peder døde
senest år 1445:

"Et schøde breff som Maren Peders i Suorbeck hæffuer
giffuet paa sin loed i Cane marck. Daterit 1445."

De p[ro]p[ri]e s[er]v[us] p[ro] Maren Peders i Suorbæk
giffuet paa sin loed i Cane marck
Daterit 1445.

Kortskitse af Svorbæk

Nøgler til stambog og stamtavler.

På stamtavlerne og i stambogen har hvert ægtepar eget nummer. Stamtavlernes nr. 1 er henholdsvis Jens Kraft Steenstrup og dennes hustru Anna Isidora Bøggild. Hans fader har nr. $2 \times 1 = 2$, hans farfar nr. $2 \times 2 = 4$, hans farfars fader nr. $2 \times 2 \times 2 = 8$, o.s.v. Anna Isidora Bøggilds fader har nr. $2 \times 1 + 1 = 3$, hendes farfar nr. $2 \times 2 + 1 = 5$ og hendes farfars fader nr. $2 \times 2 \times 2 + 1 = 9$. På tilsvarende måde opbygges samtlige numre.

På stamtavlerne betegner de små cirkler slægtsmedlemmer af kvindækøn, udfyldte cirkler mandskøn.

Forkortelser

besk.	beskikket	k.	kandidat
bd.	bind	kbm.	købmand
b. ved		o.	omtrent
dødsfald:	begravet	eller	ordineret
b.	borger		(v.præster)
bm.	borgmester	p.	provst
d.	død	rk.	række
d.e.	død efter	spr.	sognepræst
d.f.	død før	s.	sideangivelse
d.	døtre		for stambogs-
f.	født		bladene, idet
g.m. ell. +	gift med		der begyndes
hlmd.	handelsmand		forfra for
			hvert stambogs-
			navn
		eller	søn, sønner
		S.	sohn
		st.	student
		1 ^o , 2 ^o , 3 ^o	første, andet,
			trede ætteskab.
J.T.	Jydske tegnel-		
	ser		
P.T.	Personahisto-		
	risk Tidsskrift		
Wi	Wibergs præste-		
	historie		
Øvrige forkortelser er de i dansk retskrivning alm. forekmd.			

Stedregister

(Kirker angives ved sognets navn med vedføjet S. eller blot købstadens navn, gårde ved eget navn)

Aunsbjerg, 4068 Årslev S., 55 Asperup S. 43, 87 Bubbelgård 21 Cathrinelund 7 Dejbjerg S. 63 Fausing-Auning S. 25, 51 Fjaltring-Trans S. 54 Gjerding-Blenstrup S. 318, 509, 1019 Gjestrup (?) S. 129 Grønbak S. 109, 219, 439 Hårslev S. 174 Mammel-Sal S. 13, 27 Haugård 52 Hegnet 14 Helligsø S. 39 Helstrupgård 53 Hem-Sem S. 696 Hillerslev S. 23 Holstebro 15 Horne S. 346 Humtrup S. 93 Hverslev S. 218 Jelling S. 508 Jerslev S. 2036 Kongensgård 1 Kvistgård 1 Markerup 208 Masbøl 104 Montofte 11 Mygindgård 86 Møgeltønder S. 510 Mølhavn 2 Nandrup 4	Nicolai S., Kbhvn., 46 Nors-Tved S. 19 Nr. Felding S. 125 Nr. Snede S. 33 Nøvling S. 250 Randerup S. 92, 184 Rendsborg S. 4083 Sjørring S. 16 Skanderborg 111 Skibsted-Lyngby S. 159, 216 Skarum-Åsted S. 64 Snedsted S. 253 Stavning S. 127, 254, 255, 511 Stenstruppgård 130 Strandbjerggård 1, 17 Sunds S. 501 Søe 8 Søndersø S. 348 Tjele 4068 Tversted-Bindslev S. 259 Tønder 2041 Ugilt-Tårs 128, 257 Ullerup 1, 5, 10 Ullerupgård 11 Ulsted S. 1018 Vadskærgård 35 Vejerslev-Aidt- -Thorsø S. 189, 379 Vestervig-Agger S. 47 Vestervig kloster 95 Vinding-Bryrup S. 378 Ørslev-kloster 94 Ørslev-Vesløs-Arup S., 32, 65 Ø. Velling-Grensten S., 3

Navne-index

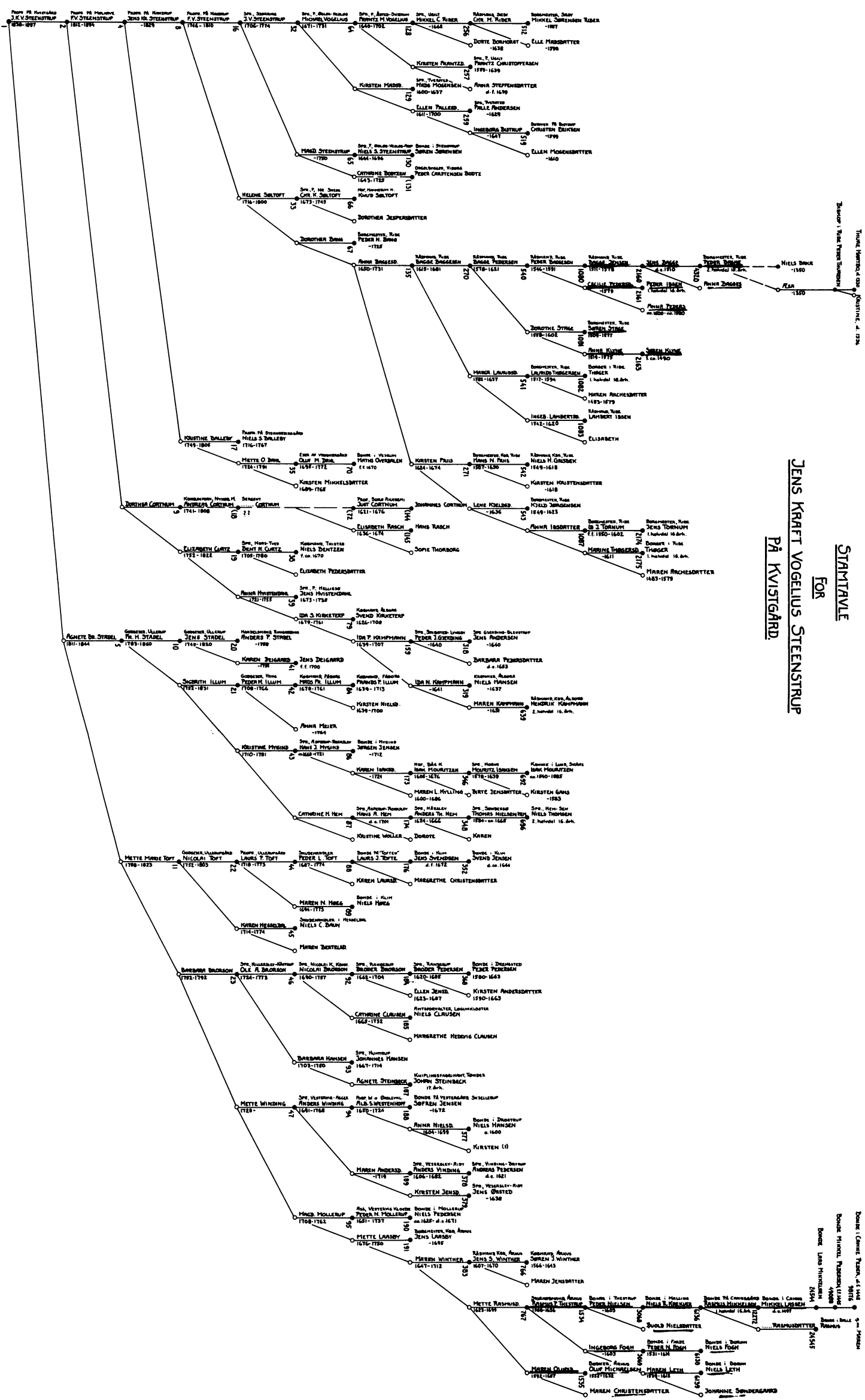
- Althalt,**
 Arent 2o2
 Dorothea 5o
 Johan 1o1
Andersdatter,
 Kirsten 368
 (Drengsted)
 Kirsten 25o
 (Høvling)
 Maren 94
Andersen,

 Jens, spr, 318=1o19
 Knud, snedker, 11o
 Palle, spr, 259
Anna
 (Helsingør) 1783
Anna Johanne 252
Archesdatter,
 Maren 1o82=2175=4o87
Bagge,
 Jens 216o
Baggesen,
 Bagge 135
 Peder 54o
Bagis,
 Peder 432o
Ballebye,
 Kristine 8
 Niels 17
Baltzer 891
Baltzersdatter,
 Margrethe 445
Bang, Dorothe 33
 Peder 67
Baren ell. Bår
 Margrethe Pedersdt. 4o6
Baun, Niels C. 45
Beck, Anna H. 416
Bentzen, Niels 38
Bertelsdtr, Maren 45
Bistrup,
 Ingeborg 259
Bloch,
 Inger Jensdtr. 1o17
 Jens N.o., 2o35
 4o68
 Niels 4o7o
- Bodtz,**
 (Viborg) 131
 Cathrine 65
Borchorst,
 Dorte 256
Borre,
 Jens Sørensen
 spr., p., 218
Brorson,
 Barbara Agn. 11
 Broder, spr. 92
 Nicolai, spr. 46
 Ole A., spr. 23
Brynild,
 Knud 8139
Bøggild,
 Anna Isidora 1
 Daniel, spr. 3,
 Daniel, kbm. 12
 Johan, degn, 6
 Thyrr, kbm, 24
Calenus,
 Eleonora 251
 Godtfred 5o3
Christensdatter,
 216
 Maren 815
 (Smagbier)
 Maren 1535
 (Michaelsen)
 Margrethe 176
Christoffersen,
 Frantz, spr., p, 257
 Peder, byfg., 4o7
Clausen,
 Cathrine M. 92
 Margrethe 185
 Niels 185
Clemensdatter,
 Sidsel 4o7
Cortnum,
 Andreas 9
 Dorthea 4
 Johannes (144
 Just (72
 ..., serg. (18
Curtz,
 Bent N., spr. 19
 Elizabeth, 9
- Dahl,**
 Mette
 Olufsd. 17
 Oluf M. 35
Deigaard,
 Jens 41
 Karen 2o
Dorote
 (Thomsen) 174
Drewitz
 Burchard 1o5
 Cathrine 52
 Christian 21o
Elizabeth
 Lamb. Ibsen
 1o83
Erichsen,
 Christen 519
Fogh,
 Ingeborg 1534
 Maren N. 219
 (Lind)
 Niels, 1756=6138
 Niels P.,
 spr., 439
 Peder N.,
 3o69=878
Frandsdatter,
 Kirsten 128
Frandsen,
 Mads 42
Friis,
 Hans N. 271
 Kirsten 135
Gans,
 Kirsten 692
Gjerding,
 Peder 159
Grisbæk
 Niels H. 542
Groth,
 Anna 7
 Knud, 3o
 Simon, spr., 15
Grøn,
 Dorothea 62
 Godtfred 31
 Laurids, spr, 125
 Peder, spr, 25o

Grøn,
   Sofie D., 15
 Grønbeek,
   Kristine 54
 Hansdatter,
   Cathrine 43
 Hansen,
   Anders 62
   Barbara 46
   Jens, Kannik, 4069
   Johs., spr., 93
   Niels, kbm., 319
   Niels, bonde, 377
 Hegelund,
   Christen, 4080
   Jørgen C., 2040
   Jørgen P., spr, 510
   Kirsten P. 127
   Peder J. 1020
 Hem,
   Hans A. 87
   Thomas N., spr, 348
 Henriksdatter,
   Magdalene 217
 Hesseldal,
   Karen 22
 Hvistendahl,
   Anna 19
   Jens, spr, 39
 Høeg,
   Anna 6
   Erik 416
   Hans 104
   Jens L.P., spr, 13
   Marcus 52
   Maren 44
   Niels 89
   Peder (1.) 208
   Peder (2.) 26
 Høegh, Høeg, Høy,
   Anna Jensd. 2035
   Jens, p., 4071
 Ibsdatter,
   Anna, 543=1021
   Anna Solg. 125
 Ibsen,
   Lambert, r., 1083
   Peder 2161
 Illum,
   Frans S. 84
 Illum,
   Peder 21
   Sigbrith 10
 Isaksdatter,
   Karen 86
 Isaksen,
   Mouritz, spr, 346
 Jakobsen,
   Anna Magd. 3
   Christian 14
   Jørgen 7
 Jelling,
   Peder J., spr., 254
 Jensdatter,
   Birte 346
   Dorothea 254
   Ellen 184
   Else 223
   Kirsten 4070
   (Bloch)
   Kirsten 189
   (Winding)
   Maren 766
   (Winther)
   Maren 508
   (J. Lemvig)
   Margrethe 24
   Vibeke 509
 Jensen,
   Bagge 1080
   Jørgen 86
   Otto H., spr., 109
   Svend 352
   Søren 188
   Thøger 4068
 Jespersdatter,
   Dorothea 66
 Johannesdatter,
   Anna 100
 Jørgensdatter,
   Margrethe 1020
 Jørgensen,
   Hans 203, 222
   Hans hlmd. 222
   Kjeld, bm., 543
   = 1021
   Peder 1016
 Kampmann,
   Hendrick 639
   Ida Nielsd. 159
 Kampmann,
   Ida Pedersd. 79
   Maren 319
   Karen 348
 Kettel,
   Alhed 202
   Hans 405
 Kirketerp,
   Ida 39
   Svend 79
 Kirsten (?)
   (Drostrup) 377
 Kirsten
   (Niels T. Lyne) 1728
 Kjeldsdatter,
   Lene 271
   Marine 510
 Klyne,
   Anna 1081
   Søren 2163
 Klynnes,
   Marie 2040
 Knudsdatter,
   Maren 4069
 Kook,
   Ida 111
   Nicolai 223
 Krekier, N. 3068
 Kristensdatter,
   Kirsten 542
 Kruse,
   Augusta 51
   Heilvig 103
   Peder 103
 Kryssing,
   Jurgen 406
   Maren 101
 Kylling, Maren 173
 Laasby,
   Jens 191
   Mette 95
 Lambertsdatter,
   Ingeborg 541
 Lang,
   Anna 31
   Gregers 252
   Jørgen 63
   Knud 126

Lassen,	Møllerup,	Pedersen,
Anne I. 26	Magdalene 47	Christen 4081
Jens 53	Peder N. 95	Jens 1017
Mikkel 12272	Mouritzen,	Jørgen 2041
Laugesdatter,	Isak 173, 692	Mikkel 49088
Sofie 255	Munck, Maren 433	Niels 190
Lauridsdatter,	Mygind,	Peder 368
Margrethe 270	Hans Jørgensen 43	Poul 127
Laursdatter,	Kristine 21	Rasch,
Karen 88	Müller, Anna 30	Elizabeth(72
Lemvig, Jørgen P.508	Mørch,	Hans (145
Leth,	Christen 1018	Rasmus i Balle
Maren 3069=878	(Ulsted)	24545
Niels 1757=6139	Jens 509	Rasmusdatter,
Lime,	(Gjerding)	 12272
Christoffer 54	Jens 2036	Mette, 383
Ellen C. 13	(Jerslev)	Riber,
Laurids H. 432	Nielsdatter, Anna 188	Chr.M. 256
Otto C. 27	Buold 3068	Mikkel C.128
Peder L. 216	Kirsten 84	Mikkel S.512
Rasmus 108	Maren 878=3069	Schouw,
Lind,	Nielsen, Peder 1534	Nille 25
Johanne 109	Olufs, Anne 104	Rasmus 51
Niels Chr. 219	Olufsd,	Seidel,
Lilhe, Anna v.d. 210	Maren 767	Lisbeth 222
Lylow,	Olufsen,	Michel 445
Birger 108	Chr. 433	Seidelin,
Christian 217	Johan 25	Else 55
Lyme, Hans N. 864	Johanne 12	Jørgen 111
Niels T. 1728	Søren 100	Smagbier,
Madsdatter,	Overdal, Mads 70	Clemens J.815
Elle 512	Pallesdatter,	Sochfod,
Kirsten 64	Ellen 129	Jens 16322
Magdalene	Peder(Svorbak)98176	Solgaard,
(Øderup) 511	Peder(Helsingør)1783	Christen 502
Maren(Svorbak)98176	Peders, Anna 2161	Jeppe 251
Meier, Anna 42	Pedersdtr, Anna 53	Margrethe 502
Meiger,	Barbara 318	Stadel,
Elizabeth 2041	Cecilie 1080	~~Agnete 2~~
Johan, spr, 4083	Dorothea 203	~~Anders 20~~
Michaelsen,	Elizabeth 38	Friderich 5
Oluf 1535	Else 126	Jens 10
Mikkelsdatter,	Magdalene 208	Stage,
Kirsten 35	Marine 891	Dorote 540
Mikkelsen,	Margr. 253	Sørin J.1081
Lars 24544	Offvens(?) 4080	Stauning,
Rasmus 6136	Pedersen,	Peder J. 255
Mogensdatter,	Andreas 378	Sofie 63
Ellen 519	Bagge 270	Steenstrup,
Mogensen, Mads 129	Broder 184	Frantz(2.) 1

Steenstrup, Frantz(1.) 8 Jens Kr.(1.) 4 Jens Kr.(2.) 1 Johannes 16 Magdalene 32 Niels S. 65	Thisted, Peder Jak. 253	Toustrup, Anders 55 Edel 27
Steffensdatter, Anne 257	Thomsen, Anders 174 Niels 696	Winding, Anders 47 (Vestervig) Anders 189 (Vejerslev) Mette 23
Steinbeck, Agnete 93 Johan 187	Thorborg, Sofie (145 Thøger 1082=2175=4087 Thøgersdatter Edel 110 Marine 1087=2043	Winther, Jens S. 383 Maren J. 191 Søren J. 766
Svendsen, Jens 176	Thøgersen, Laurids 541 Peder 2034=4068	Westenhoff, Albert 94
Søltoft, Christen K. 33 Helene 16 Knud 66	Toft, Laurs 22 Mette Marie 5 Nicolai 11 Peder 44 Laurs J. 88	Vogelius, Frands M. 64 Michael 32
Søndergaard, Johanne 1757=6139	Tornum, Ib Jensen 1087=2043 Jens 2174 = 4086	Woller, Kristine 87
Sørensen, Oluf 50 Søren 130		Øderup, Lange J. 511
Thestrup, Rasmus P. 767		Ørsted, Jens 379.

STAMTAVLE
FOR
JENS KRAFT VOGELIUS STEENSTRUP
PÅ KVISTGÅRD.

TUNG LAMBERTEN d. 1796.
Datter af Niels Thomsen

Datter af Carl Peter, d. 1845
Datter af Niels Thomsen, d. 1808
Datter af Niels Thomsen, d. 1808
Datter af Niels Thomsen, d. 1808

STARTAVLE

FOR

ANNA ISIDORA CATINKA STEENSTRUP
FØDT BØGGILD

LÆSEBILKÆRTE:

ENIK CHRISTOFFERSEN TIL ANDERSEN, DISTRIKT

NIELS ENIKSEN TIL ANDERSEN

JENS NIELSEN TIL ANDERSEN

HODEN JENSEN TIL DELF. A.M.

LUNDVIG HODEN TIL TIEDEL. A.M.

VANDVOLD KORNIN I VIBORG: JENS LARSEN

